

„Spiritul lui Jane Austen
face o pereche ideală
cu perfecțiunea
gustului ei.”

Virginia Woolf

*Rațiune
și simțire*

JANE AUSTEN

JANE AUSTEN
RAȚIUNE ȘI SIMȚIRE

Sense and Sensibility by Jane Austen

Alma este marcă înregistrată a Grupului Editorial Litera

Copyright © 2018 Grup Media Litera pentru
versiunea în limba română

Editor: Vidrașcu și fiii

Copertă: Flori Zahiu

Traducere din limba engleză Mona Apa și Lavinia
Vasile

LITERA*

2018

Capitolul 1

Familia Dashwood se stabilise cu multă vreme în urmă în Sussex. Avea un domeniu vast, iar reședința sa era la Norland Park, în mijlocul proprietății unde, cale de multe generații, dusesse un trai atât de respectabil încât câștigase aprecierea cunoscuților de prin preajmă. Fostul proprietar al domeniului fusese un burlac care trăise până la o vârstă foarte înaintată și care, vreme de mulți ani, avusese în sora sa o tovarășă și o menajeră de nădejde. După moartea ei însă, cu zece ani înainte de moartea lui, lucrurile s-au schimbat mult în căminul său; căci, pentru a nu simți pierderea surorii sale, a poftit și a găzduit la conacul său familia nepotului său, domnul Henry Dashwood, moștenitorul legitim al moșiei Norland și persoana căreia avea de gând să-i treacă proprietatea prin testament. În compania nepotului și a nepoatei sale, precum și a copiilor acestora, bătrânul gentilom și-a petrecut zilele în tihnă. Afecțiunea lui față de ei toți a crescut. Atenția pe care domnul și doamna Dashwood o acordau în mod constant dorințelor sale, atenție ce izvoră nu din interes, ci din bunătate sufletească, i-a oferit toată alinarea de care avea nevoie la vârsta sa; iar veselie copiilor i-a înseninat și mai mult existența.

Dintr-un mariaj anterior, domnul Henry Dashwood avea un fiu; de la actuala soție, avea trei fiice. Fiul, un tânăr serios și respectabil, avea o situație materială foarte bună, grație averii considerabile a mamei sale, din care jumătate îi revenise la împlinirea majoratului. Ba mai mult, la scurt timp după aceea, se însurase, iar grație mariajului, își sporise averea. Așadar, pentru el, moștenirea domeniului Norland nu era atât de importantă ca pentru surorile sale; căci averea lor, lăsând deoparte ceea ce le-ar fi putut reveni dacă tatăl lor ar fi moștenit proprietatea, nu era prea mare. Mama nu avea nimic să le lase, iar tatăl dispunea doar de șapte mii de lire; și asta deoarece și cealaltă jumătate din averea primei sale soții era trecută

tot pe numele fiului ei, iar domnului Dashwood îi revenea doar dreptul de uzufruct.

Bătrânul gentilom a murit: s-a dat citire testamentului său și, ca mai toate documentele ce atestă ultima dorință a defunctului, și acesta a pricinuit deopotrivă dezamăgiri și satisfacții. Bătrânul nu a fost nici atât de nedrept, nici atât de ingrat încât să nu-i lase nepotului său domeniul, însă i l-a lăsat în asemenea condiții, încât îi știrbea jumătatea din valoarea moștenirii. Domnul Dashwood își dorise moșia mai degrabă de dragul soției și al fiicelor sale decât pentru el sau pentru fiul lui; însă moștenirea era destinată fiului său, și fiului acestuia, un băiețel de patru ani, de așa manieră încât nu-i lăsa nicio posibilitate de a le întreține pe ființele care-i erau cele mai dragi și care aveau cea mai mare nevoie de a li se asigura existența, prin taxele colectate pe domeniu sau prin vinderea prețioaselor sale păduri. Toată afacerea era aranjată în beneficiul acelui copil care, cu ocazia vizitelor împreună cu mama și tatăl său la Norland, grație drăgălășeniilor tipice copiilor de doi sau trei ani – pronunțarea stâlcită a unor cuvinte, dorința neabătută de a i se face pe plac, numeroasele giumbușlucuri iscusite și zarva neconținută –, câștigase într-atât afecțiunea unchiului său, încât reușise să eclipseze valoarea tuturor atențiilor pe care bătrânul le primise ani întregi de la nepoata sa și de la fiicele acesteia. Nevoind însă să fie hain, și, ca semn al afecțiunii pe care le-o purta celor trei fete, le-a lăsat fiecareia în parte câte o mie de lire.

La început, domnul Dashwood a fost crunt dezamăgit; însă era vesel și optimist din fire; și putea spera, pe bună dreptate, să mai aibă încă multe zile de trăit, și, ducând un trai cumpătat, să pună deoparte o sumă considerabilă din veniturile unui domeniu deja vast și cu potențial imediat de dezvoltare. Însă averea, care se lăsase într-atât așteptată, i-a aparținut doar un an. Domnul Dashwood nu i-a supraviețuit mai mult unchiului său; iar văduvei și fiicelor sale nu le-au rămas decât zece mii de lire, inclusiv ultima moștenire.

De cum s-a aflat că viața îi era în primejdie, i s-a trimis vorbă fiului său să vină, iar domnul Dashwood i-a recomandat acestuia, cu toată insistența și graba impuse de boală, să țină seama de interesele mamei sale vitrege și ale surorilor sale.

Domnul John Dashwood nu avea aceleași sentimente puternice precum ceilalți membri ai familiei; a fost însă impresionat de o asemenea rugămințe, venită într-un asemenea moment, și a făgăduit să facă tot ce poate pentru a le asigura un trai confortabil. Tatăl său s-a simțit ușurat de această asigurare, iar domnul John Dashwood a rămas astfel să chibzuiască pe îndelete cât ar fi fost înțelept să poată face pentru ele.

Nu era un tânăr răuvoitor, dacă a fi destul de rece la suflet și de egoist nu înseamnă să fii răuvoitor: era însă, în genere, un om respectat, căci se achita cum se cuvine de sarcinile obișnuite. Dacă s-ar fi însurat cu o femeie mai plăcută, poate că ar fi fost încă și mai respectat: poate că s-ar fi făcut el însuși plăcut; era foarte tânăr când se însurase și ținea nespus la soția sa. Însă doamna John Dashwood nu era decât o versiune puternic caricaturizată a soțului ei – era mai îngustă la minte și mai egoistă.

Când și-a dat cuvântul față de tatăl său, s-a gândit în sinea lui să crească averea fiecăreia dintre surorile lui cu câte o mie de lire. Însă apoi s-a gândit că poate face mai mult de atât. Perspectiva celor patru mii de lire pe an, pe lângă venitul său curent și în plus față de jumătatea rămasă din averea mamei sale, i-au încălzit inima și l-au făcut să se simtă mai generos. Da, avea să le dea câte trei mii de lire: era un gest generos și frumos! Și avea să fie îndeajuns pentru a le asigura un trai liniștit. Trei mii de lire! Se putea lipsi cu ușurință de o sumă atât de însemnată. S-a gândit toată ziua la asta, și încă multe zile după aceea, și nu a simțit niciun regret.

Imediat după înmormântarea tatălui său, doamna John Dashwood, fără să trimită vreo vorbă soacrei sale, și-a făcut apariția, împreună cu fiul ei și servitorii lor. Nimeni nu i-ar fi putut tăgădui dreptul de a veni; după moartea

bătrânului, casa îi aparținea soțului ei; însă cu atât mai lipsit de delicatețe era comportamentul ei, iar pentru o femeie în situația doamnei Dashwood, vădind sentimente obișnuite, trebuie să fi părut profund dezagreabil; numai că doamna Dashwood nutrea un simț al onoarei atât de puternic și o generozitate atât de romantică, încât orice ofensă de acest gen, indiferent cine ar fi adus-o sau primit-o, îi stârnea un dezgust de netăgăduit.

Doamna John Dashwood nu se bucurase niciodată de afecțiunea vreunei rude a soțului ei; dar până în prezent, nu avusese niciun prilej să le arate cât de puțină considerație manifesta față de confortul celorlalți, atunci când situația o impunea.

Doamna Dashwood resimțea atât de acut acest comportament dezagreabil și își disprețuia cu atâta convingere nora din pricina lui, încât, la sosirea acesteia, ar fi părăsit casa pentru totdeauna, dacă rugămintțile stăruitoare ale fiicei mai mari n-ar fi făcut-o să reflecteze dacă un asemenea demers ar denota bună-cuviință, iar iubirea duioasă pentru cele trei copile ale sale a convins-o în cele din urmă să rămână și să evite, pentru binele lor, o ruptură a legăturii cu fratele lor.

Fiica cea mare, Elinor, al cărei sfat fusese atât de eficace, era înzestrată cu o putere de înțelegere și o judecată calmă care, în ciuda celor nouăsprezece ani pe care-i avea, făceau din ea sfetnica mamei sale, dându-i posibilitatea să contracareze adeseori, spre avantajul tuturor, acea înflăcărare a doamnei Dashwood ce ar fi dus, în general, la acte nesăbuite. Avea o inimă de aur; era foarte afectuoasă din fire, iar sentimentele ei erau puternice; dar știa cum să și le stăpânească: era ceva ce mama ei mai avea încă de învățat și ceva ce una dintre surorile ei își pusese în gând să nu deprindă niciodată.

Aptitudinile lui Marianne erau, în multe privințe, pe măsura celor ale lui Elinor. Era rațională și inteligentă, însă punea pasiune în tot ceea ce făcea: suferințele și bucuriile ei nu cunoșteau cumpătare. Era generoasă, amabilă, interesantă: era oricum, numai prudentă nu.

Asemănarea dintre ea și mama ei era izbitoare.

Elinor privea cu îngrijorare sensibilitatea excesivă a surorii sale; însă doamna Dashwood o aprecia și o prețuia. Se încurajau una pe cealaltă în nefericirea lor fără margini. Chinul suferinței, care le copleșise la început, era alimentat în mod voit, căutat, creat iar și iar. S-au lăsat întru totul pradă durerii lor, încercând să-și sporească amărăciunea cu fiecare gând care le-ar fi permis acest lucru, decise să nu accepte nicicând, pe viitor, vreo consolare. Și Elinor suferea profund; însă ea putea să lupte, să se ridice deasupra suferinței. A izbutit să discute cu fratele ei, să-și întâmpine cumnata la sosire și s-o trateze cu atenția cuvenită; și s-a străduit s-o facă și pe mama ei să adopte o asemenea atitudine, a încurajat-o să ajungă la aceeași stăpânire de sine.

Margaret, cealaltă soră, era o fată veselă, binevoitoare, dar cum căzuse considerabil sub influența romantică a lui Marianne, fără a demonstra în aceeași măsură judecata acesteia, nu promitea, la cei treisprezece ani pe care-i avea, să ajungă, mai târziu, precum surorile sale.

Capitolul 2

Doamna John Dashwood se instalase deja ca stăpână peste Norland; iar soacra și cumnatele sale se văzură reduse la condiția de simple musafire. În această calitate însă, erau tratate de ea cu o politețe rece, iar de soțul ei, cu bunătatea pe care era capabil s-o simtă față de oricine altcineva în afară de el însuși, de soția lui și de copilul lor. A insistat, cu oarecare sinceritate, ca ele să se simtă la Norland ca acasă; și, cum doamna Dashwood nu întrezărea o perspectivă mai bună decât aceea de a rămâne acolo până avea să își găsească o nouă casă prin împrejurimi, invitația i-a fost acceptată.

Să rămână în continuare acolo unde totul îi amintea

de fericirea de odinioară era exact ceea ce își dorea. În momentele de veselie, nimeni nu era din fire mai vesel decât ea sau nu trăia cu o mai mare ardoare acea așteptare optimistă a fericirii, care este fericirea însăși, însă în suferință trebuia să se lase purtată în egală măsură de imaginația ei și să fie la fel de neconsolată pe cât era de nestăvilit în plăcere.

Doamna John Dashwood nu era câtuși de puțin de acord cu ceea ce avea de gând să facă soțul ei pentru surorile lui. Să ia trei mii de lire din averea băiețelului lor drag însemna să-l lase pe acesta sărac lipit pământului. Și-a implorat soțul să se mai gândească. Cum își justifica sieși faptul că își lipsea propriul copil, și încă unicul copil, de asemenea sumă considerabilă? Și ce pretenții ar putea emite domnișoarele Dashwood, care erau înrudite cu el doar pe jumătate, ceea ce în opinia ei era total irelevant, ca el să se arate atât de generos față de ele? Era lucru știut că nu putea exista niciun fel de afecțiune între copiii unui bărbat proveniți din căsnicii diferite; și atunci de ce avea el de gând să se ruineze, și să-l ruineze și pe micuțul lor Harry, dându-și toți banii surorilor lui vitrege?

— Ultima dorință a tatălui meu către mine, a răspuns soțul ei, a fost să am grijă de văduvă și de ficele sale.

— Îndrăznesc să zic că nu știa ce vorbește; bag mâna-n foc că nu era în toate mințile. Dacă ar fi fost, nu i-ar fi dat prin cap una ca asta, să te roage să cedezi jumătate din averea propriului copil.

— Nu a precizat o sumă anume, draga mea Fanny; m-a rugat doar, în termeni generali, să le ajut și să le ușurez situația mai mult decât îi stătea lui în putință să o facă. Poate că ar fi fost la fel de bine dacă ar fi lăsat totul în seama mea. Doar nu-și închipuia că le-aș neglija. Dar, cum mi-a cerut cuvântul, n-am avut încotro decât să i-l dau; cel puțin așa m-am gândit atunci. Promisiunea a fost, așadar, făcută și trebuie dusă la îndeplinire. Trebuie făcut ceva pentru ele atunci când vor pleca de la Norland și se vor stabili în altă casă.

— Păi, atunci, să facem ceva pentru ele; dar acel *ceva*

nu trebuie să se ridice chiar la trei mii de lire. Gândește-te, a adăugat ea, că odată dați, îți poți lua adio de la bani. Surorile tale se vor mărita, iar banii vor fi pierduți pentru totdeauna. Dacă însă ar putea fi restituiți sărmanului nostru băiețel...

— Ah, cu siguranță, lucrurile ar sta cu totul altfel, a spus soțul ei pe un ton foarte grav. S-ar putea să vină o vreme când Harry va regreta că a fost depozitat de o sumă atât de mare de bani. Dacă va avea o familie numeroasă, de pildă, banii aceia în plus i-ar prinde foarte bine.

— Fără doar și poate.

— Atunci, poate că ar fi mai bine pentru toată lumea dacă suma ar fi înjumătățită. Pentru ele ar fi mare lucru să-și sporească averea cu cinci sute de lire.

— Oh! Mai încape vorbă! Ce frate ar mai face măcar pe jumătate din cât faci tu, fie și pentru surorile lui bune! Darămite așa, pentru niște surori vitrege! Tu însă ai o fire atât de generoasă!

— N-aș vrea să fac vreo meschinărie. În astfel de împrejurări, e mai bine să faci mai mult decât prea puțin. Măcar așa, nimeni nu s-ar putea gândi că n-am făcut îndeajuns pentru ele: nici chiar ele nu cred că s-ar putea aștepta la mai mult.

— N-ai de unde ști la ce s-ar putea aștepta *ele*, a spus doamna Dashwood. Noi însă nu trebuie să ne gândim la așteptările lor, ci la ceea ce ne permitem noi să facem.

— Fără îndoială, și cred că îmi permit să îi dau fiecăreia dintre ele câte cinci sute de lire. Chiar și așa, fără ca din partea mea să primească ceva, la moartea mamei lor, tot va căpăta fiecare în jur de trei mii de lire, o avere frumoșică pentru orice tânără.

— Ba bine că nu; și, într-adevăr, dacă stau să mă gândesc, nici nu pot avea pretenții la ceva în plus din partea ta. Vor avea zece mii de lire pe care să și le împartă între ele. Dacă se vor mărita, cu siguranță o vor duce bine, iar dacă nu, pot trăi toate foarte bine de pe urma dobânzii la cele zece mii de lire.

— E foarte drept ce spui, tocmai de aceea nu știu dacă, judecând lucrurile în ansamblu, n-ar fi mai înțelept să fac un gest pentru mama lor, cât mai trăiește, decât pentru ele; mă gândesc la un soi de rentă viageră anuală. Ar fi atât în beneficiul surorilor mele, cât și al ei. Cu o sută de lire pe an s-ar descurca toate bine mersi.

Soția lui a șovăit însă o clipă, înainte de a consimți la acest plan.

— Fără doar și poate că e mai bine decât să te lipsești de o mie cinci sute de lire dintr-odată. Dar, pe urmă, dacă doamna Dashwood mai are de trăit încă cincisprezece ani, am ieși cum nu se poate mai prost.

— Cincisprezece ani! Dragă Fanny... dar nu mai are ea atâtea zile, nici măcar pe jumătate.

— Sigur că nu; dar dacă n-ai observat, oamenii au tendința să trăiască până la adânci bătrâneți atunci când li se plătește o rentă viageră; iar ea e robustă și sănătoasă tun, și de-abia a făcut patruzeci de ani. O rentă viageră e o chestiune foarte serioasă; trebuie plătită an de an și n-ai cum să scapi de ea. Nu-ți dai seama ce faci. Eu am trăit pe pielea mea necazuri de pe urma rentelor viagere, căci mama a fost obligată, prin testamentul lăsat de tata, la plata a trei astfel de rente către niște foști servitori bătrâni, și nu pot să-ți spun cât de dezagreabilă i s-a părut toată trășenia. De două ori pe an, rentele astea trebuiau plătite; și mai era și problema înmânării lor; și apoi despre unul dintre ei s-a crezut c-a murit, după care s-a dovedit că nici vorbă de așa ceva. Mama se săturase. Spunea că venitul ei nici nu-i aparținea, cu asemenea pretenții financiare nesfârșite; și a fost cu atât mai urât din partea tatii, cu cât, altminteri, banii ar fi fost întru totul la dispoziția mamei, fără niciun fel de restricții. M-a făcut să am așa o oroare de rentele astea viagere, încât știu sigur că nu m-aș înhăma la plata vreuneia, pentru nimic în lume.

— Fără îndoială, e destul de neplăcut să ai asemenea pierderi anuale din venit, s-a învoit domnul Dashwood. După cum, pe bună dreptate, spunea și mama ta, averea ta *nu* îți mai aparține. Să depinzi de plata constantă a unei

astfel de sume, la data cuvenită, nu e, desigur, ceva de dorit: îți știrbește independența.

— Cu siguranță; și unde mai pui că n-ai nicio mulțumire. Ele s-ar crede la adăpost, tu nu faci mai mult decât se așteaptă de la tine, și nu există niciun strop de recunoștință. În locul tău, aș vrea să fac numai cum consider eu de cuviință. Nu mi-aș asuma obligația unei rente anuale. S-ar putea ca în unii ani să fie dificil să rupem o sută sau chiar cincizeci de lire din cheltuielile noastre.

— Cred că ai dreptate, draga mea; în cazul de față, ar fi mai bine să nu instituim vreo rentă viageră; orice le-aș mai da eu din când în când le va fi de mai mare ajutor decât o rentă viageră, căci nu s-ar întinde mai mult decât le e plapuma dacă nu ar fi sigure de un venit mai mare, caz în care n-ar mai pune nimic deoparte până la sfârșitul anului. Negreșit, așa ar fi cel mai bine. Câte un cadou în valoare de cincizeci de lire, ocazional, le va ajuta să nu-și facă vreodată griji în privința banilor, iar pe mine mă va face, zic eu, să mă achit mai mult decât onorabil de promisiunea către tatăl lor.

— Sigur că da. Iar ca s-o zic pe-a dreaptă, eu, în sinea mea, sunt convinsă că tatăl tău nici nu s-a gândit că le vei da vreun ban. Ajutorul de care vorbea, îndrăznesc s-o spun, se referea la ceea ce se putea aștepta în mod rezonabil de la tine; de pildă, să le cauți o căsuță confortabilă, să le ajuți cu mutatul și, când e sezonul, să le mai trimiți niște pește ori vânat, și așa mai departe. Aș putea să jur că nu s-a gândit mai departe de atât; și, zău acum, ar fi fost foarte straniu și absurd dacă s-ar fi așteptat la altceva. Ia gândește-te numai, dragul meu domn Dashwood, ce trai confortabil vor duce mama ta vitregă și ficele ei din dobânda unei sume de șapte mii de lire, nemaipunând la socoteală mia de lire ce-i revine fiecărei fete în parte, aducându-le cincizeci de lire pe an de căciulă, și, firește, din ei vor plăti mamei lor și pentru mâncarea ce le revine. Împreună vor avea cinci sute pe an, și ce, Doamne iartă-mă, ar putea să-și dorească mai mult

de atât patru femei? Vor avea puține cheltuieli! Întreținerea casei va fi o nimica toată. Nu vor ține trăsura și nici cai, iar servitori, doar câțiva; nu vor primi oaspeți și nu vor avea cheltuieli de niciun fel! Închipuie-ți numai cât de bine o vor duce! Cinci sute de lire pe an! Nu-mi pot imagina că ar cheltui nici jumătate din suma asta; să le dai mai mult e de-a dreptul absurd. Mai degrabă ar fi în măsură să-ți dea *ele* ție ceva.

— Zău așa, a spus domnul Dashwood. Găsesc că ai perfectă dreptate. Mai mult ca sigur că tatăl meu, prin rugămintea pe care mi-a adresat-o, n-a vrut să spună nimic mai mult decât ce-mi spui și tu. Înțeleg prea bine acum și-mi voi îndeplini angajamentul strict prin astfel de acte de întrajutorare și bunătate față de ele, precum cele de care vorbeai. Când mama se va muta în altă casă, am să-i ofer cu dragă inimă sprijinul meu, atât cât pot, ca s-o ajut să se instaleze. Ar putea fi bine-venite atunci și câteva piese de mobilier pe care să i le ofer.

— Cu siguranță, a încuviințat doamna John Dashwood. Totuși, ține seama de *un* lucru. Când tatăl și mama ta s-au mutat la Norland, cu toate că mobila de la Stanhill a fost vândută, toate porțelanurile, farfuriile și pânzeturile s-au păstrat, iar acum îi rămân mamei tale. Casa ei va fi, așadar, aproape plină, de cum se va muta în ea.

— Fără îndoială, ăsta e un argument solid. O moștenire prețioasă, într-adevăr! Și totuși, o parte din veselă s-ar fi potrivit de minune cu cele pe care le avem noi aici.

— Da. Iar serviciul de porțelanuri pentru micul dejun e de două ori mai frumos decât cele din această casă. Cu mult prea frumoase, dacă e să mă întreb pe mine, pentru orice loc în care și-ar permite *ele* să locuiască. Și să-ți mai zic un lucru: lui nu-i datorezi vreo recunoștință anume, și nici osteneala să-i îndeplinești dorințele; căci știm prea bine că, dacă i-ar fi stat în putință, le-ar fi lăsat *lor* aproape tot ce avea pe lume.

Acesta a fost argumentul decisiv. A adăugat

intențiilor lui puterea de a decide, care-i lipsise până atunci, și într-un final a conchis că ar fi absolut inutil, dacă nu chiar profund deplasat, să facă mai mult pentru văduva și fiicele tatălui său decât astfel de gesturi amabile, precum cele sugerate de soția lui.

Capitolul 3

Doamna Dashwood a rămas la Norland câteva luni; nu pentru că n-ar fi fost dispusă să se mute atunci când imaginea fiecărui loc bine cunoscut a încetat să-i stârnească emoția violentă pe care i-o pricinuisese o vreme; când supărarea i-a mai trecut, și mintea ei a fost capabilă și de altă strădanie decât aceea de a-i spori suferința prin amintiri melancolice, doamna Dashwood a devenit nerăbdătoare să se mute și neobosită în căutările ei pentru a găsi o locuință potrivită în apropiere de Norland; căci nu concepea să se mute departe de acel loc drag sufletului ei. Însă nu auzise de nicio reședință care să corespundă noțiunii sale de confort și liniște și care să fie pe potriva prudența fiicei sale mai mari, care, cu judecata ei sănătoasă, a respins mai multe case prea spațioase pentru veniturile lor, care însă ar fi fost pe placul mamei ei.

Doamna Dashwood fusese informată de soțul ei cu privire la promisiunea solemnă făcută de fiul său în favoarea lor, promisiune ce îi alinase acestuia ultimele gânduri pământești. Crezuse în sinceritatea acestei făgăduieli la fel de mult ca soțul ei și se gândise la asta cu satisfacție, de dragul fiicelor ei, căci, în ceea ce o privea, era convinsă că s-ar fi descurcat de minune și cu o sumă mult mai modestă decât șapte mii de lire. Se bucura și pentru fratele lor, pentru inima lui bună; și își reproșa că fusese nedreaptă cu el, când îl crezuse incapabil de generozitate. Purtarea lui atentă față de ea și de surorile lui au convins-o că bunăstarea lor conta nespus pentru el și, pentru multă vreme, s-a bizuit cu fermitate pe intențiile

lui nobile.

Disprețul pe care-l simțise pentru nora sa, încă de la începutul relației lor, crescuse semnificativ pe măsură ce ajunsese s-o cunoască mai bine, lucru pe care traiul alături de familia ei, timp de jumătate de an, îl permisesse cu ușurință; și poate că, în ciuda tuturor eforturilor celei dintâi de a se comporta cu politețe și afecțiune maternă, cele două doamne n-ar fi reușit să conviețuiască atâta vreme, dacă n-ar fi existat o împrejurare care, după părerea doamnei Dashwood, să le îndreptățească și mai mult pe ficele ei să rămână la Norland.

Împrejurarea cu pricina a reprezentat-o atașamentul tot mai puternic dintre fiica cea mare și fratele doamnei John Dashwood, un tânăr plăcut și nobil în purtare, care le fusese prezentat curând după stabilirea surorii lui la Norland, iar de atunci, își petrecuse acolo cea mai mare parte a timpului.

Unele mame ar fi încurajat această intimitate din interes, căci Edward Ferrars era fiul cel mai mare al unui domn care, la moartea sa, lăsase în urmă o avere imensă; altele ar fi reprimat-o din prudență, căci, cu excepția unei sume neînsemnate, toată averea lui depindea de testamentul mamei sale. Însă doamna Dashwood nu se lăsa influențată de niciunul din aceste considerente. Pentru ea, era de ajuns că tânărul părea amabil, că o iubea pe fiica sa și că Elinor răspundea sentimentelor lui. Era contrar tuturor principiilor ei ca diferențele de avere să despartă doi oameni atrași unul de altul grație unei asemănări de caracter; iar pentru ea ar fi fost de neconceput să nu-i recunoască cineva meritele lui Elinor.

Părerea lor bună cu privire la Edward Ferrars nu era consecința vreunui talent sau comportament deosebit al tânărului. Nu era chipeș, iar manierele sale erau plăcute doar într-un cadru intim. Era prea sfios pentru a reuși să se afirme în societate; însă atunci când își învingea timiditatea înăscută, purtarea sa trăda, cu fiecare gest, o inimă deschisă și caldă. Avea o judecată sănătoasă, iar educația primită i-o consolidase. Dar nici abilitățile, nici

dispoziția sa nu-l ajutau să răspundă dorințelor mamei și surorii sale, care voiau cu orice preț ca el să se distingă prin ceva anume, cu toate că nu știau prea bine prin ce. Și-ar fi dorit ca el să fie o figură marcantă în societate, într-un fel sau altul. Mama lui ar fi vrut ca el să manifeste interes pentru chestiunile politice, să ajungă în Parlament sau să lege relații cu oamenii de vază ai epocii. Și doamna Dashwood și-ar fi dorit același lucru; între timp însă, ambițiile i-ar mai fi fost temperate dacă l-ar fi văzut barem mânând o trăsură. Dar Edward nu avea vreo înclinație nici pentru oamenii de vază ai epocii, nici pentru trăsuri. Toate dorințele lui gravitau în jurul confortului domestic și al unei vieți de familie tihnite. Din fericire, avea un frate mai mic care promitea să ajungă mult mai departe.

Edward se afla deja la Norland de mai multe săptămâni, dar doamna Dashwood nu-i acordase prea mare atenție; căci, la vremea aceea, ea se găsea într-o asemenea suferință, încât devenise indiferentă față de tot ceea ce o înconjura. Remarcase doar că era tăcut și discret, și de aceea îl găsea pe placul ei. Nu-i tulbura starea de nefericire prin conversații inoportune. Prima oară când i s-a oferit prilejul să-l observe și să-l aprobe și mai abitir a fost atunci când Elinor a făcut o remarcă privind diferența dintre el și sora lui. Contrastul acela a fost de natură să atragă puternic simpatia mamei ei.

— E de ajuns, i-a spus ea ficei sale. Ajunge să spui că nu seamănă cu Fanny. Ceea ce înseamnă că este într-un totu cumsecade. Deja mi-e drag.

— Cred că-ți va plăcea de el când îl vei cunoaște mai bine, a spus Elinor.

— Să-mi placă! a răspuns mama ei, zâmbind. Eu nu am sentimente de aprobare mai prejos de iubire.

— S-ar putea să-l stimezi.

— N-am știut niciodată care-i diferența dintre stimă și iubire.

Doamna Dashwood se străduia acum să-l cunoască mai bine. Purtarea ei plină de afecțiune a înfrânt curând timiditatea tânărului. A ajuns să aprecieze pe dată meritele

acestuia; poate că insistențele lui pe lângă Elinor au ajutat-o în puterea ei de pătrundere; însă se simțea sigură de valoarea lui: nici chiar firea lui liniștită, care contravenea tuturor ideilor ei preconceptuate privind comportamentul tinerilor, nu i se mai părea neinteresantă acum, când știa că el avea o inimă caldă și un temperament plin de afecțiune.

De cum a perceput cea mai mică dovadă de iubire în purtarea lui față de Elinor, a socotit sigur atașamentul lor serios și a început să aștepte cu nerăbdare mariajul lor, pe care-l considera iminent.

— În câteva luni, draga mea Marianne, i-a spus ea fiicei sale, Elinor va fi la casa ei, pentru tot restul vieții. Ne va lipsi, dar ea va fi fericită.

— O, mamă, ce ne vom face fără ea?

— Dar, draga mea, abia dacă poate fi vorba de o despărțire. Vom locui aproape și ne vom întâlni în fiecare zi. Iar tu vei câștiga un frate, un frate adevărat, tandru. Îl prețuiesc nespus pe Edward pentru sufletul lui. Dar ce-i cu fața asta tristă, Marianne? Nu ești de acord cu alegerea surorii tale?

— Poate că mă surprinde într-o oarecare măsură, a spus Marianne. Edward e foarte amabil și-mi este foarte drag. Totuși... nu e genul de tânăr... ceva îi lipsește... n-are o alură remarcabilă; n-are nimic din grația aceea pe care m-aș fi așteptat s-o găsesc la bărbatul care să se atașeze profund de sora mea. Ochii nu vădesc câtuși de puțin acel spirit, acel foc care anunță numaidecât virtutea și inteligența. În plus, mamă, tare mă tem că e cu desăvârșire lipsit de gust. Muzica abia dacă pare să-l atragă și, cu toate că admiră foarte mult desenele lui Elinor, nu e admirația unui om care le înțelege valoarea. Cu toate că deseori e atent la ea când desenează, e evident că, de fapt, nu pricepe nimic. Admiră ca un îndrăgostit, nu ca un cunoscător. Pe mine nu m-ar mulțumi decât combinația acestor două calități. N-aș putea fi fericită alături de un bărbat ale cărui gusturi nu coincid întru totul cu ale mele. Ar trebui să-mi pătrundă fiecare simțământ;

pe amândoi ar trebui să ne farmece aceleași cărți, aceeași muzică. O, mamă! Cât de lipsită de însuflețire și de searbădă a fost lectura lui Edward de aseară! Mi-a părut tare rău pentru sora mea. Ea însă a părut să îndure cu atâta calm, de parcă nici n-ar fi băgat de seamă. Mie îmi venea să sar de pe scaun. Să aud acele splendide versuri, care de atâtea ori aproape că m-au făcut să-mi pierd mințile, rostite cu un asemenea calm imperturbabil, cu o asemenea indiferență înfiorătoare!

— Fără îndoială că s-ar fi descurcat mai bine cu o proză simplă și elegantă. Așa m-am gândit și eu la vremea respectivă; tu însă *ai insistat* să-i dai versuri de Cowper.

— Nu, mamă, dacă nici Cowper nu-l însuflețește...! Dar gusturile nu se discută. Eu și Elinor nu împărtășim aceleași sentimente, iar ea poate, așadar, să treacă cu vederea și să fie fericită cu el. Dar mie, dacă l-aș fi iubit, mi-ar fi frânt inima să-l aud citind cu atât de puțină sensibilitate. Mamă, cu cât cunosc mai mult lumea asta, cu atât sunt mai convinsă că nu voi întâlni niciodată un bărbat pe care să-l pot iubi cu adevărat. Cer atât de mult! Trebuie să aibă toate virtuțile lui Edward, iar ținuta și manierele trebuie să adauge bunătății lui toate farmecele posibile.

— Nu uita, draga mea, că n-ai nici șaptesprezece ani. E prea devreme să deznădăjduiești că nu vei cunoaște această fericire. De ce să fii tu mai puțin norocoasă decât mama ta? Într-o singură privință însă, draga mea Marianne, fie ca destinul tău să nu se asemene cu al ei!

Capitolul 4

— Ce păcat, Elinor, că Edward n-are nicio înclinație pentru desen! a spus Marianne.

— Nicio înclinație pentru desen! i-a răspuns Elinor. De ce crezi asta? E drept că nu desenează, dar privește cu mare plăcere lucrările altora, și te asigur că nu-i lipsește câtuși de puțin gustul natural pentru desen, atâta doar că

nu a avut ocazia să și-l cultive. Dacă ar fi avut șansa să învețe, cred că ar fi desenat foarte bine. Are atât de puțină încredere în propria-i judecată când vine vorba de asemenea chestiuni, încât nu-și dă niciodată cu părerea în privința vreunui tablou; însă are o bună-cuviință și o simplitate înnăscută a gustului care, în general, îl călăuzesc cu desăvârșire.

Marianne se temea să nu jignească, așa că a abandonat subiectul; însă acel gen de aprobare pe care Elinor spunea că i-o suscită desenele altora era foarte departe de plăcerea extatică pe care o considera singura ce putea fi numită înclinație pentru desen. Și totuși, deși zâmbea în sinea ei de acea greșală, o respecta pe sora ei văzând slăbiciunea oarbă pentru Edward, care o pricinuisese.

— Marianne, sper că nu-l consideri lipsit de gust, în genere, a reluat Elinor. Totuși, nu cred c-ai putea, căci purtarea ta față de el e foarte cordială, iar dacă ai crede astfel, sunt convinsă că n-ai putea fi niciodată politicoasă cu el.

Marianne nu prea știa ce să spună. Sub nicio formă nu avea de gând să rănească sentimentele surorii ei, însă i-ar fi fost cu neputință să zică ceva ce nu credea. Într-un sfârșit, a răspuns:

— Nu te supăra, Elinor, dacă laudele mele nu sunt întru totul pe măsura meritelor pe care tu i le vezi. Eu nu am avut atâtea ocazii ca tine să-i apreciez în detaliu talentele, înclinațiile și gusturile; am însă o părere extraordinară despre bunătatea și judecata lui. Cred că e cumsecade și merită tot ce e mai bun.

— Sunt convinsă, a răspuns Elinor cu un zâmbet, că și cei mai apropiați prieteni ai lui ar fi mulțumiți de asemenea laude. Nu cred c-ai fi putut să te exprimi cu mai multă căldură.

Marianne se bucura să vadă că sora ei era atât de ușor de mulțumit.

— Nimeni, cred, dintre cei care l-au întâlnit atât de des încât să se angajeze într-o conversație deschisă cu el,

nu s-ar putea îndoi de judecata și de bunătatea lui, a continuat Elinor. Înțelegerea și principiile lui remarcabile pot fi ascunse doar de acea timiditate care de prea multe ori îl reduce la tăcere. Tu îl cunoști îndeajuns încât să-i apreciezi meritele la adevărata valoare. Cât despre cunoașterea mai în detaliu a calităților lui, cum spui tu, anumite împrejurări te-au făcut să rămâi mai neștiutoare decât mine în privința lor. Eu și el ne-am nimerit de multe ori împreună, pe când tu erai pe de-a-ntregul absorbită de afecțiunea pe care i-o porți mamei. L-am văzut des, i-am studiat simțămintele și i-am ascultat opiniile în materie de literatură și arte; și, în esență, citez să spun că are o minte instruită, că apreciază peste măsură cărțile, că are o imaginație vie, un simț al observației precis și corect și gusturi delicate și pure. Odată ce vei ajunge să-l cunoști, abilitățile lui, la fel ca și manierele și înfățișarea, și vor părea, în toate privințele, mai demne de apreciere. La prima vedere, fără îndoială că nu are o prestanță impresionantă; și nu poți spune că e frumos, până nu-i pătrunzi expresia ochilor, neobișnuit de blajini, și ținuta care emană pe de-a-ntregul blândețe. Acum îl cunosc atât de bine încât îl găsesc cu adevărat frumos; sau, cel puțin, aproape frumos. Tu ce zici, Marianne?

— Curând are să-mi pară și mie la fel, Elinor, chiar dacă acum nu-mi pare. Când îmi vei spune să-l iubesc ca pe un frate, nu voi mai vedea imperfecțiunile chipului său, după cum nu le văd acum pe cele ale inimii sale.

Elinor a tresărit la auzul acestor cuvinte și a regretat pe dată că s-a lăsat amăgită să discute despre el cu atâta căldură. Simțea că îl prețuiește foarte mult pe Edward. Credea că sentimentul este reciproc; însă avea nevoie de o certitudine pentru ca opinia fermă a lui Marianne în această privință să-i fie pe plac. Știa că bănuielile lui Marianne și ale mamei sale deveneau într-o clipă convingeri – și că, pentru ele, să dorească însemna să spere, iar să spere însemna să se aștepte să se întâmple. Elinor încercă să-i explice surorii sale cum stau lucrurile cu adevărat.

— Nu ascund faptul că-l prețuiesc foarte mult, că îi port o stimă profundă, că îl plac, a spus ea.

De data asta, Marianne nu și-a mai reținut indignarea.

— Îi porți o stimă profundă! Îl placi! Ce inimă de gheață ai, Elinor! Oh! mai rău de atât! Ți-e rușine să fii altfel. Mai rostește o dată vorbele acelea, și plec numaidecât.

Elinor nu s-a putut abține și a izbucnit în râs.

— Iartă-mă, a spus ea. Și crede-mă că n-am vrut să te jignesc vorbind cu atâta reținere despre propriile sentimente. Și să știi că sunt mai puternice decât am mărturisit; pe scurt, să știi că sunt pe măsura meritelor lui, iar bănuiala aceasta... speranța că el îmi poartă o afecțiune ți-o pot mărturisi cu certitudine, fără a comite vreo imprudență sau vreo nesăbuiță. Dar nu trebuie să te gândești mai departe de atât. Nu sunt deloc convinsă de interesul lui față de mine. Sunt momente când mă îndoiesc de forța acestui interes; și până când el nu-și va face pe deplin cunoscute sentimentele, nu te poți mira de dorința mea de a evita orice încurajare a propriei mele slăbiciuni, crezând sau spunând că ar fi mai mult decât este. În sufletul meu am puține îndoieli, poate chiar niciuna, privind aprecierea lui față de mine. Dar mai sunt și alte aspecte de care trebuie să ținem seama. E departe de a fi un bărbat independent. Și nu putem ști cum e mama lui; însă, din câte-am auzit când și când de la Fanny cu privire la purtarea și opiniile ei, n-am fost nicicând înclinate s-o considerăm o persoană amabilă; și așa greși foarte mult dacă nu m-aș gândi că Edward își dă seama câte greutate i-ar sta în cale în caz că ar dori să se însoare cu o femeie care nu dispune nici de o avere considerabilă, nici de un rang înalt.

Marianne era uimită să afle în ce măsură adevărul fusese distorsionat de imaginația ei și a mamei sale.

— Așadar, tu chiar nu ești logodită cu el! a spus ea. Cu siguranță însă, în scurt timp vei fi. Iar din această întârziere vor decurge două avantaje. Eu nu te voi pierde

așa de curând, iar Edward va avea o mai bună ocazie să-și dezvolte gustul înăscut pentru îndeletnicirea ta favorită, lucru indispensabil, fără îndoială, pentru fericirea ta viitoare. Oh! Cât de minunat ar fi dacă talentul tău extraordinar l-ar inspira într-atât încât să învețe el însuși să deseneze!

Elinor fusese sinceră cu sora ei. Nu putea considera că afecțiunea ei pentru Edward avea perspective atât de favorabile pe cât își închipuise Marianne. Uneori, el vădea o lipsă de entuziasm care, dacă nu denota propriu-zis indiferență, lăsa să se întrevadă ceva la fel de puțin promițător. Îndoiala în privința interesului ei, dacă ar fi simțit așa ceva, nu îi putea stârni altceva decât neliniște. Puțin probabil ca ea să îi pricinuiască acea deprimare care-l cuprindea deseori. Un motiv mai întemeiat s-ar fi putut găsi în starea de dependență care nu-i îngăduia să se lase în voia sentimentelor sale. Ea știa că mama lui nici nu-l făcea să se simtă ca acasă, nici nu-i dădea asigurări că și-ar putea întemeia un cămin al lui, fără să țină cont de dorințele ei de mărire în ceea ce-l privește. Știind acest lucru, lui Elinor i-ar fi fost cu neputință să discute cu lejeritate pe acea temă. Ea era departe de a conta pe un rezultat concret al preferinței lui pentru ea, preferință de care mama și sora ei erau încă sigure. Nu, cu cât petreceau mai mult timp împreună, cu atât mai îndoielnic părea interesul lui pentru ea; și uneori, timp de câteva minute dureroase, ea credea că între ei nu era nimic mai mult decât o prietenie.

Dar, oricare ar fi fost cu adevărat limitele acestui interes, a fost îndeajuns pentru sora lui ca, atunci când și-a dat seama, să se neliniștească și (lucru și mai obișnuit din partea ei) să devină nepoliticoasă. A profitat de prima ocazie pentru a-și confrunta soacra, vorbindu-i foarte răspicat despre perspectivele mărețe ale fratelui ei, despre hotărârea doamnei Ferrars ca ambii ei fii să încheie mariaje de succes și despre riscul pe care și-l asuma orice tânără care încerca să-l *atragă*, încât doamna Dashwood nu putea nici să se prefacă a nu înțelege, nici să-și

păstreze calmul. I-a dat un răspuns care îi trăda disprețul și a părăsit numaidecât încăperea, hotărând că, indiferent de inconveniente sau de costurile unei mutări atât de grabnice, scumpa ei Elinor nu avea să mai fie expusă încă o săptămână unor astfel de insinuări.

Pe când se afla în această stare de spirit, a primit prin poștă o scrisoare, conținând o propunere cum nu se putea mai nimerită. I se oferea, în termeni foarte convenabili, o căsuță aparținând unei rude, un domn cu stare, om de vază în Devonshire. Scrisoarea era scrisă chiar de acest domn, în spiritul unei adevărate ospitalități prietenești. El aflase că doamna Dashwood căuta o locuință și, chiar dacă reședința pe care i-o oferea era doar o căsuță modestă, o asigura că avea să se ocupe de toate amenajările necesare, dacă ar fi găsit situația pe placul dumneaei. După ce i-a oferit detalii despre casă și grădină, a insistat cu toată convingerea ca doamna Dashwood să vină, împreună cu fiicele dumneaei, la Barton Park, unde se afla reședința lui, pentru a judeca singură dacă vila Barton – căci cele două case se aflau în aceeași parohie – ar putea să i se pară, după oarecare modificări, un loc confortabil. Părea cu adevărat nerăbdător să le găzduiască, iar întreaga scrisoare vădea atâta prietenie încât nu putea decât s-o bucure pe verișoara lui; cu atât mai mult acum, când suferea din pricina comportării reci și insensibile a celor mai apropiate rude ale sale. Nu i-a luat mult să decidă sau să se intereseze. Hotărârea a fost luată chiar în timp ce citea scrisoarea. Așezarea reședinței din Barton, într-un comitat atât de îndepărtat de Sussex cum era Devonshire, aspect care cu doar câteva ore înainte ar fi constituit o obiecție suficient de puternică pentru a contracara orice avantaj ar fi putut prezenta locul respectiv, devenea acum principala sa calitate. Să părăsească Norlandul nu i se mai părea o nenorocire; era ceva ce-și dorea; era o binecuvântare, în comparație cu suferința pe care i-o pricinuia condiția de musafiră în casa nurorii sale; și să părăsească pentru totdeauna acel loc drag ar fi fost mai puțin dureros decât să locuiască acolo

sau să-l viziteze cât timp o asemenea femeie era stăpâna lui. I-a răspuns numaidecât lui Sir John Middleton pentru a-și exprima mulțumirea față de bunătatea lui și a-i transmite că-i acceptă propunerea; după care s-a grăbit să le arate și ficeilor ei cele două scrisori, pentru a fi sigură de aprobarea lor, înainte de a trimite răspunsul.

Elinor fusese mereu de părere că ar fi mai înțelept pentru ele să se stabilească la oarece distanță de Norland decât în imediata vecinătate a cunoștințelor lor. Așadar, sub *acest* aspect, nu avea de ce să se opună intențiilor mamei sale de a se muta în Devonshire. Totodată, casă, așa cum o descrisese Sir John, era atât de modestă, iar chiria, atât de rezonabilă, încât n-ar fi găsit nimic de obiectat; așadar, cu toate că planul nu îi surâdea, cu toate că asta însemna să plece departe de Norland, ceea ce nu-și dorea, Elinor n-a încercat câtuși de puțin să o facă pe mama ei să se răzgândească și să renunțe la scrisoarea de acceptare.

Capitolul 5

Imediat cum a expediat răspunsul, doamna Dashwood s-a și dus, bucuroasă, să-și anunțe fiul vitreg și pe soția acestuia că a găsit o locuință și că nu-i va mai incomoda decât până când totul va fi pus la punct, ca să se poată muta. Cei doi soți au ascultat-o cu surprindere. Doamna John Dashwood nu a spus nimic; soțul ei însă i-a răspuns, politicos, că speră să nu se stabilească prea departe de Norland. Doamna Dashwood i-a replicat, cu multă satisfacție, că urma să se mute în Devonshire. Atunci, Edward s-a întors numaidecât spre ea și, cu o voce care trăda mirarea și îngrijorarea și care pe ea nu a surprins-o deloc, a repetat:

— Devonshire! Plecați acolo? Atât de departe...! Și în ce zonă?

Doamna Dashwood i-a explicat unde anume se

mutau. Reședința era situată la mai bine de șase kilometri nord de Exeter.

— E doar o vilișoară, a continuat ea, dar nădăjduiesc că mulți prieteni vor veni în vizită. O odaie sau două se pot adăuga cu ușurință; iar dacă prietenilor mei nu li se va părea prea greu să bată atâta cale ca să mă vadă, fără doar și poate că nici mie nu-mi va fi greu să-i găzduiesc.

A încheiat cu o invitație foarte amabilă adresată domnului și doamnei John Dashwood, să vină s-o viziteze la Barton, urmată de o invitație și mai călduroasă către Edward. Cu toate că ultima conversație purtată cu nora ei o convinsese să părăsească Norlandul cât mai rapid cu putință, nu produsese niciun efect asupra ei în ceea ce privește subiectul principal al conversației. Nici prin minte nu-i trecea, cum nu-i trecuse niciodată, să-i separe pe Edward și pe Elinor; și dorea să-i arate doamnei John Dashwood, prin invitația stăruitoare pe care i-o făcea fratelui ei, cât de puțin o interesa că ea nu era de acord cu relația celor doi tineri.

Domnul John Dashwood i-a spus în repetate rânduri mamei sale vitrege că îi părea cumplit de rău că alesese o locuință atât de îndepărtată de Norland, încât el nu o putea ajuta deloc cu transportul mobilierului. Pe moment, se simțise cu adevărat iritat de acea situație; căci, în sine, efortul la care își limitase împlinirea promisiunii către tatăl său devenea, prin acest aranjament, imposibil de realizat. Toate lucrurile au fost transportate pe apă, fiind vorba mai cu seamă de lenjerii de pat, servicii de masă, porțelanuri și cărți, precum și de un frumos pian care-i aparținea lui Marianne. Doamna John Dashwood a urmărit încărcarea coletelor cu un oftat adânc: nu putea să nu-i pară rău văzând că, deși venitul doamnei Dashwood avea să fie o nimica toată pe lângă al ei, femeia avea totuși asemenea piese frumoase de mobilier.

Doamna Dashwood a închiriat casa pe un an; era gata mobilată și putea intra numaidecât în posesia ei. Niciuna din părți nu a ridicat vreo obiecție în privința învoielii, iar doamna Dashwood a pornit spre vest imediat

cum a reușit să se debaraseze de lucrurile ei de la Norland și să decidă în privința viitorului personal de serviciu; iar de aceste aspecte s-a ocupat numaidecât, întrucât ducea la îndeplinire fără preget orice lucru care o interesa. La scurt timp după decesul soțului ei, vânduse caii pe care el îi lăsase moștenire, iar acum, când apăruse o ofertă de cumpărare a trăsurii, a hotărât să o vândă și pe aceasta, la insistența fiicei sale mai mari. Dacă ar fi fost să țină seama doar de propriile-i dorințe, pentru confortul fiicelor ei, ar fi păstrat-o, însă prudența lui Elinor a avut câștig de cauză. Și tot înțelepciunea *ei* a limitat numărul servitorilor la trei; două slujnice și un majordom, aleși numaidecât dintre cei care alcătuiseră personalul lor la Norland.

Majordomul și una din slujitoare au fost trimiși pe dată la Devonshire, ca să pregătească locuința pentru sosirea stăpânei lor; căci, ținând seama că n-o cunoștea deloc pe Lady Middleton, doamna Dashwood a preferat să meargă direct la casa ei, în loc să rămână o vreme în vizită la Barton Park; și s-a bizuit cu atâta convingere pe descrierea făcută casei de Sir John, încât nu a simțit nicio curiozitate s-o cerceteze cu ochii ei înainte de a intra în posesia sa. Nerăbdarea de a părăsi Norlandul nu i-a slăbit câtuși de puțin, datorită văditei satisfacții a nurorii sale cu privire la mutarea ei iminentă; o satisfacție pe care abia dacă încercase vag să și-o mascheze prin invitația rece adresată doamnei Dashwood de a-și amâna plecarea. Acum ar fi fost momentul oportun ca fiul ei vitreg să-și îndeplinească promisiunea făcută tatălui său. De vreme ce neglijase să se ocupe de această chestiune când sosise la moșie, în acel moment, când ele părăseau casă, părea a fi momentul cel mai potrivit pentru a-și ține făgăduiala. Însă, la scurt timp, doamna Dashwood a început să renunțe la orice speranță de acest fel și să se convingă, din cursul general al discuțiilor cu domnul Dashwood, că ajutorul pe care i-l acorda avea să se limiteze la găzduirea lor, timp de șase luni, la Norland. Se plângea întruna de costurile tot mai ridicate ale întreținerii casei și de pretențiile neîncetate ale celorlalți la banii lui, pretenții la care orice

om cu stare era expus dincolo de orice închipuire, încât părea mai degrabă să aibă el însuși nevoie de bani decât să-și dorească să renunțe la o parte din ei.

La doar câteva săptămâni de la sosirea primei scrisori a lui Sir John Middleton la Norland, totul era îndeajuns de bine pus la punct în viitoarea lor reședință, pentru ca doamna Dashwood și fiicele ei să poată purcede într-acolo.

Multe lacrimi au fost vărsate când și-au luat rămas-bun de la acel loc atât de îndrăgit. „Dragul nostru, dragul Norland!” spunea Marianne, pe când hoinărea singură prin fața casei, în ultima lor seară petrecută acolo. „Când oare voi înceta să te regret! Când oare voi învăța să mă simt ca acasă în altă parte! Oh! Cămin fericit, dac-ai ști cât sufăr eu acum, când te văd din acest loc, din care poate nu te voi mai vedea niciodată! Și voi, copaci atât de familiari! Voi însă veți rămâne la fel. Nicio frunză nu va cădea din pricina plecării noastre, și nicio ramură nu va rămâne neclintită, pentru că noi nu vă vom mai vedea! Nu, voi veți rămâne la fel; fără să cunoașteți bucuria sau regretul pe care le pricinuiți și fără să simțiți vreo schimbare în sufletul celor care se plimbă la umbra voastră! Dar cine va rămâne să se bucure de voi?”

Capitolul 6

Prima parte a călătoriei, desfășurată într-o dispoziție nespus de melancolică, a fost plictisitoare și neplăcută. Dar, pe măsură ce se apropiau de sfârșitul ei, interesul pentru înfățișarea ținuturilor în care aveau să locuiască le-a înfrânt amărăciunea, iar când au pătruns în valea Barton, priveliștea asupra acesteia le-a înveselit pe dată. Era un loc plăcut, roditor, cu mulți copaci și pășuni bogate. După ce s-au deplasat pe drumul șerpuit prin acest ținut, cale de aproape doi kilometri, au ajuns la casa lor. În față nu se vedea decât o curticică înverzită; iar o porțiță cochetă le-a

deschis calea înăuntru.

Ca locuință, deși mică, vila Barton era confortabilă și robustă; dar în privința structurii era deficitară, căci construcția nu se distingea prin nimic deosebit, acoperișul era de țigle, obloanele nu erau vopsite în verde, iar zidurile nu erau acoperite cu caprifoi. Un coridor îngust străbătea casa, ducând direct în curtea din spate. De o parte și de alta a intrării se afla câte un salonaș de aproximativ patru metri pe patru; iar dincolo de aceste încăperi se aflau dependințele și scările. Restul casei era alcătuit din patru dormitoare și două mansarde. Nu fusese construită de mult și era în stare bună. În comparație cu Norland, era, într-adevăr, sărăcăcioasă și mică! Dar lacrimile stârnite de amintiri, pe când intrau în casă, li s-au uscat numaidecât. Le-a înveselit bucuria arătată de servitori la sosirea lor, și, fiecare, de dragul celorlalte, se străduia să pară fericită. Era pe la începutul lui septembrie; toamna era plăcută și, văzând pentru prima oară casa sub auspiciile vremii frumoase, și-au făcut o impresie favorabilă în privința ei, impresie cu adevărat importantă pentru aprobarea lor pe termen lung.

Casa era bine poziționată. În spate, la mică distanță, se înălțau de ambele părți niște dealuri semețe; unele erau înțesate de coline pleșuve, altele erau cultivate și împădurite. Satul Barton era situat, în cea mai mare parte, pe unul din aceste dealuri și oferea o priveliște frumoasă de la ferestrele casei. În față, perspectiva era mai amplă; acoperea întreaga vale și se întindea până la ținutul de dincolo de ea. Dealurile care înconjurau casa străjuiau valea, pe acea parte; sub alt nume și urmând alt curs, ea ieșea din nou la iveală, între două dintre cele mai abrupte dealuri.

În linii mari, doamna Dashwood era mulțumită de dimensiunile și de mobilierul casei; căci, cu toate că fostul ei stil de viață impunea unele schimbări indispensabile traiului ei actual, să-i aducă unele îmbunătățiri era pentru ea o plăcere; iar acum avea la dispoziție suficienți bani pentru a asigura mai multă eleganță casei.

— Cât despre casă în sine, a spus ea, e fără doar și poate prea mică pentru familia noastră, dar pentru moment ne vom instala confortabil aici, căci e prea târziu pentru amenajări în această perioadă a anului. Poate la primăvară, dacă banii ne vor fi de ajuns, ceea ce sper că se va întâmpla, ne vom gândi și la lucrările de construcție. Saloanele acestea sunt prea mici pentru a-i găzdui pe prietenii noștri pe care sper să-i văd curând strânși aici; și mă gândesc să unesc coridorul cu unul din ele și, poate, cu o parte din celălalt, iar la intrare să las ce mai rămâne din celălalt; cu asta, și un nou salon mai mare, care poate fi cu ușurință adăugat, un dormitor și o mansardă deasupra, casa noastră va fi foarte elegantă. Mi-aș dori ca scările să fie mai frumoase. Dar nu trebuie să ai așteptări prea mari; deși, dacă stau bine să mă gândesc, n-ar fi cine știe ce deranj să le mai lărgim. Am să văd mai întâi cum merg lucrurile la primăvară și vom face planurile de amenajare în consecință.

Între timp, până aveau să fie făcute aceste modificări, din agoniseala unei femei cu un venit anual de cinci sute de lire, care nu pusese niciodată în viața ei nimic deoparte, era mai înțelept din partea lor să se mulțumească cu locuința așa cum era; așa că fiecare dintre ele era ocupată să-și aranjeze obiectele personale și se străduia să-și așeze cărțile și celelalte lucruri pentru a-și amenaja căminul. Pianul lui Marianne a fost despachetat și așezat cu grijă; iar desenele lui Elinor au fost atârinate pe pereții salonului lor.

A doua zi dimineată, la scurt timp după micul dejun, au fost întrerupte din aceste activități de sosirea proprietarului lor, care a trecut pe la ele să le ureze bun venit la Barton și să le ofere orice le-ar fi putut fi de trebuință, din casa și grădina lui. Sir John Middleton era un bărbat chipeș, la vreo patruzeci de ani. Le vizitase mai demult la Stanhill, dar trecuse prea mult de atunci pentru ca tinerele lui verișoare să și-l amintească. Chipul lui vădea bună dispoziție; iar manierele sale erau la fel de prietenoase ca și stilul lui epistolar. Sosirea lor părea să-i

fi oferit o reală satisfacție, iar confortul lor, să facă obiectul unei reale preocupări pentru ele. Le-a vorbit întruna despre dorința lui sinceră ca ele să trăiască în cele mai bune relații cu familia lui și a insistat cordial să ia masa împreună cu ei la Barton Park, în fiecare zi, până când se instalau în noua locuință, încât, chiar dacă rugămintile lui stăruitoare depășeau simpla politețe, nu puteau ofensa pe nimeni. Bunătatea lui nu se limita la vorbe; căci la mai puțin de o oră de la plecarea sa, de la Barton Park a sosit un coș imens plin cu legume și fructe din grădină, urmat, până la sfârșitul zilei, de niște vânat. Ba mai mult, a insistat să le ducă și să le aducă toate scrisorile de la poștă și nu ar fi îngăduit să-i fie refuzată satisfacția de a le trimite ziarul în fiecare zi.

Lady Middleton le trimisese prin el un mesaj foarte politicos, în care își exprimase intenția de a o ajuta pe doamna Dashwood, de îndată ce avea să primească toate asigurările că vizita ei nu avea să reprezinte vreun inconvenient; și, cum acest mesaj a primit răspuns printr-o invitație la fel de politicoasă, Lady Middleton le-a fost prezentată în ziua următoare.

Desigur, erau toate nerăbdătoare s-o cunoască pe acea persoană de care depindea într-atât confortul lor la Barton; iar înfățișarea ei elegantă le era pe plac. Lady Middleton nu avea mai mult de douăzeci și șase sau douăzeci și șapte de ani; era frumoasă, înaltă și impunătoare, cu o ținută plină de grație. Manierele ei aveau toată eleganța care îi lipsea soțului ei. Dar ar fi fost cu mult îmbunătățite dacă ar fi păstrat ceva din sinceritatea și căldura lui; iar vizita ei a fost îndeajuns de lungă încât să știrbească întrucâtva prima lor impresie admirativă, arătând că, deși perfect manierată, doamna era rezervată și rece și nu avea nimic altceva de spus în afară de cele mai banale remarci și întrebări.

Conversația însă nu lânzezea, căci Sir John era foarte vorbăreț din fire, iar Lady Middleton își luase înțeleaptă precauție de a-l aduce cu ea pe fiul lor cel mare, un băiețel drăgălaș, de vreo șase anișori, ceea ce însemna că, la

nevoie, doamnele ar fi avut întotdeauna un subiect la care să recurgă, căci se impunea să întrebe cum îl cheamă și câți ani are, să-i admire frumusețea și să-i pună întrebări la care să răspundă, în loc, mama lui, în timp ce se agăța de ea, cu capul plecat, spre marea surprindere a lui Lady Middleton, care se minuna cum de era atât de timid în societate și atât de gălăgios acasă. La orice vizită oficială trebuie adus și un copil, pentru a asigura fluentă conversației. În cazul de față, a durat aproape zece minute să se stabilească dacă băiatul semăna cu tatăl sau cu mama lui, și ce trăsături anume moștenise de la fiecare în parte, căci, desigur, părerile erau împărțite și cu toții erau uimiți să afle opinia celorlalți. Curând, familia Dashwood avea să aibă ocazia de a-și da cu părerea și în privința celorlalți copii, căci Sir John nu a părăsit casa înainte de ale smulge promisiunea că vor veni să ia masa a doua zi la Barton Park.

Capitolul 7

Barton Park se afla cam la un kilometru și jumătate de casa lor. Doamnele trecuseră pe lângă domeniu în drumul lor, de-a lungul văii, dar acesta era ascuns după un deal, așa că de acasă nu se vedea. Casa era mare și frumoasă; iar soții Middleton duceau un trai plin deopotrivă de ospitalitate și de eleganță. Cea dintâi se datora lui Sir John, iar cea din urmă, soției sale. Rareori se întâmpla să nu aibă de găzduit niște prieteni și întrețineau mai mulți oaspeți decât oricare altă familie de prin împrejurimi. Era ceva esențial pentru fericirea ambilor; căci oricât de diferiți ar fi fost ca temperament și purtare în societate, se asemănau nespus prin acea desăvârșită lipsă de talent și gust, care le limita preocupările, în afară de cele care țineau de viața socială, la o sferă foarte îngustă. Sir John era sportiv, iar Lady Middleton, mamă. El se îndeletnicea cu vânătoarea și trăgea cu pușca, iar ea le

făcea toate poftele copiilor; iar acestea erau singurele lor ocupații. Lady Middleton se bucura de avantajul de a-și putea răsfăța copiii tot anul, pe când activitățile independente ale lui Sir John existau doar jumătate din timp. Angajamentele constante însă, acasă și în societate, compensau pentru toate deficiențele firii și educației; susțineau buna dispoziție a lui Sir John și ofereau soției lui ocazia să-și etaleze buna creștere.

Lady Middleton era mândră de eleganța ospetelor sale și de amenajările sale casnice; și din acest gen de vanitate izvora cea mai mare plăcere a sa, cu ocazia oricărei reuniuni la ei acasă. Dar satisfacțiile trăite de Sir John în societate erau cu mult mai autentice; el se bucura când reușea să adune în jurul său mai mulți tineri decât încăpeau în casă, și, cu cât aceștia erau mai zgomotoși, cu atât era și el mai încântat. Era o adevărată binecuvântare pentru toți tinerii de prin partea locului, căci vara ținea petreceri în aer liber, la care se serveau șuncă și friptură de pui rece, pe când iarna, balurile sale erau suficient de numeroase pentru orice tânără de cincisprezece ani care nu avea apetitul insatiable pentru distracții specifice vârstei.

Sosirea unei noi familii în ținut era întotdeauna prilej de bucurie pentru el, iar acum era, din toate punctele de vedere, încântat de locatările pe care le adusese în vilășoara sa din Barton. Domnișoarele Dashwood erau tinere, drăguțe și lipsite de prețiozitate. Era suficient pentru a-și forma o părere bună despre ele; căci lipsa de prețiozitate era tot ce-și putea dori o fată drăguță, pentru a face ca spiritul ei să fie la fel de captivant ca și înfățișarea. Prietenos din fire, Sir John s-a bucurat să le găzduiască pe aceste tinere a căror situație putea fi considerată nefericită, prin comparație cu cea din trecut. Tratându-și verișoarele cu amabilitate, nutrea, așadar, satisfacția autentică a unui suflet bun; și găzduind o familie alcătuită numai din femei, nutrea pe deplin satisfacția unui sportiv; căci un sportiv, cu toate că-i stimează doar pe cei din tagma lui, este rareori dornic să

le încurajeze gusturile, primindu-i să locuiască într-o reședință de pe domeniul lui.

Doamna Dashwood și ficele sale au fost întâmpinate la ușă de Sir John, care le-a urat bun venit la Barton Park, cu o sinceritate nedisimulată; și, pe când le însoțea în salon, le-a mărturisit în repetate rânduri tinerelor îngrijorarea pe care același subiect i-o pricinuisese și cu o zi în urmă, și anume că nu reușise să găsească niște tineri inteligenți care să le întâmpine. Aveau să vadă un singur domn, în afară de el, le-a explicat; un prieten extraordinar, care stătea la moșie, dar care nu era nici prea tânăr, nici prea voios. Nădăduia că domnișoarele îl vor ierta pentru cercul restrâns de oaspeți și le dădea asigurări că nu se va mai repeta. Umblase pe la mai multe familii în acea dimineață, în speranța să mai facă rost de niște musafiri, însă nopțile erau cu lună plină și toată lumea avea o sumedenie de angajamente. Din fericire, mama lui Lady Middleton sosise cam de un ceas la Barton și, cum era o doamnă foarte veselă și plăcută.

Sir John spera că tinerele domnișoare nu se vor plictisi atât de mult pe cât și-ar fi închipuit. Tinerele domnișoare, precum și mama lor, erau pe deplin mulțumite cu cei doi străini pe care aveau să-i cunoască și nu-și doreau mai mulți.

Doamna Jennings, mama lui Lady Middleton, era o femeie veselă din fire, voioasă, durdulie și mai în vârstă, care vorbea întruna, părea foarte fericită și cam vulgară. Făcea o mulțime de glume și râdea mult, iar înainte de încheierea cinei, rostise deja o sumedenie de vorbe cam fără perdea despre amanți și soți; spera că tinerele nu-și lăsaseră inima în Sussex și a pretins că le-a surprins roșind, chiar dacă nu era așa. Marianne era supărată din pricina surorii sale și, pentru a vedea cum suportă Elinor aceste provocări, a întors privirea către ea cu un aer atât de grav încât a tulburat-o pe Elinor cu mult mai mult decât zeflemeaua banală a doamnei Jennings.

Colonelul Brandon nu părea mai nimerit, prin prisma firii sale, să fie prietenul lui Sir John, după cum Lady

Middleton nu părea potrivită să-i fie soție sau doamna Jennings să fie mama lui Lady Middleton. Colonelul era tăcut și avea o mină gravă. Înfățișarea lui însă nu era neplăcută, cu toate că, în opinia lui Marianne și a lui Margaret, era un burlac convins, trecut fiind de treizeci și cinci de ani. Dar, deși nu era chipeș, avea o expresie inteligentă și ținuta deosebită a unui domn.

Nimic nu-l recomanda pe vreunul dintre musafiri drept tovarăș potrivit pentru domnișoarele sau doamna Dashwood; însă atitudinea rece și lipsită de haz al lui Lady Middleton era atât de neplăcută, încât, prin contrast, seriozitatea colonelului Brandon și chiar veselia gălăgioasă a lui Sir John și a soacrei sale deveneau interesante. Lady Middleton a părut cu adevărat încântată doar după cină, când și-au făcut apariția cei patru copii gălăgioși, care au început să se agațe de ea și să o tragă de haine, curmând totodată orice conversație care nu avea legătură cu ei.

Seara, când s-a aflat că Marianne are înclinații muzicale, a fost invitată să cânte. Pianul a fost descuiat, toată lumea s-a pregătit să se lase fermecată, iar, la cererea lor, Marianne, care cânta foarte bine, a abordat partiturile de bază, pe care Lady Middleton le adusese cu ea după cununie și care poate că zăcuseră încă de atunci, neclintite, pe pian; căci doamna sărbătorise acel eveniment renunțând la muzică, deși, după spusele mamei sale, fusese extrem de talentată, iar după spusele sale, pianul îi era foarte drag.

Reprezentăția lui Marianne a fost îndelung aplaudată. Sir John și-a manifestat zgomotos admirația la sfârșitul fiecărei bucăți muzicale, fiind la fel de zgomotos și în conversațiile cu ceilalți, pe durata fiecărei partituri. Lady Middleton îl pune mereu la punct, se întreba cum de se putea lăsa cineva distras, fie și pentru o clipă, de la muzică și a rugat-o pe Marianne să cânte o anumită partitură pe care fata abia o încheiase. Dintre toți, doar colonelul Brandon a ascultat-o, dar fără a se extazia. Unicul compliment pe care i l-a făcut a fost cel al atenției acordate; iar ea a simțit, cu acest prilej, un respect față de

el pe care ceilalți îl pierduseră, pe bună dreptate, din pricina nerușinatei lor lipse de gust. Plăcerea pe care el o găsea în muzică, deși nu atingea acea încântare extatică pe care o simțea ea însăși, era demnă de stimă, în contrast cu insensibilitatea înfiorătoare a celorlalți; iar Marianne era destul de înțeleaptă încât să admită că un bărbat de treizeci și cinci de ani ar fi putut depăși orice sentiment acut și orice splendidă exaltare. Era perfect dispusă să facă orice concesii îi impunea omenia față de vârsta înaintată a colonelului.

Capitolul 8

Doamna Jennings era văduvă și se bucura de o vastă moștenire. Avea doar două fiice și, după ce le văzuse pe amândouă măritate cum se cuvine, acum nu-i rămânea altceva de făcut decât să mărite și restul lumii. Își urmărea țelul cu un zel neobosit, atât cât îi stătea în putință; și nu rata niciun prilej de a face planuri de nuntă pentru toți tinerii pe care-i cunoștea. Descoperea, cu ochi de vultur, orice legătură sentimentală și savurase plăcerea de a fi stârnit îmbujorările și vanitățile multor domnișoare, prin insinuări cu privire la puterea lor asupra anumitor tineri; grație acestui discernământ, la scurt timp de la sosirea ei la Barton, a proclamat că, fără doar și poate, colonelul Brandon era îndrăgostit până peste urechi de Marianne Dashwood. Intrase la idei încă din prima lor seară petrecută împreună, când el o ascultase cu atâta atenție pe Marianne cântând la pian; și când le-au întors vizita, iar familia Middleton a luat masa la vila Barton, bănuielile i s-au confirmat atunci când colonelul a ascultat-o din nou. Așa trebuia să fie. Nu avea nici cel mai mic dubiu.

Ar fi făcut o pereche minunată, căci *el* era bogat, iar *ea* era frumoasă. Doamna Jennings ardea de nerăbdare să-l vadă pe colonelul Brandon însurat în chip fericit, încă de când îl cunoscuse, prin intermediul fiului ei; și întotdeauna

era dornică să-i găsească un soț bun oricărei fete drăguțe.

Pentru ea, avantajele imediate nu erau deloc de neglijat, căci astfel avea ocazia de a se ține întruna de glume pe seama celor doi. La Barton Park, râdea de colonel, iar la vila Barton, de Marianne. Dacă celui dintâi tachinările ei probabil că-i erau indiferente, în măsura în care acestea îl priveau strict pe el, pentru Marianne, era ceva de neînțeles; iar când a priceput ce se petrecea, n-a știut dacă să râdă de absurditatea situației sau să pună capăt impertinenței, căci i se părea a fi o cruzime la adresa vârstei înaintate a colonelului și a condiției sale nefericite de burlac bătrân.

Doamna Dashwood, care nu putea considera un bărbat cu cinci ani mai tânăr decât ea atât de bătrân pe cât părea în percepția tinerească a fiicei sale, s-a hazardat s-o apere pe doamna Jennings de suspiciunea că ar fi vrut să-l ridiculizeze pe colonel din pricina vârstei lui.

— Dar cel puțin, mamă, nu poți nega absurditatea acuzației, chiar dacă nu crezi că a fost făcută cu rea intenție. Colonelul Brandon este, fără doar și poate, mai tânăr decât doamna Jennings, dar e îndeajuns de bătrân încât să-mi fie *mie* tată; și dacă ar fi fost vreodată atât de însuflețit încât să se îndrăgostească, trebuie să fi depășit de mult orice trăire de acest fel. E de-a dreptul ridicol, zău așa! Când poate fi un bărbat la adăpost de asemenea vorbe de duh, dacă nici vârsta, nici infirmitatea nu-l apără?

— Infirmitatea! a intervenit Elinor. Așadar, după tine, colonelul Brandon e infirm? Bag de seamă că vârsta lui ți se pare mult mai înaintată decât i se pare mamei; dar nu văd cum te poți păcăli singură într-atât încât să crezi că nu-și poate folosi membrele!

— Nu l-ați auzit când se plângea de reumatism? Și nu e asta cea mai comună afecțiune a unei vieți aflate în declin?

— Draga mea copilă, a spus mama ei râzând, judecând astfel, trebuie că ești veșnic îngrozită că și eu voi decădea; și probabil ți se pare un adevărat miracol că am ajuns până la înaintata vârstă de patruzeci de ani.

— Mamă, ești nedreaptă cu mine. Colonelul Brandon nu e atât de bătrân încât să-și îngrijoreze prietenii că i-a sosit ceasul, știu asta. Ar mai putea trăi foarte bine încă douăzeci de ani. Dar vârsta de treizeci și cinci de ani n-are nimic de-a face cu căsătoria.

— Poate, a spus Elinor, că vârsta de treizeci și cinci de ani și cea de șaptesprezece ani n-au nimic de-a face cu căsătoria, dacă le pui împreună. Dar dacă, din întâmplare, o femeie ar fi singură la douăzeci și șapte de ani, nu cred că cei treizeci și cinci de ani ai colonelului Brandon ar constitui un impediment pentru *ea*.

— O femeie de douăzeci și șapte de ani, a răspuns Marianne după o clipă de gândire, nu poate spera să mai simtă sau să mai inspire vreodată sentimente de afecțiune, iar dacă ar avea o situație dificilă acasă, sau dacă averea ei ar fi mică, presupun că s-ar putea limita la condiția de infirmieră, de dragul confortului și siguranței de care se bucură o soție. Așadar, dacă s-ar însura cu o astfel de femeie, nu ar fi nimic nepotrivit în asta. Ar fi un mariaj de conveniență, și toată lumea ar fi mulțumită. După părerea mea, nici nu s-ar putea numi căsnicie, dar prea puțin contează. Mie mi s-ar părea un schimb comercial, în care fiecare vrea să beneficieze de pe urma celuilalt.

— Ar fi cu neputință, știu, a replicat Elinor, să te conving că o femeie de douăzeci și șapte de ani ar putea simți pentru un bărbat de treizeci și cinci ceva foarte apropiat de iubire încât să-l poată socoti un tovarăș de viață dezirabil. Dar când îi condamni pe colonelul Brandon și pe soția sa la o viață petrecută într-o încăpere de om bolnav, doar pentru că ieri (o zi rece și umedă) s-a întâmplat ca el să se plângă de o ușoară durere de umăr, atunci trebuie să protestez.

— Dar vorbea de veste de flanel, a spus Marianne. Iar pentru mine, o vestă de flanel înseamnă, invariabil, dureri, crampe, reumatisme și orice fel de afecțiune care-i atinge de obicei pe cei bătrâni și șubreziți.

— Dacă ar fi fost zdruncinat de friguri, nu l-ai fi disprețuit nici pe departe la fel de mult. Mărturisește,

Marianne, nu găsești că-i ceva interesant în obrajii purpurii, ochii duși în fundul capului și bătaile rapide ale inimii, atunci când ești bolnav de friguri?

La scurt timp după ce Elinor a părăsit încăperea, Marianne a spus:

— Mamă, mi-e teamă de boală, dintr-un motiv pe care nu ți-l pot ascunde. Sunt convinsă că Edward Ferrars nu se simte bine. Suntem aici de aproape două săptămâni, și încă n-a venit să ne viziteze.

Numai o boală gravă ar fi putut cauza o asemenea întârziere extraordinară. Ce altceva l-ar putea reține la Norland?

— Dar de unde știi tu că avea de gând să vină atât de grabnic? a spus doamna Dashwood. Eu nu știam. Dimpotrivă, dacă am simțit vreo neliniște în această privință, a fost când mi-am amintit că a părut să aibă unele rețineri în a-mi accepta invitația de a veni la Barton. Elinor îl așteaptă deja?

— N-am vorbit niciodată despre asta, dar sunt sigură că-l așteaptă.

— Cred că te înșeli, pentru că ieri, când i-am spus că ne-ar trebui un șemineu nou pentru camera de oaspeți, ea a remarcat că nu va fi nevoie prea curând, întrucât o vreme nu va sta probabil nimeni în acea odaie.

— Ce straniu! Oare ce înseamnă asta? Dar toată purtarea lor unul față de altul a fost de neînțeles! Cu cât calm și câtă răceală s-au despărțit! Cât de searbădă a fost conversația lor în ultima seară petrecută împreună! Edward n-a făcut nicio diferență între mine și Elinor când și-a luat rămas-bun de la noi: ne-a urat, și mie, și ei, toate cele bune, ca un frate afectuos. De două ori i-am lăsat dinadins singuri împreună, și de fiecare dată, cu totul inexplicabil, el m-a urmat afară din încăperea. Iar Elinor, când a părăsit Norlandul și pe Edward, n-a plâns atât cât am plâns eu. Chiar și acum, stăpânirea ei de sine e de neclintit. Când e tristă sau melancolică? Când încearcă să evite societatea sau să pară că se simte neliniștită ori nemulțumită în mijlocul ei?

Capitolul 9

Familia Dashwood se instalase deja destul de confortabil la Barton. Casa și grădina, precum și tot ceea ce le înconjura, le deveniseră de-acum familiare, iar fetele își reluaseră îndeletnicirile obișnuite, care conferiseră Norlandului o mare parte din farmecul său, cu mult mai multă plăcere decât le permisesse casa părintească după moartea tatălui lor. Sir John Middleton, care în primele două săptămâni trecuse zilnic pe la ele și care la el acasă nu vedea cine știe ce activități, nu-și putea ascunde uimirea de a le găsi mereu ocupate cu câte ceva.

Nu aveau prea mulți musafiri, în afară de cei de la Barton Park; căci, în ciuda îndemnurilor insistente ale lui Sir John de a face mai multe incursiuni prin împrejurimi și a asigurărilor repetate de a le pune mereu la dispoziție trăsura sa, spiritul independent al doamnei Dashwood a întrecut dorința de a-și vedea fiicele în societate; și era neabătută în hotărârea de a nu vizita nicio familie care nu locuia în imediata apropiere. Dar erau puține astfel de familii; și nu la toate se putea ajunge ușor. La vreo doi kilometri de casa lor, de-a lungul văii înguste și șerpuitoare Allenham, care se deschidea din valea Barton, așa cum am descris-o, fetele descoperiseră, într-una din primele lor plimbări, un vechi conac respectabil care, amintindu-le întrucâtva de Norland, le-a stârnit imaginația și le-a făcut să-și dorească să-l vadă mai îndeaproape. Interesându-se, au aflat că stăpâna casei era o doamnă în vârstă, foarte cumsecade, însă, din păcate, prea bolnavă pentru a mai primi și a mai face vizite, și că nu mai ieșea niciodată din casă.

Întregul ținut le prilejuia plimbări splendide. Colinele înalte, care le îmbiau aproape de la fiecare fereastră a casei să caute încântarea nemaipomenită a aerului de pe culmile lor, le apăreau ca o alternativă fericită atunci când

noroiul văilor de la poalele lor le oprea să se desfete cu frumusețile încă și mai încântătoare; spre unul dintre aceste dealuri și-au îndreptat pașii Marianne și Margaret, într-o dimineață memorabilă, atrase de soarele ce se întrezărea pe cerul înnorat și nemaiputând să îndure izolarea la care le obligase ploaia neconținută din ultimele două zile. Vremea nu era îndeajuns de ispititoare pentru a le face pe celelalte două să renunțe la creion și la carte, în ciuda încercărilor lui Marianne de a le convinge că toată ziua va fi frumos și că norii amenințatori se vor risipi de deasupra dealurilor; așa că cele două fete au pornit împreună la drum.

Au urcat vesele colinele, bucurându-se de incursiunea lor, cu fiecare petic de cer albastru care se întrezărea; și, când adierea răcoroasă a unui vânticel dinspre sud-vest le-a lovit în față, s-au gândit cu părere de rău la temerile care le-au împiedicat pe Elinor și pe mama lor să se bucure și ele de asemenea senzații încântătoare.

— Există oare pe lume fericire mai mare decât aceasta? a zis Marianne. Margaret, ne vom plimba pe aici cel puțin două ore.

Margaret a încuviințat și au pornit mai departe la drum, înfruntând vântul, rezistându-i cu râsete de încântare, timp de încă vreo douăzeci de minute, când, deodată, norii s-au adunat deasupra lor și o furtună s-a dezlănțuit, izbindu-le drept în față. Întristate și surprinse, s-au văzut nevoite să se întoarcă, neavând alt adăpost mai apropiat decât casa lor. Le rămânea totuși o singură consolare, pe care nevoia imperioasă a momentului a făcut-o să pară mai nimerită decât de obicei, și anume să alerge cât puteau de repede pe panta abruptă a dealului, ce ducea chiar la poarta grădinii lor.

Așa că au luat-o la fugă. Mai întâi, Marianne a luat-o înaintea, dar un pas greșit a doborât-o dintr-odată la pământ; iar Margaret, neputând să se oprească pentru a o ajuta, a alergat involuntar mai departe și a ajuns în siguranță la poale.

Un domn cu o pușcă în mână și doi prepelicari

zburdând în jurul lui trecea dealul, la câțiva metri distanță de Marianne, când a avut loc accidentul ei. A pus numaidecât pușca jos și a alergat să-i sară în ajutor. Marianne se ridicase, dar în cădere își scrântise glezna și abia putea sta în picioare. Domnul respectiv s-a oferit să o ajute; și dându-și seama că, din sfială, fata refuza ajutorul impus de situația în care se afla, a luat-o în brațe fără să mai aștepte și a coborât astfel, cu ea, dealul.

Străbătând apoi grădina, a cărei poartă Margaret o lăsase deschisă, a purtat-o pe brațe până în casă, unde Margaret tocmai intrase, și nu i-a dat drumul din strânsoare decât atunci când a așezat-o pe un fotoliu din salon.

Elinor și mama ei s-au ridicat, uluite de apariția lor, iar în timp ce privirile le erau ațintite asupra bărbatului, cu o vădită uimire și o admirație secretă, pricinuite în egală măsură de înfățișarea lui, el și-a cerut scuze pentru deranj, relatându-le incidentul într-o manieră atât de sinceră și plină de grație, încât înfățișării lui, neobișnuit de frumoase, i s-a adăugat farmecul vocii și al expresiei. Și chiar de-ar fi fost bătrân, urât și vulgar, recunoștința și bunătatea doamnei Dashwood ar fi fost asigurate de orice gest de atenție pentru copila ei; dar efectul tinereții, al frumuseții și al eleganței au făcut ca fapta lui să-i atingă coarda sensibilă.

I-a mulțumit în repetate rânduri; și, adresându-i-se cu blândețea ei obișnuită, l-a poftit să ia loc. Tânărul însă a refuzat invitația, fiind ud și murdar de noroi. Doamna Dashwood l-a implorat atunci să-i spună cui îi rămânea îndatorată. Numele său, i-a răspuns el, era Willoughby, iar actualmente locuia la Allenham, de unde, dacă doamna Dashwood avea să-i îngăduie onoarea, nădăjduia să treacă pe la dumnealor a doua zi, pentru a se interesa de domnișoara Dashwood. Onoarea i-a fost numaidecât acordată, iar Willoughby a plecat, avântându-se prin ploaia năprasnică, doar pentru a părea încă și mai interesant în ochii lor.

Frumusețea lui bărbătească și grația neobișnuită au

făcut pe dată tema admirației generale, iar glumele pe seama lui Marianne, stârnite de galanteria tânărului, au devenit și mai însuflețite, grație înfățișării lui atrăgătoare. Cât despre Marianne, ea nu îl văzuse la fel de bine ca celelalte, căci îmbujorarea care i-a cuprins obraji, atunci când el a ridicat-o în brațe, i-a răpit forța de a-l mai privi după ce intraseră în casă. Dar văzuse îndeajuns încât să-și manifeste admirația alături de celelalte, ba chiar cu acel entuziasm care-i însoțea mereu laudele. Înfățișarea și ținuta lui erau așa cum și le închipuise ea dintotdeauna pentru eroul poveștii ei favorite; iar faptul că a purtat-o pe brațe până în casă, cu atâta lipsă de formalitate, vădea o prezență de spirit care a făcut-o să-i aprecieze și mai mult gestul. Totul la el i se părea interesant. Numele era potrivit, reședința lui se afla în cătunul lor preferat, și curând a aflat că, dintre toate straiile bărbătești, cel mai bine îi ședea unui bărbat ținuta de vânătoare. Imaginația îi prinsese aripi, cugetările ei erau plăcute, iar durerea pricinuită de o gleznă scrântită putea fi trecută cu vederea.

Sir John a trecut pe la ele în acea dimineață, imediat ce vremea frumoasă s-a reînstatat, permițându-i să iasă din casă; și, când i-a fost relatat accidentul suferit de Marianne, a fost întrebat pe dată și dacă nu cumva cunoștea vreun domn pe nume Willoughby, care locuia la Allenham.

— Willoughby! a exclamat Sir John. Cum așa, e aici? Astea da vești bune; am să merg mâine până acolo și am să-l poftesc să vină joi la cină.

— Vasăzică, îl cunoașteți, a spus doamna Dashwood.

— Dacă-l cunosc! Ba bine că nu. Vine aici an de an.

— Și ce fel de tânăr este?

— Mai bun ca oricare altul, pe legea mea. Un băiat foarte cumsecade, și nu găsești călăreț mai neînfricat ca el în toată Anglia.

— Dar asta-i tot ce puteți spune despre el? a strigat Marianne, indignată. Care-i sunt manierele, când îl cunoști mai îndeaproape? Ce îndeletniciri are, ce talente, ce

inteligentă?

Sir John părea destul de nedumerit.

— Cu mâna pe inimă vă spun că nu știu mare lucru despre toate *astea*. Dar e un băiat plăcut și vesel și are cea mai drăguță cățelușă neagră din câte mi-a fost dat să văd. Era cu el astăzi?

Însă Marianne nu a putut să-i dea un răspuns mai satisfăcător legat de culoarea prepelicarului domnului Willoughby decât a fost în stare Sir John s-o lămurească în privința însușirilor intelectuale ale tânărului.

— Bine, dar cine este? a spus Elinor. De unde tine? Are o reședință la Allenham?

Cu privire la acest aspect, Sir John putea oferi informații mai concrete; astfel, le-a spus că domnul Willoughby nu deține nicio proprietate în ținut și că locuiește acolo doar când se află în vizită la bătrâna doamnă de la Allenham Court, cu care e înrudit și pe care urmează s-o moștenească.

— Da, da, a adăugat el, merită să-l prindeți, ascultați la mine, domnișoară Dashwood; și pe lângă asta, are și o proprietate frumușică în Somersetshire; iar eu, în locul dumitale, nu l-aș ceda în favoarea surorii mai mici, în ciuda tuturor tumbelor de pe dealuri. Domnișoara Marianne nu se poate aștepta să aibă la dispoziție toți bărbații. Dacă nu are grijă, Brandon va fi gelos.

— Nu cred, a spus doamna Dashwood, cu un surâs binevoitor, că domnul Willoughby va fi stânjenit de vreo încercare din partea oricăreia dintre ficele mele de a-l... *prinde*, cum ziceți dumneavoastră. N-au fost astfel educate. Bărbații nu au motive să se teamă de noi, nici chiar cei atât de înstăriți. Mă bucur să aflu, totuși, din câte îmi spuneți, că este un tânăr respectabil, a cărui companie nu va fi nepotrivită.

— Cred că-i un băiat cum nu se poate mai bun, a repetat Sir John. Din câte îmi amintesc, anul trecut de Crăciun, la o mică petrecere pe care am găzduit-o, a dansat de la opt seara până la patru dimineața, fără să stea jos o clipă.

— Într-adevăr? a exclamat Marianne, iar ochii-i străluceau. Și a dansat cu eleganță și însuflețire?

— Da; iar dimineată, la opt, s-a trezit și a pornit călare la vânătoare.

— Asta-mi place; așa ar trebui să fie orice tânăr. Orice îndeletniciri ar avea, ar trebui să le urmeze cu o ardoare neabătută și fără a se simți vreodată istovit.

— Ah, îmi dau seama cum va fi, a spus Sir John. Îmi dau seama cum va fi. Ai să vrei să-l înhați acum, iar la bietul Brandon nici n-ai să te mai gândești.

— Sir John, a spus Marianne cu blândețe, asta-i o expresie care-mi displace profund. Detest orice sintagmă banală, care se vrea spirituală; iar „a înhața un bărbat” sau „a face o cucerire” sunt cele mai odioase dintre toate. Denotă grosolănie și intoleranță; și, dacă vreodată au părut inteligente, timpul le-a distrus orice urmă de ingeniozitate.

Sir John n-a priceput mare lucru din această dojană; dar a răș din toată inima, ca și cum ar fi înțeles perfect, apoi a răspuns:

— Ah, vei face destule cuceriri, într-un fel sau altul, îndrăznesc s-o spun. Sărmanul Brandon! Și așa e destul de lovit, și să știi că e un bărbat care merită înhățat, îți zic eu, în ciuda tuturor tumbelor și gleznelor scrântite.

Capitolul 10

Salvatorul lui Marianne, așa cum l-a descris Margaret pe Willoughby, cu mai multă eleganță decât precizie, a sosit în vizită a doua zi, dis-de-dimineată, ca să se intereseze de starea lui Marianne. Doamna Dashwood i-a făcut o primire mai mult decât politicoasă; l-a întâmpinat cu o amabilitate izvorâtă din relatările lui Sir John cu privire la el, precum și din propria-i recunoștință; și întreaga vizită a fost de natură să-l asigure de rațiunea, eleganța, afecțiunea reciprocă și confortul domestic al

familiei pe care o cunoscuse în urma incidentului neprevăzut. Cât despre farmecele lor personale, nu avea nevoie de o a doua întrevvedere pentru a se convinge.

Domnișoara Dashwood avea tenul delicat, trăsături armonioase și o siluetă nespus de plăcută ochiului. Marianne era încă și mai frumoasă. Alura ei, deși nu atât de corectă ca a surorii sale, prezentând avantajul înălțimii, era și mai uimitoare; iar chipul ei era atât de încântător, încât, atunci când, prin limbajul comun al laudelor fățarnice, se spunea despre ea că ar fi frumoasă, adevărul era mai puțin încălcat decât se întâmplă de obicei. Avea pielea închisă la culoare, dar grație transparenței sale, tenul îi era neobișnuit de luminos; toate trăsăturile ei erau frumoase; avea un surâs dulce și atrăgător; iar în ochii ei, foarte negri, se citeau o însuflețire, o sclipire de inteligență, o nerăbdare ce cu greu puteau fi privite fără să nu fii fermecat. La început, expresia lor a fost ascunsă de Willoughby, dintr-o stângeneală pricinuită de amintirea ajutorului acordat de el. Dar, odată trecut acest moment, când Marianne și-a recăpătat stăpânirea de sine, când și-a dat seama că, pe lângă desăvârșita educație demnă de un gentleman, Willoughby dădea dovadă de franchise și vioiciune și, mai presus de orice, când l-a auzit declarându-și pasiunea pentru muzică și dans, i-a aruncat așa o privire aprobatoare încât, tot restul vizitei, cea mai mare parte a conversației a fost purtată numai cu el.

Nu trebuia decât să menționeze vreuna dintre distracțiile sale favorite pentru a o face să-i vorbească. Marianne nu putea rămâne tăcută când se iveau asemenea subiecte și nu manifesta nici timiditate, nici rezervă în dezbaterile lor. Și-au dat numaidecât seama că aveau în comun plăcerea pentru dans și muzică și că aceasta izvoră dintr-o judecată generală asemănătoare în privința tuturor aspectelor legate de fiecare dintre ele. Simțindu-se astfel încurajată spre o cercetare mai aprofundată a opiniilor sale, a început să-i adreseze întrebări cu privire la cărți; i-a vorbit despre autorii preferați și a insistat asupra lor cu atâta încântare încât orice tânăr de douăzeci și cinci de ani

ar fi trebuit să fie cu adevărat insensibil ca să nu se lase convins pe dată de calitatea excepțională a unor asemenea lucrări, oricât de indiferente i-ar fi fost înainte. Gusturile lor erau izbitor de asemănătoare. Aceleași cărți, aceleași fragmente favorite - iar dacă apărea vreo divergență de opinii, dacă era ridicată vreo obiecție, aceasta rezista doar până când ieșeau la suprafață forța argumentelor lui Marianne și lumina ochilor ei. El îi încuviința toate deciziile, se molipsea cu desăvârșire de entuziasmul ei; și, cu mult înainte ca vizita lui să se încheie, conversau deja cu familiaritatea unor vechi cunoștințe.

— Ei, Marianne, a spus Elinor, de îndată ce Willoughby a ieșit pe ușă, pentru o *singură* dimineață, cred că te-ai descurcat destul de bine. Te-ai lămurit deja care sunt opiniile domnului Willoughby în mai toate chestiunile importante. Știi ce crede despre Cowper și Scott; ești convinsă că le apreciază capodoperele la justa valoare și ai primit asigurările necesare că nu-l admiră pe Pope mai mult decât se cuvine. Dar cum vei păstra această legătură, dacă etalezi atât de rapid toate subiectele de conversație? În curând, vei epuiza toate temele preferate. Încă o întâlnire va fi de ajuns pentru ca el să-și lămurească sentimentele cu privire la frumusețea pitorească și la mariajul de-al doilea, iar apoi nu vei mai avea nimic să-l întrebi.

— Elinor, a strigat Marianne, e drept? E just? Atât de sărăcăcioase sunt ideile mele? Dar înțeleg ce vrei să spui. M-am simțit prea în largul meu, am fost prea fericită, prea sinceră. Am sfidat orice noțiune comună ce ține de etichetă; am fost deschisă și sinceră, când ar fi trebuit să fiu rezervată, searbădă, plictisitoare și falsă - dacă aș fi vorbit numai despre vreme și starea drumurilor și dacă aș fi deschis gura numai o dată la zece minute, nu mi-aș fi atras acest reproș.

— Draga mea, a spus mama ei, nu trebuie să te superi pe Elinor, glumea și ea. Aș muștra-o eu însămi dacă aș crede c-ar putea să-ți strice plăcerea conversației cu noul nostru prieten.

Marianne s-a domolit pe dată.

Cât despre Willoughby, acesta dădea toate semnele că îi plăceau noile sale cunoștințe, arătându-se, în mod evident, dornic să se apropie tot mai mult de ele. Trecea pe la vila Barton în fiecare zi. La început, chipurile, pentru a se interesa de starea lui Marianne; dar, cum se simțea încurajat de primirea pe care i-o făceau, tot mai călduroasă pe zi ce trece, scuza aceea a devenit inutilă înainte de a înceta să mai fie posibilă, odată ce Marianne s-a vindecat complet. Fusesse nevoită să rămână izolată în casă câteva zile; dar nicicând izolarea n-a fost mai plăcută. Willoughby era un tânăr cu multe calități, o imaginație vie, un spirit înflăcărat și o fire deschisă, afectuoasă. Era întru totul așa cum trebuia să fie pentru a cuceri inima lui Marianne, căci, pe lângă toate acestea, avea nu doar o personalitate captivantă, ci și, din fire, o agerime a spiritului care era stârnită și sporită de exemplul ei și grație căreia fetei îi era drag din cale-afară.

Compania lui a devenit treptat cea mai de seamă încântare a ei. Împreună citeau, discutau, cântau; talentul lui muzical era deosebit; și citea cu toată sensibilitatea și însuflețirea care, din păcate, lui Edward îi lipseau.

Doamna Dashwood îl găsea la fel de lipsit de cusururi precum Marianne; iar Elinor nu ar fi găsit nimic să-i reproșeze, poate cu excepția tendinței sale, atât de asemănătoare cu cea a surorii ei și care o încânta cu precădere pe aceasta, de a spune cu fiecare ocazie ceea ce gândește, fără a acorda atenție oamenilor sau împrejurărilor. Prin faptul că-și forma și își exprima degrabă părerile cu privire la ceilalți, că sacrifica politețea obișnuită în favoarea plăcerii de a-și îndrepta întreaga atenție către ceea ce îi cucerea inima și că desconsidera cu prea multă ușurință conveniențele societății demonstra o lipsă de prudență pe care Elinor nu o putea aproba, orice ar fi avut de spus el și Marianne în favoarea lor.

Marianne își dădea seama că disperarea care o cuprinsese la vârsta de șaisprezece ani și jumătate, cum că s-ar putea să nu cunoască niciodată un bărbat pe potriva

ideilor sale de perfecțiune, fusese pripită și nejustificată. Willoughby era tot ceea ce concepușe în imaginația ei, în acel ceas nefericit și în fiecare perioadă mai luminoasă, că ar putea să o atragă; iar purtarea lui arăta că dorințele îi erau, în această privință, la fel de serioase pe cât erau de puternice calitățile lui.

Și mama ei, în mintea căreia nu răsărise niciun gând cu privire la un posibil mariaj între cei doi tineri prin prisma avuției lui Willoughby, până la sfârșitul săptămânii a început să spere și să se aștepte la asta; și, în secret, să se felicite pentru că reușise să câștige doi gineri precum Edward și Willoughby.

Slăbiciunea colonelului Brandon pentru Marianne, care fusese atât de timpuriu remarcată de prietenii lui, devenea perceptibilă acum, când ei nu îi mai acordau atenție, și pentru Elinor. Atenția și glumele lor se îndreptau spre mai norocosul lor rival; iar zeflemelele pe care le stârnise celălalt, înainte ca orice simpatie să se înfiripe, au dispărut atunci când sentimentele sale au început cu adevărat să atragă după sine ridicolul ce întovărășește fără greș sensibilitatea. Elinor se vedea nevoită să considere că sentimentele pe care doamna Jennings i le atribuisse pentru propria-i satisfacție erau acum într-adevăr stârnite de sora ei; și că, deși o asemănare generală a caracterelor putea încuraja afecțiunea domnului Willoughby, o deosebire de caracter la fel de izbitoare nu constituia o piedică în calea interesului colonelului Brandon. Elinor privea acest aspect cu îngrijorare; căci la ce putea spera un bărbat tăcut, de treizeci și cinci de ani, în comparație cu unul plin de viață, în vârstă de douăzeci și cinci? Și de vreme ce nici măcar nu-și putea dori ca el să aibă succes, ar fi vrut din toată inima ca el să fie indiferent. Îi plăcea de el - în ciuda seriozității și a aerului său rezervat, îl găsea interesant.

Atitudinea lui, deși gravă, era blajină; iar atitudinea sa rezervată părea mai degrabă rezultatul unei însuflețiri reprimată decât al unei firi posomorâte. Sir John făcuse aluzii la unele suferințe și dezamăgiri din trecut,

justificându-i lui Elinor credința că el era un om nefericit, motiv pentru care îl privea cu respect și compasiune.

Poate că o înduioșa și-l stima cu atât mai mult cu cât era desconsiderat de Willoughby și de Marianne, care, nutrind prejudecăți împotriva lui, fiindcă nu era nici tânăr, nici plin de viață, păreau hotărâți să-i ignore meritele.

— Brandon e genul de om, a spus Willoughby într-o zi, când vorbeau despre el, de care toată lumea vorbește numai de bine, dar nimănui nu-i pasă; pe care toți sunt încântați să-l vadă, dar cu care nimeni nu își amintește să vorbească.

— Exact așa gândesc și eu despre el! a exclamat Marianne.

— Totuși, nu trebuie s-o spui în gura mare, a zis Elinor, căci amândoi sunteți nedrepti. La Barton Park, întreaga familie îi poartă o stimă profundă, iar eu, de fiecare dată când m-am văzut cu el, am stat de vorbă.

— Faptul că *dumneata* îi arăți bunăvoință, a replicat Willoughby, este fără doar și poate în favoarea sa; cât despre stima celorlalți, aceasta este un reproș în sine. Cine s-ar coborî până într-acolo încât să se bucure de aprobarea unor femei precum Lady Middleton și doamna Jennings, care nu ar stârni nimănui decât indiferență?

— Poate că nedreptatea unor oameni ca dumneata și Marianne va fi compensată de stima arătată de Lady Middleton și mama sa. Dacă lauda lor înseamnă blamare, blamarea voastră poate însemna laudă, căci nu sunt ele mai lipsite de discernământ decât sunteți voi plini de prejudecăți și nedrepti.

— Ce limbă ascuțită ai când îți aperi protejatul!

— Protejatul meu, așa cum îl numești, este un om înțelept; iar înțelepciunea va fi mereu pe placul meu. Da, Marianne, chiar și la un bărbat între treizeci și patruzeci de ani. A văzut multe pe lumea asta; a călătorit în străinătate, a citit și are o minte ageră. Am remarcat că-mi poate oferi multe informații pe teme variate; și întotdeauna mi-a răspuns la întrebări cu promptitudinea dată de buna creștere și firea binevoitoare.

— Vasăzică, a strigat Marianne disprețuitoare, ți-a spus că în Indiile de Est clima este fierbinte și țăntarii sunt supărători.

— Mi-ar fi spus și asta, fără îndoială, dacă l-aș fi întrebat așa ceva, dar, întâmplător, asupra acestor aspecte eram deja informată.

— Poate că observațiile sale, a intervenit Willoughby, s-ar fi extins chiar până la existența nababilor, a negrului de platină și a palanchinelor.

— Eu m-aș hazarda să spun că observațiile *lui* au depășit candoarea dumitale. Dar ce ai împotriva lui?

— Nu am nimic împotriva lui. Din contră, îl consider un om foarte respectabil, care se bucură de aprecierea tuturor, dar de atenția nimănui; care are mai mulți bani decât poate cheltui, mai mult timp liber decât poate folosi și două haine noi în fiecare an.

— Iar la asta se adaugă, a strigat Marianne, că este lipsit de talent, de gust și de spirit. Că mintea lui nu are strălucire, sentimentele sale nu au ardoare, iar vocea lui nu are expresie.

— Îi judeci imperfecțiunile fără să discerți între ele și fără a te bizui pe nimic altceva în afară de propria imaginație, așa încât recomandările mele în privința lui sunt, prin contrast, reci și insipide. Nu pot spune mai mult decât că e un om înțelept, bine-crescut, informat, cu o ținută distinsă și, cred eu, cu o inimă bună.

— Domnișoară Dashwood, nu ești deloc amabilă cu mine, a strigat Willoughby. Încerci să mă dezarmezi prin argumente raționale și să mă convingi împotriva voinței mele. Însă n-o să-ți meargă. Vei constata că sunt pe atât de încăpățânat, pe cât ești dumneata de vicleană. Am trei motive incontestabile pentru care îmi displace colonelul Brandon; m-a amenințat că plouă, când eu voiam să fie frumos afară; a criticat balansul trăsurii mele și nu-i chip să-l conving să-mi cumpere iapa roșcovană. Dar dacă asta te mulțumește, sunt gata să mărturisesc că, în alte privințe, consider că are un caracter ireproșabil. Iar în schimbul acestei recunoașteri, care nu mi-e deloc comodă,

nu-mi poți refuza privilegiul de a-l displăcea în continuare.

Capitolul 11

Cu greu și-ar fi putut închipui doamna Dashwood și ficele ei, atunci când au ajuns la Devonshire, că atât de multe angajamente vor apărea într-un timp atât de scurt pentru a le ocupa timpul sau că vor primi frecvent invitații și musafiri statornici, încât să le rămână puțin timp pentru îndeletniciri serioase. Și totuși, așa s-a întâmplat. Când Marianne s-a însănătoșit, planurile de distracție la care se gândise înainte Sir John au fost puse în aplicare. La Barton Park au început să se țină baluri; iar petrecerile pe apă au fost organizate și ținute atât cât îngăduia un octombrie ploios. La fiecă reunione de acest gen, era invitat și Willoughby; iar atmosfera destinsă și familiară care însoțea în mod firesc aceste petreceri era calculată cu precizie pentru a spori intimitatea lui cu familia Dashwood, pentru a-i permite să remarce calitățile lui Marianne, pentru a evidenția admirația lui vie față de ea și pentru a primi, prin comportamentul ei față de el, cele mai puternice asigurări ale afecțiunii ei.

Pe Elinor nu o mira acest atașament. Și-ar fi dorit doar să nu fie manifestat cu atâta ostentație; iar o dată sau de două ori a îndrăznit să-i sugereze lui Marianne să-și impună o purtare cuviincioasă. Însă Marianne detesta orice formă de tăinuire atunci când nu era nevoită să mascheze o rușine adevărată; iar a-ți propune să-ți înfrânezi niște sentimente care nu erau, în sine, blamabile i se părea a fi nu doar un efort inutil, ci și o reprobabilă capitulare a rațiunii în fața unor noțiuni banale și greșit înțelese. Willoughby era de aceeași părere; iar comportamentul lor era, de fiecare dată, o ilustrare a propriilor opinii.

Când el era de față, ea nu mai avea ochi pentru altcineva. Tot ce făcea el era corect. Tot ce spunea el era

înțelept. Dacă serile lor la Barton Park se încheiau cu o partidă de cărți, el se trăgea singur în piept și-i trăgea în piept pe toți cei de la masă pentru a-i face ei rost de o mână bună. Dacă dansul asigura distracția serii, dansau împreună jumătate din timp; și când se vedeau nevoiți să se despartă pentru vreo două dansuri, aveau grijă să rămână unul lângă altul și abia dacă schimbau două vorbe cu partenerii lor. O asemenea purtare atrăgea, desigur, o mulțime de glume pe seama lor; dar ridicolul nu-i făcea să se rușineze și cu greu părea că i-ar fi putut enerva.

Doamna Dashwood aproba cu atâta aplomb sentimentele celor doi tineri încât era lipsită de orice dorință de a înfrâna această etalare excesivă a lor. Pentru ea, nu era decât consecința firească a unei afecțiuni puternice, manifestate de o minte tânără și pătimașă.

Pentru Marianne, acesta era anotimpul fericirii. Inima ei îi aparținea lui Willoughby, iar atașamentul ei profund față de Norland, pe care-l adusese cu ea din Sussex, părea să se domolească mai mult decât ar fi crezut vreodată că e cu putință, grație farmecului pe care tovărășia lui îl conferea căminului ei actual.

Elinor, în schimb, nu era atât de fericită. Inima ei nu era atât de ușoară, și nici nu găsea o satisfacție atât de pură în distracțiile lor, căci ele nu-i ofereau nicio tovărășie care să compenseze pentru ceea ce lăsase în urmă sau care s-o învețe cum să se gândească la Norland cu mai puțin regret. Nici Lady Middleton, nici doamna Jennings nu-i puteau prilejui conversațiile care-i lipseau; cu toate că cea din urmă ar fi putut vorbi fără oprire și, încă de la bun început, o privise pe Elinor cu o bunăvoință care o făcuse să o acapareze cu totul în conversații. De trei sau patru ori, îi povestise lui Elinor viața ei; iar dacă memoria lui Elinor ar fi fost pe potriva mijloacelor ei de perfecționare, poate că ar fi știut, încă de când se cunoscuseră, toate amănuntele cu privire la suferința de pe urmă a domnului Jennings și ce anume îi spusese acesta soției lui, cu numai câteva minute înainte să moară. Lady Middleton era mai agreabilă decât mama ei doar prin aceea că era mai

tăcută. Elinor a remarcat destul de repede că aerul ei rezervat se datora pur și simplu firii ei calme și nu avea nimic de-a face cu inteligența. Se purta cu ele la fel cum se purta și cu soțul și cu mama ei; așadar, intimitatea nu era nici dorită, nici căutată. Nu avea nimic de spus azi din ceea ce nu spusese și ieri. Caracterul ei anost era constant, căci nici măcar dispoziția nu i se schimba vreodată; și, cu toate că nu se opunea petrecerilor ținute de soțul ei, atâta vreme cât totul era organizat cu stil, iar cei doi copii ai ei o însoțeau, nu păreau niciodată să o încânte mai mult decât statul acasă; și avea o contribuție minoră la buna dispoziție a celorlalți prin prezența ei în cadrul conversațiilor, încât, uneori, invitații își aminteau de ea doar datorită grijii pe care le-o acorda băieților ei zvăpăiați.

Dintre toate cunoștințele ei noi, doar colonelul Brandon reprezenta pentru Elinor genul de persoană care ar fi putut, într-o oarecare măsură, să pretindă respect grație abilităților sale, să suscite un interes prietenesc sau să ofere o tovărășie plăcută. Willoughby ieșea din discuție. Ea îl admira și îl stima, chiar ca o soră; însă el era îndrăgostit; întreaga lui atenție se îndrepta către Marianne, iar un bărbat cu mult mai puțin atrăgător ar fi putut fi, în general, mai agreabil. Din nefericire pentru el, colonelul Brandon nu primea încurajările necesare spre a se gândi numai la Marianne și, în conversațiile cu Elinor, își găsea cea mai mare consolare pentru indiferența surorii ei.

Compasiunea lui Elinor pentru el creștea, iar ea avea motive să presupună că el mai cunoscuse și înainte suferința dezamăgirii în amor. Suspiciunea aceasta i-o stârniseră câteva vorbe care-i scăpaseră din greșală colonelului într-o seară, la conac, pe când cei doi aleseseră să stea de vorbă, în timp ce toți ceilalți dansau. Colonelul a ținut-o cu privirea pe Marianne, iar după câteva minute de tăcere, a spus, cu un zâmbet pierit:

— Din câte am înțeles, sora dumitale e de părere că omul nu poate avea decât o singură iubire în viață.

— Nu, a răspuns Elinor, opiniile ei sunt într-un tot romantic.

— Sau mai degrabă, așa zice, consideră că e cu neputință o a doua iubire.

— Așa mi se pare. Dar cum se împacă această convingere cu faptul că propriul ei tată s-a însurat pentru a doua oară, asta nu mai știu. În câțiva ani, totuși, probabil că opiniile ei vor urma cursul firesc al bunului-simț și al observației; și atunci vor fi mai ușor de definit și de justificat și de către ceilalți, nu doar de către ea.

— Probabil că așa se va întâmpla, a replicat colonelul. Și totuși, există ceva atât de plăcut în prejudecățile minții tinere, încât îți pare rău să le vezi cedând locul opiniilor mai generale.

— În această privință, nu pot fi de acord cu dumneata, a spus Elinor. Inconveniente care însoțesc asemenea sentimente, precum cele ale lui Marianne, nu pot fi compensate nici cu tot farmecul entuziasmului și ignoranței într-ale celor lumești. Principiile ei au nefericita tendință de a anula orice bună-cuviință; și aștept cu nerăbdare ca ea să ajungă să cunoască mai bine lumea, căci asta nu poate fi decât în avantajul ei.

După un scurt moment de tăcere, el a reluat conversația:

— Și sora dumitale nu face oare nicio deosebire în privința obiectivelor sale împotriva unei a doua iubiri? Sau este ceva la fel de reprobabil pentru toată lumea? Cei care au fost dezamăgiți de prima lor alegere, fie din pricina nestatorniciei obiectului adorației lor, fie din aceea a circumstanțelor potrivnice, trebuie să rămână, de asemenea, indiferenți pentru tot restul vieții lor?

— Sinceră să fiu, nu-i cunosc în detaliu principiile. Știu numai că n-am auzit-o vreodată să se declare de acord cu vreo împrejurare în care o a doua iubire ar fi acceptabilă.

— Asta nu ține; dar o schimbare, o schimbare deplină a sentimentelor... nu, nu, să nu-ți dorești așa ceva; căci atunci când sentimentele romantice ale unei minți tinere

sunt nevoite să cedeze, atât de des se întâmplă să fie urmate de opinii mult prea banale și primejdioase! Vorbesc din experiență. Am cunoscut cândva o doamnă care, prin temperamentul și mintea sa, aducea mult cu sora dumitale, care gândea și judeca lucrurile ca ea și care, printr-o schimbare impusă... printr-o serie de circumstanțe nefericite...

În acest punct, colonelul s-a oprit brusc. Ai fi înclinat să crezi că spusese deja prea multe, iar reținerea lui a dat naștere presupunerilor care poate că altfel nu s-ar fi stârnit în mintea lui Elinor. Asupra doamnei cu pricina probabil că n-ar fi trecut nicio umbră de suspiciune dacă el n-ar fi reușit s-o convingă pe domnișoara Dashwood că n-ar fi trebuit să pomenească nimic în legătură cu doamna respectivă. Însă așa, n-a fost nevoie decât de un mic efort de imaginație pentru a face legătura dintre emoția lui și amintirea tandră a afecțiunii trecute. Elinor n-a insistat. Însă Marianne, în locul ei, nu s-ar fi mulțumit cu atât. Întreaga poveste s-ar fi desfășurat cu repeziciune sub imperiul imaginației sale înflăcărate; și totul ar fi fost rânduie în cea mai melancolică ordine a iubirii nimicitoare.

Capitolul 12

În dimineața următoare, pe când Elinor și Marianne făceau o plimbare, cea din urmă i-a dat o veste surorii sale care, cu toate câte știa dinainte despre imprudența și necugetarea lui Marianne, a surprins-o prin uimitoarea confirmare cu privire la ambele ei trăsături de caracter. Marianne i-a spus, cu cea mai mare încântare, că Willoughby îi dăruise un cal, crescut pe domeniul său de la Somersetshire, care ar fi fost ideal pentru a fi călărit de o femeie. Fără a ține seama că nu intra în planurile mamei ei să țină un cal, iar dacă și-ar fi schimbat hotărârea de

dragul acestui cadou, ar fi trebuit să mai cumpere unul pentru servitorul tocmit să-l călărească și, în fond și la urma urmei, să construiască un grajd pentru cei doi cai, Marianne acceptase fără să șovăie darul și îi povestea surorii sale despre el, extaziată.

— Are de gând să trimită numaidecât grăjdarul să-l aducă de la Somersetshire, a adăugat ea. Iar când va sosi, vom călări împreună zi de zi. Iar noi două o să facem cu rîndul. Închipuie-ți numai, draga mea Elinor, ce încântare va fi să galopezi pe colinele acestea.

Marianne nu era cătuși de puțin interesată să se trezească din visul ei de fericire pentru a conștientiza toate adevărurile neplăcute care ar fi decurs de aici; și, pentru o vreme, a refuzat să cedeze în fața lor. Dacă era vorba de un servitor în plus, cheltuiala ar fi fost o nimica toată; fără îndoială că mama n-ar fi avut nimic de obiectat; iar pentru *el*, orice cal era bun; putea cere oricând unul de la Barton Park; cât despre problema grajdului, orice șură, cât de mică, ar fi fost de ajuns. Elinor a îndrăznit atunci să îi spună că nu i se părea cuviincios să accepte un asemenea dar din partea unui bărbat pe care-l cunoștea atât de puțin sau, oricum, de atât de puțin timp. Era un cadou prea mare.

— Te înșeli, Elinor, a spus Marianne cu blândețe, dacă îți închipui că-l cunosc atât de puțin pe Willoughby. E drept că nu-l știu de mult, dar îl cunosc mai bine decât pe oricine altcineva pe lume, în afară de tine și de mama. Nu timpul sau prilejul dictează intimitatea, ci doar caracterul. Șapte ani nu sunt de ajuns pentru ca unii oameni să se cunoască, iar pentru alții, sunt suficiente și șapte zile. M-aș face vinovată de o mai mare necuviință dacă aș primi un cal de la fratele meu decât de la Willoughby. Despre John știu foarte puține, cu toate că am trăit alături de el ani întregi; dar despre Willoughby, părerea mea e de mult formată.

Elinor a considerat mai înțelept să nu mai revină asupra subiectului. Cunoștea temperamentul surorii sale. Să o contrazică într-un aspect atât de delicat n-ar fi făcut

decât să o îndârjească în părerile ei. Făcând însă apel la afecțiunea pe care o purta mamei lor, prezentându-i neplăcerile pe care le-ar avea de îndurat buna lor mamă dacă avea să consimtă (după cum probabil că s-ar fi întâmplat) la extinderea gospodăriei, la scurt timp, Marianne a cedat; și a făgăduit să nu încerce s-o ispitească pe mama ei să facă un asemenea gest imprudent de bunătate pomenindu-i de acea oferta și să-i spună lui Willoughby, data viitoare când îl vedea, că era nevoită s-o refuze.

Marianne s-a ținut de cuvânt; și când Willoughby a trecut pe la vila Barton, în aceeași zi, Elinor a auzit-o exprimându-și, cu glas scăzut, dezamăgirea de a nu-i putea accepta darul. Motivele acestei schimbări au fost și ele expuse, de o asemenea manieră încât să facă imposibilă orice stăruință din partea lui. Îngrijorarea lui însă era vădită; și, după ce și-a exprimat-o cu sinceritate, a adăugat, cu același glas șoptit:

— Dar, Marianne, calul e tot al tău, chiar dacă nu-l poți avea acum. Am să-l păstrez doar până vei putea să mi-l ceri. Când vei părăsi Barton pentru a fi la casa ta, într-un cămin mai durabil, te va primi Regina Mab în persoană.

Toate acestea au fost auzite de domnișoara Dashwood; și, după cum vorbise el, din felul în care rostise cuvintele și i se adresase surorii ei, pe numele ei mic, ea a înțeles pe dată că o intimitate atât de puternică și un înțeles atât de limpede marcau o desăvârșită înțelegere între ei. Din acel moment, nu a mai avut nicio îndoială că erau logodiți; iar convingerea aceasta nu i-a stârnit nicio altă uluire decât aceea că două persoane atât de sincere cum erau ei, o lăsaseră pe ea, sau pe prietenii lor, să își dea seama din pură întâmplare.

A doua zi, Margaret i-a povestit ceva ce a plasat întreaga chestiune într-o lumină și mai clară. Willoughby fusese la ei cu o seară în urmă, iar Margaret, care rămăsese o vreme în salon singură cu el și cu Marianne, a avut astfel prilej să-i observe, ceea ce, cu o mină gravă, i-a comunicat surorii mai mari, între patru ochi.

— O, Elinor! a exclamat ea. Am așa un secret să-ți mărturisesc despre Marianne. N-am nicio îndoială că în foarte scurt timp se va mărita cu domnul Willoughby.

— Asta spui aproape în fiecare zi de când s-au cunoscut lângă dealul Highchurch, a replicat Elinor. Și la nicio săptămână de atunci, dacă nu mă înșel, erai convinsă că Marianne purta la gât un pandantiv cu portretul lui; și, când colo, nu era decât o miniatură a unchiului nostru.

— Dar acum e cu totul altceva. Sunt sigură că se vor căsători cât de curând, căci el a luat o șuviță din părul ei.

— Ai grijă ce spui, Margaret. S-ar putea să fie o șuviță a vreunui unchi al *lui*.

— Dar, Elinor, zău că e a lui Marianne. Sunt aproape sigură, l-am văzut cum a tăiat-o din părul ei. Aseară, după ceai, când tu și mama ați ieșit din cameră, au șușotit între ei, vorbind precipitat, iar el părea să-i ceară ceva, iar apoi a luat foarfecă și a tăiat o șuviță lungă din părul ei, care era lăsat pe spate; și a sărutat-o, după care a împăturit șuvița într-o hârtiuță și a vârat-o în portofel.

În fața unor asemenea detalii, spuse cu atâta autoritate, Elinor s-a văzut nevoită să îi dea crezare; și nici nu avea încotro, căci întâmplarea era pe deplin în concordanță cu tot ce auzise și văzuse ea însăși.

Margaret nu se arăta întotdeauna pe atât de perspicace, pe cât și-ar fi dorit sora ei. Într-o seară la Barton Park, când doamna Jennings insistase să-i spună numele favoritului lui Elinor, o chestiune care de altfel o preocupa de mult, Margaret a răspuns, uitându-se la sora ei:

— Nu-mi e îngăduit să zic, nu-i așa, Marianne?

Iar răspunsul ei a stârnit, desigur, amuzamentul general; și Elinor s-a străduit să râdă. Dar efortul era chinuitor. Era convinsă că Margaret se gândise la o persoană al cărei nume n-ar fi putut suporta, cu calm, să devină ținta glumelor doamnei Jennings.

Lui Marianne i-a părut sincer rău pentru ea; dar vrând să ajute, a stricat și mai mult lucrurile. A roșit toată și a țipat furioasă la Margaret:

— Ține minte că, indiferent ce bănuieli ai avea, n-ai niciun drept să le repeți.

— Eu n-am avut nicio bănuială, a replicat Margaret. Chiar tu mi-ai spus.

Din nou, răspunsul ei a stârnit veselia grupului, iar Margaret a fost supusă insistențelor de a dezvălui mai mult.

— Oh, te rugăm, domnișoară Margaret, spune-ne și nouă, a zis doamna Jennings. Care e numele acestui domn?

— N-am voie să zic, doamnă Jennings. Dar știu prea bine cine e; și mai știu și unde e.

— Da, da, asta putem ghici și singuri; e, negreșit, la el acasă, la Norland. Trebuie să fie preotul paroh, dacă nu mă înșel.

— Nu, nu e. N-are nicio profesie.

— Margaret, a intervenit atunci Marianne, știi prea bine că toate astea sunt născocirile tale și că această persoană nici nu există.

— Păi, atunci înseamnă că a murit de curând, Marianne, căci eu sunt convinsă că persoana asta a existat și că numele său începe cu F.

Elinor s-a simțit profund recunoscătoare față de Lady Middleton care, în acel moment, a remarcat că „plouă foarte tare”, deși i s-a părut că intervenția aceea nu presupunea vreo atenție acordată ei, ci era mai degrabă legată de aversiunea puternică a doamnei față de orice ironii lipsite de eleganță, precum cele care făceau deliciul mamei și al soțului ei. Willoughby a deschis pianul și a rugat-o pe Marianne să se așeze la el; și astfel, prin eforturile mai multor oameni din grup de a divaga de la subiect, acesta a fost dat uitării. Însă Elinor nu și-a revenit prea curând după îngrijorarea pe care i-o pricinuisese discuția.

Mai târziu în acea seară, s-a pus la cale o expediție pentru a doua zi; grupul urma să meargă într-un loc nespus de frumos, aflat cam la douăzeci de kilometri de Barton, proprietatea unui cumnat al colonelului Brandon, fără supravegherea căruia nu putea fi vizitat, căci

proprietarul, plecat cu treburi în străinătate, lăsase ordine stricte în acest sens. Domeniile erau considerate nespuse de frumoase, iar Sir John, care le lăudase cu multă căldură, putea trece drept un bun judecător în această chestiune, întrucât, în ultimii zece ani, de cel puțin două ori în fiecare vară, dusesese diverse grupuri de prieteni în vizită acolo. Pe domeniu se întindea un lac foarte frumos, pe care plimbările cu barca aveau să asigure o mare parte din distracția matinală; aveau să ia cu ei provizii reci, să călătorească doar cu trăsură deschise, și totul avea să fie organizat în stilul obișnuit al unei adevărate călătorii de agrement.

Câtorva membri ai grupului, aventura li s-a părut cam îndrăzneță, ținând seama de perioada anului și de faptul că, în ultimele două săptămâni, plouase în fiecare zi; Elinor a convins-o pe doamna Dashwood, care era deja răcită, să rămână acasă.

Capitolul 13

Excursia pe care o plănuiseră la Whitwell a luat o turnură foarte diferită față de așteptările lui Elinor. Ea se pregătise să ajungă udă learcă, să obosească și să se sperie; dar împrejurările au fost încă și mai nefericite, căci, până la urmă, n-au mai mers deloc.

La ora zece, întreg grupul se strânsese la Barton Park, unde aveau să ia micul dejun. Vremea era destul de frumoasă, cu toate că plouase toată noaptea, căci norii tocmai se risipeau de pe cer, iar soarele își făcea tot mai des simțită prezența. Cu toții erau veseli și bine dispuși, dornici de distracție și nerăbdători să depășească cele mai mari neplăceri și obstacole, mai degrabă decât să rămână acasă.

Pe când luau micul dejun, au fost aduse scrisorile. Printre ele se afla și una pentru colonelul Brandon, care a luat-o, a citit adresa de pe plic, s-a schimbat la față și a

părăsit în grabă încăperea.

— Ce-a pățit colonelul Brandon? a întrebat Sir John. Nimeni nu știa.

— Sper să nu fi primit vești proaste, a spus Lady Middleton. Trebuie să se fi petrecut ceva cu totul ieșit din comun, de s-a ridicat așa brusc de la masă.

După vreo cinci minute, colonelul s-a întors.

— Sper că nu-s vești proaste, domnule colonel, a spus doamna Jennings, de cum a pus colonelul piciorul în cameră.

— Cătuși de puțin, doamnă, mulțumesc.

— Vreo scrisoare de la Avignon? Sper că sora dumitale nu se simte mai rău.

— Nu, doamnă. Vești din capitală, și nu-i decât o scrisoare de afaceri.

— Dar cum se face că ești așa tulburat, dacă-i doar o scrisoare de afaceri? Hai, domnule colonel, zău așa, nu ne duce cu zăhărelul; zi-ne adevărul.

— Mamă dragă, a intervenit Lady Middleton, ia seama la ce spui.

— Te pomenești că s-o fi măritat verișoara dumitale, Fanny? s-a hazardat doamna Jennings, fără a ține cont de mustrarea fiicei sale.

— Nu, zău așa, nu-i vorba de asta.

— Păi atunci, știu eu de la cine e. Și sper că ea e bine.

— La cine vă referiți, doamnă? a întrebat colonelul, roșind ușor.

— Ei, știi dumneata la cine mă refer.

— Îmi pare tare rău, doamnă, că am primit scrisoarea aceasta tocmai azi, a spus el, adresându-i-se lui Lady Middleton, căci e vorba de niște afaceri care necesită prezența mea de urgență în capitală.

— La Londra! a strigat doamna Jennings. Ce poți să faci în capitală pe o vreme ca asta?

— Sunt nespus de mâhnit, a continuat el, că mă văd nevoit să părăsesc o companie atât de plăcută; dar și mai rău îmi pare, căci mă tem că prezența mea ar fi fost

necesară pentru a putea fi primiți la Whitwell.

Ce lovitură pentru toată lumea!

— Dar, domnule Brandon, dacă ați scrie un bilet menajerei, a spus Marianne cu înflăcărare, oare n-ar fi de ajuns?

Colonelul a clătinat din cap.

— Dar trebuie să mergem, a spus Sir John. Nu putem amâna acum, pe ultima sută de metri. Pur și simplu, nu poți pleca la Londra până mâine, Brandon, și cu asta, basta.

— Mi-aș dori ca lucrurile să fie atât de simplu de aranjat. Dar nu-mi e cu putință să-mi amân călătoria nici măcar cu o zi!

— Barem dacă ne-ai zice și nouă despre ce e vorba, a spus doamna Jennings, ne-am da seama dacă suferă sau nu amânare.

— N-ai întârzia nici șase ore, a zis Willoughby, dacă ți-ai amâna plecarea până la întoarcerea noastră.

— Nu-mi permit să pierd nici măcar o *singură* oră.

Elinor l-a auzit apoi pe Willoughby spunându-i în șoaptă lui Marianne:

— Sunt și oameni care nu suportă călătoriile de agrement. Brandon e unul dintre ei. Îndrăznesc să spun că se teme ca nu cumva să răcească și a recurs la acest șiretlic ca să scape. Aș paria pe cincizeci de guinee că a scris scrisoarea cu pricina chiar cu mâna lui.

— Sunt convinsă, a replicat Marianne.

— Știu de multă vreme, Brandon, că nu te pot face să te răzgândești odată ce ți-ai pus ceva în minte, a spus Sir John. Totuși, sper să te gândești mai bine. Ia aminte că cele două domnișoare Carey au venit tocmai de la Newton, că cele trei domnișoare Dashwood au venit și dumnealor pe jos de acasă, iar domnul Willoughby s-a trezit cu două ore mai devreme decât de obicei, ca să meargă la Whitwell.

Colonelul Brandon și-a exprimat din nou regretul pentru faptul că-i dezamăgea pe toți; dar în același timp a declarat că plecarea sa este inevitabilă.

— Păi bine, și atunci când ai să te întorci?

— Sper să vă revedem la Barton, a adăugat Lady Middleton, de îndată ce veți putea părăsi capitala; și va trebui să amânăm excursia la Whitwell până la întoarcerea dumneavoastră.

— Sunteți foarte amabilă. Dar este atât de incert când mă voi putea întoarce, încât nu îndrăznesc să-mi iau niciun angajament.

— Oh! Dar trebuie să se întoarcă, și o va face, a strigat Sir John. Dacă nu va fi aici până la sfârșitul săptămânii, am să mă duc după el.

— Că bine zici, Sir John, și atunci poate o să aflăm și noi ce-i cu afacerea asta, a strigat doamna Jennings.

— Nu vreau să mă amestec în treburile altora. O fi ceva de care îi e rușine.

Chiar atunci, colonelul Brandon a fost anunțat că bidiviii săi sunt pregătiți.

— Doar n-ai de gând să mergi călare până la Londra, nu? a adăugat Sir John.

— Nu. Doar până la Honiton. Apoi voi lua o diligență.

— Ei bine, dacă te-ai decis să pleci, îți urezi drum bun. Dar mai bine te-ai fi răzgândit.

— Te asigur că nu e cu puțință.

Colonelul și-a luat apoi rămas-bun de la cei prezenți.

— Domnișoară Dashwood, există oare vreo șansă să vă văd pe dumneata și pe surorile dumitale la Londra iarna aceasta?

— Nu, din păcate.

— Înseamnă că trebuie să-mi iau rămas-bun pentru mai mult timp decât mi-aș dori.

În fața lui Marianne, s-a înclinat ușor, fără a spune nimic.

— Hai, zău așa, domnule colonel, a insistat doamna Jennings, înainte de a pleca, spune-ne și nouă ce treburi te cheamă.

Colonelul i-a urat o dimineață frumoasă și, însoțit de Sir John, a părăsit încăperea.

Plângerile și lamentările reținute până atunci din

politețe au izbucnit acum în forță de pretutindeni; și cu toții au căzut de acord, în repetate rânduri, cât de neplăcut era să fii dezamăgit în acest fel.

— Cred că-mi închipui eu cam care e afacerea dumnealui, a spus doamna Jennings cu însuflețire.

— Serios, doamnă? au strigat aproape cu toții într-un glas.

— Da; fără doar și poate, e vorba de domnișoara Williams.

— Și cine-i domnișoara Williams? a întrebat Marianne.

— Cum așa! Nu știi cine-i domnișoara Williams? Trebuie să fi auzit de ea până acum. Este o cunoștință a colonelului, draga mea;

O cunoștință foarte apropiată. Nu vom spune cât de apropiată, ca să nu le ofensăm pe tinerele doamne.

Apoi, coborându-și puțin glasul, i s-a adresat lui Elinor:

— Este fiica lui naturală.

— Într-adevăr?

— O, da; și-i seamănă leit. Nu cred că mă înșel dacă spun că domnul colonel îi va lăsa toată averea.

Când Sir John s-a întors, s-a alăturat din tot sufletul regretului general pricinuit de un eveniment atât de nefericit; a conchis totuși că, de vreme ce erau cu toții strânși acolo, trebuiau să facă ceva pentru a se distra; și, după ce s-au consultat puțin, s-a stabilit că, deși fericiți cu adevărat n-ar fi putut fi decât la Whitwell, le-ar mai trece supărarea dacă făceau o plimbare prin împrejurimi. S-a dat poruncă să fie aduse trăsurile; cea dintâi a fost a lui Willoughby, iar Marianne nu a părut nicicând mai fericită ca atunci când s-a suit în ea. Willoughby a străbătut parcul în mare viteză, iar curând, s-au făcut nevăzuți; și nu i-a mai zărit nimeni până la întoarcere, care s-a petrecut după revenirea tuturor celorlalți. Amândoi păreau încântați de plimbarea lor; dar au spus, fără a intra în detalii, că ei rămăseseră pe alei, iar ceilalți o luaseră pe dealuri.

Seara, a fost stabilit să se organizeze un ceai

dansant, și toată lumea avea să fie nespus de veselă întreaga zi. La cină, au mai sosit câțiva membri ai familiei Carey, iar la masă s-au strâns cu bucurie aproape douăzeci de persoane, după cum a observat, peste măsură de încântat, Sir John. Willoughby și-a ocupat locul obișnuit între cele două domnișoare Dashwood mai mari. Doamna Jennings ședea la dreapta lui Elinor; și nici nu s-au așezat bine, că s-a și aplecat prin spatele ei și al lui Willoughby, până la Marianne, pentru a-i spune, suficient de tare încât ambii tineri să audă:

— V-am prins eu, în ciuda tuturor șiretlicurilor voastre. Știu unde v-ați petrecut dimineața.

Marianne s-a făcut roșie la față și s-a grăbit să-i răspundă:

— Unde, vă rog?

— Nu știati deja, a intervenit Willoughby, că ne-am plimbat cu șareta mea?

— Da, da, domnule Obrăznicătură, știu prea bine, și am fost hotărâtă să aflu *unde* anume v-ați dus. Sper că-ți place viitoarea dumitale casă, domnișoară Marianne. E foarte spațioasă, știu; și, când am să vin să vă vizitez, sper s-o găsesc cu mobilă nouă, căci acum șase ani, când am trecut pe-acolo, avea mare nevoie așa ceva.

Marianne s-a întors cu spatele, încurcată. Doamna Jennings a râs din toată inima; iar Elinor a aflat că, în hotărârea ei de a ști unde fuseseră cei doi tineri, o pusese pe camerista ei să se intereseze pe lângă grăjdarul domnului Willoughby; astfel, aflase că merseseră la Allenham, unde petrecuseră o mare parte din timp, plimbându-se prin grădini și prin întreaga casă.

Lui Elinor nu-i venea să creadă, căci i se părea greu de imaginat că Willoughby ar propune, sau că Marianne ar consimți, să intre în casă cât timp acolo locuia doamna Smith, pe care Marianne n-o cunoștea câtuși de puțin.

De îndată ce s-au ridicat de la masă, Elinor a luat-o pe Marianne la întrebări; și nu mică i-a fost mirarea când a aflat că împrejurările relatate de doamna Jennings erau perfect adevărate. Marianne s-a înfuriat că Elinor se

îndoise de asta.

— De ce ți-ai închipui, Elinor, că n-am fost acolo sau că n-am vizitat casa? Oare nu ți-ai dorit și tu adeseori să faci același lucru?

— Ba da, Marianne, dar eu nu m-aș fi dus cât timp doamna Smith se afla acolo, și pe deasupra, însoțită doar de domnul Willoughby.

— Dar domnul Willoughby este singurul în măsură să-mi arate casa; și, cum am fost cu trăsura deschisă, nici n-am fi putut fi însoțiți de altcineva. Am petrecut cea mai plăcută dimineață din viața mea.

— Mă tem că plăcerea unei îndeletniciri nu presupune întotdeauna și bună-cuviință, a replicat Elinor.

— Dimpotrivă, Elinor, nu există mărturie mai bună în sprijinul ei; dacă aș fi făcut ceva necuviincios, mi-aș fi dat seama încă de pe atunci, căci întotdeauna ne dăm seama când facem ceva greșit, și, știind asta, n-ar mai fi putut să-mi fie pe plac.

— Dar, Marianne dragă, de vreme ce asta ți-a atras deja niște remarci foarte insolente, nu începi să te îndoiești de decența purtării tale?

— Dacă remarcile insolente ale doamnei Jennings pot fi considerate dovada purtării necuviincioase înseamnă că toți păcătuim în fiecare clipă a vieții noastre. Nu pun mai mare preț pe criticile dumneaei decât aș pune pe laude. Nu mi se pare că am greșit cu ceva vizitând domeniul sau reședința doamnei Smith. Într-o bună zi, ele vor aparține domnului Willoughby și...

— Chiar dacă vor fi ale tale într-o bună zi, Marianne, tot nu-ți vei putea justifica purtarea.

A roșit când și-a dat seama de aluzia făcută; se vedea însă cu ochiul liber că-i plăcea; și, după zece minute de reflecție, a venit din nou la sora ei și i-a spus foarte bine dispusă:

— Elinor, poate că într-adevăr n-a fost tocmai înțelept din partea mea să merg la Allenham; dar domnul Willoughby a ținut morțiș să-mi arate moșia; și casă, jur, e fermecătoare. La etaj, se află un salon minunat, destul de

spațios, iar dacă ar fi mobilat modern, ar fi de-a dreptul încântător. E așezat pe colț și are ferestre pe ambele laturi. Una din laturi oferă o priveliște asupra gazonului grădinii din spatele casei, către o superbă pădure de costișă, cealaltă, spre biserică și spre sat, iar dincolo de ele, spre unul dintre dealurile acelea semețe, pe care noi două le-am admirat de atâtea ori. La început, nu mi s-a părut cine știe ce, căci mobila e cu adevărat ponosită, dar dacă ar fi schimbată – Willoughby zice că n-ar costa decât vreo două sute de lire –, ar fi unul dintre cele mai plăcute saloane din Anglia.

Dacă Elinor ar fi putut să stea s-o asculte, fără ca ceilalți să le întrerupă, ar fi descris cu aceeași încântare fiecare cameră a reședinței.

Capitolul 14

Felul brusc în care colonelul Brandon și-a încheiat vizita la Barton Park și hotărârea lui de a-i ascunde cauza au stârnit mirarea doamnei Jennings și au preocupat-o timp de două sau trei zile; avea o curiozitate neabătută, așa cum trebuie că au toți cei care se preocupă intens de venirile și plecările tuturor cunoscuților. Se întreba aproape neîncetat care ar fi putut fi motivul; era convinsă că trebuie să fi fost vorba despre niște vești proaste și a trecut în revistă toate nenorocirile care s-ar fi putut abate asupra lui, ferm hotărâtă că nu avea cum să scape de toate.

— Trebuie să fie ceva foarte trist, n-am nicio îndoială. Se citea pe chipul lui. Bietul om! Mă tem că e într-o situație foarte dificilă. Domeniul din Delaford nu aduce mai mult de două mii pe an, iar fratele său, din păcate, a lăsat lucrurile încurcate. Cred că a fost chemat pentru niște chestiuni bănești, ce altceva ar putea fi? Sunt curioasă dacă așa o fi. Aș da orice să aflu adevărul. Poate fi și ceva legat de domnișoara Williams, și n-ar fi deloc de mirare, la

cât de stânjenit a părut colonelul când am pomenit numele ei. Poate-o fi la Londra, bolnavă; nimic neobișnuit, căci am impresia că-i cam bolnăvicioasă de felul ei. Aș pune totuși rămășag că despre domnișoara Williams e vorba. Nu cred să fie supărat *acum* din pricina situației lui financiare, căci e un om cu băgare de seamă și trebuie să fi rezolvat până-n ziua de azi chestiunea moșiei. Mă întreb ce-ar mai putea fi! Poate că sora lui de la Avignon se simte mai rău și a trimis vorbă după el. Asta ar explica plecarea lui în asemenea pripă. Oricum ar fi, eu îi doresc din tot sufletul să scape de toate necazurile și, între timp, să-și găsească și o nevastă vrednică.

Așa se frământa, așa vorbea doamna Jennings. Părerea i se schimba cu fiecare nouă presupunere ce-i răsărea în minte, și toate îi păreau la fel de plauzibile. Cu toate că era cu adevărat interesată de soarta colonelului Brandon, Elinor nu se mira atât de mult pe cât și-ar fi dorit doamna Jennings de plecarea lui inopinată; căci, pe lângă faptul că împrejurarea în sine nu justifica, în opinia ei, o preocupare atât de îndelungată sau speculații atât de variate, mirarea ei se îndrepta într-o cu totul altă direcție. Elinor nu reușea să înțeleagă tăcerea neașteptată a surorii ei și a lui Willoughby în legătură cu subiectul despre care știau prea bine că îi preocupa în mod deosebit pe toți. Pe măsură ce această tăcere se prelungea, cu fiecare zi ce trecea, ea părea încă și mai stranie și mai incompatibilă cu firea celor doi tineri. Elinor nu-și putea imagina de ce nu recunoșteau deschis față de ea și de mama ei ceea ce purtarea lor constantă arăta că s-ar fi întâmplat deja.

Înțelegea că o căsătorie n-ar fi putut avea loc imediat; căci, deși Willoughby era independent, nu aveau motive să-l considere un om înstărit. Domeniul său fusese estimat de Sir John la un venit de șase sau șapte sute de lire pe an; însă cheltuielile sale depășeau cu mult această sumă, și el însuși se plânsese în repetate rânduri că e sărac. Dar de ce își tănuiau în felul acesta logodna, fără a ascunde de fapt nimic, asta nu-și putea explica; și era o contradicție flagrantă față de părerile și obiceiurile lor

generale, încât uneori, în mintea ei, se îndoia că ei erau cu adevărat logodiți, iar această îndoială era suficientă pentru a o împiedica să îi mai adreseze lui Marianne vreo întrebare.

Comportamentul lui Willoughby constituia cea mai clară mărturie a atașamentului său față de ele. Lui Marianne îi arăta toată tandrețea deosebită pe care o poate oferi inima unui îndrăgostit, iar pentru restul familiei avea acea atenție plină de afecțiune tipică unui fiu și unui frate. La vila Barton se simțea ca acasă; petrecea acolo mai multe ceasuri decât la Allenham; și dacă nu se ivea vreun angajament general, care să-i reunească pe toți la Barton Park, plimbările lui călare, ce-l scoteau în fiecare dimineață din casă, se încheiau aproape invariabil la familia Dashwood, unde își petrecea restul zilei alături de Marianne, cu prepelicarul său preferat tolănit la picioarele ei.

Într-o seară anume, la vreo săptămână după ce colonelul Brandon părăsise provincia, a părut să-și deschidă și mai mult inima în privința sentimentelor de atașament față de toate obiectele din jurul lui; iar când doamna Dashwood a menționat, în treacăt, că la primăvară ar dori să facă unele îmbunătățiri casei, el s-a opus cu blândețe oricărei schimbări aduse unui loc pe care, prin prisma afecțiunii lui, ajunsese să-l considere desăvârșit.

— Cum așa, să aduceți îmbunătățiri casei! a exclamat el. Nici gând! N-am să fiu niciodată de acord cu *asa ceva*. Dacă țineți seama și de sentimentele mele, nu trebuie să adăugați nicio piatră la zidurile astea, niciun centimetru la dimensiunile sale.

— Nu vă îngrijorați, a spus domnișoara Dashwood. Nu se va face nimic de genul acesta, căci mama nu va avea niciodată suficienți bani pentru *asa ceva*.

— Mă bucur din toată inima, a strigat Willoughby. Mai bine să fie de-a pururi săracă, dacă nu găsește alt folos pentru bogăție.

— Mulțumesc, Willoughby. Dar fii pe pace, n-aș sacrifica vreun sentiment de atașament al dumatăle, sau al

altcuiva drag, față de locul acesta, nici pentru toate îmbunătățirile din lume. Să n-ai nicio îndoială că, indiferent ce sumă de bani mi-ar rămâne neîntrebuințată la primăvară, când mi-oi face socotelile, mai degrabă aş lăsa-o de izbeliște decât să mă folosesc de ea într-un mod atât de dureros pentru dumneata. Dar ești chiar așa de atașat de locul acesta încât nu-i poți găsi cusururi?

— Da, chiar așa. În ochii mei, e desăvârșit. Ba nu, chiar mai mult de atât, îl consider unicul tip de structură în care fericirea e posibilă, iar dacă aş fi îndeajuns de bogat, aş dărâma Combe din temelii și aş reconstrui-o urmând întocmai planurile acestei căsuțe.

— Cu scări înguste și întunecate și o bucătărie afumată, presupun, a intervenit Elinor.

— Da, a strigat el pe același ton hotărât, cu tot ce-i aparține și cu fiecare lucru în parte - și în niciun avantaj sau dezavantaj în ceea ce o privește nu s-ar observa nici cea mai mică schimbare. Atunci, și doar atunci, sub un asemenea acoperiș, poate că aş fi la fel de fericit la Combe precum am fost la Barton.

— M-aș simți flatată, a replicat Elinor, dacă, în ciuda tuturor neajunsurilor camerelor mai spațioase și ale unei scări mai largi, vei considera și propria dumitale casă pe atât de desăvârșită, pe cât o găsești acum pe aceasta.

— Există negreșit condiții care mi-ar face-o nespus de dragă, a spus Willoughby; dar locul acesta mi-a intrat la inimă și nu voi mai putea simți aceeași afecțiune pentru altul vreodată.

Doamna Dashwood s-a uitat încântată la Marianne, ai cărei ochi frumoși erau ațintiți atât de expresiv asupra lui Willoughby, încât era limpede că îl înțelegea perfect.

— De câte ori nu mi-am dorit, când am fost la Allenham anul trecut, ca vila Barton să fie locuită! a adăugat el. Niciodată n-am trecut pe lângă casă fără să-i admir împrejurimile și fără să regret că nu stătea nimeni aici. Nu mi-am închipuit atunci că, la următoarea mea vizită în provincie, prima veste pe care aveam s-o primesc de la doamna Smith va fi că vila Barton fusese închiriată: și

atunci am simțit pe loc o satisfacție și un interes cu privire la acest eveniment pe care doar o premoniție a viitoarei mele fericiri aici le poate justifica. Nu crezi că așa a fost, Marianne? a zis el, adresându-i-se în șoaptă. Apoi, reluându-și tonul obișnuit, a continuat: Și casa aceasta vreți s-o distrugeți, doamnă Dashwood? Să-i răpiți farmecul simplității prin tot soiul de lucrări închipuite! Și salonul acesta drag, în care ne-am întâlnit pentru prima oară și unde, de atunci, am petrecut atâtea ceasuri minunate, salonul acesta l-ați reduce la condiția de simplu vestibul, iar toată lumea s-ar grăbi să străbată cât mai iute încăperea care până atunci a fost mai primitoare și mai confortabilă decât orice apartament din lume, oricât de spațios ar fi el.

Doamna Dashwood l-a asigurat din nou că nu va încerca să aducă niciun fel de modificare de acest gen.

— Sunteți o femeie cumsecade, i-a răspuns el, cu căldură în glas. Promisiunea pe care mi-o faceți îmi ușurează sufletul. Și mai făgăduiți-mi ceva, ca să fiu și mai fericit. Ziceți-mi că nu doar casa va rămâne intactă, dar și că dumneavoastră și ficele dumneavoastră veți rămâne neschimbate precum casa aceasta; și că mă veți trata mereu cu bunătatea grație căreia tot ce vă aparține mi-a devenit atât de drag.

Promisiunea i-a fost numaidecât acordată, iar întreg comportamentul lui Willoughby, tot restul serii, a demonstrat fățiș afecțiunea și fericirea lui.

— Vii și mâine, la cină? a întrebat doamna Dashwood, când Willoughby se pregătea de plecare. Nu te invit de dimineață, căci vom fi la Barton Park, la Lady Middleton.

Willoughby a făgăduit că va reveni în după-amiaza următoare, la ora patru.

Capitolul 15

A doua zi, doamna Dashwood a mers în vizită la Lady

Middleton, însoțită de două dintre ficele ei; Marianne a rugat însă să fie scuzată, sub un pretext oarecare; iar mama ei, conchizând că Willoughby îi promisese, cu o seară în urmă, să treacă pe la ea în lipsa lor, era perfect mulțumită cu acest aranjament.

La întoarcerea acasă de la conac, au găsit în fața casei șareta lui Willoughby și pe servitorul lui lângă ea, iar doamna Dashwood și-a închipuit că presupunerea ei fusese corectă. Până acum, totul se petrecuse așa cum prevăzuse; dar, odată intrată în casă, a văzut ceva la care nu s-ar fi așteptat în veci. Nu intraseră bine în antreu, când Marianne a ieșit în grabă din salon, părând a fi căzut pradă unei tulburări evidente și ținându-și batista la ochi; și fără a le observa pe mama și pe surorile ei, a luat-o la fugă pe scări. Surprinse și îngrijorate, ele s-au îndreptat numaidecât spre încăperea din care Marianne tocmai ieșise, iar acolo l-au găsit doar pe Willoughby, sprijinindu-se de șemineu, cu spatele la ele. S-a întors când le-a auzit intrând, iar expresia lui arăta că împărtășea în mare măsură tulburarea care pusese stăpânire pe Marianne.

— S-a întâmplat ceva cu ea? a strigat doamna Dashwood. E bolnavă?

— Sper că nu, a răspuns Willoughby, străduindu-se să pară bine dispus; și, cu un surâs forțat, s-a grăbit să adauge: S-ar putea ca eu să fiu cel care se va îmbolnăvi, căci sufăr o mare dezamăgire.

— Ce dezamăgire?

— O dezamăgire, da, căci nu voi putea să-mi țin promisiunea pe care v-am făcut-o. În dimineața aceasta, doamna Smith și-a exercitat dreptul celui bogat asupra unui văr sărac, care depinde întru totul de dumneaei, și m-a trimis cu treburi la Londra. Tocmai am primit epistolele pe care trebuie să le duc, și mi-am luat rămas-bun de la Allenham; apoi am venit într-un suflet să-mi iau rămas-bun și de la dumneavoastră.

— La Londra! Și pleci în dimineața asta?

— Din clipă-n clipă.

— Îmi pare foarte rău s-aud. Dar pesemne că doamna

Smith are niște obligații; și sper că treburile dumneaei nu te vor reține prea mult timp departe de noi.

Willoughby a roșit, când a spus:

— Sunteți foarte amabilă, dar nu cred că voi reveni prea curând la Devonshire. Vizitele mele la doamna Smith nu se repetă niciodată la intervale mai mici de un an.

— Dar doamna Smith e singura dumitale prietenă? Și Allenham e singura casă din împrejurimi unde ai fi bine-venit? Ce nerușinare din partea dumitale, Willoughby, să aștepți o invitație aici?

Willoughby se făcea tot mai purpuriu la față. Și, cu ochii pironiți în podea, a răspuns:

— Sunteți prea amabilă.

Doamna Dashwood s-a uitat mirată la Elinor. Fata era și ea la fel de uluită. Preț de câteva clipe, nimeni n-a mai adăugat nimic. Apoi doamna Dashwood a rupt tăcerea.

— Doar atât vreau să mai spun, dragă Willoughby, că vei fi mereu bine-venit la vila Barton; eu, una, nu voi insista să revii numaidecât, căci numai dumneata știi în ce măsură *acest lucru* ar fi pe placul doamnei Smith; și, în privința asta, n-am de gând să-ți pun la îndoială judecata, după cum n-am de gând să-ți pun la îndoială nici dorința de a veni.

— În momentul de față, a replicat Willoughby încurcat, angajamentele mele sunt de așa natură... încât... nu îndrăznesc să nădăjduiesc că...

Apoi a tăcut. Doamna Dashwood era prea uluită pentru a mai spune ceva, și a urmat încă o pauză. De data aceasta, a fost rândul lui Willoughby să rupă tăcerea, zicând, cu un surâs palid:

— E o nebunie să mai zăbovesc. Nu mă voi mai supune singur la cazne, rămânând printre prieteni de a căror companie îmi va fi de-acum înainte cu neputință să mă bucur.

Și-a luat apoi rămas-bun în grabă de la ele și a părăsit încăperea. L-au văzut suindu-se în trăsură și, într-un minut, s-a pierdut în zare.

Doamna Dashwood nu mai era în stare să scoată

niciun cuvânt și a părăsit pe dată salonul pentru ca, în singurătate, să se poată lăsa pradă îngrijorării și neliniștii pe care această plecare inopinată le stârnise.

Elinor era cel puțin la fel de neliniștită ca și mama sa. Se gândea cu teamă și neîncredere la cele întâmplute. Purtarea lui Willoughby, când și-a luat rămas-bun de la ele, stânjeneala, veselia lui disimulată și, mai presus de orice, refuzul de a accepta deschis invitația mamei sale, o reticență atât de puțin caracteristică unui îndrăgostit, atât de puțin caracteristică lui, toate acestea o tulburau nespus. Ba se temea că Willoughby nu avusese nicio clipă intenții serioase, ba se gândea că între el și sora ei avusese loc vreo ceartă cruntă - starea de tulburare în care Marianne părăsise încăperea putea fi perfect justificată de o ceartă cruntă, deși, când se gândea la iubirea pe care i-o purta Marianne lui Willoughby, o ceartă părea aproape imposibilă.

Dar, indiferent care ar fi fost detaliile despărțirii lor, suferința surorii ei era vădită; și se gândea, cu compasiune tandră, la durerea aceea cumplită pe care Marianne pesemne că o simțea și în voia căreia probabil că nu se lăsa ca o eliberare, ci pe care o alimenta și o încuraja, ca pe o datorie.

Cam într-o jumătate de oră, mama ei s-a întors, și cu toate că avea ochii roșii, atitudinea ei nu era posomorâtă.

— Dragul nostru Willoughby e acum la kilometri distanță de Barton, Elinor, a spus ea pe când se așeza cu lucrul în poală. Și cu ce inimă grea trebuie să călătorească...

— Ciudat. Să plece atât de brusc! Mie îmi pare că a procedat sub impulsul momentului. Doar aseară stătea cu noi, atât de fericit, de vesel, de afectuos. Iar acum, la numai zece minute de când ne-a dat vestea... a plecat, fără intenția de a se mai întoarce! Trebuie să se fi întâmplat ceva ce nu ne-a spus. Nu a vorbit, nu s-a comportat cum îi stă în fire. Mamă, trebuie să fi sesizat și *dumneata* diferența la fel de bine ca și mine. Despre ce-o fi fost vorba, oare? Să se fi certat?

Altfel, de ce a părut atât de puțin dornic să-ți accepte invitația de a reveni aici?

— Nu că nu voia să accepte, Elinor; mi-am dat limpede seama de *asta*. Nu îi era cu putință să accepte. M-am tot gândit, te asigur, și acum am înțeles perfect fiecare lucru care la început mi-a părut, la fel ca și ție, straniu.

— Într-adevăr, ai înțeles?

— Da. Mi-am explicat lucrurile în cel mai satisfăcător mod cu putință; dar *pe tine*, Elinor, care preferi să ai îndoieli ori de câte ori poți, nu te va satisface explicația mea, o știu bine; *pe mine* însă n-ai să mă faci să mă răzgândesc. Sunt convinsă că doamna Smith bănuiește că el e interesat de Marianne, nu e de acord (poate că are alte perspective pentru el) și, din această pricină, s-a grăbit să-l ia de aici; iar Comisiunile acelea cu care l-a trimis sunt doar niște pretexte închipuite ca să-l alunge. Asta cred eu că s-a întâmplat. Mai mult decât atât, Willoughby știe că ea dezaprobă legătura lor, de aceea, deocamdată, el nu îndrăznește să-i mărturisească logodna lui cu Marianne și se simte obligat, din perspectiva dependenței lui financiare, să cedeze în fața urzelilor ei și să lipsească din Devonshire pentru o vreme. Ai să-mi spui, desigur, că s-ar putea *sau nu* ca lucrurile să se fi petrecut astfel; dar eu n-am să plec urechea la niciun fel de critici, dacă nu cumva îmi poți oferi vreo altă interpretare mai satisfăcătoare decât aceasta asupra întregii chestiuni. Și acum, Elinor, să vedem, ce ai de spus?

— Nimic, căci mi-ai anticipat răspunsul.

— Așadar, mi-ai fi spus că poate așa au stat lucrurile, sau poate că nu. O, Elinor, sentimentele tale sunt atât de greu de înțeles! Preferi să pui răul înaintea binelui. Preferi să cauți nefericirea lui Marianne și vinovăția sărmanului Willoughby, decât să-i găsești omului o scuză. Ești hotărâtă să-l socotești vinovat pentru că și-a luat rămas-bun de la noi cu mai puțină afecțiune decât ne-a arătat până acum. Nu ai niciun pic de indulgență pentru nechibzuința lui sau pentru depresia în care l-a aruncat recenta lui dezamăgire? Nu se acceptă niciun fel de

probabilități, doar pentru că ele nu sunt certitudini? Nu merită nimic un om care ne-a oferit atâtea motive să-l iubim și niciunul ca să-l detestăm? N-ar trebui să ne gândim că ar putea exista niște motive deocamdată de nedeslușit, pe care e nevoit să le tănuiască pentru o vreme? Și, la urma urmei, de ce anume îl bănuiești?

— Nici eu nu știu prea bine. Dar bănuiala că s-a întâmplat ceva neplăcut e o consecință inevitabilă a unei asemenea schimbări precum cea la care tocmai am asistat. E foarte adevărat ce ai spus însă, cu privire la indulgența pe care trebuie să i-o arătăm, iar eu vreau să judec pe oricine fără părtinire. Desigur că Willoughby poate avea motive întemeiate pentru purtarea lui, și sper că așa să fie. Dar i-ar fi stat mai mult în caracter să le recunoască pe dată. Poate că se impune o anumită discreție; mă mir însă că vine tocmai din partea lui.

— Nu-l învinui, totuși, pentru că a procedat altfel decât îi stă în fire, atunci când a fost necesar s-o facă. Dar admiti că am avut dreptate legat de ceea ce am spus în apărarea lui? Atunci mă bucur, iar el este achitat.

— Nu într-un tot. Poate că se cuvine să ascundă logodna lor (dacă *sunt* într-adevăr logodiți) față de doamna Smith, iar în acest caz, înțeleg de ce ar fi foarte nimerit să nu petreacă acum prea mult timp în Devonshire. Dar asta nu este o scuză ca s-o ascundă și față de noi.

— S-o ascundă de noi! Copilă dragă, îi acuzi pe Willoughby și pe Marianne că ar fi umblat cu ascunzișuri? Găsesc că e cât se poate de bizar, ținând cont de faptul că le reproșai zilnic lipsa lor de prudență.

— Nu vreau dovezi ale afecțiunii lor, a spus Elinor, ci ale logodnei lor.

— Eu sunt convinsă de ambele.

— Și totuși, niciunul din ei n-a rostit un cuvânt pe tema asta.

— Eu n-am nevoie de cuvinte, când faptele sunt atât de grăitoare. Oare comportamentul lui față de Marianne și față de noi toate, cel puțin în ultimele două săptămâni, nu a arătat limpede că o iubește și că o consideră viitoarea lui

soție, iar nouă nu ne-a arătat atașamentul pe care-l nutrești față de rudele cele mai apropiate? Oare nu ne-am înțeles perfect? Și oare nu mi-a cerut el zi de zi consimțământul, prin privirile, atitudinea și respectul său cel mai atent și plin de afecțiune? Draga mea Elinor, cum de te poți îndoi de logodna lor? Cum să-ți treacă prin minte una ca asta? Cum poți să presupui că Willoughby, cunoscând prea bine sentimentele de iubire ale surorii tale, ar părăsi-o, poate pentru luni întregi, fără a-i mărturisi afecțiunea sa, și că ei s-ar putea despărți fără a-și face reciproc aceste confidențe?

— Mărturisesc, a răspuns Elinor, că toate împrejurările vorbesc în favoarea logodnei lor; toate, mai puțin *una*. Iar *aceea* este tăcerea deplină a amândurora cu privire la acest subiect, și pentru mine aproape că înclină mai greu decât orice altceva.

— Curios lucru! Înseamnă că ai o părere înflorătoare despre Willoughby dacă, după toate cele întâmplate față de ei, te poți îndoi de natura relației lor. Oare în tot acest timp, prin comportamentul lui față de sora ta, a jucat doar un rol? Chiar crezi că ea îi este indiferentă?

— Nu, n-aș putea crede așa ceva. Sunt convinsă că el o iubește.

— Dar ce sentimente stranii îi arată, dacă o poate părăsi cu atâta indiferență, cu atâta nepăsare față de viitor, așa cum pretinzi tu.

— Amintește-ți, mamă dragă, că eu, una, nu am luat niciodată chestiunea aceasta drept o certitudine. Am avut rezervele mele, mărturisesc; dar acestea au mai slăbit și, curând, poate că vor dispărea cu totul. Dacă aflăm că țin corespondență, orice temere îmi va fi alungată.

— Asta da concesie, n-am ce zice! Dacă i-ai vedea în fața altarului, ai presupune că se vor căsători. Ce fată rea ești! Eu, una, nu am însă nevoie de asemenea dovezi. După părerea mea, nimic din ceea ce s-a petrecut nu justifică aceste îndoieli; nu s-a încercat nicio tănuire; lucrurile s-au desfășurat mereu în văzul tuturor și fără rezerve. Nu te poți îndoi de dorințele surorii tale. Ceea ce înseamnă că pe

Willoughby îl bănuiești. Dar pentru ce? Nu e un om de onoare și cu sentimente nobile? A demonstrat vreodată nestatornicie, astfel încât să fie cazul să te îngrijorezi? Crezi că e înșelător?

— Sper că nu, cred că nu, a strigat Elinor. Îl iubesc sincer pe Willoughby; iar suspiciunile privind integritatea lui nu pot fi mai dureroase pentru dumneata, mamă, decât pentru mine. A fost ceva involuntar, ce n-am de gând să încurajez. M-a speriat, recunosc, schimbarea purtării lui din dimineața aceasta; nu a vorbit ca de obicei și nu a răspuns câtuși de puțin cordial la amabilitatea pe care i-ai arătat-o. Dar toate acestea ar putea fi explicate de situația pe care o presupui. Abia se despărțise de sora mea, a văzut-o plecând într-o stare de profundă amărăciune; iar dacă se simțea obligat, din teama de a nu o ofensa pe doamna Smith, să reziste tentației de a se întoarce aici prea curând, dându-și totuși seama că prin refuzul invitației pe care i-ai făcut-o, spunând că va lipsi mai mult timp, ar putea da dovadă de ingraturitudine, de o purtare dubioasă față de familia noastră, atunci înțeleg de ce se simțea stânjenit și tulburat. În cazul acesta, o simplă recunoaștere deschisă a dificultăților sale ar fi fost mai onorabilă, zic eu, și i-ar fi stat mai mult în fire – dar nu voi ridica obiecții împotriva purtării unui om, pornind de la argumente atât de limitate precum o judecată diferită de a mea sau o abatere de la ceea ce cred eu că ar fi corect și potrivit.

— Judecata ta e înțeleaptă. Cu siguranță, Willoughby nu merită să fie bănuț de așa ceva. Cu toate că *noi* nu-l cunoaștem de mult timp, el nu e un străin prin partea locului; și ai auzit vreodată pe cineva să-l vorbească de rău? Dacă ar fi fost în situația de a acționa independent și de a se căsători pe loc, poate că ar fi fost ciudat să-și ia rămas-bun de la noi fără să-mi mărturisească pe dată totul: or, nu e cazul. E o logodnă care, în anumite privințe, n-a început sub cele mai bune auspicii, căci mariajul lor va trebui să aibă loc într-un viitor incert; și, în momentul de față, păstrarea secretului este recomandabilă, din câte se

vede.

Au fost întrerupte de intrarea lui Margaret; iar Elinor s-a putut lăsa atunci în voia gândurilor cu privire la supozițiile mamei sale, recunoscând că multe dintre ele erau plauzibile și sperând că toate erau juste.

Pe Marianne nu au văzut-o până la cină, când a intrat în salon și s-a așezat la masă fără a scoate un cuvânt. Avea ochii roșii și părea că, chiar și atunci, își reține cu greu lacrimile. Le-a evitat tuturor privirile, n-a putut nici să mănânce, nici să vorbească și, după o vreme, când mama ei i-a atins mâna, cu o compasiune tandră, și-a pierdut orice urmă de stăpânire, a izbucnit în lacrimi și a părăsit încăperea.

Starea aceasta de amărăciune profundă s-a prelungit întreaga seară. Marianne era complet lipsită de puteri, pentru că nu avea nicio dorință să se stăpânească. Cea mai vagă aluzie la orice avea legătură cu Willoughby o copleșea într-o clipită; și cu toate că familia ei era cât se poate de atentă să-i ofere consolări, ar fi fost cu neputință ca, vorbind totuși, să evite orice subiect pe care sentimentele ei îl asociau cu el.

Capitolul 16

Marianne nu și-ar fi putut găsi nicio scuză dacă ar fi reușit să pună geană pe geană în prima noapte de după despărțirea de Willoughby. În dimineța următoare, s-ar fi simțit rușinată să-și privească familia în ochi dacă nu s-ar fi ridicat din pat mai obosită decât atunci când se dusesese la culcare. Dar nu exista primejdia să se înfiripe sentimentele care făceau dintr-un asemenea calm o rușine. A rămas trează toată noaptea și a plâns mai tot timpul. Când s-a dat jos din pat, o durea capul, nu putea vorbi sau mânca; le-a mâhnit pe mama și pe surorile ei, interzicându-le orice încercare de a o consola. Sensibilitatea ei era atât de puternică!

Când au sfârșit micul dejun, a ieșit singură, rătăcind prin împrejurimile satului Allenhams, lăsându-se în voia amintirilor senine și plângând din pricina prezentului trist, pentru tot restul dimineții.

Seara a trecut și ea marcată de aceeași stare de spirit. A cântat la pian fiecare cântec preferat pe care obișnuia să i-l cânte lui Willoughby, fiecare melodie pe care își împletiseră adeseori vocile, și a rămas la pian privind la fiecare vers pe care el îl scrisese pentru ea, până când inima i-a devenit atât de împovărată încât i-ar fi fost cu neputință să strângă în ea și mai multă tristețe; și în fiecare zi își hrănea astfel suferința. Petrecea ore întregi la pian, ba cântând, ba plângând, iar lacrimile îi frângeau uneori cu totul vocea. În cărți, precum și în muzică, ea căuta suferința pe care contrastul dintre trecut și prezent o asigura fără greș. Nu citea nimic altceva decât ceea ce obișnuiau să citească împreună.

O asemenea suferință cumplită nu putea fi îndurată pentru totdeauna; în câteva zile, s-a preschimbat într-o melancolie mai domoală; dar aceste îndeletniciri la care recurgea zilnic, plimbările ei solitare și cugetările în tăcere, îi pricinuiau încă, din când în când, accese de suferință la fel de acute ca și înainte.

De la Willoughby n-a sosit nicio scrisoare; iar Marianne nici nu părea să se aștepte să primească vreuna. Mama ei era surprinsă, iar Elinor s-a neliniștit din nou. Dar doamna Dashwood putea găsi, ori de câte ori își propunea, explicații care să o mulțumească măcar pe ea.

— Amintește-ți, Elinor, a spus ea, cât de des ne aduce Sir John scrisorile de la poștă și cât de des le duce pe ale noastre. Am căzut deja de acord că s-ar putea impune o anumită discreție și trebuie să recunoaștem că aceasta n-ar putea fi menținută dacă scrisorile lor ar trece prin mâinile lui Sir John.

Elinor nu putea nega adevărul acestei afirmații și încerca să găsească în ea un motiv suficient pentru tăcerea lor. Dar exista o metodă atât de directă, de simplă și, în opinia ei, atât de potrivită pentru a afla cum stau de fapt

lucrurile și pentru a spulbera numaidecât orice mister, încât nu s-a putut abține să nu i-o sugereze mamei sale.

— De ce n-o întrebi chiar acum pe Marianne dacă este sau nu logodită cu Willoughby? Venind din partea ta, mama ei, și încă o mamă atât de bună, de blândă, întrebarea n-ar putea s-o jignească. Ar fi o consecință firească a iubirii pe care i-o porți. Ea era atât de lipsită de rezerve, mai ales față de tine.

— N-aș întreba-o niciodată așa ceva. Presupunând că n-ar fi logodită cu Willoughby, închipuie-ți numai ce suferință i-aș pricinui! Oricum, ar fi un lucru atât de meschin. Nu m-aș mai face demnă de încrederea ei vreodată dacă i-aș smulge acum o confesiune despre o chestiune menită a fi ținută în taină deocamdată față de toți. Știu cum e Marianne în adâncul sufletului: știu că mă iubește nespus și că nu voi fi ultima persoană căreia îi va face mărturisirea, atunci când împrejurările o vor îngădui. N-am să încerc să smulg nimănui cu forța confidențe, cu atât mai puțin uneia dintre copilele mele, pentru că simțul datoriei ar împiedica-o să nege ceea ce poate că i-ar dicta propriile dorințe.

Elinor găsea generozitatea aceasta exagerată, ținând seama de vârsta fragedă a surorii sale, așa că nu s-a lăsat păgubașă, dar insistențele ei au fost zadarnice; bunul-simț, bunele intenții și buna-cuviință au cedat, toate, în fața delicateții romantice a doamnei Dashwood.

Abia după mai multe zile, s-au încumetat să rostească din nou numele lui Willoughby în prezența lui Marianne; Sir John și doamna Jennings însă nu au arătat aceeași amabilitate; vorbele lor de duh nu au făcut decât să sporească această durere; însă, într-o seară, doamna Dashwood, luând întâmplător un volum din Shakespeare, a exclamat:

— N-am apucat să terminăm *Hamlet*, Marianne; dragul nostru Willoughby a plecat înainte să parcurgem piesa în întregime. O s-o punem deoparte, pentru când se întoarce... Cu toate că ar putea să treacă luni de zile până atunci.

— Luni! a strigat Marianne, uluită. Nu, nici măcar prea multe săptămâni nu vor fi.

Doamna Dashwood a regretat că-i scăpaseră acele vorbe; însă Elinor s-a bucurat, căci i-a pricinuit lui Marianne o reacție ce vădea o puternică încredere în Willoughby și în cunoașterea intențiilor sale.

Într-o dimineață, cam la vreo săptămână de la plecarea lui Willoughby, Marianne s-a lăsat convinsă să se alăture surorilor ei în plimbarea lor obișnuită, în loc să mai hoinărească de una singură. Până atunci, avusese grijă să evite orice tovărășie în cutreierările sale. Dacă surorile ei aveau de gând să se plimbe pe dealuri, ea o lua în jos, pe poteci; dacă ele vorbeau să meargă în vale, ea o lua iute în sus pe coline, și n-o mai găseau când se hotărau să plece. Dar până la urmă, a cedat în fața insistențelor lui Elinor, care nu era câtuși de puțin de acord cu o asemenea izolare continuă. Au străbătut valea, mergând mai mult în tăcere, căci Marianne nu-și putea stăpâni *gândurile*, iar Elinor, mulțumită că repurtase totuși o victorie, nu voia să forțeze lucrurile. Dincolo de intrarea în vale, acolo unde ținutul, deși la fel de bogat, era mai puțin sălbatic și cu priveliști mai largi, o mare parte din drumul pe care-l străbătuseră la sosirea lor în Barton se așternea acum înaintea lor; și, ajungând în acest punct, s-au oprit pentru a privi în jur și a cerceta priveliștea oferită de distanța până la vila Barton, dintr-un loc în care, întâmplător, nu mai ajunseseră niciodată în plimbările lor.

Printre elementele peisajului, au descoperit curând și unul însuflețit. Era un bărbat călare, care venea spre ele. În câteva minute, și-au dat seama că era un gentilom; iar câteva clipe mai târziu, Marianne a exclamat, exaltată:

— E el; e chiar el, sunt sigură!

Și a luat-o la fugă ca să-i iasă în întâmpinare, în timp ce Elinor striga după ea:

— Marianne, cred că te înșeli. Nu e Willoughby. Nu e nici atât de înalt și nu are nici aerul lui.

— Ba da, ba da, a strigat Marianne, sunt sigură că el e. Aerul lui, haina lui, calul lui. Am știut că se va întoarce

numaidecât.

Și, în timp ce vorbea, se îndrepta cu pași repezi spre el; iar Elinor, ca s-o ferească de ridicolul situației, fiind aproape convinsă că bărbatul respectiv nu era Willoughby, a iuțit pasul ca să meargă alături de sora ei. Curând, au ajuns la mai puțin de treizeci de metri de domnul cu pricina. Marianne a privit din nou spre el; a simțit o strângere de inimă; s-a întors pe dată, în timp ce surorile ei strigau, chemând-o înapoi; un al treilea glas, aproape la fel de familiar precum cel al lui Willoughby, li s-a alăturat, implorând-o să se oprească, iar atunci Marianne s-a întors surprinsă și a dat cu ochii de Edward Ferrars.

Era singurul om pe lume căruia, în acel moment, i se putea ierta că nu era Willoughby; singurul care îi putea smulge un zâmbet; așa că și-a șters lacrimile și i-a surâs, iar în fericirea surorii ei, a uitat pentru o vreme de propria-i dezamăgire.

Bărbatul a descălecat și, lăsând calul în grija servitorului său, s-a întors împreună cu ele la Barton, unde ar fi venit oricum ca să le viziteze.

L-au întâmpinat toate cu multă cordialitate, îndeosebi Marianne, care i-a făcut o primire mai călduroasă decât Elinor însăși. Căci, într-adevăr, pentru Marianne, întâlnirea dintre Edward și sora ei nu era decât o continuare a răcelii inexplicabile pe care o remarcase adeseori în comportamentul lor reciproc, la Norland. Și Edward, mai ales, nu arăta deloc așa cum ar trebui să arate un îndrăgostit și nu spunea nimic din ceea ce ar trebui să spună într-o asemenea împrejurare. Era încurcat, nu părea să se bucure foarte mult că le vede, nu era nici extaziat, nici voios, nu spunea mare lucru în afară de răspunsurile smulse de întrebările lor și nu-i arăta lui Elinor nicio dovadă de afecțiune în plus. Marianne privea și asculta tot mai uimită. Edward aproape că începea să-i fie dezagreabil; ceea ce a dus-o, inevitabil pentru ea, cu gândul înapoi la Willoughby, ale cărui maniere contrastau puternic cu cele ale viitorului său cumnat.

După o scurtă tăcere, care a urmat momentelor

inițiale de surpriză și celor dintâi întrebări, Marianne l-a întrebat pe Edward dacă a sosit direct de la Londra. Nu, se afla în Devonshire de două săptămâni.

— De două săptămâni! a repetat Marianne, uimită că el s-a aflat atâta vreme în același comitat cu Elinor, fără a veni s-o vadă.

Edward a părut destul de abătut când a adăugat că stătuse la niște prieteni, lângă Plymouth.

— Ai mai trecut prin Sussex în ultima vreme? a întrebat Elinor.

— Am fost la Norland cam cu o lună în urmă.

— Și cum mai arată dragul, iubitul nostru Norland? a strigat Marianne.

— Dragul, iubitul nostru Norland trebuie să arate cum arată mereu în perioada asta a anului, a spus Elinor. Pădurile și aleile sunt acoperite de un covor gros de frunze uscate.

— Oh, a făcut Marianne, cu cât entuziasm le priveam cum cad! Ce plăcere îmi făcea, când mergeam, să le văd dansând în jurul meu, purtate de vânt! Ce sentimente mi-au inspirat ele, anotimpul și aerul laolaltă! Acum, n-a mai rămas nimeni să le privească. Sunt considerate doar o bătaie de cap, măturate în grabă și date cât mai în lături cu puțință.

— Nu toată lumea împărtășește pasiunea ta pentru frunze uscate, a replicat Elinor.

— Nu, sentimentele mele nu sunt prea des împărtășite sau înțelese. Dar, *uneori*, sunt.

După ce a rostit aceste vorbe, s-a cufundat preț de câteva clipe în gânduri, după care și-a revenit.

— Uite, Edward, i-a spus ea, atrăgându-i atenția asupra priveliștii, acolo e valea Barton. Privește în sus și rămâi de piatră, dacă poți. Uită-te la colinele acelea! Ai mai văzut vreodată ceva atât de frumos? În stânga se află Barton Park, printre pădurile și culturile acelea. Se și zărește un colț al casei. Iar acolo, după cel mai îndepărtat deal, care se înalță atât de maiestuos, se află căsuța noastră.

— Sunt ținuturi splendide, nimic de zis, a răspuns Edward, dar văile astea trebuie să fie tare noroioase pe timpul iernii.

— Cum poți să te gândești la noroi, când ai asemenea peisaje în fața ochilor?

— Pentru că, a răspuns el zâmbind, printre peisajele acestea din fața ochilor, văd și o alee foarte murdară.

— Curios lucru! a spus Marianne, ca pentru sine, și și-a continuat drumul.

— Aveți vecini cumsecade? Soții Middleton simt oameni plăcuți?

— Nu, câtuși de puțin, a răspuns Marianne. Nici că se putea să nimerim mai prost.

— Marianne, a ripostat sora ei, cum poți să spui una ca asta? Cum poți fi atât de nedreaptă? Sunt o familie foarte respectabilă, domnule Ferrars; iar cu noi s-au purtat cât se poate de amabil. Ai uitat, Marianne, câte zile plăcute le datorăm?

— Nu, a spus Marianne, în șoaptă. Nici câte clipe dureroase.

Elinor n-a auzit-o însă; și, îndreptându-și atenția către oaspetele lor, a încercat să închege un soi de conversație cu el, vorbindu-i despre actuala lor locuință, despre avantajele sale și smulgând de la el, când și când, câteva întrebări și remarci. Atitudinea lui rece și rezervată o jigneaa cumplit; era supărată și aproape mânioasă; dar hotărâtă să se comporte față de el prin prisma trecutului, și nu a prezentului, a evitat să manifeste orice semn de mâhnire sau neplăcere și l-a tratat așa cum considera că se cuvine, în lumina legăturilor de familie.

Capitolul 17

Doamna Dashwood a fost surprinsă doar pentru o clipă când l-a văzut; căci sosirea lui la Barton era, după părerea ei, cel mai firesc lucru dintre toate. Bucuria și

atenția însă i-au întrecut cu mult mirarea. Edward a avut parte de cea mai călduroasă primire din partea ei; și toată timiditatea, răceala și atitudinea lui rezervată s-au topit pe dată, grație acestui fapt. Începuseră oricum să-l părăsească dinainte de a intra în casă, iar în fața manierelor încântătoare ale doamnei Dashwood, n-au putut rezista. Căci, într-adevăr, un bărbat nu putea fi îndrăgostit de una dintre ficele sale fără a-și extinde pasiunea și asupra ei; iar Elinor nutrea satisfacția de a-l vedea curând redevenind el însuși. Afecțiunea lui părea să se reaprindă, iar interesul lui pentru ele a început din nou să se facă remarcat. Nu era însă tocmai vesel; le-a admirat casă, privesc, s-a arătat atent și amabil; totuși, vesel nu era. Întreaga familie își dădea seama de asta, iar doamna Dashwood, punând starea lui de spirit pe seama intoleranței mamei lui, s-a așezat la masă indignată împotriva tuturor părinților egoiști.

— Și care sunt în prezent perspectivele doamnei Ferrars pentru dumneata, Edward? a întrebat ea, la sfârșitul cinei, când s-au mutat cu toții lângă șemineu. Tot își mai propune să te scoată mare orator, împotriva înclinațiilor dumitale?

— Nu. Sper ca mama să se fi convins până acum că nu am nici talent, nici înclinație pentru viața publică!

— Dar atunci cum vei reuși să obții faima? Căci trebuie să-ți câștigi un renume pentru a-ți mulțumi familia; și, dacă nu ești dornic să te străduiești din răspuțeri, dacă nu-ți place să îți faci relații, dacă n-ai nicio profesie și nici siguranță de sine, s-ar putea să nu-ți fie tocmai ușor.

— Nici n-am de gând să încerc. Nu-mi doresc să ajung vreo personalitate marcantă; și am toate motivele să consider că lucrul acesta nici nu se va întâmpla. Slavă Cerului! Nu poți căpăta cu de-a sila geniu și elocință.

— Nu ai ambiții, o știu prea bine. Dorințele dumitale sunt modeste.

— La fel de modeste precum ale celorlalți, zic eu. Îmi doresc și eu, ca toată lumea, să fiu fericit; dar, ca toată lumea, trebuie să-mi împlinesc fericirea în felul meu.

Măreția, pe mine, unul, nu m-ar face fericit.

— Ar fi și ciudat să te faci! a strigat Marianne. Ce legătură are averea sau grandoarea cu fericirea?

— Grandoarea are puțin de-a face, pe când averea, foarte mult, a răspuns Elinor.

— Rușine să-ți fie, Elinor! a spus Marianne. Banii pot aduce fericirea doar acolo unde nimic altceva n-o poate aduce. Dincolo de o anumită stare materială bună, nu oferă nicio satisfacție reală, din punctul meu de vedere.

— Poate că vom ajunge la aceeași idee, a spus Elinor zâmbind. Starea materială bună de care vorbești *tu* și averea la care mă refer *eu* oglindesc cam aceeași idee, îndrăznesc s-o spun; iar în lipsa lor, după cum e mersul lumii astăzi, putem cădea de acord că orice fel de confort exterior ar lipsi. Ideile tale sunt doar mai nobile decât ale mele, atâta tot. Hai, explică, ce înseamnă stare materială bună, după tine?

— În jur de o mie opt sute sau două mii pe an; nu mai mult de *atât*.

Elinor a izbucnit în râs.

— *Două mii* de lire pe an! Pentru mine, *o mie* înseamnă avere. Mă gândeam eu cum se va sfârși discuția noastră.

— Și totuși, două mii pe an înseamnă un venit modest, a insistat Marianne. Cu mai puțin de-atât, nu poți întreține cum se cuvine o familie. Sunt convinsă că nu am pretenții extravagante. Personalul, o trăsură, dacă nu două, caii și câinii de vânătoare, toate astea nu pot fi ținute cu o sumă mai mică.

Elinor a surâs din nou, auzind-o pe sora ei cum descria, cu atâta acuratețe, viitoarele lor cheltuieli la Combe Magna.

— Cai și câini de vânătoare! a repetat Edward. Dar la ce-ți trebuie cai și câini de vânătoare? Nu toată lumea vânează.

— Dar cei mai mulți o fac, a răspuns ea, roșind.

— Mi-aș dori, a intervenit Margaret, strecurând în conversație un gând nou, să ne dea cineva și nouă,

fiecăreia, câte o avere mare.

— Ah, bine-ar fi! a exclamat Marianne, cu ochii strălucindu-i de entuziasm și obrajii împurpurați de plăcerea unei asemenea fericiri închipuite.

— Aceasta presupun că e o dorință pe care o împărtășim unanim, în ciuda dezavantajelor unei averi, a spus Elinor.

Marianne părea să nu aibă nicio îndoială în această privință.

— Eu, una, n-aș prea ști cum să cheltuiesc o mare avere, dacă fiicele mele ar fi deja bogate, a spus doamna Dashwood.

— Ar trebui numai să începi renovările la casă, a remarcat Elinor, și te-ai lămuri numaidecât.

— Ce comenzi minunate ar ajunge de aici la Londra în cazul acesta! a spus Edward. Ce zile fericite pentru negustorii de cărți, muzică și gravuri! Dumneavoastră, doamnă Dashwood, ați comanda deodată toate noile gravuri de valoare; cât despre Marianne, căci cunosc măreția sufletului ei, nu există în toată Londra suficientă muzică s-o mulțumească! Și cărțile! Thomson, Cowper, Scott, le-ar cumpăra iar și iar: ar cumpăra fiecare exemplar, cred, ca nu cumva să cadă în mâinile vreunei persoane netrebnice; și și-ar mai procura și fiecare carte care s-o învețe cum să admire un arbore bătrân și plin de cioturi. Nu-i așa, Marianne? Iartă-mă dacă sunt impertinent. Dar am vrut să-ți arăt că n-am dat uitării vechile noastre dispute.

— Îmi place nespus să mi se reamintească de trecut, Edward; cu melancolie sau cu veselie, oricum ar fi, îmi place nespus să-mi aduc aminte, și n-ai să mă jignești niciodată vorbindu-mi de vremurile de altă dată. Ai mare dreptate când presupui cum mi-aș cheltui banii - cel puțin, o parte din ei; iar cei care-mi prisosesc cu siguranță i-aș folosi pentru a-mi spori colecția de muzică și cărți.

— Și cea mai mare parte a averii ai împărți-o în rente viagere pentru scriitori sau moștenitorii acestora.

— Nu, Edward, aș avea altceva de făcut cu ea.

— Atunci, poate că ai acorda-o drept recompensă persoanei care ar scrie cea mai iscusită argumentație în favoarea maximei dumitale preferate, cum că nimeni nu poate iubi decât o dată în viață; nu ți-ai schimbat părerea între timp, presupun, nu-i așa?

— Cătuși de puțin. Am ajuns la o vârstă la care opiniile mele sunt relativ stabile. E puțin probabil să mai văd sau să mai aud de-acum ceva care să mi le schimbe.

— După cum constați, Marianne e la fel de fermă pe poziții ca întotdeauna, nu s-a schimbat deloc, a spus Elinor.

— Doar că a devenit ceva mai serioasă.

— Nu, Edward, să nu mi-o reproșezi, a zis Marianne. Nici dumneata nu ești prea vesel.

— De ce-ai spune așa ceva! a replicat el, cu un oftat. Mie veselia nu mi-a stat nicicând în fire.

— Dacă mă întrebi pe mine, nici lui Marianne, a spus Elinor. N-aș spune că e o fată veselă; e foarte zeloasă, pune suflet în tot ceea ce face, uneori vorbește foarte mult și întotdeauna cu însuflețire, dar nu i se întâmplă deseori să fie cu adevărat voioasă.

— Cred că ai dreptate, i-a răspuns Edward, și totuși, eu am privit-o mereu ca pe o fată veselă.

— Mi s-a întâmplat adeseori să fac același gen de greșeli, interpretând în mod cu totul eronat caracterul unei persoane, într-un aspect sau altul: considerând că oamenii sunt mai veseli sau mai serioși, mai deștepți sau mai proști decât erau de fapt, și nu prea pot să-mi explic de unde provine această falsă impresie, a spus Elinor. Uneori te ghidezi după ce spun ei înșiși, și cel mai adesea după ce spun alții despre ei, fără să stai să judeci și să hotărăști chiar tu cum stau lucrurile.

— Dar credeam că așa se cuvine, Elinor, a intervenit Marianne, să te lași călăuzit întru totul de opiniile celorlalți. Credeam că judecata ne este dată doar spre a servi cunoscătorilor noștri. Sunt convinsă că aceasta a fost mereu concepția ta.

— Nu, Marianne, niciodată. Concepția mea nu a vizat

nicicând subjugarea înțelegerii. Tot ce am încercat să influențez a fost comportamentul. Nu trebuie să-mi răstălmăcești vorbele. Mă fac vinovată, recunosc, că mi-am dorit adeseori să le tratezi pe cunoștințele noastre cu mai multă atenție; dar când te-am sfătuit eu oare să le adopti sentimentele sau să te conformezi judecății lor în chestiuni importante?

— N-ai reușit s-o convingi pe sora dumitale în privința acestor idei de politețe generală, i-a spus Edward lui Elinor. Nu câștigi deloc teren?

— Dimpotrivă, a răspuns Elinor, aruncându-i surorii ei o privire cu subînțeles.

— Dacă stau să judec lucrurile, sunt într-un totul de acord cu dumneata; dar mă tem că, în practică, semăn mai degrabă cu sora dumitale. Nu-mi propun niciodată să ofensez, dar am o timiditate atât de nesăbuită, încât uneori par neglijent, când de fapt mă reține doar firea mea stângace. M-am gândit adeseori că, prin felul meu de a fi, apreciez tovărășia oamenilor simpli, căci nu mă simt deloc în largul meu printre necunoscuții de viță nobilă!

— Lipsa de politețe a lui Marianne nu are drept scuză timidity, a subliniat Elinor. — își cunoaște prea bine valoarea pentru a avea asemenea false sentimente de rușine, a răspuns Edward. Timiditatea nu e decât consecința unui sentiment de inferioritate, într-un fel sau altul. Dacă eu aș reuși să mă conving că manierele mele sunt cu desăvârșire firești și elegante, n-aș mai fi timid.

— Dar tot rezervat ai fi, a spus Marianne, iar asta ar fi încă și mai rău.

Edward a tresărit la auzul acelor vorbe.

— Rezervat! Sunt eu rezervat, Marianne?

— Da, foarte.

— Nu te înțeleg, i-a replicat el, roșind. Rezervat! Cum, în ce fel? Ce-ar trebui să-ți spun? La ce te gândești?

Elinor a părut surprinsă de acea exprimare a emoțiilor; dar încercând să ia în glumă subiectul, i-a spus lui Edward:

— Dumneata nu o cunoști pe sora mea îndeajuns

încât să-ți dai seama la ce se referă? Nu știi oare că spune despre oricine că e rezervat dacă nu vorbește la fel de repede ca ea și nu admiră cu același entuziasm lucrurile pe care le admiră ea?

Edward nu a răspuns. Și-a reluat aerul grav și preocupat și a rămas pentru o vreme tăcut și posomorât.

Capitolul 18

Elinor a remarcat, cu profundă neliniște, tristețea prietenului ei. Vizita lui i-a prilejuit doar o foarte ușoară satisfacție, de vreme ce el însuși nu părea foarte încântat. Era limpede că se simțea nefericit; și-ar fi dorit să fi fost la fel de limpede că încă nutrea pentru ea aceeași afecțiune pe care, fără îndoială, ea i-o inspirase în trecut; dar de-acum înainte, afecțiunea lui pentru ea părea foarte incertă; iar comportamentul său rezervat față de ea contrazicea într-o clipă ceea ce o privire mai însuflețită sugerase în clipa precedentă.

În dimineața următoare, li s-a alăturat ei și lui Marianne în salonul unde luau micul dejun, înainte ca Margaret și doamna Dashwood să coboare; iar Marianne, care era întotdeauna dornică să le încurajeze, pe cât îi stătea în puteri, fericirea, i-a lăsat curând singuri. Dar abia ajunsese la jumătatea scărilor, când a auzit cum se deschide ușa salonului și, întorcându-se, a fost uimită să-l vadă pe Edward că pleacă.

— Mă duc până-n sat, să-mi văd caii, dacă nu sunteți gata pentru micul dejun, a spus el. Revin numaidecât.

Edward s-a întors la ele, nutrind o nouă admirație față de împrejurimi; în plimbarea sa până în sat, valea i s-a părut mai pitorească; și satul în sine, situat la o înălțime mult mai mare decât casă, prilejuia o priveliște mai amplă, care i-a fost pe plac. Subiectul acesta i-a atras atenția lui Marianne, care a început să-și descrie propria admirație față de peisajele respective și să-i pună întrebări mai

minuțioase cu privire la elementele care îl captivaseră în mod deosebit, când Edward a întrerupt-o, spunându-i:

— Nu e cazul să pui întrebări prea amănunțite, Marianne; adu-ți aminte că eu nu mă pricep deloc la aspectele pitorești și te-aș insulta prin ignoranța și lipsa mea de bun-gust, dacă am intra în detalii. Am să spun că dealurile sunt abrupte, când ar trebui să zic că-s falnice; că suprafețele sunt ciudat de sălbatice, când ar trebui să le descriu neregulate și aspre; iar despre elementele îndepărtate aș spune că nu se văd, când ar trebui să zic că sunt nedesluite prin atmosfera neguroasă. Va trebui să te mulțumești cu această admirație pe care, cu sinceritate, o pot oferi. Zic că e un ținut nespus de agreabil; dealurile sunt abrupte, pădurile par să abunde în chereștea de cea mai bună calitate, iar văile par plăcute și ferite, cu pășuni mănoase și câteva ferme răspândite ici și colo. Corespunde perfect ideii mele despre cum ar trebui să fie un ținut agreabil, deoarece reunește frumusețea și utilitatea – și, îndrăznesc s-o spun, e și pitoresc, de vreme ce dumneata îl admiri; îmi imaginez că e plin de stânci și promontorii, mușchi cenușiu și crânguri, dar toate astea mă cam lasă rece. Nu știu nimic despre lucrurile pitorești.

— Mă tem că e foarte adevărat, a spus Marianne. Dar de ce te-ai lăuda cu așa ceva?

— Bănuiesc, a intervenit Elinor, că pentru a evita un anumit gen de afectare, Edward îmbrățișează aici un altul. Pentru că multă lume pretinde că are o mai puternică admirație față de frumusețile naturii decât simte de fapt, dumnealui afișează mai multă indiferență și mai puțină distincție în felul de a le privi decât simte de fapt. E cusurgiu și vrea să aibă propria-i afectare.

— E cât se poate de adevărat, a spus Marianne, că admirația față de un peisaj a devenit pur și simplu un jargon. Toată lumea pretinde că simte și încearcă să descrie ce înseamnă frumusețea pitorească, cu gustul și eleganța celui care a făcut-o întâia dată. Eu disprețuiesc orice fel de jargon, iar uneori mi-am păstrat sentimentele numai pentru mine, atunci când n-am putut găsi, pentru a

le descrie, decât cuvinte perimate și golite de orice înțeles și semnificație.

— Sunt convins, a spus Edward, că dumneata chiar simți toată încântarea pe care o descrii la vederea unei priveliști frumoase. Dar, în schimb, sora ta trebuie să-mi îngăduie să simt doar atât cât las să se vadă. Îmi plac și mie priveliștile frumoase, dar nu din considerente pitorești. Nu-mi plac copacii încovoiați, noduroși și putreziți. Admir mult mai mult arborii înalți, drepecți și înfloritori. Nu-mi plac cocioabele dărpăpăate, aflate în paragină. Nu mă dau în vânt după urzici sau ciulini, ori după vegetația de stepă. Mai pe placul meu găsesc a fi o fermă îngrijită decât un turn de pază; iar un grup de țărani în bună rânduială, fericiți mă încântă mai mult decât cea mai strașnică ceată de bandiți din lume.

Marianne s-a uitat cu uimire la Edward și cu milă la sora ei. Elinor s-a mulțumit să râdă.

Subiectul a fost lăsat deoparte; iar Marianne a rămas pe gânduri, în tăcere, până când o nouă temă de discuție i-a trezit interesul. Ședea lângă Edward, iar când acesta s-a întins pentru a-și lua ceaiul oferit de doamna Dashwood, și-a fluturat mâna atât de aproape de ea, încât un inel, cu o șuviță de păr în mijloc, s-a zărit foarte clar pe unul dintre degetele sale.

— Nu te-am mai văzut să porți inel, Edward, a strigat ea. Aceea e o șuviță din părul lui Fanny? Țin minte că a promis să-ți ofere una. Dar aş fi zis că părul ei era mai închis la culoare.

Marianne dăduse glas gândurilor sale fără să cugete prea mult; dar, când și-a dat seama ce durere i-a pricinuit lui Edward, propria mâhnire prilejuită de lipsa ei de considerație n-ar fi putut fi mai mică decât a lui. Edward s-a făcut pe dată purpuriu la față și, aruncându-i o scurtă privire lui Elinor, a răspuns:

— Da, este o șuviță din părul surorii mele. Nuanța e mereu schimbătoare, după cum bate lumina, știi doar.

Elinor i-a întâlnit privirea și a părut la fel de stânjenită ca și el. Pentru că a știut pe dată că șuvița era a

ei, s-a simțit numaidecât la fel de mulțumită ca și Marianne; singura diferență în ceea privea concluziile lor era că ceea ce Marianne considera a fi un dar din partea surorii ei, Elinor știa că trebuia să fi fost procurat printr-un furt sau un vicleșug care-i era necunoscut. Nu avea însă dispoziția să considere gestul lui ca pe un afront și, prefăcându-se a ignora cele întâmplate și, schimbând brusc subiectul, s-a decis în sinea ei ca din acel moment să nu scape niciun prilej de a privi șuvița și de a-și oferi satisfacția constatării, neavând nicio îndoială că era întocmai nuanța părului ei.

Stânjeneala lui Edward a durat o vreme și a culminat cu o stare de apatie și mai adânc înrădăcinată. A afișat un aer foarte grav întreaga dimineață. Marianne și-a interzis cu severitate să mai rostească vreun cuvânt după gafa comisă; dar poate că s-ar fi iertat cu mult mai multă ușurință dacă ar fi știut cât de puțin ofensată se simțise sora ei.

Înainte de amiază, au primit o vizită din partea lui Sir John și a doamnei Jennings, care, auzind de sosirea unui domn la vila Barton, veniseră să-l cunoască pe musafir. Cu ajutorul soacrei lui, Sir John și-a dat rapid seama că numele Ferrars începea cu litera F, ceea ce l-a făcut să-și pregătească un întreg arsenal de glume pe seama devotatei Elinor, glume pe care și le-a reținut numai datorită faptului că de-abia îl cunoscuseră pe Edward. Dar, după cum se prezenta situația, Elinor și-a dat seama, din câteva priviri cu puternic subînțeles, cât de multe aflaseră cei doi, bizuindu-se pe instrucțiunile oferite de Margaret.

Sir John nu venise niciodată la familia Dashwood fără a invita pe toată lumea la masă a doua zi, sau la ceai, în seara respectivă. De data aceasta, pentru a întreține cum se cuvine oaspetele, pe care se simțea dator să-l distreze și el, și-a propus să-i smulgă promisiunea că va lua parte la ambele evenimente.

— Trebuie negreșit să vii la ceai diseară, a spus el, căci vom fi singuri; și mâine e musai să iei masa cu noi, căci vom fi un grup mare.

Doamna Jennings a subliniat și ea necesitatea participării.

— Și cine știe, poate se lasă și cu vreo serată dansantă, a spus ea. Iar asta cu siguranță te-ar ispiti *pe dumneata*, domnișoară Marianne.

— O serată dansantă! a exclamat Marianne. E cu neputință! Cine să danseze?

— Ei, cum cine! Voi, și familia Carey, și familia Whitaker, fără îndoială. Ce-ți închipuiai mătașă, că nu mai dansează nimeni de-acum, pentru că o anumită persoană, al cărei nume nu-l voi rosti, a plecat?

— Mi-aș dori din tot sufletul, a strigat Sir John, ca Willoughby să mai fie printre noi.

Remarca aceasta, precum și obrajii purpurii ai lui Marianne i-au trezit noi suspiciuni lui Edward.

— Dar cine mai e și acest Willoughby? a întrebat-o el în șoaptă pe doamna Dashwood, lângă care ședea.

Aceasta nu i-a oferit decât un răspuns scurt. Purtarea lui Marianne însă vorbea de la sine. Edward văzuse destul cât să înțeleagă nu doar la ce se refereau ceilalți, ci și o parte dintre atitudinile lui Marianne, care-l nedumeriseră înainte; și, când musafirii au plecat, s-a dus imediat la ea și i-a spus în șoaptă:

— Am ghicit. Să-ți zic?

— Despre ce vorbești?

— Să-ți zic?

— Sigur că da.

— Bine, atunci. Bănuiala mea e că domnul Willoughby vânează.

Marianne s-a arătat surprinsă și încurcată, dar nu și-a putut reține un zâmbet în fața îndrăzneții calme a lui Edward, iar, după o clipă de tăcere, i-a răspuns:

— O, Edward! De unde știi? Dar va veni și vremea când... Sunt singură că-ți va plăcea de el.

— N-am nicio îndoială, i-a zis el, destul de uimit de seriozitatea și de căldura ei; căci nu-și închipuise să fi fost vorba de altceva decât de o glumă din partea cunoștințelor ei, întemeiată pe un fleac sau chiar pe o nimica toată între

domnul Willoughby și ea; altminteri, n-ar fi îndrăznit să aducă vorba despre asta.

Capitolul 19

Edward a mai rămas o săptămână la vila Barton; doamna Dashwood a insistat cu toată convingerea ca el să stea mai mult; dar, ca și cum ar fi vrut să se autopedepsească, părea hotărât să plece chiar când se simțea cel mai bine printre prietenii săi. Dispoziția lui în ultimele două sau trei zile, deși încă foarte schimbătoare, se îmbunătățise semnificativ; se atașase tot mai mult de casă și de împrejurimi, nu vorbea niciodată despre plecare fără să ofteze, se declara tot timpul liber, ba chiar se întreba unde va merge după ce va pleca de la ele; totuși, de plecat trebuia să plece. Niciodată o săptămână n-a zburat atât de iute; nu-i venea să creadă că trecuse. A repetat lucrul acesta la nesfârșit; și a mai făcut și alte afirmații, marcând o convertire a sentimentelor lui și contrazicându-i faptele. Nu se simțea deloc bine la Norland; detesta să stea la Londra; dar indiferent că pleca la Norland sau la Londra, de plecat trebuia să plece. Le prețuia ospitalitatea mai presus de orice și nu cunoștea fericire mai mare decât să fie alături de ele. Cu toate acestea, se vedea nevoit să le părăsească la sfârșitul săptămânii, în ciuda dorinței lui și a lor deopotrivă, și fără întârziere.

Elinor pune pe seama mamei lui tot ce o uimea în comportamentul lui; și se bucura că el avea o mamă al cărei caracter îi era cu desăvârșire necunoscut, așa încât să poată constitui o scuză generală pentru orice comportare stranie din partea fiului ei. Descumpănită însă, supărată cum era și uneori nemulțumită de comportamentul lui nestatornic față de ea, se simțea cât se poate de dispusă ca, una peste alta, să privească faptele lui cu toată îngăduința sinceră și premisele generoase pe care

mama ei i le smulsese cu greu în favoarea lui Willoughby. Lipsa lui de veselie, de deschidere, de consecvență era pusă cel mai adesea pe seama lipsei lui de independență și pe cunoașterea temeinică a personalității și a dorințelor doamnei Ferrars. Durata scurtă a vizitei lui, precum și decizia lui neclintită de a le părăsi izvorau din aceleași opreliști, din aceleași necesitate de a nu ieși din cuvântul mamei sale. Nedreptatea aceea veche și adânc înrădăcinată, a datoriei ce se impune în fața voinței proprii, a părintelui care se impune în fața copilului, era cauza acelui comportament. S-ar fi bucurat să afle când aveau să ia sfârșit aceste dificultăți, când avea să cedeze opoziția aceasta, când avea doamna Ferrars să-și schimbe opiniile, iar fiul ei, să capete libertatea de a fi fericit. Dar, după asemenea dorințe zadarnice, se vedea nevoită să-și găsească din nou alinarea în încrederea pe care o căpătase cu privire la afecțiunea lui Edward, în amintirea oricărui semn de interes deslușit în privirea sau vorbele lui cât timp se aflase la Barton și, mai presus de orice, în dovada aceea măgulitoare pe care o purta mereu pe deget.

— Edward, a spus doamna Dashwood la micul dejun, în ultima lor dimineață, eu cred că ai fi mult mai fericit dacă ai avea o profesie care să-ți ocupe timpul și să confere un țel planurilor și acțiunilor dumitale. S-ar putea ca de aici să se nască unele inconveniente față de prietenii dumitale, căci n-ai mai putea să le acorzi la fel de mult timp. Dar (zise asta cu un surâs), cel puțin într-un aspect, ai avea un avantaj concret - ai ști încotro s-o apud atunci când te desparți de ei.

— Vă asigur, a răspuns el, că m-am gândit îndelung la acest aspect. A fost, este și probabil că va fi mereu un teribil neajuns pentru mine că nu am avut niște afaceri serioase în care să mă implic, nicio profesie care să mă țină ocupat sau să-mi prilejuiască independența. Dar, din nefericire, dezgustul meu și al apropiaților mei pentru chestiunile comune m-a făcut ceea ce sunt, o făptură apatică și neajutorată. Nu ne-am pus niciodată de acord în alegerea unei profesii. Eu am preferat întotdeauna

Biserica, și o prefer și acum. Dar nu era o profesie suficient de prestigioasă pentru familia mea. Ei mi-au recomandat armata. Iar asta era deja prea prestigios pentru mine. Dreptul ar fi constituit o carieră destul de nobilă; mulți tineri, care își aveau birourile în Temple, la Londra, erau bine văzuți în cercurile sus-puse și străbăteau orașul în cabriolete foarte elegante. Însă eu, unul, nu aveam nicio înclinație pentru drept, nici măcar în studierea aspectelor sale mai puțin complexe, cu care familia mea era de acord. Cât despre marină, e drept că era la modă, dar eu eram prea bătrân deja când s-a pus prima dată în discuție; și, pe scurt, fiindcă nu se impunea cu adevărat să am vreo profesie și puteam fi la fel de elegant și de înstărit și fără să port tunica de ofițer, s-a stabilit că, per ansamblu, lipsa de ocupație e mai avantajoasă și mai onorabilă, iar un tânăr de optsprezece ani nu este în genere atât de dispus să-și ocupe timpul cu munca, încât să reziste în fața insistențelor prietenilor săi de a nu face nimic. Am fost trimis, așadar, la Oxford, iar de atunci o țin numai într-o trândăveală, după cum se cuvine.

— Consecința va fi, presupun eu, a spus doamna Dashwood, că, de vreme ce prea mult timp liber nu ți-a adus vreo fericire, fiii dumitale vor fi educați spre a avea tot atâtea interese, îndeletniciri, profesii și meserii precum Columella.

— Vor fi educați în așa fel încât să-mi semene cât mai puțin, a spus el cu seriozitate. În ceea ce privește sentimentele, acțiunile, condiția și orice altceva.

— Ei, zău așa! Asta-i o consecință imediată a proastei dumitale dispoziții, Edward. Ești într-o stare melancolică și te gândești că oricine e diferit de dumneata trebuie să fie fericit. Dar ține seama că suferința despărțirii de prieteni va fi resimțită de toți din când în când, indiferent de educația sau de statutul lor. Cunoaște-ți propria fericire. Nu-ți lipsește nimic altceva decât răbdarea - sau, dacă vrei să-i dai un nume mai captivant, speranța. Mama dumitale îți va asigura, în timp, acea independență pe care ți-o dorești cu atâta ardoare; e de datoria dumneaei și, nu

peste mult timp, sunt convinsă că va fi fericită să nu te lase să-ți petreci întreaga tinerețe într-o stare de nemulțumire. Câte schimbări nu aduc, oare, câteva luni de zile?

— Cred, a răspuns Edward, că mai am de îndurat multe luni de zile până să se producă o schimbare în bine.

Această deznădejde, cu toate că nu i-a putut fi transmisă și doamnei Dashwood, i-a făcut pe toți să se simtă și mai îndurerați în momentul despărțirii ce a avut loc curând, iar lui Elinor mai cu seamă i-a lăsat un sentiment de neliniște, pe care a reușit să-l depășească abia după o vreme și după unele frământări lăuntrice. Dar, cum era hotărâtă să treacă peste asta și să nu arate mai multă suferință decât restul familiei la plecarea lui, nu a adoptat metoda aplicată atât de judicios de Marianne, într-o împrejurare similară, și anume aceea de a-și spori și menține suferința, căutând liniște, singurătate și lipsa oricărei preocupări. Mijloacele le erau la fel de diferite ca și obiectivele, și în egală măsură potrivite pentru urmărirea fiecăruia în parte.

Elinor s-a așezat la masa ei de desen de îndată ce Edward a părăsit casa lor, s-a ținut ocupată întreaga zi, nici nu a căutat, dar nici nu a evitat să-i pomenească numele, a părut să se intereseze aproape la fel de mult ca și înainte de problemele generale ale familiei și, dacă totuși prin această purtare n-a reușit să-și domolească suferința, cel puțin nu o sporea în mod cu totul inutil, iar mama și surorile ei au fost scutite de a-i arăta prea multă solitudine.

Asemenea comportament, complet diferit de al ei, nu i-a părut lui Marianne mai lăudabil decât fusese al ei. Se decisese cu ușurință în privința chestiunii stăpânirii de sine - în cazul unui puternic atașament, era imposibilă, iar în cazul sentimentelor placide, nu putea avea niciun merit. Că sentimentele surorii sale erau *placide* nu îndrăznea să nege, cu toate că roșea numai la gândul acesta; cât despre forța propriilor sentimente, tocmai le făcuse dovada incontestabilă, prin faptul că încă își iubea și își respecta sora, în ciuda acestei convingeri ofensatoare.

Fără a se izola de mama și de surorile ei sau a părăsi casa în căutarea solitudinii, pentru a le evita, și fără a rămâne trează întreaga noapte, cufundată în gânduri, Elinor a descoperit totuși că fiecare zi îi oferea suficient timp pentru a se gândi la Edward și la purtarea lui, în toate modurile cu putință pe care i le prilejuia dispoziții din fiecare moment - se gândea la el cu tandrețe, cu compasiune, cu aprobare, cu negare și cu îndoială. Existau multe momente în care, dacă nu printr-o absență efectivă a mamei și a surorilor ei, atunci prin natura îndeletnicirilor, conversația era întreruptă între ele, iar efectele singurătății se făceau simțite. Mintea îi era, inevitabil, liberă; nu-și putea călăuzi gândurile în altă direcție; iar în privința unui subiect atât de interesant, trecutul și viitorul trebuiau să i se arate înaintea ochilor, să-i acapareze atenția, să-i capteze amintirile, judecata și fanteziile.

Într-o dimineață, la scurt timp după plecarea lui Edward, pe când ședea la masa ei de desen, a fost smulsă dintr-o astfel de reverie de sosirea mai multor musafiri. Din întâmplare, era singură acasă. Când a auzit închizându-se porțile de la intrarea în curtea înverzită din fața casei, a privit numaidecât pe geam și a văzut un grup numeros îndreptându-se spre ușă. Printre oaspeți, se numărau Sir John, Lady Middleton și doamna Jennings, dar mai erau și alții, un domn și o doamnă, pe care însă nu-i cunoștea. Stătea la fereastră, iar atunci când Sir John a zărit-o, a lăsat restul grupului să se ocupe de ceremonia sunatului la ușă și, pășind printre tufișuri, a obligat-o pe Elinor să întredeschisă geamul pentru a vorbi cu el, cu toate că spațiul dintre ușă și fereastră era atât de îngust, încât era aproape cu neputință să vorbești de la fereastră fără să se audă până în dreptul ușii.

— Ei bine, a spus Sir John, ți-am adus niște străini. Cum ți se par?

— Șșșt! O să v-audă.

— Și ce dacă! Sunt doar soții Palmer. Charlotte e foarte drăguță, asta pot să-ți zic. Poți s-o vezi dacă te uiți într-acolo.

Cum Elinor era convinsă că avea s-o vadă oricum în câteva minute, s-a scuzat.

— Și Marianne unde e? A dat bir cu fugiții când a văzut că venim? Văd că pianul e deschis.

— A ieșit la o plimbare, cred.

Apoi a venit să li se alăture și doamna Jennings, care n-a mai avut răbdare să se deschisă ușa, înainte de a-și începe povestea.

— Ce faci, draga mea? a venit ea ciripind la fereastră. Doamna Dashwood cum se simte? Și surorile dumitale unde sunt? Cum așa! Ești singurică! Atunci, o să te bucuri de nițică tovarășie. I-am adus cu mine pe cealaltă fiică a mea și pe soțul ei. Închipuie-ți numai cum au venit așa, pe neașteptate! Mi s-a părut mie că aud o trăsură aseară, în timp ce ne beam ceaiul, dar nici prin cap nu mi-a trecut că ar putea fi ei. M-am întrebat numai dacă nu s-o fi întors cumva colonelul Brandon; așa că i-am zis lui Sir John: Parc-am auzit o trăsură, te pomenești că s-a întors colonelul!

Elinor s-a văzut nevoită să-i întoarcă spatele, în toiul povestirii, pentru a-i pofti și pe ceilalți oaspeți; Lady Middleton a făcut prezentările; chiar atunci, au coborât și Margaret și doamna Dashwood și s-au așezat cu toții, uitându-se unul la altul, în timp ce doamna Jennings și-a continuat relatarea străbătând vestibulul, în drum spre salon, însoțită de Sir John.

Doamna Palmer era cu mult mai tânără decât Lady Middleton și nu-i semăna surorii ei în nicio privință. Era scundă și îndesată și avea un chip drăgălaș, pe care se citea limpede buna dispoziție. Manierele sale nu erau cătuși de puțin atât de elegante ca ale surorii sale, în schimb, erau cu mult mai plăcute. A intrat în încăpere zâmbind și a zâmbit pe toată durata vizitei, mai puțin atunci când a râs, apoi a zâmbit și la plecare. Soțul ei era un tânăr în vârstă de douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani, cu un aer grav, părând mai rafinat și mai înțelept decât soția lui, dar mai puțin dornic să se facă plăcut.

A intrat în salon afișând o atitudine semeață, a schițat o ușoară plecăciune către doamne, fără a rosti însă

vreun cuvânt, și, după o scurtă privire iscoditoare aruncată gazdelor și locuinței lor, și-a luat o gazetă de pe masă și s-a cufundat în lectură până la sfârșitul vizitei.

Dimpotrivă, doamna Palmer, înzestrată de la natură cu abilitatea de a fi deopotrivă politicoasă și veselă, nici nu s-a așezat bine, că a și început să își exprime admirația față de salon și de tot ce se afla în el.

— Vai, ce încăpere minunată! N-am văzut niciodată ceva mai încântător! Gândește-te numai, mamă, câte îmbunătățiri i s-au adus de când am fost eu ultima oară aici! Întotdeauna mi s-a părut un loc frumos, doamnă! (către doamna Dashwood) Dar dumneavoastră l-ați făcut să fie de-a dreptul fermecător! Uite, surioară, cât de minunat e totul! Cât de mult mi-ar plăcea și mie o casă ca aceasta! Ție nu, domnule Palmer?

Domnul Palmer n-a răspuns și nici nu s-a obosit măcar să-și ridice ochii din gazetă.

— Domnul Palmer nu mă aude, a spus ea, râzând. Uneori e surd de-a dreptul la vorbele mele. E atât de ridicol!

Aceasta era o idee cu totul nouă pentru doamna Dashwood; nu se gândise până atunci cum ar fi să facă glume pe seama lipsei de atenție a cuiva și nu s-a putut abține să nu se uite cu mirare la cei doi soți.

Între timp, doamna Jennings vorbea cât de tare putea, continuându-și povestirea despre uimirea pricinuită de sosirea celor doi, cu o seară în urmă, și nu s-a lăsat până nu a depănat de-a fir a păr toată istoria. Doamna Palmer a râs din toată inima când și-a adus aminte de uimirea lor, și toată lumea a căzut de acord, în repetate rânduri, că fusese o surpriză pe cînste.

— Vă dați seama ce bucuroși am fost cu toții să-i vedem, a adăugat doamna Jennings, aplecându-se în față, spre Elinor, și vorbind în șoaptă, ca și cum n-ar fi vrut s-o mai audă și altcineva, cu toate că Elinor se afla în partea opusă a camerei. Și totuși, mi-aș fi dorit să nu facă atât de rapid călătoria sau să ocolească atât, căci au trecut și pe la Londra cu niște treburi, dar știi dumneata (dând din cap și

aruncând o privire cu subînțeleas către fiica ei), nu-i face bine în situația ei. Eu am insistat să rămână acasă să se odihnească în dimineața asta, dar ea a vrut să vină cu noi; își dorea tare mult să vă cunoască!

Doamna Palmer a izbucnit în râs și a spus că nu-i cauzează niciun rău.

— Copilul e așteptat să vină pe lume în februarie, a explicat doamna Jennings.

Lady Middleton nu a mai putut îndura conversația, așa că și-a luat inima în dinți și l-a întrebat pe domnul Palmer dacă e vreo noutate la gazetă.

— Nu, absolut nimic, a răspuns acesta și și-a văzut mai departe de lectură.

— Ia te uită, sosește și Marianne, a strigat Sir John. Palmer, pregătește-te să cunoști acum o fetișcană înfiorător de drăgălașă.

S-a dus numaidecât în vestibul, a deschis ușa din față și a poftit-o înăuntru pe Marianne. De cum a intrat, doamna Jennings a și luat-o în primire și a întrebat-o dacă nu cumva a fost la Allenham; iar doamna Palmer a râs cu poftă, ca să-i arate că înțelesese întrebarea. Domnul Palmer a ridicat ochii când Marianne și-a făcut apariția în salon, a privit-o insistent preț de câteva minute, după care și-a reluat lectura. În continuare, doamnei Palmer i-a atras atenția unul dintre desenele atârinate pe pereții salonului.

— O, vai, ce frumoase sunt! Cât de încântătoare! Uite, mamă, cât de drăguțe simt! Le declar de-a dreptul fermecătoare; m-aș uita la ele o veșnicie.

Apoi, așezându-se la loc, foarte curând a și uitat de existența desenelor în încăpere.

Când Lady Middleton s-a ridicat să plece, domnul Palmer s-a ridicat și el, a pus jos ziarul, s-a întins și s-a uitat la cei din jur.

— Dragul meu, tu ai dormit până acum? l-a întrebat soția lui, râzând.

Domnul Palmer n-a răspuns; s-a mulțumit să observe însă că încăperea este foarte joasă și tavanul, strâmb. Apoi a schițat o plecăciune și a plecat împreună cu ceilalți.

Sir John a insistat pe lângă toată lumea să petreacă a doua zi la Barton Park. Doamna Dashwood, care nu voia să ia masa la ei mai des decât luau ei masa la vila Barton, a refuzat categoric invitația pentru ea; fiicele ei însă puteau merge, dacă doreau. Doar că nici ele nu aveau nicio curiozitate să vadă cum luau masa domnul și doamna

Palmer și nici nu se așteptau ca, în vreun fel, să se simtă bine în compania lor. Au încercat, așadar, să se scuze și ele; vremea era schimbătoare și, cel mai probabil, în ziua următoare avea să fie urât afară. Dar Sir John nu se lăsa cu una, cu două – avea să le trimită trăsura, așa că trebuiau să-și facă drum. Și Lady Middleton, deși n-a insistat pe lângă mama lor, a stăruit ca ele să vină. Doamna Jennings și doamna Palmer s-au alăturat și ele rugămintilor; cu toții păreau la fel de dornici să evite o reuniune de familie; iar domnișoarele nu au avut încotro decât să se lase înduplecate.

— De ce ne invită pe noi? a întrebat Marianne, de îndată ce oaspeții au plecat. Chipurile, chiria e mică, dar condițiile sunt foarte greu de suportat, de vreme ce trebuie să luăm masa acolo de fiecare dată când vine cineva, ori la noi, ori la ei.

— Invitându-ne atât de frecvent, vor doar să fie politicoși și amabili cu noi și acum, la fel cum se întâmpla și în urmă cu câteva săptămâni, a subliniat Elinor. Dacă petrecerile lor au devenit plictisitoare și anoste, schimbarea nu vine de la ei. Trebuie să o căutăm în altă parte.

Capitolul 20

A doua zi, pe când domnișoarele Dashwood păseau în salonul de la Barton Park pe o ușă, doamna Palmer intra în fugă pe cealaltă, părând la fel de bine dispusă și de veselă ca și înainte.

— Ce mă bucur să vă văd! a zis ea, așezându-se între

Elinor și Marianne. E așa de urât afară, încât m-am temut că nu veți veni, și ar fi fost îngrozitor, căci mâine plecăm. Trebuie, căci familia Western vine în vizită pe la noi săptămâna viitoare. Vizita noastră aici a fost destul de neașteptată; eu, una, habar n-am avut până când trăsura n-a oprit în dreptul ușii, și atunci domnul Palmer m-a întrebat dacă nu îl însoțesc la Barton. E atât de caraghios! Nu-mi spune niciodată nimic! Îmi pare nespus de rău că nu putem sta mai mult; sper însă că ne vom revedea cât de curând la Londra.

Tinerele s-au văzut nevoite să îi spulbere orice speranță.

— Cum așa, nu veniți la Londra! a strigat doamna Palmer, râzând. Am să mă supăr dacă nu veniți. Vă pot aranja să aveți cea mai frumoasă căsuță din lume, chiar lângă noi, în Hanover square. Dar zău, trebuie să veniți. Aș fi nespus de fericită să vă însoțesc oricând până sosește copilul, asta dacă doamna Dashwood nu dorește să iasă în lume.

Cele două surori i-au mulțumit, dar trebuiau să reziste stăruințelor ei.

— O, scumpul meu! a strigat doamna Palmer către soțul ei, care tocmai intrase în cameră. Trebuie să mă ajuți să le conving pe domnișoarele Dashwood să vină la Londra iarna asta.

Scumpul ei însă n-a răspuns. Și, după ce a schițat o ușoară plecăciune în fața doamnelor, a început să se plângă de vreme.

— E oribil, de-a dreptul! Pe o asemenea vreme, oricine și orice te dezgustă. Când plouă, n-ai ce face nici în casă, nici afară. Începi să-ți detești toți cunoscuții. Cum Dumnezeu lui se face că Sir John n-are o masă de biliard în casă? Cât de puțini oameni știu ce alinare îți oferă! Sir John e la fel de prost ca și vremea.

Curând, au sosit și ceilalți.

— Domnișoară Marianne, mă tem că azi n-ai putut să-ți faci plimbarea obișnuită până la Allenham, a remarcat Sir John.

Marianne a afișat un aer grav și n-a spus nimic.

— Haide, nu te ascunde de noi, a spus doamna Palmer; căci știm tot ce-i de știut, te asigur; și-ți admir nespusele gusturile, găsesc că e un bărbat extraordinar de chipeș. Reședința noastră de provincie e aproape de a lui, știai? Cam la douăzeci de kilometri, cred.

— Mai degrabă cincizeci, a punctat soțul ei.

— A, bun! Nu e mare diferență. N-am fost niciodată la dumnealui; dar se zice că e un loc încântător.

— E cel mai nesuferit loc pe care l-am văzut în viața mea, a spus domnul Palmer.

Marianne n-a scos o vorbă, dar expresia ei trăda interesul față de cele discutate.

— E chiar atât de urât? a întrebat doamna Palmer. În cazul acesta, înseamnă că era vorba despre alt loc.

Când s-au așezat la masă, Sir John a constatat cu regret că erau doar opt persoane cu toții.

— Draga mea, i-a spus el doamnei lui, e foarte neplăcut să fim în număr atât de mic. De ce nu i-ai invitat și pe soții Gilbert?

— Nu ți-am zis oare, Sir John, când mi-ai vorbit data trecută despre asta, că nu se face să-i invităm? Tot noi i-am invitat și data trecută.

— Noi doi, Sir John, a intervenit doamna Jennings, n-ar trebui să ne mai formalizăm cu atâtea politețuri.

— Asta ar însemna să fiți foarte prost crescuți, s-a lamentat domnul Palmer.

— Scumpul meu, dar te contrazici cu toată lumea, i-a spus soția lui, însoțindu-și remarca de râsul ei obișnuit. Știi că ești de-a dreptul nepoliticos?

— Nu credeam că aș contrazice pe cineva spunând despre mama ta că-i prost crescută.

— Ah, poți să zici despre mine tot ce poțtești, a spus bătrâna și amabila doamnă. În fond, mi-ai luat-o pe Charlotte de pe cap și n-ai cum să mi-o mai dai înapoi. Așa că tot eu ies în avantaj.

Charlotte a râs din toată inima la gândul că soțul ei nu avea cum să mai scape de ea; și a spus, exaltată, că nu-i

păsa cât de rău se supăra pe ea, căci erau nevoiți să conviețuiască. Nimeni nu putea fi mai bine dispus sau mai decis să fie fericit decât doamna Palmer. Indiferența studiată, insolența și disprețul soțului ei nu-i pricinuiau nici cea mai mică suferință; iar când el o certa sau o jignea, ea părea că se amuză copios.

— Domnul Palmer e atât de caraghios! i-a șoptit ea lui Elinor. E mereu prost dispus.

După ce îl observă o vreme, Elinor nu era dispusă să-l considere pe domnul Palmer atât de prost dispus sau prost crescut din fire pe cât își dorea să pară. Poate că temperamentul lui se mai acrise după ce descoperise, ca mulți alți reprezentanți ai sexului său, că printr-o inexplicabilă slăbiciune în fața frumuseții, se însurase cu o femeie profund stupidă; dar Elinor știa că gafele de acest gen erau prea comune pentru ca bărbații înțelepți să sufere pe termen lung din pricina lor. Era mai degrabă o dorință de a se distinge, considera ea, care dădea naștere purtării sale disprețuitoare la adresa tuturor și insultelor pe care le arunca mereu în stânga și-n dreapta. Era vorba despre o dorință de a părea superior celorlalți. Motivul era prea banal pentru a stârni vreo uimire; mijloacele însă, oricât de bine ar fi reușit să-i stabilească superioritatea în privința proastei creșteri, nu erau de natură să facă pe cineva să se atașeze de el, cu excepția soției sale.

— O, scumpă domnișoară Dashwood, a spus la scurt timp doamna Palmer. Am o favoare să vă cer, dumitale și surorii dumitale. Veniți să petreceți o vreme la Cleveland de Crăciun? Haideti, vă rog; și veniți când sunt și soții Weston la noi. Nici nu vă-nchipuiți ce fericită m-ați face! Ar fi minunat! Scumpul meu, a zis ea îndreptându-și atenția către soțul ei, nu-i așa că ți-ai dori nespun că domnișoarele Dashwood să vină la Cleveland?

— O, cum să nu, a replicat domnul Palmer, cu un rânjat. Ăsta-i unicul scop al vizitei mele în Devonshire.

— Vedeți, așadar, că domnul Palmer vă așteaptă; nu ne puteți refuza.

Ambele tinere au declinat invitația, cu seriozitate și

hotărâre.

— Dar trebuie să veniți, și veți veni. Sunt convinsă că o să vă placă nespus. Soții Weston ne vor fi alături și va fi încântător. Nici nu vă închipuiți ce loc fermecător e Cleveland; și acum suntem o companie veselă, căci domnul Palmer cutreieră ținutul, făcând propagandă în vederea alegerilor; și atâția oameni pe care nu i-am mai văzut până atunci au venit să ia masa la noi, o adevărată încântare! Dar bietul de el! Este istovitor pentru el, căci trebuie să se facă plăcut de toată lumea!

Elinor s-a abținut cu greu să nu pufnească în râs, cu gândul la povara unei asemenea obligații.

— Va fi nemaipomenit, a spus Charlotte, când va intra în Parlament, nu-i așa? Ce-o să mă mai prăpădesc de râs! Ce ridicol va fi să văd toate scrisorile acelea adresate lui, în calitate de membru al Parlamentului, și marcate ca atare. Dar știți ce zice? Că nu îmi va permite niciodată să folosesc un titlu oficial. Așa susține. Nu-i așa, domnule Palmer?

Domnul Palmer n-a băgat-o în seamă.

— Nu suportă să scrie scrisori, să știți, a reluat ea. Zice că i se pare terifiant.

— Ba nu, a răspuns soțul ei, n-aș fi spus niciodată un lucru atât de irațional. Nu-mi pune în gură toate cuvintele de care abuzezi.

— Ei, acum; vezi ce nostim e. Așa face tot timpul! Câteodată, nu-mi adresează nicio vorbă până la amiază, apoi vine cu ceva atât de caraghios – despre te miri ce!

Când au revenit în salon, Charlotte a surprins-o profund pe Elinor întrebând-o dacă nu-l găsea nespus de plăcut pe domnul Palmer.

— Fără doar și poate, a răspuns Elinor. Pare foarte agreabil.

— Ei, ce mă bucur! Mă gândeam eu, pentru că are așa o fire plăcută; și domnul Palmer vă apreciază tare mult pe dumneata și pe surorile dumitale, și nici nu-ți închipui ce dezamăgit va fi dacă nu veniți la Cleveland. Nu înțeleg de ce nu vreți, zău.

Elinor s-a văzut nevoită să decline din nou invitația. Și, schimbând subiectul, a scăpat de insistențele ei. Se gândea că, de vreme ce locuiau în același ținut, doamna Palmer ar putea să-i ofere mai multe detalii despre caracterul general al lui Willoughby decât ar fi putut strânge de la soții Middleton, care îl cunoșteau mai de departe; căci era dornică să obțină de la oricine o confirmare a meritelor sale, care să-i înlăture temerile pentru Marianne. A început prin a se interesa dacă îl vedeau deseori pe domnul Willoughby la Cleveland și dacă îl cunoșteau îndeaproape.

— O, da, dragă; îl cunosc cum nu se poate mai bine, a răspuns doamna Palmer. Ce-i drept, n-am vorbit niciodată cu el; dar l-am văzut de nu știu câte ori prin oraș. Întâmplarea face că n-am fost niciodată la Barton pe când el se afla la Allenham. Mama l-a văzut aici o dată, eu însă eram cu unchiul meu la Weymouth. Totuși, îndrăznesc să spun că l-am fi putut întâlni foarte des la Somersetshire, dacă nu s-ar fi întâmplat, în chip cu totul nefericit, să nu ne nimerim împreună acolo. Cred că el petrece foarte puțin timp la Combe; dar, chiar și dacă ar veni mai des, nu cred că domnul Palmer l-ar vizita, căci, știi dumneata, el e membru al opoziției și, în afară de asta, e peste mână să ajungem acolo. Știi prea bine de ce te interesezi de el; se va însura cu sora dumatăle. Mă bucur nespun, căci asta înseamnă că eu și Marianne vom fi vecine.

— Pe legea mea, a răspuns Elinor, dumneata știi mai multe decât mine, dacă ai vreun motiv să te aștepți la această căsătorie.

— Nu spune că nu-i adevărat, despre asta vorbește toată lumea. Te asigur că eu, una, am auzit despre asta în oraș.

— Dragă doamnă Palmer!

— Îți dau cuvântul meu de onoare că așa a fost. Luni dimineață, m-am întâlnit cu colonelul Brandon pe Bond Street, chiar înainte să părăsim orașul, și dumnealui mi-a spus fără ocolișuri.

— Mă surprinde foarte mult. Colonelul Brandon să

zică una ca asta! Cu siguranță, te-ai înșelat. Nu m-aș aștepta niciodată de la colonelul Brandon să ofere asemenea informații unei persoane care nici nu ar avea de ce să fie interesată de ele, chiar dacă ar fi adevărate.

— Și totuși, te asigur că așa s-a întâmplat, și am să-ți povestesc și cum s-au petrecut lucrurile. Când ne-am întâlnit, a făcut cale-ntoarsă și a mers alături de noi; așa că am început să vorbim despre sora și cumnatul meu, și dintr-una-ntr-alta, i-am spus: „Domnule colonel, am auzit că la vila Barton stă o nouă familie, iar mama mi-a trimis vorbă că sunt niște persoane foarte cumsecade și că una dintre domnișoare urmează să se mărite cu domnul Willoughby de la Combe Magna. E adevărat? Dumneavoastră trebuie să știți, căci ați fost de curând în Devonshire”.

— Și colonelul ce a spus?

— O, n-a spus prea multe; dar părea să știe că e adevărat, așa că din acel moment nu am mai avut nicio îndoială. Declar că va fi de-a dreptul încântător! Când va avea loc nunta?

— Domnul Brandon se simțea bine, sper?

— O, da, foarte bine; și a avut numai cuvinte de laudă la adresa voastră, n-a vorbit despre nimic altceva.

— Sunt măgulită de laudele dumnealui. Pare un om pe cinste; și-l găsesc cum nu se poate mai plăcut.

— Și eu la fel. E un bărbat fermecător, păcat numai că e atât de serios și de ursuz. Mama spune că și *dumnealui* era îndrăgostit de sora dumatăle. Te asigur că, dacă așa a fost, a însemnat un mare compliment, căci dumnealui foarte greu se îndrăgostește.

— Și în acea regiune din Somersetshire, unde locuiți, lumea îl cunoaște bine pe domnul Willoughby? a întrebat Elinor.

— O, da, cu siguranță! Sau, mai bine-zis, nu cred că multă lume îl cunoaște personal, căci Combe Magna e departe de noi; dar cu toții îl consideră o persoană extrem de agreabilă, te asigur. Nimeni nu e mai simpatizat decât domnul Willoughby, oriunde s-ar duce, așa să-i spui surorii

dumitale. Pe legea mea, e nemaipomenit de norocoasă că a pus mâna pe el; nu că el n-ar fi încă și mai norocos că a pus mâna pe ea, căci e o fată atât de frumoasă și de plăcută, încât merită tot ce-i mai bun. Să nu-ți închipui însă că o consider mai frumoasă decât pe dumneata, te asigur că nu este cazul; cred că amândouă sunteți extrem de drăguțe, și sunt convinsă că domnul Palmer e de aceeași părere, cu toate că aseară n-am reușit să-i smulgem nicio mărturisire.

Informațiile doamnei Palmer cu privire la Willoughby nu erau foarte concrete; dar orice mărturie în favoarea lui, oricât de mărunță ar fi fost, îi era pe plac lui Elinor.

— Mă bucur nespus că ne-am cunoscut, a continuat Charlotte. Și nădăjduiesc că de aici înainte vom fi cele mai bune prietene. Nici nu îți închipui cât mi-am dorit să vă văd! E minunat că locuiți la vila Barton! Nu se compară cu niciun alt loc, de asta să fii sigură! Și mă bucur nespus că sora dumitale va avea un soț bun! Sper că vei veni des la Combe Magna. Toată lumea e de acord că-i un loc fermecător.

— Dumneata îl cunoști de multă vreme pe colonelul Brandon, nu-i așa?

— Da, de mult; de când s-a măritat sora mea. Dumnealui era un prieten apropiat al lui Sir John. Și cred, a adăugat ea coborându-și glasul, că ar fi fost foarte bucuros să mă aibă de soție, dacă ar fi putut. Sir John și Lady Middleton și-au dorit și ei foarte mult lucrul acesta. Mama însă nu a considerat că ar fi o partidă suficient de bună pentru mine, căci altfel, Sir John i-ar fi spus colonelului și ne-am fi căsătorit numaidecât.

— Colonelul Brandon nu a știut dinainte de propunerea lui Sir John în fața mamei dumitale? Nu și-a mărturisit niciodată afecțiunea pe care ți-o purta?

— O, nu; dar dacă mama nu ar fi avut nicio obiecție, îndrăznesc să spun că i-ar fi plăcut mai presus de orice. Pe-atunci, mă văzuse doar de două ori, căci asta se întâmpla înainte să părăsesc internatul. Cu toate acestea, sunt mult mai fericită așa. Domnul Palmer e genul de bărbat pe

placul meu.

Capitolul 21

Soții Palmer s-au întors la Cleveland a doua zi, iar cele două familii de la Barton au rămas iarăși singure, să se întrețină reciproc. Dar situația aceasta nu a durat mult; abia reușise Elinor să și-i scoată din minte pe ultimii musafiri, de-abia trecuse peste uimirea pricinuită de fericirea fără motiv a lui Charlotte și de rolul simplu pe care și-l asumase talentatul domn Palmer, precum și de strania nepotrivire de caracter care poate exista adeseori între doi soți, că Sir John și doamna Jennings, servind cu zelul lor neobosit cauza societății, i-au făcut rost de alte noi cunoștințe pe care să le vadă.

Într-o dimineață, cu prilejul unei excursii la Exeter, s-au întâlnit cu două domnișoare, despre care doamna Jennings a aflat cu satisfacție că erau niște rude îndepărtate de-ale dumneaei, ceea ce, pentru Sir John, constituia un motiv suficient ca să le invite pe dată la Barton Park, de cum reușeau să se elibereze de angajamentele lor la Exeter. Acestea au fost numaidecât abandonate în fața unei asemenea invitații, iar la întoarcerea lui Sir John, Lady Middleton a fost cuprinsă de o profundă îngrijorare aflând că avea să primească în scurt timp o vizită din partea unor fete pe care nu le văzuse niciodată în viața ei și de a căror eleganță – sau chiar de al căror rafinament – nu se putea convinge nicicum; căci asigurările soțului și ale mamei sale nu făceau nici două parale într-o asemenea situație. Iar faptul că se înrudea cu ele chiar înrăutățea grav lucrurile; încercările de consolare ale doamnei Jennings au fost așadar zadarnice, atunci când și-a sfătuit fiica să nu o mai preocupe atât eleganța lor; căci erau verișoare și trebuiau să se înțeleagă. Cum însă era de-acum cu neputință să împiedice venirea lor, Lady Middleton s-a resemnat cu ideea, îmbrățișând pe deplin

filosofia femeii bine crescute și mulțumindu-se doar să-și mustre ușor soțul, de cinci sau șase ori pe zi.

Domnișoarele au sosit: înfățișarea lor era cât se poate de rafinată și în pas cu moda. Rochiile lor erau foarte elegante, iar manierele, frumoase; s-au arătat încântate de casă și extaziate de mobilier, iar întâmplarea a făcut să-i îndrăgească atât de mult pe copii, încât, încă din prima oră petrecută la Barton Park, Lady Middleton și-a făcut o părere bună despre ele. A declarat că erau, într-adevăr, niște fete încântătoare, ceea ce, pentru ea, echivala cu o admirație entuziastă, încrederea lui Sir John în propria-i judecată crescuse grație acestei aprecieri însuflețite, așa că s-a dus într-un suflet la vila Barton să le anunțe domnișoarelor Dashwood sosirea domnișoarelor Steele și să le asigure că sunt cele mai drăguțe fete din lume. Un asemenea compliment nu spunea însă prea multe. Elinor știa prea bine că în orice colț al Angliei găseai cele mai drăguțe fete din lume, sub orice formă, chip, temperament și inteligență cu putință. Sir John voia ca toată familia să vină numaidecât la Barton Park și să le cunoască pe invitatele sale. Ce om binevoitor, ce spirit filantropic! Îl durea sufletul să țină numai pentru el până și o verișoară de gradul al treilea.

— Haideți acum, a insistat el, vă rog, veniți, trebuie să veniți. Nici nu vă imaginați ce mult o să vă placă de ele. Lucy e fantastic de drăgălașă și atât de veselă și de plăcută! Copiii deja se țin după ea peste tot, de parcă ar cunoaște-o dintotdeauna. Și amândouă abia așteaptă să vă cunoască, căci au auzit la Exeter că sunteți cele mai frumoase fături de pe pământ; iar eu le-am confirmat că așa este, și încă mai mult de-atât. O să vă placă de ele, negreșit. Au venit cu o trăsură plină de jucării pentru cei mici. Cum puteți fi atât de haine încât să nu veniți? În fond, se poate spune că sunteți verișoare. *Voi* sunteți verișoarele mele, iar ele sunt verișoarele soției mele, așadar, sunteți cumva înrudite.

Sir John n-a avut însă câștig de cauză. N-a reușit decât să le smulgă domnișoarelor Dashwood promisiunea

de a trece pe la Barton Park într-una din zilele următoare, și apoi le-a lăsat, surprins de indiferența lor, pentru a se întoarce la conac și a le lăuda meritele în fața domnișoarelor Steele, așa cum le lăudase și acestora din urmă meritele în fața domnișoarelor Dashwood.

Când a avut loc vizita promisă la Barton Park și, drept urmare, au fost prezentate domnișoarelor Steele, ele nu au găsit nimic de admirat în înfățișarea celei mari, care avea aproape treizeci de ani și un chip foarte banal și lipsit de inteligență; cealaltă însă, care nu avea mai mult de douăzeci și doi - douăzeci și trei de ani, li s-a părut de o frumusețe remarcabilă; avea trăsături minunate, o privire pătrunzătoare și un aer de istețime care, deși nu îi clădea o eleganță și o grație veritabile, îi confereau distincție. Manierele lor erau deosebit de plăcute, iar Elinor le-a recunoscut în scurt timp o anumită înțelepciune, când a constatat cu ce atenție constantă și chibzuită încercau să-i intre în grații lui Lady Middleton. Erau în permanență extaziate de copiii ei, lăudându-le frumusețea, atrăgându-le atenția și făcându-le toate mofturile; iar puținul timp rămas, după ce se achitau de obligațiile neplăcute pe care le impunea această politețe, îl petreceau admirând tot ce făcea Lady Middleton, dacă se întâmpla să facă ceva, sau copiind tiparele vreunei rochii noi și elegante purtate de aceasta cu o zi în urmă și care le stârnise o nemărginită încântare. Din fericire pentru cei care se străduiesc să intre în grațiile cuiva prin astfel de mijloace, o mamă iubitoare în căutare de laude pentru copiii ei, așadar cea mai rapace dintre ființe, este totodată și cea mai credulă; pretențiile ei sunt enorme; însă va înghiți orice minciună; așadar, afecțiunea și răbdarea excesive manifestate de domnișoarele Steele față de odraslele ei erau privite de Lady Middleton fără vreo urmă de mirare sau de neîncredere. Ea privea cu o îngăduință maternă toate impertinențele și șiretlicurile la care se supuneau verișoarele ei. Vedea cum eșarfele le erau desfăcute, cum erau trase de păr, cum li se cotrobaia prin săculeții cu lucrul lor de mână și li se șterpeleau cuțitașele și

foarfecele, și nu avea nicio îndoială că încântarea era reciprocă. N-o surprindea nimic altceva decât că Elinor și Marianne stăteau deoparte, atât de calme, fără a-și dori să ia parte la ceea ce se petrecea.

— John e așa de voios azi! a spus ea, când micul John luase batista din buzunarul domnișoarei Steele și o azvârlise pe fereastră. E pus pe șotii.

Și, curând după aceea, când cel de-al doilea fiu al ei a ciupit-o de deget pe aceeași domnișoară, a remarcat cu duioșie:

— Ce jucăuș e William! Și iat-o și pe scumpa mea Annamaria, a adăugat, mângâind-o cu duioșie pe fetița în vârstă de trei ani, care nu scosese niciun sunet în ultimele două minute. E întotdeauna atât de cuminte și de liniștită. Nu s-a mai pomenit copil atât de liniștit!

Din nefericire însă, printre atâtea îmbrățișări, un ac din părul lui Lady Middleton, zgâriind ușor gâtul copilei, a stârnit din partea acestui exemplu de cumințenie niște urlete atât de violente, încât cu greu ar fi putut fi întrecute de orice făptură zgomotoasă prin natura ei. Mama a reacționat cu o consternare exacerbată; dar nu le-a putut întrece în îngrijorare pe domnișoarele Steele și, într-o asemenea împrejurare critică, toate trei au făcut, cu afecțiune, tot ce au putut pentru a alina suferința micuței. A fost așezată în poala mamei sale, acoperită cu sărutări, rana i-a fost spălată cu apă de levănțică de către una dintre domnișoarele Steele, care se așezase în genunchi pentru a-i acorda mai bine îngrijirile necesare, pe când sora ei o îndopa cu bomboane. Cu o asemenea răsplată pentru lacrimile ei, copila era prea inteligentă pentru a se opri din plâns. Țipa și plângea încă în hohote, i-a lovit cu picioarele pe cei doi frați ai ei pentru că au vrut s-o mângâie, și toate alinările lor au fost zadarnice până când

Lady Middleton și-a amintit, din fericire, că, în urmă cu o săptămână, într-o altă situație la fel de nefericită, se aplicase cu succes dulceață de caise pe o tâmplă julită, așa că a propus același remediu și pentru nesuferita zgârietură, iar scurta pauză între țipetele micuței

domnișoare la auzul acestui lucru le-a oferit un motiv să spere că soluția nu avea să fie respinsă. Așadar, copila a fost scoasă din cameră pe brațe de către mama ei, în căutarea leacului miraculos, și, cum cei doi băieți au ales să le urmeze, cu toate că mama lor insistase cu toată seriozitatea să rămână pe loc, cele patru domnișoare au fost lăsate într-o liniște pe care încăperea aceea n-o cunoscuse de multe ceasuri.

— Bieții copilași! a spus domnișoara Steele, de îndată ce mama și copiii au ieșit pe ușă. Ar fi putut fi un accident foarte trist.

— Deși nu prea văd cum, a punctat Marianne. Doar dacă s-ar fi produs în cu totul alte împrejurări. Dar acesta e modul obișnuit prin care se sporește îngrijorarea, când în realitate nu există niciun motiv de îngrijorare.

— Și Lady Middleton e o doamnă atât de drăguță! a zis Lucy Steele.

Marianne a rămas tăcută; îi era cu neputință să spună ceva ce nu simțea, indiferent cât de banală ar fi fost ocazia; așa că datoria de a spune minciuni atunci când politetea o impunea îi revenea de fiecare dată, întru totul, lui Elinor. Iar ea făcea tot ce-i stătea în puteri când era necesar, vorbind despre Lady Middleton cu mai multă căldură decât simțea, dar cu mult mai puțină decât domnișoara Lucy.

— Și Sir John e un domn atât de fermecător! a exclamat sora ei mai mare.

Și aici, laudele domnișoarei Lucy, simple și adevărate, au sosit fără însuflețire. S-a mulțumit să constate că era vesel și prietenos.

— Și ce familie minunată au! N-am văzut în viața mea niște copii mai frumoși. Recunosc că deja m-am topit după ei, dar e drept că mie, una, îmi plac foarte mult copiii.

— Așa aș fi zis, după ce-am văzut în dimineața aceasta, a spus Elinor, cu un zâmbet.

— Intuiesc că îi considerați pe micuții Middleton cam răsfățați, a spus Lucy. S-ar putea să fie cam din cale-afară; dar Lady Middleton procedează cu atâta naturalitate; iar

mie, una, îmi place să văd copiii plini de viață și zburdalnici; nu suport să-i văd liniștiți și la locul lor.

— Mărturisesc, a răspuns Elinor, că, de când sunt la Barton Park, nu mă gândesc niciodată cu oroare la copiii liniștiți și la locul lor.

După aceste cuvinte, a urmat o scurtă pauză, întreruptă de domnișoara Steele, care părea foarte dornică de conversație și care a spus, destul de brusc:

— Și cum vă place la Devonshire, domnișoară Dashwood? Mă gândesc că v-a părut foarte rău c-a trebuit să plecați din Sussex.

Surprinsă oarecum de familiaritatea întrebării, sau cel puțin de maniera în care-i fusese adresată, Elinor a răspuns că i-a părut rău, într-adevăr.

— Norland e un loc superb, nu-i așa? a adăugat domnișoara Steele.

— L-am auzit pe Sir John admirând nespus Norlandul, a intervenit Lucy, care a părut să considere necesară o justificare pentru libertatea pe care și-o luase sora ei.

— Cred că toată lumea care a vizitat ținutul *trebuie* să-l admire, a replicat Elinor. Cu toate că nu oricine îi poate prețui frumusețile așa cum o facem noi.

— Și aveți mulți crai pe acolo? Bănuiesc că pe aici nu sunt la fel de mulți; eu zic că dau întotdeauna un plus de farmec oricărui loc.

— Dar de ce crezi, a spus Lucy, părând stânjenită de remarcă surorii sale, că nu ar fi tot atâția tineri nobili în Devonshire ca și în Sussex?

— Nu, draga mea, nu vreau să spun că n-ar fi. N-am nicio îndoială că sunt mulți crai și în Exeter; dar de unde să știu eu câți umblă pe la Norland? Mă temeam numai ca domnișoarelor Dashwood să nu li se pară plictisitor la Barton, dacă nu au prin preajmă tot atâția curtezani ca pe vremuri. Dar poate că pe voi, domnișoarelor, nu vă interesează subiectul, și vă e totuna dacă sunteți sau nu în compania lor. Eu socot că sunt profund agreabili, atâta vreme cât se îmbracă elegant și se comportă politicos. Nu

suport însă să-i văd murdari și nesuferiți. Cum e domnul Rose de la Exeter, un tânăr de o inteligență ieșită din comun, un adevărat crai și el, funcționar în serviciul domnului Simpson, știți, și cu toate acestea, dacă se întâmplă să dai ochii cu el dimineata, nu se prezintă cum se cuvine. Cred, domnișoară Dashwood, că fratele dumitale a fost un mare crai înainte de însurătoare, nu-i așa?

— Sinceră să fiu, a răspuns Elinor, n-aș putea să vă spun, căci nu înțeleg pe deplin semnificația cuvântului. Dar atâta pot să vă zic, dacă a fost înainte de însurătoare, e și acum, fiindcă nu s-a schimbat câtuși de puțin.

— Vai, dragă! Dar nu te poți gândi la bărbații însurați ca la niște crai, ei au alte lucruri de făcut.

— Doamne, Anne! a strigat sora ei. Nu putem vorbi și despre altceva? Domnișoara Dashwood o să creadă că numai la crai îți stă gândul.

Și apoi, pentru a schimba subiectul, a început să admire casa și mobilierul.

Această etalare a comportamentului domnișoarelor Steele a fost de ajuns. Libertatea vulgară și nesăbuința celei mai vârstnice nu îi făceau cinste câtuși de puțin, și cum Elinor nu se lăsa orbită de frumusețea sau de privirea pătrunzătoare a surorii mai mici, în detrimentul lipsei de eleganță autentică și de cultură, a părăsit conacul fără vreo dorință de a le cunoaște mai bine.

Nu la fel au stat lucrurile și în cazul domnișoarelor Steele. Ele veniseră de la Exeter decise să-și arate admirația față de Sir John Middleton, de familia lui și de toate cunoștințele lui, și acum și-o manifestau cu generozitate și față de fermecătoarele lui verișoare, pe care le declarau a fi cele mai frumoase, mai elegante, mai talentate și mai agreabile fete pe care le văzuseră vreodată și pe care de-abia așteptau să le cunoască mai bine. Și să se cunoască mai bine, după cum și-a dat curând seama Elinor, a devenit inevitabil, căci, deoarece Sir John le ținea întru totul isonul domnișoarelor Steele, grupul lor era prea puternic pentru a întâmpina vreo opoziție, și nu exista altă

cale decât să se supună acelui gen de intimitate, care presupunea să petreacă aproape în fiecare zi o oră sau două în aceeași încăpere. Sir John nu putea face mai mult de-atât; însă nici nu considera că era nevoie de mai mult; a sta aproape de cineva însemna, după părerea lui, să fi intim cu acea persoană și, cum schemele lui perpetue de a le aduce laolaltă erau încununate de succes, nu avea nici cea mai mică îndoială că fetele deveniseră prietene la cataramă.

Ca să nu-l nedreptăm pe Sir John, trebuie spus că a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a le spulbera orice rezerve, aducând la cunoștința domnișoarelor Steele tot ceea ce știa sau presupunea despre situația verișoarelor lui, intrând până în cele mai delicate amănunte; iar Elinor nu le văzuse de mai mult de două ori când sora cea mare i-a urat multă fericire pentru sora ei, care fusese atât de norocoasă încât să cucerească, de când venise la Barton, un tânăr foarte elegant.

— Va fi minunat s-o vedeți măritată la o vârstă atât de fragedă, a spus ea. Și am auzit că dumnealui e mare crai și nespus de chipeș. Sper să ai și dumneata cât de curând la fel de mult noroc; sau te pomenești că ai deja un prieten pe care-l ții ascuns.

Elinor nu avea motive să creadă că Sir John ar fi fost mai discret în a-și etala bănuielile cu privirea la interesul ei pentru Edward decât fusese în privința lui Marianne; ba chiar i se părea că, din ele două, ea era ținta clevetelilor, căci subiectul era mai recent și mai incert; iar de când cu vizita lui Edward, nu luaseră niciodată masa împreună fără ca el să închine paharul în cinstea celor mai nobile sentimente ale ei, cu atât subînțeles, încuviințând din cap și făcând cu ochiul, încât să atragă atenția tuturor. Litera F fusese și ea invariabil adusă în discuție și dăduse naștere la atâtea glume, încât Elinor îi acordase de mult titlul de cea mai spirituală literă a alfabetului.

După cum se și așteptase Elinor, domnișoarele Steele profitau acum și ele din plin de aceste anecdote, iar celei mai mari i-au stârnit curiozitatea de a afla numele

domnului la care se făcea aluzie, curiozitate care, deși manifestată adeseori cu impertinență, era în perfectă concordanță cu preocuparea ei generală pentru problemele familiei lor. Dar Sir John nu s-a amuzat mult timp pe seama acelei curiozități pe care fusese încântat s-o stârneasă, căci găsea la fel de multă plăcere în divulgarea numelui, pe cât găsea domnișoara Steele în aflarea lui.

— Îl cheamă Ferrars, a spus el, într-o șoaptă pe care a auzit-o toată lumea. Dar să nu mai zici, te rog frumos, căci e mare secret.

— Ferrars! a repetat domnișoara Steele. Așadar, domnul Ferrars e norocosul? Cum așa! Fratele cumnatei dumitale, domnișoară Dashwood? Un tânăr foarte agreabil, să știi de la mine; îl cunosc foarte bine.

— Anne, cum poți să spui așa ceva? a strigat Lucy, care avea, în general, ceva de obiectat la toate afirmațiile surorii sale. E drept că l-am întâlnit o dată sau de două ori la unchiul meu, dar să pretinzi că îl cunoști foarte bine e prea din cale-afară.

Elinor asculta toate acestea cu atenție și mirare. „Și cine era, de fapt, acest unchi? Unde locuia? Cum se cunoscuseră?” Și-ar fi dorit foarte mult ca discuția să continue, cu toate că alesese să nu ia parte la ea; însă nu s-a mai spus nimic pe marginea subiectului și s-a gândit că doamnei Jennings îi lipsea, pentru prima oară în viața ei, fie curiozitatea de a smulge informații mărunte, fie dorința de a le transmite mai departe. Felul în care domnișoara Steele vorbise despre Edward îi ațâțase curiozitatea; căci i se păruse destul de malițios și dădea de înțeles că doamna în cauză știa, sau își închipuia că știe, ceva ce era în dezavantajul lui. Însă curiozitatea i-a rămas nesatisfăcută, căci domnișoara Steele nu a mai acordat nicio atenție când s-a făcut aluzie la numele domnului Ferrars sau când Sir John l-a rostit fără ocolișuri.

Marianne, care n-a manifestat niciodată prea multă toleranță față de impertinență, vulgaritate, inferioritate în anumite aspecte sau chiar față de gusturile diferite de ale ei, era cu acest prilej mult prea indispusă, prin prisma stării ei de spirit, pentru a se arăta încântată de domnișoarele Steele sau a le încuraja apropierea; iar purtării sale invariabil reci față de ele, care zădărnicea orice încercare din partea lor de a stabili o legătură mai intimă, îi atribuia îndeosebi Elinor faptul că ele o preferau pe ea, lucru care în scurt timp a devenit limpede în comportamentul amândurora, dar mai ales al lui Lucy, care nu pierdea nicio ocazie de a lega o conversație cu ea sau de a se apropia de ea mai mult, vorbindu-i cu sinceritate și naturalețe despre sentimentele ei.

Lucy era isteată din fire; remarcile ei erau adeseori corecte și amuzante; iar ca tovarășă timp de o jumătate de oră, Elinor o găsea cel mai adesea agreabilă; dar talentele ei nu găsiseră niciun sprijin în educație: era ignorantă și fără știință de carte; iar absența oricărei dezvoltări mintale, lipsa informațiilor în cele mai banale aspecte nu puteau fi trecute cu vederea de domnișoara Dashwood, în ciuda eforturilor ei constante de a se plasa într-o lumină favorabilă. Elinor își dădea seama și îi era milă de ea, pentru că abilitățile îi fuseseră neglijate, abilități pe care educația le-ar fi făcut atât de respectabile; își dădea seama însă, cu mai puțină duioșie, și de profunda lipsă de delicatețe, onestitate, integritate a caracterului, pe care le trădau, la Barton Park, atențiile, asiduitățile și vorbele ei măgulitoare; și nu putea nutri o satisfacție de durată în compania unei persoane ale cărei însușiri întruneau lipsa de sinceritate și ignoranța; sau a cărei lipsă de cultură le împiedica să poarte vreodată o conversație ca de la egal la egal și al cărei comportament față de ceilalți făcea ca atenția sau respectul arătate ei să fie lipsite de orice valoare.

— Întrebarea mea ți se va părea ciudată, cred, i-a spus Lucy într-o zi, pe când mergeau împreună de la

Barton Park la vila Barton. Dar spune-mi, te rog, o cunoști personal pe mama cumnatei dumitale, doamna Ferrars?

Lui Elinor, întrebarea chiar i s-a părut deosebit de ciudată, iar expresia ei a fost grăitoare atunci când i-a răspuns lui Lucy că nu o văzuse niciodată pe doamna Ferrars.

— Așa, deci! a spus Lucy. Mă mir, credeam că v-ați mai întâlnit la Norland din când în când. Atunci, probabil că n-ai să-mi poți spune ce fel de femeie este?

— Nu, a replicat Elinor, ferindu-se să-și exprime adevărata părere despre mama lui Edward și cătuși de puțin dornică să satisfacă ceea ce considera a fi o curiozitate impertinentă. Nu știu nimic despre dumneaei, a spus ea.

— Sunt convinsă că purtarea mea ți se pare foarte stranie, pentru că mă interesez în modul acesta de doamna Ferrars, a spus Lucy, privind-o cu atenție pe Elinor. Dar poate că motivele mele sunt întemeiate... dacă pot să mă hazardez... în orice caz, sper să nu fi nedreaptă cu mine și să mă crezi când îți zic că nu mi-am propus să fiu impertinentă.

Elinor i-a dat un răspuns politicos, după care și-au continuat drumul, fără a-și vorbi, preț de câteva minute. Tăcerea a fost întreruptă de Lucy, care a revenit asupra subiectului, spunând cu glas șovăielnic:

— N-aș suporta să mă consideri de o curiozitate insolentă. Aș face orice ca să nu fiu privită astfel de o persoană cum ești dumneata, a cărei opinie favorabilă este atât prețuită. Și sunt convinsă că n-ar trebui să am nici cea mai mică temere să mă încred în *dumneata*; să spun drept, m-aș fi bucurat tare mult să mă sfătuiești într-o situație atât de delicată precum cea în care mă aflu; însă nu vreau să te neliniștesc. Îmi pare rău că nu o cunoști pe doamna Ferrars.

— Și mie îmi pare rău că *nu* o cunosc, dacă asta ți-ar fi fost de vreun folos, a spus Elinor, uluită. Dar, sincer, nu știam că ai vreo legătură cu acea familie, și de aceea sunt ușor mirată, recunosc, că te interesezi cu atâta seriozitate

de caracterul dumneaei.

— Și te înțeleg perfect. Dar dacă aș îndrăzni să-ți spun, nu ai mai fi atât de mirată. În momentul de față, nu am nicio legătură cu doamna Ferrars; dar *ar putea* veni o vreme, cât de curând, pesemne că de dumneaei depinde, când vom fi foarte strâns legate.

Rostind aceste vorbe, Lucy a lăsat privirea în jos, părând stânjenită și aruncând doar o privire furișă însoțitoarei sale, pentru a observa efectul produs.

— Sfinte! a strigat Elinor. Ce vrei să spui? Îl cunoști pe domnul Robert Ferrars? La asta te referi?

Și nu s-a simțit prea încântată la gândul de a avea o astfel de cumnată.

— Nu, a răspuns Lucy, nu pe domnul *Robert* Ferrars; pe dumnealui nu l-am întâlnit niciodată. Dar, a adăugat ea, țintuind-o pe Elinor cu privirea, îl cunosc pe fratele său mai mare.

Ce a simțit Elinor în acea clipă? Uluire, care ar fi fost la fel de dureroasă pe cât era de puternică, dacă n-ar fi fost numaidecât însoțită de neîncredere în adevărul acelei declarații. S-a întors și a privit-o pe Lucy, cu o uimire mută, neputând să deslușească motivul sau scopul unei asemenea afirmații; și cu toate că s-a schimbat la față, a rămas fermă în neîncrederea ei și nu s-a simțit amenințată de vreo criză de isterie sau de vreun leșin.

— S-ar putea să te surprindă, a continuat Lucy, căci n-aveai de unde ști până acum; deoarece sunt convinsă că el n-a făcut nici cea mai mică aluzie în fața dumitale sau a familiei dumitale; și asta, întrucât trebuia să fie un mare secret, iar eu l-am păstrat cu sfințenie până în această clipă. Nimeni din familia mea nu știe, în afară de Anne, și n-aș fi adus nici acum vorba dacă n-aș fi avut o încredere de nestrămutat în discreția dumitale; și apoi m-am gândit că purtarea mea, adresându-ți atâtea întrebări despre doamna Ferrars, trebuie să-ți fi părut atât de curioasă, încât se impunea o explicație. Și știu că domnul Ferrars nu se va supăra când va afla că ți-am făcut această confidență, căci are o părere minunată despre întreaga voastră familie

și vă prețuiește, pe dumneata și pe celelalte domnișoare Dashwood ca pe propriile surori.

Apoi Lucy a tăcut.

Preț de câteva clipe, Elinor n-a scos niciun cuvânt. La început, sentimentul de uluire a fost prea mare pentru a putea spune ceva; dar în cele din urmă, străduindu-se să vorbească, și să vorbească prudent, a vorbit pe un ton calm, care i-a ascuns destul de bine uimirea și îngrijorarea:

— Pot să te întreb dacă sunteți de multă vreme logodiți?

— Suntem logodiți de patru ani.

— Patru ani!

— Da.

De-a dreptul uluită, lui Elinor nu-i venea încă a crede.

— Până ieri, nici n-am știut măcar că vă cunoașteți.

— Și totuși, ne cunoaștem de mulți ani. Știți, a fost sub tutela unchiului meu pentru multă vreme.

— A unchiului dumitale!

— Da, domnul Pratt. Nu l-ai auzit niciodată vorbind de domnul Pratt?

— Ba cred că l-am auzit, a răspuns Elinor, iar eforturile ei de a se stăpâni creșteau odată cu tulburarea pe care-o resimțea.

— A locuit timp de patru ani la unchiul meu, în Longstaple, lângă Plymouth. Acolo ne-am cunoscut, căci eu și sora mea mergeam adesea la unchiul nostru, și tot acolo ne-am stabilit logodna, cu toate că asta s-a petrecut abia la un an după ce a ieșit de sub tutela unchiului; însă era mai tot timpul cu noi. După cum îți poți lesne imagina, eu am fost foarte reticentă în privința acestei logodne, făcută fără știrea și aprobarea mamei lui; dar eram prea tânără și îl iubeam prea mult ca să fiu atât de prudentă pe cât ar fi trebuit. Și cu toate că dumneata nu-l cunoști așa de bine ca mine, domnișoară Dashwood, trebuie să-l fi văzut îndeajuns încât să-ți dai seama că poate face o femeie să se atașeze de el cu sinceritate.

— Negreșit, a răspuns Elinor, fără să-și dea seama ce zice; dar după o clipă de reflecție, a adăugat, recăpătându-

și încrederea în cinstea și iubirea lui Edward, precum și în falsitatea însoțitoarei sale: Logodită cu domnul Edward Ferrars! Mă declar atât de surprinsă de cele ce-mi spui, încât, cu toată sinceritatea, și te rog să mă ierți, dar trebuie să existe o confuzie în privința numelui sau a persoanei. Este imposibil să ne referim amândouă la același domn Edward Ferrars.

— Dar nici la altul nu ne putem referi, a strigat Lucy, zâmbind. Domnul Edward Ferrars, fiul cel mare al doamnei Ferrars, cu reședința în Park Street, și fratele cumnatei dumitale, doamna John Dashwood. La această persoană mă refer; trebuie să mă crezi că nu m-aș putea înșela cu privire la numele bărbatului de care atârnă întreaga mea fericire.

— E curios totuși, a răspuns Elinor, căzând pradă celei mai dureroase perplexități, că nu l-am auzit niciodată pomenind numele dumitale.

— Nu, ținând seama de situația noastră, nu e curios. Prima noastră grijă a fost să păstrăm secretul. Cum dumneata nu știai nimic despre mine, despre familia mea, nu a existat niciun *prilej* ca să-ți vorbească vreodată despre mine; și, de vreme ce el se temea întotdeauna nespun ca nu cumva sora lui să intre la bănuieli, *acesta* a reprezentat un motiv suficient pentru a nu-ți spune nimic.

A tăcut. Siguranța lui Elinor se clătina; nu însă și stăpânirea ei de sine.

— Așadar, sunteți logodiți de patru ani, a spus ea, cu glas ferm.

— Da; și numai Dumnezeu știe cât va mai trebui să așteptăm. Bietul Edward! E atât de descumpănit. Apoi, scoțând din buzunar o miniatură, a adăugat: Ca să înlăturăm orice posibilitate de confuzie, fii drăguță și uită-te la chipul acesta. Cu siguranță, portretul nu-l flatează, dar cred că nu încapă îndoială în privința persoanei care a servit drept model. De trei ani o port cu mine.

În timp ce vorbea, i-a strecurat miniatura în palme; și când Elinor a văzut pictura, indiferent ce alte îndoieli ar mai fi avut privind teama de o decizie pripită sau dorința

de a desluși minciuna, nu se putea îndoi totuși că acela era chipul lui Edward. A înapoiat aproape imediat miniatura, recunoscând asemănarea.

— Eu n-am putut să-i dau portretul meu în schimb, a continuat Lucy, și sunt foarte supărată din pricina asta, căci el și-a dorit atât de mult să-l aibă! Dar sunt hotărâtă să-i dăruiesc unul, cu prima ocazie.

— Ești perfect îndreptățită, a replicat calm Elinor.

Apoi au mai făcut câțiva pași fără să-și vorbească. Lucy a rupt în cele din urmă tăcerea.

— Nu am nicio îndoială că vei păstra cu sfințenie acest secret, căci trebuie să știi cât de important este pentru noi să nu ajungă la urechile mamei sale; întrucât îndrăznesc să spun că n-ar fi niciodată de acord. Eu nu voi avea nicicând avere, iar dumneaei îmi închipui că este o femeie foarte orgolioasă.

— Cu siguranță, eu, una, nu am căutat să obțin această confidență, a spus Elinor; dar ai perfectă dreptate să crezi că te poți bizui pe mine. Secretul dumitale e în siguranță, în ceea ce mă privește; dar iartă-mă, te rog, dacă-mi exprim surprinderea față de această mărturisire câtuși de puțin necesară. Trebuie să te fi gândit, cel puțin, că, odată ce eu l-am aflat, secretul nu va fi cu nimic mai la adăpost.

Zicând acestea, a privit-o cu atenție pe Lucy, sperând să descopere ceva în expresia feței ei; poate falsitatea celor mai multe lucruri pe care le istorisise; însă expresia lui Lucy nu a suferit nicio transformare.

— M-am temut să nu crezi că mi-am luat o libertate prea mare făcându-ți această mărturisire, i-a spus ea. Nu te cunosc de atâta vreme, nu eu, personal, încât să fiu sigură, dar din descrieri, te știu de mult, atât pe dumneata, cât și familia dumitale; și de cum te-am văzut, m-am simțit de parcă am fi fost cunoștințe vechi. Și în plus, în cazul de față, am considerat efectiv că se impune o explicație după întrebările detaliate pe care ți le-am adresat cu privire la mama lui Edward; și sunt așa de ghinionistă că n-am cui să cer un sfat. Numai Anne știe despre asta, iar ea e într-

totul lipsită de discernământ; sinceră să fiu, îmi face mai mult rău decât bine, căci mă tem tot timpul să nu mă dea de gol. După cum desigur că ai remarcat, ea nu știe când să tacă, iar ieri am tras o sperietură soră cu moartea, atunci când Sir John a pomenit numele lui Edward, ca nu cumva pe Anne s-o ia gura pe dinainte. Nici nu-ți închipui cât mă frământ în mintea mea. Mă întreb numai cum de mai trăiesc după câte am îndurat de dragul lui Edward în acești patru ani. Totul plutește într-o asemenea tensiune și incertitudine; și îl văd atât de rar... abia dacă ne întâlnim de două ori pe an. Nu știu cum de nu s-a frânt sufletul în mine până acum.

În acest moment, și-a scos batista din buzunar; însă Elinor n-a simțit prea multă compasiune pentru ea.

— Uneori, a reluat Lucy după ce și-a șters ochii, mă întreb dacă n-ar fi mai bine să rupem logodna cu totul.

În timp ce rostea aceste cuvinte, s-a uitat cu luare-aminte la tovarășa ei de drum.

— Dar apoi, alteori, nu mă pot hotărî s-o fac. Nu mă împac cu gândul de a-l face atât de nefericit, cum știu prea bine că ar fi și dacă aş aduce numai vorba despre asta. Și încă din pricina mea - când el mi-e atât de drag - nu, nu cred c-aș fi în stare. Ce mă sfătuiești să fac într-o asemenea situație, domnișoară Dashwood? Dumneata ce-ai face?

— Iartă-mă, te rog, a replicat Elinor, tresărind la auzul întrebării, dar nu-ți pot oferi niciun sfat în asemenea împrejurări. Trebuie să te lași călăuzită de propria-ți judecată.

— Desigur că mama lui trebuie să-i asigure un venit decent la un moment dat, a continuat Lucy, după câteva minute de tăcere de ambele părți. Dar sărmanul Edward e atât de supărat din pricina asta! Nu vi s-a părut îngrozitor de mâhnit când a fost la Barton? Când a plecat de la noi, de la Longstaple, ca să vină la voi, era atât de nefericit, încât m-am temut să nu credeți că-i bolnav.

— Așadar, când ne-a vizitat pe noi, venea de la unchiul dumitale?

— O, da; a stat la noi timp de două săptămâni. Credeai că a venit direct de la Londra?

— Nu, a răspuns Elinor, care-și dădea tot mai bine seama că fiecare nouă împrejurare venea să sprijine adevărul spuselor lui Lucy. Îmi amintesc când ne-a spus că a stat timp de două săptămâni la niște prieteni, lângă Plymouth.

Elinor și-a amintit și de uimirea ei în fața reticenței lui de a oferi amănunte despre acei prieteni, a tăcerii lui depline chiar și în privința numelor acestora.

— Nu vi s-a părut îngrozitor de mâhnit? a repetat Lucy.

— Ba ni s-a părut, într-adevăr, mai ales la sosire.

— L-am implorat să facă un efort să nu arate, de teamă că ați putea bănuși motivul; dar l-a întristat nespunând că n-a putut rămâne alături de noi decât două săptămâni și că m-a văzut pe mine atât de puternic afectată. Bietul de el! Mă tem că și acum se simte la fel, căci îmi scrie cu atâta mâhnire... am primit vești de la el chiar înainte să plec din Exeter.

Și, scoțând o scrisoare din buzunar, i-a arătat-o cu nonșalanță lui Elinor.

— Îți cunoști, cred, frumoasa scriitură; dar epistola aceasta nu e scrisă atât de frumos ca de obicei. Era obosit, îmi închipui, căci a scris tare înghesuit.

Elinor a constatat că era, într-adevăr, scrisul *lui* și nu s-a mai putut îndoi. Miniatura, se putea gândi că fusese obținută printr-o întâmplare; poate că nu i-o dăruise Edward; dar o corespondență scrisă între ei putea rezista doar ca urmare a unui angajament asumat, nimic altceva n-ar fi îndreptățit-o; preț de câteva clipe, s-a simțit copleșită - inima i s-a strâns și a crezut că se va prăbuși; dar era neapărat necesar să se stăpânească; și s-a străduit cu atâta hotărâre să-și reprime sentimentele, încât a izbutit să-și revină numaidecât și, pentru moment, pe deplin.

— Corespondența pe care o ținem e unica noastră consolare în timpul acestor lungi despărțiri, a explicat

Lucy, în timp ce puneă scrisoarea înapoi în buzunar. Da, eu îmi mai găsesc alinare și în miniatura cu portretul lui, dar bietul Edward nu are nici măcar *atât*. El zice c-ar fi liniștit dacă ar avea barem un portret al meu. Când a fost ultima oară la Longstaple, i-am dăruit o șuviță de păr montată într-un inel, și asta l-a mai alinat puțin, mi-a zis, dar nu atât de mult ca un portret. Poate ai remarcat inelul, cu ocazia vizitei lui?

— L-am remarcat, a spus Elinor, cu un glas calm, ce-i ascundea o tulburare și o mâhnire cum nu mai simțise nicicând înainte.

Se simțea umilită, uluită și confuză.

Din fericire pentru ea, ajunseseră în dreptul casei, iar conversația nu mai putea continua. După câteva minute, domnișoarele Steele s-au întors la Barton Park, iar Elinor a rămas să cugete în suferință.

Capitolul 23

Chiar dacă, în general, Elinor nu se prea încredea în adevărul spuselor lui Lucy, îi era cu neputință ca, în cazul de față, să aibă vreo suspiciune împotriva ei, căci nicio tentație n-ar fi putut justifica nebunia de a născoci niște minciuni de o asemenea amploare. Așadar, Elinor nu a mai putut și nu a mai îndrăznit să se îndoiască de adevărul afirmațiilor lui Lucy; mai ales ținând seama că acestea erau susținute de probabilități și dovezi solide, contrazise numai de dorințele ei. Ocazia ca ei să se fi cunoscut în casa domnului Pratt constituia un fundament pentru toate afirmațiile lui Lucy, deopotrivă indiscutabil și îngrijorător; cât despre vizita lui Edward în apropiere de Plymouth, starea lui melancolică, nemulțumirea față de propriile perspective, comportamentul ambiguu față de ea, informațiile detaliate deținute de domnișoarele Steele cu privire la Norland și legăturile lor de familie, care o miraseră adesea, miniatura, scrisoarea, inelul, toate

acestea reprezentau niște dovezi atât de concrete, încât au reușit să-i învingă orice temere de a nu-l condamna cumva pe nedrept și au stabilit ca pe un fapt de necombătut comportamentul lui urât față de ea. Resentimentele ei față de un asemenea comportament, indignarea ei la gândul că el o amăgise astfel au făcut-o pentru scurt timp să-și plângă de milă; curând însă, i-au încolțit în minte și alte idei, și alte considerații. Oare Edward o înșelase cu bună știință? Oare se prefăcuse numai să aibă pentru ea un interes pe care de fapt nu-l avea? Oare logodna lui cu Lucy reprezenta un angajament sufletesc? Nu; orice ar fi fost odată, acum nu mai credea să existe. Îi câștigase afecțiunea. În această privință, nu se putea înșela. Mama ei, surorile ei, Fanny, toată lumea de la Norland își dăduse seama de interesul pe care i-l arăta; nu era o iluzie a propriei sale vanități. O iubea, fără doar și poate. Cât îi alina inima convingerea aceasta! Cât de mult o ispitea să-l ierte! El era vinovat, foarte vinovat, pentru că rămăsese la Norland după ce și-a dat pentru prima oară seama că influența ei asupra lui depășea limitele cuvenite. În privința aceasta, nimic nu-l scuza; dar dacă ei îi făcuse rău, oare lui nu îi făcuse și mai mult rău? Ce-i drept, situația ei era demnă de milă, în schimb, a lui era fără speranță. Imprudența lui o făcuse nefericită o vreme; lui însă, pare să-i fi răpit orice șansă de a mai fi cândva altfel. Poate că, în timp, ea și-ar fi recăpătat liniștea; dar *el*, oare la ce avea să se mai aștepte el? Ar fi putut fi vreodată cât de cât fericit alături de Lucy Steele? Odată ce și-ar fi pierdut orice afecțiune pentru ea, ar fi putut el, cu integritatea lui, cu delicatețea lui, cu mintea lui cultivată, să fie mulțumit cu o soție ca ea – incultă, vicleană și egoistă?

La nouăsprezece ani, firește că pasiunea tinerească îl orbise, nemaivăzând nimic altceva în afară de frumusețea și veselia ei; dar cei patru ani care au urmat și care, dacă au fost folosiți cu discernământ, i-au sporit mult înțelegerea, probabil că i-au deschis ochii în privința carențelor ei de educație, pe când aceeași perioadă, petrecută de ea într-o societate inferioară și cu preocupări

frivole, poate că i-a știrbit acea simplitate care, odată, conferise un aer interesant frumuseții ei.

Dacă se gândise că, încercând să se însoare cu ea, obstacolele din partea mamei lui păreau imense, cât de mari trebuiau să fi fost acum, când femeia cu care se logodise îi era, fără îndoială, inferioară atât prin prisma relațiilor sale, cât și, probabil, a averii! Dar poate că aceste obstacole nu-i puneau prea greu la încercare răbdarea, de vreme ce inima lui se înstrăinase atât de mult de Lucy; melancolia însă era starea persoanei pentru care ideea opoziției și a lipsei de înțelegere din partea familiei veneau ca o ușurare!

Pe când aceste cugetări veneau s-o chinuie rând pe rând, a izbucnit în plâns, mai mult pentru el decât pentru sine. Susținută de convingerea că nu făcuse nimic ca să merite nefericirea pe care o trăia și alinată de credința că Edward nu făcuse nimic ca să piardă stima ei, își imagina că și acum, sub povara primei lovituri grele, se putea stăpâni îndeajuns pentru a nu trezi nicio bănuială mamei și surorilor ei. Și a reușit să răspundă atât de bine propriilor așteptări, încât, atunci când a venit să ia masa împreună cu ele, la numai două ore de când cele mai dragi speranțe i se năruiseră, nimeni n-ar fi bănuț, din atitudinea celor două surori, că Elinor suferea în taină, din pricina piedicilor care trebuiau s-o separe pentru totdeauna de cel pe care îl iubea, sau că Marianne medita în sinea ei la calitățile desăvârșite ale unui bărbat a cărui inimă credea că îi aparține întru totul și pe care se aștepta să îl vadă în fiecare trăsură ce trecea pe lângă casa lor.

Nevoia de a ascunde de mama ei și de Marianne ceea ce îi fusese mărturisit în taină, deși o obliga la eforturi neabătute, nu-i sporea suferința. Dimpotrivă, se simțea ușurată că nu trebuia să le împărtășească ceva ce le-ar fi supărat nespun și să le audă cum îl condamnă pe Edward, din prea multă afecțiune părtinitoare pentru ea, căci asta ar fi fost mai mult decât ar fi putut suporta.

Știa că n-ar fi găsit niciun sprijin în sfaturile lor sau în conversația cu ele, tandrețea și suferința lor i-ar fi

adâncit propria suferință, în timp ce stăpânirea ei de sine n-ar fi fost încurajată nici de exemplul, nici de lauda lor. Era mai puternică singură, și bunul ei simț o susținea atât de bine, încât hotărârea ei era de nezdruccinat, și aerul ei, vesel, neabătut, în ciuda regretelor ei atât de puternice și de aprinse.

Cu toate că suferise mult de pe urma primei conversații cu Lucy pe acea temă, curând a simțit dorința arzătoare de a o relua; și asta, din mai multe motive. Voia ca Lucy să-i repete detaliile logodnei lor, voia să înțeleagă mai limpede ce simțea ea cu adevărat pentru Edward, dacă era vreo urmă de sinceritate în afecțiunea tandră pe care declarase că i-o poartă și, mai presus de orice, prin nerăbdarea ei de a redeschide discuția și prin calmul cu care avea să converseze pe acel subiect, voia să o convingă pe Lucy că nu era mânată decât de un interes prietenesc, căci, se temea ea, din pricina agitației ei involuntare în cursul conversației matinale pe care o purtasera, acest lucru trebuie să fi fost cel puțin îndoielnic. Lucy era, foarte probabil, geloasă pe ea: fără îndoială că Edward vorbise întotdeauna despre ea în termeni elogioși; știa asta nu doar pentru că așa îi spusese Lucy, ci și pentru că aceasta se hazardase să împărtășească un secret atât de important unei persoane pe care o cunoștea de atât de puțin timp. Și chiar și informațiile oferite pe un ton de glumă de către Sir John trebuie să fi avut oarecare greutate. Dar cum Elinor era atât de sigură în sine că Edward o iubea cu adevărat, i se părea firesc, fără a trebui să cugete prea mult asupra probabilității ca Lucy să fie geloasă; simpla confidență era deja o dovadă în acest sens. Ce alte motive ar fi avut să-i dezvăluie întreaga poveste, dacă nu pentru a o informa pe Elinor despre drepturile pe care le avea asupra lui Edward și s-o prevină să-l evite pe viitor? Până aici, cel puțin, înțelegea perfect intențiile rivalei sale și, cu toate că era ferm hotărâtă să se comporte după cum îi impuneau toate principiile onoarei și cinstei, să lupte împotriva afecțiunii ei pentru Edward și să-l vadă cât mai rar cu putință, nu-și putea refuza alinarea de a se strădui

s-o convingă pe Lucy că inima ei nu era nicicum rănită. Și cum n-ar fi putut auzi lucruri mai dureroase decât cele spuse deja, avea deplină încredere în capacitatea ei de a asculta, cu stăpânire de sine, repetarea detaliilor.

Dar ocazia nu avea cum să se ivească imediat, cu toate că Lucy era la fel de dispusă ca ea să profite de orice prilej i s-ar fi oferit; căci, în cea mai mare parte a timpului, vremea nu mai era atât de frumoasă încât să le îngăduie plimbări în cursul cărora le-ar fi fost ușor să se desprindă de ceilalți; și, cu toate că se întâlneau cel puțin o dată la două seri, fie la Barton Park, fie la vila Barton, dar mai ales la Barton Park, nu reușeau să stea de vorbă. Nu le-ar fi trecut niciodată prin minte așa ceva nici lui Sir John, nici lui Lady Middleton; așadar, rareori se crea contextul unei conversații generale, căci de cel al uneia între patru ochi nici nu încăpea vorbă. Se întâlneau cu toții să mănânce, să bea și să râdă, să joace cărți sau alte jocuri de salon cât mai zgomotoase.

Avuseseră loc una sau două întâlniri de acest gen, fără ca Elinor să găsească ocazia de a purta o discuție privată cu Lucy, când, într-o dimineață, Sir John a trecut pe la ele să le roage a avea amabilitatea de a lua toate masa în ziua aceea cu Lady Middleton, căci el era obligat să facă un drum până la clubul din Exeter, iar soția sa avea să rămână aproape singură, doar cu mama ei și cu cele două domnișoare Steele. Elinor, întrezărind un bun prilej pentru a realiza ce-și pusese în gând, în această adunare în care aveau să se simtă mai în largul lor sub îndrumarea liniștită și amabilă a lui Lady Middleton, decât atunci când soțul ei reunea pe toată lumea pentru distracții gălăgioase, a acceptat numaidecât invitația; Margaret, primind îngăduința mamei sale, s-a arătat la fel de binevoitoare, iar Marianne, cu toate că nu era niciodată dispusă să ia parte la petrecerile lor, de data aceasta s-a lăsat convinsă de mama ei să meargă și ea, căci doamna Dashwood nu mai suporta să o vadă privându-se de orice ocazie de a se distra.

Așa că domnișoarele s-au dus în vizită, și astfel Lady

Middleton a fost, din fericire, salvată de singurătatea înfiorătoare ce o amenința, întâlnirea a fost atât de anostă pe cât se așteptase Elinor că avea să fie; nu a scos la iveală nicio idee sau o exprimare inedită, și nimic n-ar fi putut fi mai puțin interesant decât întreaga conversație purtată atât în salon, cât și în sufragerie: în acest din urmă loc le-au însoțit și copiii, iar cât au stat acolo, Elinor s-a convins că ar fi fost cu neputință să-i atragă atenția lui Lucy pentru a încerca să abordeze subiectul. Copiii au părăsit încăperea numai odată ce a fost luat serviciul de ceai. Apoi a fost așezată masa de joc, iar Elinor începea să se întrebe ce fusese în mintea ei de-și închipuise măcar că va avea timp de conversație la Barton Park. S-au ridicat toate de la locurile lor, pregătindu-se pentru jocul de cărți.

— Mă bucur că n-ai să termini în seara asta coșulețul micuței noastre Annamaria, i-a spus Lady Middleton lui Lucy; căci sunt sigură că te-ar dura ochii dacă ai lucra filigran la lumina lumânării. Ne vom spăla noi păcatele pentru dezamăgirea ei mâine-dimineață, și sper să izbutim să nu se supere prea rău.

Această aluzie a fost de ajuns pentru ca Lucy să se adune și să spună:

— Dar vă înșelați, Lady Middleton; așteptam doar să știu dacă puteți face partida fără mine, altfel aș fi fost deja la filigranul meu.

Nu l-aș dezamăgi pe îngerașul nostru pentru nimic pe lume: iar dacă aveți nevoie de mine acum la masa de joc, sunt hotărâtă să termin coșulețul după cină.

— Ești foarte drăguță, și sper să nu te doară ochii; ești dumneata amabilă să suni să ți se aducă niște luminări pentru lucru? Sărmana mea fetiță ar fi tare dezamăgită, știu bine, dacă n-ar avea coșulețul gata până mâine, căci, deși i-am spus că în mod sigur nu o să fie, sunt sigură că ea îl așteaptă.

Lucy a tras imediat măsuta de lucru lângă ea și s-a așezat la lucru, cu un zel și o veselie care păreau să sugereze că n-ar fi găsit pe lume plăcere mai mare decât să lucreze în filigran un coșuleț pentru o copilă răsfățată.

Lady Middleton le-a propus celorlalte o partidă de cazino. Nimeni nu a ridicat vreo obiecție, în afară de Marianne care, cu obișnuita-i indiferență față de politeturile uzuale, a exclamat:

— Sper să aveți amabilitatea ca pe mine, una, să mă scuzați, doamnă. După cum știți, detest jocurile de cărți. Am să mă așez la pian; nu l-am atins de când a fost acordat.

Și, fără alte ceremonii, le-a întors spatele și s-a dus la pian.

Lady Middleton părea că mulțumește în gând Cerului că ea nu vorbise niciodată atât de nepoliticos.

— Știți bine, doamnă, că Marianne nu poate fi ținută mult timp departe de acel instrument, a intervenit Elinor, într-o încercare de a mai atenua ofensa. Lucru care nici nu prea mă miră; căci este cel mai bine acordat pian pe care l-am auzit vreodată.

Cele cinci rămase trebuiau acum să tragă cărțile.

— Poate că, dacă aș ieși din joc, i-aș putea fi de ajutor domnișoarei Steele, răsucind hârtile, a continuat Elinor; mai este atât de mult de lucru la coșuleț încât cred că-i cu neputință ca, lucrând singură, Lucy să isprăvească în seara asta. Mi-ar face mare plăcere să lucrez și eu la el, dacă Lucy îmi îngăduie s-o ajut.

— Ți-aș rămâne chiar foarte îndatorată pentru ajutor, căci acum văd că e mai mult de lucru decât mi-am închipuit! a exclamat Lucy. Și ar fi teribil ca, până la urmă, s-o dezamăgim pe draga noastră Annamaria.

— Oh, ar fi de-a dreptul înfiorător! a încuviințat domnișoara Steele. Scumpa de ea, cât de mult o iubesc!

— Ești foarte amabilă, i-a spus Lady Middleton lui Elinor. Și dacă-ți place lucrul de mână, poate că nu te-ar deranja să intri în joc la următoarea partidă, sau vrei să-ți încerci norocul acum?

Elinor a profitat bucuroasă de prima propunere și astfel, cu puțină diplomatie, pe care Marianne nu și-ar fi dat niciodată silința s-o aplice, și-a atins țelul și, în același timp, i-a făcut pe plac și lui Lady Middleton. Lucy i-a făcut

loc cu grijă, și cele două frumoase rivale s-au așezat una lângă cealaltă la masa de lucru și, în perfectă armonie, s-au angajat în isprăvirea aceluiași proiect. Din fericire, pianul la care cânta Marianne, atât de cufundată în propria-i muzică și în propriile gânduri, încât uitase deja că mai era și altcineva în încăperea în afara de ea, era atât de aproape de ele, că domnișoara Dashwood a apreciat că, la adăpostul sunetelor scoase de acesta, putea aborda în siguranță subiectul ce o interesa, fără riscul de a fi auzită de la masa de joc.

Capitolul 24

Pe un ton ferm, dar prudent, Elinor a intrat în subiect.

— N-aș merita încrederea cu care m-ai onorat dacă n-aș simți dorința de a relua subiectul sau curiozitate în privința lui. De aceea, n-am să-mi cer scuze pentru faptul că redeschid discuția.

— Îți mulțumesc că ai spart gheața! a exclamat Lucy, cu o voce caldă. Mi-ai luat o piatră de pe inimă; căci, într-un fel sau altul, mă temeam să nu te fi jignit prin ceea ce ți-am spus în luna aceea.

— Să mă jignești! Cum să-ți închipui așa ceva? Te rog să mă crezi că n-am avut nici cea mai mică intenție să creez o asemenea impresie, a zis Elinor, cu toată sinceritatea. A existat vreun motiv pentru încrederea pe care mi-ai acordat-o, care să nu fi fost onorabil și măgulitor pentru mine?

— Și totuși, te asigur că am deslușit în comportamentul dumitale o răceală și o neplăcere care m-au stânjenit, a replicat Lucy, cu ochii ei mici și pătrunzători, plini de înțeles. Am fost convinsă că te-ai supărat pe mine; și de-atunci, tot am muștrări de conștiință pentru că te-am indispus cu problemele mele. Dar mă bucur să aflu că totul a fost doar în mintea mea și

că nu mă învinuiești de nimic. Dacă-ai ști ce consolare a fost pentru mine să-mi ușurez sufletul vorbind cu dumneata despre lucrul acesta la care mă gândesc clipă de clipă, mila dumitale te-ar face, negreșit, să treci cu vederea orice altceva.

— Cred, într-adevăr, că a fost o mare ușurare pentru dumneata să-mi mărturisești situația în care te afli și fii sigură că nu vei avea nicicând motiv să regreti. Cazul dumitale e profund nefericit; mi se pare că ești înconjurată de obstacole din toate părțile și veți avea nevoie de toată afecțiunea reciprocă pentru a trece cu bine de ele. Din câte știu, domnul Ferrars e întru totul dependent de mama lui.

— El, singur, are numai două mii de lire; ar fi o nebunie să ne căsătorim cu un asemenea venit, cu toate că, din partea mea, aș renunța la orice posibilitate de a încheia un mariaj mai bun, fără vreun regret. Eu, una, am fost mereu obișnuită cu un trai modest și, de dragul lui, aș îndura toată sărăcia; dar îl iubesc prea mult pentru a fi atât de egoistă încât să-l jefuiesc cu mâna mea de averea pe care poate că mama lui i-ar da-o dacă ar face o partidă pe placul ei. Trebuie să așteptăm, s-ar putea să mai dureze ani întregi. Cu aproape orice bărbat de pe lumea asta, ar fi o perspectivă îngrijorătoare; dar nimic nu mă poate lipsi de afecțiunea și statornicia lui Edward.

— Convingerea aceasta trebuie să însemne totul pentru dumneata; iar Edward trebuie că are și el tot atâta încredere în dumneata. Dacă forța atașamentului vostru reciproc ar slăbi, așa cum se întâmplă în cazul multor oameni, iar în multe împrejurări ar fi ceva firesc în timpul unei logodne de patru ani, situația voastră ar fi, în acest caz, una jalnică, într-adevăr.

La auzul acestor vorbe, Lucy a ridicat privirea; dar Elinor a avut grijă ca pe chipul ei să nu se citească nimic care ar fi putut imprima cuvintelor ei vreo suspiciune.

— Dragostea lui Edward pentru mine, a spus Lucy, a fost greu încercată de îndelungatele noastre despărțiri, încă de când ne-am logodit, și a ieșit de fiecare dată

triumfătoare, așa încât aş fi de neiertat dacă aş pune-o acum la îndoială. Pot spune cu mâna pe inimă că nu mi-a dat niciodată vreun motiv de îngrijorare, de la început şi până acum.

Elinor nu ştia dacă să zâmbească sau să ofteze la auzul acelei afirmaţii.

Lucy a continuat.

— Eu sunt geloasă din fire, şi ţinând seama de situaţiile noastre diferite în societate, de faptul că el ieşea în lume mult mai mult decât mine, precum şi de separarea noastră continuă, aveam suficiente motive să-l bănuiesc, așa încât aş fi aflat pe loc adevărul, dacă şi-ar fi schimbat câtuşi de puţin comportamentul faţă de mine când ne întâlneam sau ar fi fost trist dintr-o pricină necunoscută, ori dacă ar fi vorbit mai mult despre o doamnă decât despre celelalte sau dacă ar fi părut, în orice privinţă, mai puţin bucuros să se afle la Longstaple decât de obicei. Nu vreau să sugerez că aş fi, în genere, foarte perspicace sau o bună observatoare, dar anume în acest caz, sunt convinsă că nu m-aş putea înşela.

„Toate bune şi frumoase”, s-a gândit Elinor; „dar nu poate fi o constrângere pentru niciunul din noi”.

— Dar, a reluat ea, după o scurtă tăcere, ce perspective aveţi? Sau nu aveţi niciuna în afară de a aştepta moartea doamnei Ferrars, ceea ce ar fi o soluţie extremă şi atât de tristă? Fiul ei este, aşadar, hotărât, să se supună acestei soluţii şi neplăcerii atâtor ani de aşteptare în care să te implice şi pe dumneata, în loc să rişte să-i spună adevărul, iar doamna să fie mâhnită o vreme?

— De-am fi siguri că numai pentru o vreme! Dar doamna Ferrars e o femeie foarte orgolioasă şi încăpăţânată şi, cel mai probabil, când va afla, după prima criză de furie, va decide numaidecât să-i lase totul lui Robert, iar de dragul lui Edward, gândul acesta mă înspăimântă şi îmi alungă orice pornire de a lua măsuri pripite.

— Şi de dragul dumitale, sau dezinteresul întrece

orice rațiune?

Lucy s-a uitat din nou la Elinor și n-a zis nimic.

— Îl cunoști pe domnul Robert Ferrars? a întrebat-o Elinor.

— Deloc; nu l-am văzut în viața mea, dar îmi închipui că nu seamănă câtuși de puțin cu fratele lui; e un prostănac și un mare filfizon.

— Mare filfizon! a repetat domnișoara Steele, căreia cuvintele i-au trecut pe la ureche într-o pauză în partitura lui Marianne. Oh, cred că vorbesc despre drăguții lor!

— Te înșeli amarnic, surioară, a strigat Lucy, drăguții noștri tocmai că *nu* sunt filfizoni.

— Cel al domnișoarei Dashwood garantez eu că nu este, a spus doamna Jennings, râzând din toată inima. Căci e unul dintre cei mai modești și mai bine-crescuți tineri pe care i-am cunoscut; cât despre

Lucy, e o fată atât de șireată, încât nici n-ai cum să afli de cine îi place *dumneaei*.

— Oh! a făcut domnișoara Steele, privind în jur cu subînțeles. Îndrăznesc să spun că și curtezanul lui Lucy e tot atât de modest și de bine-crescut ca cel al domnișoarei Dashwood.

Fără să vrea, Elinor a roșit. Lucy și-a mușcat buza și i-a aruncat o privire mânioasă surorii sale. Pentru o vreme, între cele două s-a așternut tăcerea. Lucy a fost prima care i-a pus capăt, vorbind în șoaptă, cu toate că Marianne le oferea acum adăpostul sigur al unui concert magnific.

— Am să-ți mărturisesc sincer ce plan mi-a venit de curând în minte, pentru a face situația mai suportabilă; mă văd chiar obligată să-ți împărtășesc secretul, întrucât ești și dumneata implicată. Îndrăznesc să spun că îl cunoști îndeajuns de bine pe Edward ca să știi că el ar prefera biserica oricărei alte profesii; planul meu acum e ca el să intre în rândul preoțimii cât de curând posibil și apoi, cu ajutorul dumitale, pe care n-am nicio îndoială că ai avea amabilitatea să i-l oferi din prietenie pentru el și, sper eu, din puțină simpatie pentru mine, poate că fratele dumitale ar putea fi convins să-i dea parohia de la Norland; am

înțeles că e una foarte bună, și se pare că actualul preot paroh nu mai are multe zile de trăit. Ne-ar fi îndeajuns ca să ne putem căsători, iar restul îl vom lăsa în seama timpului și a șansei.

— Aș fi oricând bucuroasă să-mi arăt stima și prietenia pentru domnul Ferrars, a replicat Elinor. Dar nu-ți dai și dumneata seama că, într-o asemenea situație, nu e câtuși de puțin nevoie? Edward e fratele doamnei John Dashwood, și *asta* va fi o recomandare suficientă în fața soțului dumneaei.

— Atâta numai că doamna John Dashwood nu e de acord ca Edward să intre în rândul preoțimii.

— Atunci, aș zice, mai degrabă, că nici influența mea nu o să rezolve mare lucru.

Au rămas din nou în tăcere timp de mai multe minute. Într-un final, Lucy a spus, cu un oftat adânc:

— Cred că cel mai înțelept ar fi să punem imediat capăt întregii afaceri și să rupem logodna. Mi se pare că suntem atât de copleșiți de piedici din toate părțile, încât, cu toate că o vreme vom suferi, poate că până la urmă vom fi mai fericiți așa. Dar n-ai vrea să mă sfătuiești, domnișoară Dashwood?

— Nu, a răspuns Elinor, cu un zâmbet menit să-i ascundă tulburarea. În această chestiune, cu siguranță n-am să te sfătuiesc. Știi prea bine că părerea mea n-ar avea nicio greutate pentru dumneata, dacă nu ți-ar respecta dorințele.

— Dar mă nedreptățești, a replicat Lucy, cu profundă solemnitate. Nu țin la părerea nimănui cum țin la a dumitale; și sunt convinsă că dacă mi-ai spune „Fără doar și poate, te sfătuiesc să rupi logodna cu Edward Ferrars, ca să puteți fi amândoi fericiți”, aș face-o numaidecât.

Elinor a roșit, dându-și seama de nesinceritatea viitoarei soții a lui Edward și i-a răspuns:

— Chiar dacă aș avea o opinie în această privință, fie și numai acest compliment m-ar înspăimânta îndeajuns ca să nu mi-o exprim. Influența mea ar fi prea mare; puterea de a despărți două persoane care se iubesc într-atât

înseamnă prea mult pentru o persoană indiferentă.

— Tocmai pentru că ești o persoană indiferentă, a spus Lucy, ușor înțepată și pe un ton apăsător, judecata dumitale ar cântări atât de greu pentru mine. Dacă s-ar presupune că ești influențată în vreo privință de propriile dumitale sentimente, părerea dumitale n-ar face nici doi bani.

Elinor a considerat că este mai înțelept să nu răspundă, ca nu cumva să ajungă să se provoace una pe cealaltă la o sporire neadecvată a dezinvolturii și a lipsei de rezervă; ba chiar era aproape hotărâtă să nu mai aducă niciodată subiectul în discuție. Așadar, a urmat o nouă pauză în conversație, care a ținut multe minute, și tot Lucy a fost cea care a rupt tăcerea.

— O să vii la Londra în iarna asta, domnișoară Dashwood? a întrebat ea, cu obișnuita-i complezență.

— Cu siguranță, nu.

— Îmi pare rău s-aud, i-a răspuns cealaltă, în timp ce ochii i s-au luminat pe dată la auzul informației. Mi-ar fi făcut mare plăcere să te întâlnesc acolo! Dar îndrăznesc să spun că, până la urmă, ai să vii totuși. Sunt convinsă că fratele și cumnata dumitale te vor invita să-i însoțești.

— Chiar de-ar fi așa, nu voi putea să le onorez invitația.

— Ce ghinion! Speram să ne vedem acolo. Eu și Anne suntem așteptate, la sfârșitul lui ianuarie, la niște rude care de câțiva ani ne tot invită! Dar eu am să merg doar ca să-l văd pe Edward. Va sosi în februarie, altfel Londra n-ar avea niciun farmec pentru mine; n-am dispoziția necesară.

În scurt timp, când prima partidă de cărți s-a încheiat, Elinor a fost chemată la masa de joc, și astfel s-a încheiat și discuția confidențială dintre cele două domnișoare, care au acceptat situația fără părere de rău, căci niciuna nu spusese nimic care să le scadă antipatia reciprocă anterioară; iar Elinor s-a așezat la masa de joc, nutrind convingerea plină de melancolie că Edward nu numai că nu simțea vreo urmă de afecțiune pentru femeia care urma să-i fie soție, dar că nu va avea parte nici măcar

de norocul de a fi cât de cât fericit în căsnicie, noroc pe care afecțiunea ei sinceră i l-ar fi dat, căci numai din egoism o femeie ar fi putut obliga un bărbat să mențină o logodnă pe care părea să știe prea bine că el nu și-o mai dorea.

De atunci, Elinor nu a mai deschis subiectul, iar când era adus în discuție de Lucy, care nu scăpa aproape niciun prilej în acest sens și avea mare grijă să-și informeze confidența cât de fericită era ea, ori de câte ori primea o scrisoare de la Edward, Elinor trata întreaga chestiune cu calm și prudență și schimba vorba de îndată ce politetea i-o permitea; căci i se părea că astfel de conversații erau o favoare pe care Lucy nu o merita, iar pentru ea erau primejdioase.

Vizita domnișoarelor Steele la Barton Park s-a prelungit cu mult mai mult decât ar fi impus invitația inițială. Interesul care li se acorda era tot mai mare; prezența lor devenise indispensabilă; Sir John nici nu voia să audă de plecarea lor; și, în ciuda numeroaselor angajamente asumate de multă vreme la Exeter și a necesității de a se întoarce pentru a se ocupa numaidecât de ele, lucru reiterat la sfârșitul fiecărei săptămâni, s-au lăsat convinse să mai rămână aproape două luni la Barton Park și să ajute la organizarea acelei sărbători care, pentru a-și proclama importanța, impune mai multe baluri private și dineuri somptuoase decât de obicei.

Capitolul 25

Cu toate că doamna Jennings avea obiceiul de a petrece o mare parte din an acasă la copiii și prietenii ei, asta nu însemna că nu avea și o reședință proprie. De la moartea soțului ei, care desfășurase comerț prosper într-o zonă mai puțin elegantă a Londrei, doamna Jennings locuise, pe timpul iernii, într-o casă de pe una dintre străduțele de lângă Portman Square. Așadar, la începutul

lui ianuarie, a început să-și îndrepte gândurile către această locuință și, într-o bună zi, din senin, le-a invitat pe cele două domnișoare Dashwood mai mari s-o însoțească. Elinor, fără să bage de seamă cum se schimbase la față sora ei și nici privirea ei însuflețită care trăda interesul față de acel plan, s-a grăbit să mulțumească pentru invitație, dar s-o refuze categoric în numele amândurora, crezând că exprimă dorința ambelor surori. Pretextul a fost hotărârea lor neclintită de a nu-și părăsi mama în acea perioadă a anului. Doamna Jennings a primit refuzul cu oarecare mirare și a reiterat numaidecât invitația.

— Vai, Doamne! Dar sunt convinsă că doamna Dashwood se poate lipsi de voi o vreme, și vă implor să-mi faceți favoarea de a mă însoți, căci mi-ar plăcea nespun. Să nu vă închipuiți că m-ați încurca cu ceva, căci n-ar fi niciun deranj. Ar însemna doar c-am s-o trimit pe Betty cu trăsura, și sper ca măcar *atâta lucru* să îmi permit. Iar noi trei vom călători numai bine în caleașca mea; și cât vom sta în Londra, dacă nu aveți chef să mă însoțiți în vizitele mele, nu face nimic, puteți ieși oricând cu una dintre fiicele mele. Sunt convinsă că mama voastră n-ar avea nimic împotrivă; căci la ce mână bună am avut eu să-mi mărit fetele, cred că mă va considera o persoană foarte potrivită să am grijă de voi; și dacă până la final n-am să-i găsesc măcar uneia din voi un soț bun, nu va fi vina mea. Eu, una, am de gând să vă pun o vorbă bună la toți tinerii, așa să știți.

— Am impresia, a intervenit Sir John, că domnișoara Marianne n-ar avea nimic de obiectat la planul acesta, dacă și sora dumneaei mai mare s-ar da pe brazdă. Nu-i deloc ușor pentru dumneaei să nu aibă parte de niciun pic de distracție, doar pentru că domnișoara Dashwood nu dorește. Așa că eu v-aș sfătui pe voi două s-o ștergeți la Londra de cum vă săturați de Barton, fără să-i suflați un cuvântel domnișoarei Dashwood.

— Nu, a strigat doamna Jennings, căci deși sunt convinsă că m-aș bucura nespun de compania domnișoarei Marianne, indiferent dacă domnișoara Dashwood vine sau

nu cu noi, eu, una, zic că, întotdeauna, cu cât mai mulți, cu atât mai bine, și pentru ele cred că ar fi mai plăcut să fie împreună; întrucât, dacă se plictisesc cumva de mine, pot vorbi între ele și pot glumi pe la spate pe seama năravurilor mele. Dar dacă nu vin ambele, atunci măcar una din ele e musai să vină. Doamne, Dumnezeu! Cum vă închipuiți voi că aş putea trăi singură, când, până în iarna asta, am fost obișnuită s-o am tot timpul cu mine pe Charlotte. Hai, domnișoară Marianne, bate palma cu mine și, dacă domnișoara Dashwood se va răzgândi, va fi cu atât mai bine.

— Vă mulțumesc din toată inima, a spus Marianne, cu o voce caldă. Vă rămân veșnic recunoscătoare pentru invitația pe care mi-o faceți și m-ar face foarte fericită, poate chiar mai fericită ca niciodată, dacă aş putea s-o onorez. Dar mama mea, draga și buna mea mamă... Elinor are dreptate, căci dacă absența noastră ar face-o să fie mai nefericită, mai neliniștită... Oh! Nu, nimic nu trebuie să mă ispitească s-o părăsesc. Nu trebuie, nu vreau să mă frământ.

Doamna Jennings a asigurat-o din nou că doamna Dashwood se poate lipsi de ele o vreme; iar Elinor, înțelegând-o acum pe sora ei, vedea indiferența acesteia față de orice aspect din pricina nerăbdării ei de a-l reîntâlni pe Willoughby, nu s-a mai opus fățiș planului și s-a mulțumit să spună că mama lor hotăra, cu toate că nu se prea aștepta să primească din partea ei vreun sprijin în a împiedica acea vizită cu care nu putea fi de acord în cazul lui Marianne și pe care ea însăși avea anumite motive s-o evite. Oricare ar fi fost dorința lui Marianne, mama ei avea s-o sprijine negreșit; nu se putea aștepta s-o influențeze în vreun fel pe aceasta din urmă să se comporte cu prudență într-o chestiune în care nu reușise să-i insufle nicio suspiciune; și nu îndrăznea să-i explice motivele privind propria ei reticență de a pleca la Londra. Faptul că Marianne, pretențioasă din fire, cunoscând prea bine manierele doamnei Jennings și veșnic dezgustată de ele, trecea cu vederea toate inconvenientele acestea, fără a

ține seama că sensibilitățile ei aveau să fie rănite, urmărind un singur țel, constituia o dovadă atât de puternică, de concretă a importanței pe care îl avea acel țel pentru ea, încât, în ciuda a tot ceea ce se întâmplase, Elinor nu se așteptase să asiste la așa ceva.

Când a fost informată despre invitația cu pricina, doamna Dashwood, convinsă că o astfel de călătorie avea să fie distractivă pentru ambele ei fice și observând, grație grijii afectuoase pe care i-o purta lui Marianne, cât de mult își dorea aceasta să meargă, nici n-a vrut să audă că ele ar putea refuza cumva din pricina ei; a insistat ca amândouă să accepte numaidecât; și apoi a început să întrevadă, cu optimismul ei obișnuit, o mulțime de avantaje care aveau să decurgă, pentru ele, toate, din această separare.

— Sunt încântată de planul acesta, e exact ce-mi doresc pentru voi. Iar eu și Margaret vom avea la fel de mult de câștigat de pe urma lui. După ce veți pleca împreună cu familia Middleton, ne vom vedea liniștite și bucuroase de cărțile și de muzica noastră! Veți vedea numai, la întoarcere, ce progrese va fi făcut Margaret! Și am și un mic plan de modificare a camerelor voastre, pe care acum pot să-l duc la îndeplinire fără să deranjez pe nimeni. Trebuie să mergeți la Londra, *negreșit*; după mine, orice tânără de condiția voastră ar trebui să se familiarizeze cu obiceiurile și distracțiile londoneze. Vă veți afla sub grija părintească a unei femei cumsecade, de care nu mă îndoiesc nicio clipă că o să vă trateze cu bunătate. Și, cel mai probabil, vă veți întâlni și cu fratele vostru și, indiferent ce metehne ar avea, el sau soția lui, când mă gândesc cine a fost tatăl lui, nu pot îndura gândul de a vă ști atât de îndepărtați unii de alții.

— Cu toate că din dorința ta obișnuită de a ne face fericite, a spus Elinor, ai înlăturat orice impediment ce-ar fi putut apărea în calea acestui plan, există o obiecție care, după părerea mea, nu poate fi respinsă cu atâta ușurință.

Marianne s-a schimbat dintr-odată la față.

— Și ce are de gând să ne sugereze draga și prudenta mea Elinor? a întrebat doamna Dashwood. Ce obstacol

extraordinar vrea să ne prezinte? Să nu aud vreo vorbă despre cheltuieli.

— Iată care-i obiecția mea: deși cred că doamna Jennings este bună la suflet, nu e o femeie a cărei companie să ne facă plăcere sau a cărei protecție să ne ridice în ochii lumii.

— Ce-i drept, așa e, a răspuns doamna Dashwood, însă nu veți fi aproape niciodată numai în compania dumneaei, iar în societate veți apărea aproape mereu însoțite de Lady Middleton.

— Dacă pe Elinor o sperie antipatia ei față de doamna Jennings, a intervenit Marianne, acest lucru n-ar trebui să mă împiedice și *pe mine* să-i accept invitația. Eu nu am atâtea scrupule și sunt convinsă că voi face față cu ușurință oricărei neplăceri de acest gen.

Elinor nu și-a putut reține un zâmbet la această manifestare de indiferență față de manierele unei persoane în privința căreia îi fusese deseori greu să o convingă pe Marianne să se poarte cu o politețe elementară; și a decis în sinea ei că, dacă sora ei insista să meargă, avea s-o însoțească, întrucât nu i se părea oportun ca Marianne să fie lăsată să judece numai după capul ei sau ca doamna Jennings să fie lăsată pe seama lui Marianne în timpul petrecut în casă. Și s-a împăcat mai ușor cu această decizie când și-a adus aminte că, din spusele lui Lucy, Edward Ferrars avea să sosească la Londra abia în februarie; și că vizita lor se putea încheia, în mod rezonabil, până atunci.

— Insist să mergeți *amândouă*, a spus doamna Dashwood. Obiecțiile acestea nu au niciun sens. Vă va face mare plăcere să mergeți la Londra, mai ales dacă veți fi împreună; iar dacă Elinor ar fi dispusă să se gândească și la distracțiile care vă așteaptă, ar vedea că acestea pot veni din mai multe surse; s-ar putea aștepta, poate, la o apropiere în relațiile cu familia cumnatei sale.

Elinor și-a dorit adeseori să găsească prilejul potrivit pentru a slăbi convingerea mamei sale cu privire la atașamentul dintre ea și Edward, pentru ca șocul să nu fie

atât de puternic atunci când întregul adevăr avea să iasă la iveală, iar acum, în fața acestui atac, deși aproape fără nicio speranță de izbândă, s-a străduit să-și pună în aplicare planul, zicând, pe un ton cât mai calm cu putință:

— Îmi place foarte mult de Edward Ferrars și voi fi mereu bucuroasă să-l revăd; cât privește însă restul familiei lui, mi-e perfect egal dacă am s-o cunosc vreodată sau nu.

Doamna Dashwood a zâmbit, dar n-a spus nimic. Marianne a ridicat privirea, uimită, și Elinor s-a gândit atunci că ar fi fost mai bine să-și țină gura.

După ce au mai discutat puțin, s-a decis ca invitația să fie pe deplin acceptată. Doamna Jennings a primit vestea cu multă bucurie, dându-le toate asigurările că vor fi tratate cu toată bunătatea și grija; și nu a fost singura care s-a bucurat. Sir John era încântat; căci, pentru un bărbat care se temea mai presus de orice de singurătate, faptul că dobândise încă doi musafiri la Londra însemna ceva. Chiar și Lady Middleton s-a străduit să fie încântată, ceea ce nu-i prea stătea în fire; cât despre domnișoarele Steele, mai ales Lucy, acestea nu fuseseră nicicând atât de fericite precum le-a făcut această veste.

Elinor s-a supus cu mai puțină reținere decât se așteptase acelui aranjament care contravenea dorințelor ei. Cât despre ea, îi era de-acum indiferent dacă se ducea sau nu la Londra, iar când a văzut cât de încântată era mama ei de idee și că sora ei deborda de entuziasm, în priviri, voce și purtare, că-și recăpătase însuflețirea obișnuită, ba încă era mai veselă decât de obicei, nu a mai putut rămâne nemulțumită, și nici nu și-a mai îngăduit să se gândească la consecințe.

Bucuria lui Marianne aproape că întrecea fericirea, într-atât era de exaltată și de nerăbdătoare să plece. Singurul lucru care o mai tempera era că-i părea nespus de rău s-o părăsească pe mama ei. Nici suferința doamnei Dashwood nu era mai mică și, dintre ele trei, numai Elinor părea să considere că, totuși, despărțirea lor nu era veșnică.

Au plecat în prima săptămână din luna ianuarie. Familia Middleton avea să le urmeze câteva zile mai târziu. Domnișoarele Steele au rămas la Barton Park, urmând să părăsească moșia numai odată cu restul familiei.

Capitolul 26

Pe când se afla în caleașcă alături de doamna Jennings, începându-și călătoria spre Londra sub protecția și la invitația ei, Elinor nu își putea reține mirarea pentru situația în care se afla, având în vedere de cât de puțin timp o cunoșteau ele pe această doamnă, de cât de nepotrivite erau ca vârstă și temperament și câte obiecții avusese ea cu doar câteva zile în urmă împotriva acelei idei! Dar toate obiecțiile fuseseră depășite sau trecute cu vederea grație aceluia entuziasm fericit al tinereții, pe care Marianne și mama ei îl împărtășeau; iar Elinor, în ciuda faptului că uneori avea îndoieli legate de statornicia lui Willoughby, nu putea fi martoră la extazul așteptării pline de încântare ce-i umplea sufletul lui Marianne și îi făcea ochii să strălucească, fără să simtă cât de pustie era, prin comparație, perspectiva sa, cât de lipsită de veselie era propria ei stare de spirit și cu câtă bucurie ar lua parte la veselia surorii ei dacă ar fi avut și ea același țel s-o însuflețească, aceeași posibilitate de a spera. În scurt timp însă, intențiile lui Willoughby aveau să fie clare; după toate probabilitățile, el se afla deja la Londra. Nerăbdarea lui Marianne de a pleca arăta că ea se aștepta să-l găsească acolo; iar

Elinor era hotărâtă nu doar să dobândească orice perspectivă nouă asupra caracterului său, pe care i-o puteau oferi propriile observații sau informațiile oferite de alții, dar și să-i urmărească purtarea față de sora ei cu asemenea atenție încât să descopere, în cel mai scurt timp cu putință, cine este el cu adevărat și ce gânduri are. Dacă rezultatul observațiilor ei avea să fie unul nefavorabil, era

decisă cu orice preț să-i deschidă ochii surorii ei; în caz contrar, eforturile ei aveau să se îndrepte în altă direcție – trebuia să învețe cum să evite orice comparație egoistă și să-și alunge orice urmă de regret ce i-ar putea știrbi mulțumirea sufletească față de fericirea lui Marianne.

Călătoria lor a durat trei zile, iar pe drum, comportamentul lui Marianne a constituit un bun exemplu al complezenței și tovarășiei plăcute pe care doamna Jennings le putea aștepta de la ea. A rămas tăcută aproape tot drumul, adâncită în propriile gânduri, și abia dacă a scos vreo vorbă fără să fie întrebată, în afară de cazul când vreun peisaj mirific îi smulgea câte o exclamație de încântare, adresată doar surorii ei. Așadar, ca să compenseze purtarea surorii ei, Elinor și-a asumat numaidecât rolul impus de regulile de politețe, s-a comportat cu cea mai mare grijă față de doamna Jennings, a vorbit cu ea, au râs împreună și a ascultat-o cât de mult i-a stat în putință; cât despre doamna Jennings, aceasta le trata pe ambele domnișoare Dashwood cu toată bunătatea posibilă, se arăta săritoare cu fiecare ocazie, pentru a le face să se simtă în largul lor și să fie încântate și s-a necăjit numai pentru că n-a reușit să le facă să-și aleagă singure mâncarea la han sau să afle de la ele dacă preferă somon sau cod, carne de pasăre sau cotlete de vițel. Au ajuns la Londra în cea de-a treia zi, pe la ora trei, bucuroase că, după o asemenea călătorie, puteau coborî în sfârșit din caleașcă, pentru a se delecta cu plăcerea unui foc bun.

Casa era frumoasă și decorată cu mult bun-gust, iar tinerele domnișoare și-au luat numaidecât în primire apartamentul foarte confortabil. Înainte, acesta îi aparținuse lui Charlotte, și deasupra poliței căminului atârna un peisaj lucrat de ea, din mătase colorată, drept mărturie că cei șapte ani petrecuți într-o prestigioasă școală londoneză nu fuseseră în zadar.

Cum masa nu avea să fie gata în mai puțin de două ore de la sosirea lor, Elinor s-a hotărât să se folosească de acest prilej pentru a-i scrie mamei sale și s-a așezat la un

birou. Câteva clipe mai târziu, Marianne i-a urmat exemplul.

— Scriu acasă, Marianne, a spus Elinor. N-ar fi mai bine ca tu să-ți amâni scrisoarea cu o zi sau două?

— Dar eu nu-i scriu mamei, s-a grăbit Marianne să răspundă, de parcă ar fi vrut să evite alte întrebări.

Elinor n-a mai spus nimic; s-a gândit însă pe loc că sora ei îi scria lui Willoughby; și, la fel de rapid, a tras concluzia că, oricât de misterioasă ar fi fost purtarea lor în această privință, trebuie să fi fost logodiți. Această convingere, deși nu într-o totul satisfăcătoare, i-a făcut plăcere și a continuat să-și scrie epistola cu și mai mult zel. Marianne a isprăvit în numai câteva minute; nu putea să fie mai mult de un bilețel; l-a împăturit apoi, a pus pecetea și a notat în grabă adresa. Lui Elinor i s-a părut că distinge un W mare; și, de cum a terminat, Marianne a sunat din clopoțel și l-a rugat pe lacheul care și-a făcut apariția să pună scrisoarea la poșta care livra corespondența în Londra și în suburbii. Astfel, chestiunea a fost pe dată aranjată.

Marianne a fost în continuare foarte bine dispusă; dar în entuziasmul ei se deslușea o neliniște care nu îi era pe plac surorii ei și care s-a accentuat pe măsură ce seara se apropia. N-a mâncat aproape nimic, iar când au revenit în salon, părea să asculte agitată fiecare zgomot de trăsură.

Elinor era mulțumită că doamna Jennings, ocupată cu diverse treburi în camera ei, nu asista la ceea ce se întâmpla. S-a servit apoi ceaiul și, după ce Marianne a fost de câteva ori dezamăgită de câte un ciocănit la ușa vreunei case învecinate, deodată s-a auzit o bătaie puternică, ce nu putea fi de la altă casă, iar Elinor a fost sigură că aceasta anunța sosirea lui Willoughby, în timp ce Marianne, tresărind, s-a îndreptat spre ușă. Era o tăcere deplină; nu putea dura mai mult de câteva secunde; a deschis ușa, a făcut câțiva pași spre scară și, după ce a tras cu urechea o jumătate de minut, s-a întors în cameră, pradă agitației firești pricinuite de convingerea că îl auzise pe el; copleșită

de emoție, în acea clipă nu s-a putut abține să nu exclame:

— Oh, Elinor, e Willoughby, e chiar el!

Și părea gata aproape să se arunce în brațele lui, când și-a făcut apariția colonelul Brandon.

Șocul era prea puternic pentru a fi suportat cu calm, iar Marianne a părăsit pe dată încăperea. Elinor era descumpănită; dar, în același timp, respectul pe care i-l purta colonelului Brandon a făcut-o să-i iasă în întâmpinare; și a îndurerat-o faptul că un om care ținea atât de mult la sora ei remarcase că, la vederea lui, aceasta nu simțise decât suferință și dezamăgire. Elinor văzuse limpede că el băgase de seamă, că o observase chiar pe Marianne părăsind încăperea, urmărind-o cu atâta uimire și îngrijorare, încât cu greu și-a amintit de regulile de politete impuse de prezența ei.

— E cumva bolnavă sora dumatăle?

Elinor a răspuns, destul de tulburată, că așa era, într-adevăr, și apoi a început să vorbească despre migrene, de o indispoziție și o oboseală puternică; și despre orice altceva ar fi putut justifica purtarea surorii sale.

Colonelul a ascultat-o cu multă atenție, dar, părând a-și fi revenit, n-a mai spus nimic altceva pe marginea subiectului și a început să vorbească direct despre plăcerea pe care i-o făcea să le întâlnească la Londra, adresând întrebările uzuale cu privire la călătorie și la prietenii rămași acasă.

În maniera aceasta liniștită, manifestând foarte puțin interes pentru ceea ce discutau, cei doi au continuat să vorbească, amândoi cam indispuși și cu gândul în altă parte. Elinor și-ar fi dorit foarte mult să-l întrebe dacă Willoughby era în oraș, dar se temea să nu-l rănească adresându-i o întrebare despre rivalul său; și, în cele din urmă, mai mult pentru a face conversație, l-a întrebat dacă se aflase la Londra în tot timpul de când nu-l mai văzuse.

— Da, a răspuns el, ușor stânjenit, aproape tot timpul; am fost o dată sau de două ori și la Delaford, pentru câteva zile, dar nu mi-a fost cu putință să mă întorc la Barton.

Vorbele acestea, și maniera în care au fost rostite, i-au reamintit pe loc lui Elinor de împrejurările în care colonelul părăsise Barton Park, cu toată neliniștea și bănuielile pricinuite doamnei Jennings, și s-a temut ca întrebarea ei să nu fi sugerat mai multă curiozitate pe marginea subiectului decât simțise de fapt.

Curând, li s-a alăturat și doamna Jennings.

— Oh! Domnule colonel, a spus, cu obișnuita-i veselie zgomotoasă, mă bucur nespus să te văd. Te rog să mă ierți că n-am putut veni mai degrabă, dar a trebuit să mă ocup și de mine puțin și să-mi aranjez lucrurile; căci a trecut o vreme de când n-am mai dat pe acasă, și știi și dumneata cum e, că se găsesc o mulțime de mărunțișuri de pus la punct după o absență îndelungată; și-apoi a trebuit să aranjez și cu Cartwright. Zău că, de la terminarea cinei, am trudit ca o furnicuță!

Dar zi-mi, rogu-te, domnule colonel, cum de-ai știut că vom ajunge azi la Londra?

— Am luat cina la domnul Palmer, și de la dumnealui am aflat cu plăcere despre asta.

— Așa, care vasăzică; și cum sunt lucrurile pe la ei? Ce face Charlotte? Cred că s-a rotunjit bine deja.

— Doamna Palmer părea să se simtă bine, și m-au rugat să vă transmit că o veți vedea mâine, negreșit.

— A, fără doar și poate, așa mă gândeam și eu. Ei bine, domnule colonel, am adus cu mine și două domnișoare, după cum vezi - sau, cel puțin, pe una din ele o vezi, dar e și a doua pe aici, pe undeva. Prietena dumitale, domnișoara Marianne. Cred că-ți va fi pe plac vestea aceasta. Nu știu cum o să aranjezi lucrurile cu domnul Willoughby în privința dumneaei. Ah, ce bine e să fii tânăr și frumos. Ei! Am fost și eu cândva tânără, dar prea frumoasă n-am fost niciodată - cel mai mare ghinion al meu. Cu toate astea, mi-am găsit un soț bun, și nu știu ce-ar putea face mai mult frumusețea, oricât de extraordinară ar fi ea. Ah! Bietul de el! S-au făcut mai bine de opt ani de când a răposat. Dar zi-ne și nouă, domnule colonel, pe unde ai umblat de când nu ne-am mai văzut? Și

cum îți merg afacerile? Hai, hai, să n-avem secrete între prieteni.

Colonelul i-a răspuns la toate întrebările cu răbdarea-i obișnuită, dar fără a o lămuri în nicio privință. Elinor începuse să prepare ceaiul, iar Marianne era de-acum nevoită să-și facă din nou apariția.

După sosirea ei, colonelul a devenit mai gânditor și mai tăcut, iar doamna Jennings n-a reușit să-l convingă să mai rămână prea mult. Niciun alt musafir nu și-a mai făcut apariția în acea seară, iar doamnele au căzut de acord să meargă devreme la culcare.

A doua zi dimineață, Marianne s-a trezit veselă și cu un aer fericit. Dezamăgirea serii precedente părea să fi fost dată uitării, cu gândul la ceea ce avea să-i aducă o nouă zi. Abia apucaseră să-și termine micul dejun, când caleașca doamnei Palmer a oprit în fața ușii, și, în câteva minute, ea a intrat râzând în încăpere: era atât de încântată să le vadă pe toate, încât nici nu-ți puteai da seama dacă se bucura mai mult să o reîntâlnească pe mama ei sau pe domnișoarele Dashwood. Era atât de surprinsă de sosirea lor la Londra, cu toate că sperase la asta; și era atât de mânioasă pentru că acceptaseră invitația mamei sale după ce pe a ei o refuzaseră, deși, în același timp, nu le-ar fi iertat niciodată dacă n-ar fi venit!

— Domnul Palmer se va bucura nespus să vă vadă, le-a zis ea. Ce credeți c-a spus când a auzit că veniți împreună cu mama? Am uitat ce anume, dar a fost tare caraghios!

După un ceas sau două petrecute în ceea ce mama ei numea un taifas tihnit, sau, cu alte cuvinte, după o sumedenie de întrebări legate de toate cunoștințele doamnei Jennings și după râsetele fără motiv ale doamnei Palmer, cea din urmă le-a sugerat tuturor s-o însoțească la niște magazine din oraș, unde avea treabă în acea dimineață, invitație pe care doamna Jennings și Elinor au acceptat-o cu dragă inimă, căci aveau și ele de făcut niște cumpărături; cât despre Marianne, cu toate că la început a refuzat, s-a lăsat apoi convinsă să meargă și ea.

Dar, oriunde ar fi mers, Marianne era cu ochii în patru. În Bond Street mai ales, pe unde s-au plimbat în cea mai mare parte a timpului, ochii ei au scrutat neîncetat împrejurimile; și în toate magazinele în care au intrat a fost la fel de absentă în privința fiecărui lucru care le interesa și le preocupa pe celelalte. Pretutindeni neliniștită și nemulțumită, sora ei nu a reușit să obțină de la ea părerea cu privire la vreun articol pe care voia să îl cumpere, cu toate că unele dintre ele le interesau pe amândouă: nimic nu-i făcea plăcere; nu-și dorea decât să se întoarcă numaidecât acasă și de-abia reușea să-și stăpânească enervarea pricinuită de târăgăneala doamnei Palmer, căreia îi fugeau ochii după fiecare lucru drăguț, scump sau nou, care își dorea cu ardoare să cumpere tot, nu se hotăra la nimic și își pierdea vremea oscilând între extaz și nehotărâre.

Când s-au întors acasă, se apropia deja ora prânzului; nici n-au intrat bine în casă, că Marianne a și luat-o la fugă pe scări, iar când Elinor s-a dus după ea, a găsit-o întorcându-se de la masă cu o expresie foarte tristă, dovadă că Willoughby nu trecuse pe acolo.

— Nu mi-a fost lăsată nicio scrisoare cât am lipsit? l-a întrebat Marianne pe lacheul care tocmai intra cu pachetele.

Răspunsul primit a fost negativ.

— Ești sigur? a insistat ea. Ești convins că niciun servitor și niciun portar n-a adus vreo scrisoare sau vreun bilet?

Bărbatul i-a răspuns că nimeni nu adusesese nimic.

— Ce ciudat! a spus ea în șoaptă, cu glas dezamăgită, întorcându-se cu spatele și privind pe fereastră.

„Ce ciudat, într-adevăr!”, a repetat Elinor în sinea ei, uitându-se cu neliniște la sora ei. „Dacă n-ar fi știut că e în oraș, nu i-ar fi scris așa cum a făcut-o; ar fi trimis scrisoarea la Combe Magna; iar dacă el e în oraș, ce ciudat că nici n-a venit, nici nu i-a scris! Oh, mamă dragă! Greșești că îngădui ca o logodnă între o fată atât de tânără și un bărbat pe care-l cunoști atât de puțin să se

desfășoare de o asemenea manieră, atât de îndoielnică, de misterioasă! Mi-aș dori să mă pot interesa; dar cum va fi oare primită implicarea *mea*?”

După ce a cântărit o vreme lucrurile, s-a hotărât că, dacă situația avea să se prezinte la fel de neplăcut și în zilele următoare, urma să aducă la cunoștința mamei sale necesitatea unei investigații serioase a problemei.

Au luat masa de seară în compania doamnei Palmer și a doua prietene mai în vârstă de-ale doamnei Jennings, cu care aceasta se întâlneau în cursul dimineții, când le și făcuse invitația. Cea dintâi a plecat la scurt timp după ce s-a servit ceaiul, pentru a-și îndeplini angajamentele din acea seară; iar Elinor s-a văzut nevoită să ajute la organizarea partidei de whist pentru celelalte doamne. Marianne nu era de niciun folos în astfel de ocazii, întrucât nu reușea niciodată să deprindă jocul; dar, deși avea tot timpul la dispoziție, seara ei nu era cu nimic mai plăcută decât cea a lui Elinor, fiind marcată de toată neliniștea așteptării și suferința dezamăgirii. Din când în când, se străduia să citească preț de câteva minute; dar, în scurt timp, cartea era aruncată deoparte, iar Marianne revenea la ocupația mai interesantă de a străbate încăperea în lung și-n lat, oprindu-se uneori când ajungea în dreptul ferestrei, cu speranța să deslușească mult așteptata bătaie în ușă.

Capitolul 27

— Dacă mai ține mult vremea asta frumoasă, Sir John nu prea o să aibă tragere de inimă să plece săptămâna viitoare de la Barton, a remarcat doamna Jennings în dimineața următoare, pe când luau micul dejun. Pentru vânători, e trist să piardă o zi de plăcere. Bieții de ei! Întotdeauna mi-e așa o milă de ei când li se întâmplă... par să sufere din toată inima.

— Așa este, a strigat Marianne, cu un glas vesel,

îndreptându-se spre fereastră în timp ce vorbea, pentru a vedea cum e afară. Nu m-am gândit la asta. Vremea aceasta îi va reține pe mulți dintre vânători în provincie.

Era o constatare fericită, ce i-a redat întreaga bună dispoziția.

— Pentru *ei*, e o vreme încântătoare, într-adevăr, a continuat ea, pe când se așeza la masă, cu o expresie de fericire pe chip. Câtă plăcere trebuie să le facă! Dar, a adăugat ea, cu o ușoară revenire a neliniștii în glas, nu poate ține prea mult. În perioada aceasta a anului, și după un asemenea șir de ploi, precis că se va sfârși în curând. Va veni gerul, și probabil că va fi năprasnic. Cam într-o zi sau două, așa zice; timpul acesta atât de blând nu mai poate dura prea mult. Poate chiar la noapte dă înghețul!

— În orice caz, a intervenit Elinor, înainte ca doamna Jennings să citească la fel de limpede ca ea gândurile lui Marianne, îndrăznesc să spun că-i vom avea pe Sir John și pe Lady Middleton alături de noi pe la sfârșitul săptămânii următoare.

— Da, draga mea, îți promit că-i vom avea aici. Mary are întotdeauna ultimul cuvânt.

„Iar acum”, s-a gândit în tăcere Elinor, „va trimite scrisoare și la Combe, cu poșta de azi”.

Dar dacă a făcut asta, epistola a fost scrisă și trimisă atât de discret, încât a scăpat vigilenței surorii sale. Indiferent cum ar fi stat lucrurile, și oricât de departe ar fi fost Elinor de a simți o deplină mulțumire în această privință, atunci când o vedea pe Marianne bine dispusă, nu putea rămâne nici ea foarte tulburată. Iar Marianne era bine dispusă; fericită că timpul era frumos, și încă și mai fericită în așteptarea gerului.

Cea mai mare parte a dimineții și-au petrecut-o lăsând bilețele pe la casele cunoștințelor doamnei Jennings, pentru a le înștiința că doamna se afla la Londra; iar Marianne a fost tot timpul ocupată să observe schimbările în direcția vântului, variațiile cerului și imaginându-și modificările aerului.

— Nu ți se pare că-i mai răcoare decât azi-dimineață,

Elinor? Mie mi se pare că-i o diferență foarte clară. Am mâinile reci și-n manșon.

Ieri nu cred c-a fost așa. Norii par să se risipească, în curând va ieși soarele și vom avea o după-amiază senină.

Elinor era când amuzată, când îndurerată; dar Marianne persevera și vedea în fiecare noapte, în strălucirea focului, și în fiecare dimineață, în vreo schimbare atmosferică, semnele certe ale apropierii gerului.

Domnișoarele Dashwood nu aveau motive mai întemeiate să fie nemulțumite de stilul de viață al doamnei Jennings și de cunoștințele ei decât de comportamentul doamnei față de ele, care era întotdeauna plin de solitudine. Toate aranjamentele din gospodăria ei erau conduse în cel mai îngăduitor mod cu putință și, în afară de câteva prietene vechi la care, spre regretul lui Lady Middleton, nu renunțase, nu vizita pe nimeni care ar fi putut să le indispună pe tinerele ei tovarășe. Mulțumită să constate că, în această privință, situația era mai confortabilă decât se așteptase, Elinor era foarte dispusă să se resemneze în privința plictiselii petrecerilor nocturne care, fie că se țineau acasă, fie în oraș, constau numai în jocul de cărți, ceea ce nu putea constitui cine știe ce amuzament pentru ea.

Colonelul Brandon, care fusese poftit să treacă oricând dorea, era aproape în fiecare zi la ele; venea să o privească pe Marianne și să stea de vorbă cu Elinor, căreia, adeseori, conversația cu el îi oferea mai multe satisfacții decât oricare alt eveniment zilnic, dar care, în același timp, privea cu multă îngrijorare interesul lui continuu față de sora ei. Se temea că interesul acesta devenea tot mai puternic. O îndurera să vadă cu câtă gravitate o privea deseori pe Marianne, și se vedea limpede că era mai mâhnit decât la Barton.

Cam la o săptămână de la sosirea lor, au aflat cu certitudine că Willoughby fusese și el acolo. Când s-au întors de la plimbarea matinală cu trăsura, au găsit cartea lui de vizită pe masă.

— O, Doamne! a strigat Marianne. A trecut pe aici cât am lipsit.

Elinor, bucuroasă să afle că Willoughby sosise la Londra, a îndrăznit acum să spună:

— N-ai grijă, va trece și mâine.

Dar Marianne nu părea s-o audă, iar când doamna Jennings a intrat în cameră, s-a făcut nevăzută cu prețioasa carte de vizită.

Evenimentul acesta, cu toate că pe Elinor a înveselit-o, surorii ei i-a redat, încă și mai acut, toată starea de agitație. Din acest moment, mintea ei n-a mai cunoscut liniștea; așteptarea ei de a-l vedea, clipă de clipă, apărând o făcea să nu mai fie bună de nimic. A doua zi dimineată, a insistat să rămână acasă, când celelalte doamne au ieșit.

Elinor nu se gândea decât la ce s-ar putea întâmpla în Berkeley Street în lipsa lor; dar la întoarcere, dintr-o singură privire către sora ei, și-a dat seama că Willoughby nu mai trecuse pe acolo. Chiar atunci a fost adus și pus pe masă un bilețel.

— Pentru mine! a strigat Marianne, pășind grăbită în față.

— Nu, doamnă, e pentru stăpâna mea.

Dar Marianne, încă neconvinsă, i l-a luat numaidecât din mână.

— Într-adevăr, e pentru doamna Jennings. Of, ce păcat!

— Așteptai, așadar, o scrisoare? a întrebat Elinor, neputând să mai păstreze tăcerea.

— Da, să zicem... dar nu neapărat.

— Nu ai încredere în mine, i-a spus Elinor, după un scurt moment de tăcere.

— Ba nu, Elinor, tocmai *tu* să-mi reproșezi una ca asta. Tu, care nu ai încredere în nimeni.

— Eu! a remarcat tânăra, cu un aer confuz. Dar, Marianne, eu nu am nimic de spus.

— Nici eu, i-a răspuns Marianne pe un ton apăsător. Așadar, suntem în aceeași situație. Niciuna din noi nu are nimic de spus; tu, pentru că nu ești comunicativă, și eu,

pentru că nu am nimic de ascuns.

Mâhnită din pricina acestei acuzații de a fi prea rezervată, pe care i-o făcuse sora ei și pe care nu o putea respinge, Elinor nu știa cum s-o convingă pe Marianne să se deschisă mai mult în fața ei, în asemenea împrejurări.

În scurt timp, și-a făcut apariția și doamna Jennings, iar când bilețelul i-a fost înmănat, l-a citit cu voce tare. Era de la Lady Middleton, anunțându-și sosirea în Conduit Street cu o noapte în urmă și rugând-o pe mama ei să treacă pe acolo, împreună cu verișoarele sale, în seara respectivă. Niște treburi ale lui Sir John și o puternică răceală de care suferea ea îi împiedicau pe ei să vină în Berkeley Street. Invitația a fost acceptată; după cum impuneau regulile de politețe, ambele domnișoare Dashwood ar fi trebuit s-o însoțească pe doamna Jennings în această vizită, dar, când s-a apropiat ora stabilită, lui Elinor nu i-a fost ușor să-și convingă sora să meargă, căci ea încă nu-l văzuse pe Willoughby; așa că o indispucea perspectiva oricărui amuzament în afara casei, ba mai mult, nici nu dorea să-și asume riscul de a rata o nouă vizită din partea lui.

Până la sfârșitul serii, Elinor și-a dat seama că omul nu-și schimbă firea odată cu locuința, căci, deși abia sosisese în oraș, Sir John reușise să strângă în jurul lui aproape douăzeci de tineri și să-i distreze cu un bal. Era însă o chestiune pe care Lady Middleton nu o aproba. În provincie, un dans organizat pe nepregătite era perfect acceptabil; la Londra însă, unde reputația de eleganță era mai importantă și mai dificil de obținut, însemna să-și asume un risc prea mare ca lumea să afle că Lady Middleton ținuse un dans cu numai opt sau nouă perechi, și două viori, unde se serviseră doar niște apetitive reci, și asta doar pentru a face pe plac câtorva fete.

Domnul și doamna Palmer erau și ei acolo; domnul Palmer, pe care nu-l văzuseră de când sosiseră în oraș, căci acesta avea grijă să evite orice atenție acordată soacrei lui și nu trecea niciodată pe la ea, nu a dat nici cel mai mic semn că le-ar recunoaște atunci când și-au făcut

apariția. Le-a aruncat doar o privire scurtă, de parcă nici n-ar fi știut cine sunt, și a schițat un salut din cap către doamna Jennings, din celălalt capăt al încăperii. Când a intrat, Marianne a aruncat o privire prin apartament; a fost de ajuns - *el* nu era acolo -, apoi s-a așezat, lipsită deopotrivă de dorința de a se amuza, dar și de a-i amuza pe ceilalți. Cam după vreo oră de când se reuniseră acolo, domnul Palmer s-a îndreptat spre domnișoarele Dashwood pentru a-și exprima surprinderea că le vedea la Londra, deși colonelul Brandon aflate despre sosirea lor cât se afla în vizită la el, iar el însuși spusese ceva foarte amuzant când aflate că aveau de gând să vină.

— Credeam că sunteți amândouă în Devonshire, a spus el.

— Zău așa? a replicat Elinor.

— Și când vă întoarceți?

— Nu știu.

Și cu asta, conversația lor s-a încheiat.

Marianne nu fusese niciodată atât de puțin dornică să danseze cum era în acea seară, și nicicând efortul n-o obosise într-atât. S-a plâns de asta pe când se întorceau în Berkeley Street.

— Da, da, a spus doamna Jennings. Cunoaștem noi prea bine motivul; dacă o anumită persoană, al cărei nume nu-l vom rosti, ar fi fost acolo, n-ai mai fi fost dumneata deloc obosită: și, ca s-o spunem pe-a dreptă, n-a fost foarte frumos din partea dumnealui să nu vină să te întâlnească, mai ales că fusese invitat.

— Invitat! a strigat Marianne.

— Așa mi-a zis fiica mea, Lady Middleton, căci, din câte se pare, Sir John s-ar fi întâlnit întâmplător cu dumnealui pe stradă, în dimineața asta.

Marianne n-a mai scos niciun cuvânt, dar părea să sufere îngrozitor. Nerăbdătoare în această situație să ușureze într-un fel suferința surorii sale, Elinor s-a hotărât să-i scrie, în dimineața următoare, mamei lor, sperând ca, stârnindu-i temerile pentru sănătatea lui Marianne, să o facă să-i adreseze acele întrebări prea îndelung amânate; a

doua zi, după micul dejun, a devenit și mai nerăbdătoare să-și pună planul în aplicare când a văzut că Marianne îi scria din nou lui Willoughby, căci nu putea presupune că scrisoarea era pentru altcineva.

Pe la prânz, doamna Jennings a ieșit singură cu niște treburi, și Elinor a început numaidecât să-și compună scrisoarea, în timp ce Marianne, prea neliniștită ca să facă ceva, prea tulburată ca să poată vorbi, se muta de la o fereastră la alta sau ședea în fața șemineului, pierdută în gânduri melancolice. Elinor a tratat cu toată seriozitatea cererea către mama sa, povestind tot ce se întâmplase, exprimându-și suspiciunile cu privire la nestatornicia lui Willoughby, stăruind ca, din datorie și afecțiune față de Marianne, să-i ceară să-i dezvăluie cum stau cu adevărat lucrurile între ea și Willoughby.

De-abia își încheiase scrisoarea, când o bătaie în ușă a vestit sosirea unui musafir, și în scurt timp a fost anunțat colonelul Brandon. Marianne, care nu voia să vadă pe nimeni, zărindu-l dinainte pe fereastră, a părăsit încăperea înainte ca el să fie poftit înăuntru. Colonelul avea un aer mai grav decât de obicei și, cu toate că s-a arătat mulțumit să o găsească pe domnișoara Dashwood singură, ca și cum ar fi vrut să-i vorbească între patru ochi, pentru o vreme n-a scos niciun cuvânt. Elinor, convinsă că avea să-i spună ceva legat de sora ei, aștepta cu nerăbdare ca el să înceapă să vorbească. Nu era pentru prima oară când Elinor nutrea aceeași convingere; căci, nu doar o dată, începând prin a face remarci de genul „sora dumitale nu e în apele ei azi” sau „sora dumitale are un aer trist”, colonelul Brandon părăsise pe punctul de a dezvălui, sau de a întreba, ceva cu privire la ea. După o pauză de câteva minute, tăcerea a fost întreruptă de colonel, care a întrebat-o pe un ton neliniștit când o putea felicita pentru că urma să aibă un frate? Elinor nu era pregătită pentru o astfel de întrebare și, în lipsa unui răspuns mai bun, a fost nevoită să recurgă la un tertip simplu și banal și să-l întrebe la ce se referea. Colonelul a schițat un zâmbet și a răspuns:

— Logodna surorii dumitale cu domnul Willoughby este un lucru știut de toată lumea.

— Nu poate fi știut de toată lumea, a replicat Elinor, dacă familia ei nu știe nimic despre asta.

— Îmi cer iertare, mă tem că întrebarea mea a fost lipsită de bună-cuviință, a spus colonelul, mirat. Dar n-am crezut să existe vreun secret, întrucât ei corespundea deschis, și toată lumea vorbește despre căsătoria lor.

— Dar cum se poate? De la cine ai auzit?

— De la mulți oameni, începând cu unii de care nici n-ai auzit și până la apropiați precum doamna Jennings, doamna Palmer și soții Middleton. Și totuși, poate că n-aș fi crezut – căci atunci când mintea refuză să creadă, va găsi mereu ceva care să-i întrețină îndoiala – dacă, atunci când servitorul mi-a deschis și m-a poftit înăuntru, n-aș fi văzut în mâna lui o scrisoare adresată domnului Willoughby, cu scrisul surorii dumitale. Am venit să mă interesez dacă așa stau lucrurile, dar eram convins dinainte să întreb. E totul bătut în cuie? E cu neputință să mai...? Însă nu am niciun drept și n-aș putea avea nicio șansă de izbândă. Te rog să mă ierți, domnișoară Dashwood. Cred că am greșit spunând atâtea lucruri, dar nu știu ce să mai fac, și am cea mai mare încredere în judecata dumitale. Spune-mi că totul e decis, că orice încercare... că, pe scurt, tot ce-mi rămâne de făcut e să-mi ascund sentimentele, dacă îmi va fi cu putință.

Cuvintele acestea, care pentru Elinor reprezentau o mărturisire directă a iubirii lui pentru sora ei, i-au produs o impresie puternică. La început, n-a putut să scoată niciun cuvânt, și chiar după ce și-a venit în fire, a stat să se gândească o vreme ce răspuns ar fi mai nimerit. De vreme ce ea știa atât de puțin cum stau de fapt lucrurile între Willoughby și sora ei, încercând să explice, ar fi putut în egală măsură să spună prea multe, dar și prea puține. Totuși, convinsă fiind că afecțiunea lui Marianne pentru Willoughby nu-i lăsa nicio speranță de reușită colonelului Brandon, indiferent de deznodământul acelei afecțiuni, și dorind ca purtarea ei să fie cât mai deschisă, după o

oarecare chibzuială, a decis că era mai prudent și mai amabil să spună mai mult decât știa de fapt sau decât credea. A recunoscut, așadar, că, deși nu fusese informată de către ei cu privire la situația lor, nu se îndoia de afecțiunea lor reciprocă și nu se mira să audă că țineau corespondență.

Colonelul a ascultat-o cu atenție, în tăcere, iar atunci când a terminat ce avea de spus, s-a ridicat imediat de pe scaun și, după ce a spus cu un glas gătit de emoție: „Surorii dumitale îi doresc toată fericirea din lume; iar lui Willoughby, să se străduiască să fie demn de ea”, și-a luat rămas-bun și a plecat.

Această conversație nu a fost de natură s-o liniștească pe Elinor nici în alte privințe; dimpotrivă, a rămas cu un sentiment de tristețe față de nefericirea colonelului Brandon, și nici măcar nu și-ar fi putut dori ca acesta să-i fie alungat, din pricina neliniștii legate de evenimentul ce trebuia să o confirme.

Capitolul 28

În următoarele trei sau patru zile, nu s-a petrecut nimic care s-o facă pe Elinor să regrete că o rugase pe mama ei să intervină; căci Willoughby nici n-a trecut pe la ele, nici nu a scris. Cam tot pe atunci s-au văzut nevoite s-o însoțească pe Lady Middleton la o petrecere, căci doamna Jennings era reținută la cealaltă fiică a ei, care nu se simțea bine; iar pentru această petrecere, Marianne, nespus de abătută, nepăsătoare la înfățișarea sa și părând să-i fie cu totul indiferent dacă mergea sau rămânea acasă, s-a pregătit fără să manifeste vreo urmă de speranță sau de bucurie. După ce s-a servit ceaiul, a rămas în salon, lângă șemineu, până la sosirea lui Lady Middleton, fără să se clintească de pe scaunul ei sau să-și schimbe atitudinea, pierdută în gânduri și nebăgând de seamă prezența surorii ei; când, în cele din urmă, li s-a spus că Lady Middleton le

așteaptă la ușă, a tresărit de parcă ar fi uitat cu desăvârșire că așteptau pe cineva.

Au sosit în vizită la ora convenită și, imediat ce șirul de trăsură dinaintea lor le-a permis, s-au dat jos, au urcat scările, și-au auzit numele anunțate de un glas răsunător și au intrat într-o încăpere splendid luminată, înțesată de lume și sufocantă. După ce au îndeplinit regulile impuse de etichetă, aducându-și omagiile stăpânei casei, li s-a îngăduit să se amestece în mulțime, împărtășind și ele căldura și disconfortul, sporite probabil acum și de prezența lor. După o vreme în care n-au spus mai nimic și au făcut și mai puțin, Lady Middleton s-a așezat la o partidă de cărți, și, cum Marianne nu avea dispoziția necesară să se plimbe de colo colo, ea și Elinor au reușit să găsească două scaune libere și s-au așezat nu departe de masa de joc.

Nu au rămas așa mult timp, întrucât Elinor l-a zărit pe Willoughby, la câțiva metri de ele, angajat într-o conversație însuflețită cu o tânără foarte elegantă. Acesta i-a surprins curând privirea, a făcut o plecăciune, dar fără a încerca să-i vorbească sau să se apropie de Marianne, cu toate că nu se putea să n-o fi văzut; după care și-a reluat discuția cu tânăra doamnă. Elinor s-a întors spre Marianne, într-un gest involuntar, ca să vadă dacă îl remarcase și ea. În acea clipă, Marianne tocmai îl zărea și ea și, radiind toată de fericire, s-ar fi dus numaidecât la el, dacă sora ei n-ar fi dat s-o oprească.

— Cerule! a exclamat ea. E aici... el e aici... Oh! De ce nu se uită la mine? De ce nu pot vorbi cu el?

— Te rog, te rog să te stăpânești, a strigat Elinor la ea, și nu-ți trăda sentimentele de față cu toată lumea. Poate că el încă nu te-a văzut.

Asta însă nici ea n-o putea crede; iar să se stăpânească într-un asemenea moment nu numai că ar fi fost peste puterile lui Marianne, dar ea nici dorea așa ceva. A rămas pe scaun într-o nerăbdare agonizantă, care-i schimba fiecare trăsătură a chipului.

În cele din urmă, Willoughby s-a întors din nou și le-a

privit pe amândouă; Marianne a tresărit și, rostindu-i numele cu afecțiune în glas, a întins mâna spre el. Bărbatul s-a apropiat și, adresându-i-se mai degrabă lui Elinor decât lui Marianne, de parcă ar fi vrut să-i evite privirea celei din urmă, și hotărât să-i ignore atitudinea, a întrebat la repezeală cum se simte doamna Dashwood și cât timp plănuiau să rămână la Londra. În fața unei asemenea atitudini, Elinor și-a pierdut orice prezență de spirit și n-a mai reușit să scoată o vorbă. Sora ei, în schimb, și-a exprimat numaidecât sentimentele. Roșie toată la față, a exclamat, cu o voce gătită de emoție:

— Doamne! Willoughby, ce înseamnă asta? Nu ai primit scrisorile mele? Nu dai mâna cu mine?

Pus în fața faptului împlinit, Willoughby n-a mai putut evita gestul, însă atingerea ei a părut să-i fie dureroasă și nu i-a ținut mâna mai mult de o clipă. În tot acest timp, era limpede că făcea eforturi să își recapete stăpânirea de sine. Privindu-l, Elinor și-a dat seama, după expresia chipului său, că se mai liniștise. După o clipă de tăcere, a început să vorbească pe un ton calm:

— Am avut onoarea să trec marșea trecută prin Berkeley Street și mi-a părut foarte rău că n-am avut norocul să te găsesc acasă, și nici pe doamna Jennings, de altfel. Cartea mea de vizită nu s-a rătăcit, sper.

— Dar n-ai primit biletele de la mine? a strigat Marianne, cuprinsă de cea mai cruntă neliniște. Trebuie să fie o greșeală - o greșeală îngrozitoare. Ce înseamnă asta? Spune-mi, Willoughby; pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi, ce s-a întâmplat?

El nu a spus nimic; s-a schimbat la față, și toată stânjeneala i-a revenit; dar, când a surprins privirea tinerei cu care discutase mai devreme, a simțit că trebuie să facă imediat un efort, așa că și-a recăpătat stăpânirea de sine și, zicând „Da, am avut plăcerea să aflu că ați sosit la Londra, mulțumesc că m-ați anunțat”, a schițat o plecăciune, s-a răsucit pe călcâie și s-a întors la prietena lui.

Marianne, care pălise înfiorător și nu mai putea sta în

picioare, s-a prăbușit pe scaun, iar Elinor, așteptându-se din clipă în clipă s-o vadă leșinând, încerca să o ferească de privirile celorlalți, în timp ce o ajută să-și vină în simțiri cu apă de lavandă.

— Du-te la el, Elinor, a strigat ea, de îndată ce a reușit să vorbească. Du-te la el și obligă-l să vină la mine. Spune-i că trebuie să-l văd din nou. Să-i vorbesc de îndată. Nu mă pot împăca... nu voi avea nicio clipă de liniște până n-o să mi se explice... ce e cu neînțelegerea asta îngrozitoare. O, du-te la el chiar acum!

— Cum ar fi cu putință? Nu, draga mea Marianne, trebuie să aștepți. Nu e locul pentru explicații. Așteaptă numai până mâine.

Abia a reușit însă s-o împiedice să se ducă ea însăși după el; iar s-o convingă să-și țină în frâu agitația, să aștepte, prefăcându-se măcar stăpână pe sine, până când ar fi putut să-i vorbească în intimitate, i-a fost cu neputință; căci Marianne a continuat să-și exprime, cu voce joasă, sentimentele de nefericire, prin exclamații de suferință, în scurt timp, Elinor l-a văzut pe Willoughby părăsind încăperea pe ușa ce dădea către scări și, spunându-i lui Marianne că el plecase, a încercat să o convingă că era cu neputință să-i mai vorbească în acea seară, ca un nou argument pentru ca ea să se calmeze. Marianne a rugat-o numaidecât pe Lady Middleton să le ducă acasă, căci se simțea prea nefericită pentru a mai rămâne vreo clipă acolo.

Lady Middleton, cu toate că se afla în mijlocul unei partide de cărți, aflând că Marianne nu se simțea bine și fiind prea politicoasă pentru a-i refuza cererea de a o conduce acasă, și-a trecut cărțile unei prietene și au plecat imediat ce au găsit trăsura. Pe tot drumul de întoarcere spre Berkeley Street, abia dacă au scos două vorbe. Marianne stătea într-o agonie mută, prea îndurerată pentru a plânge măcar; dar cum, din fericire, doamna Jennings încă nu se întorsese, s-au putut duce imediat în camera lor, unde, cu ajutorul sărurilor, și-a mai venit puțin în simțiri. În scurt timp, și-a scos hainele și s-a așezat în

pat, și, cum părea dornică să rămână singură, sora ei a lăsat-o, iar în timp ce aștepta întoarcerea doamnei Jennings, a avut suficient răgaz pentru a se gândi la cele petrecute.

Nu putea avea vreo îndoială că între Willoughby și Marianne existase vreun fel de logodnă, și la fel de limpede era că Willoughby se săturase de ea; căci, oricâte justificări ar fi găsit Marianne pentru a-și hrăni iluziile, nici măcar ea nu putea pune o asemenea purtare pe seama unei erori sau neînțelegeri de orice fel. Explicația nu putea consta decât într-o schimbare a sentimentelor. Ar fi fost poate și mai indignată dacă n-ar fi băgat de seamă stânjeneala aceea care părea să trădeze o conștientizare a purtării lui urâte și care o împiedica să-l considere atât de lipsit de scrupule încât să se fi jucat încă de la început cu sentimentele surorii sale, fără niciun motiv evident. Poate că absența îi slăbise interesul, iar conveniența socială îl îndemnase să și-l înfrângă, dar Elinor nu putea crede nici în ruptul capului că interesul acela n-ar fi existat odată.

Cât despre Marianne, nu putea cugeta, fără să cadă pradă celei mai adânci îngrijorări, la suferințele pe care o întâlnire atât de nefericită trebuie să i le fi pricinuit deja și la cele încă și mai mari care, cu siguranță, aveau să decurgă de aici. Prin comparație, situația ei era mai fericită; căci putea să-l *stimeze* pe Edward la fel ca întotdeauna, indiferent cât de mult s-ar fi îndepărtat unul de altul în viitor, însă toate împrejurările care ar fi putut înrăutăți și mai mult situația păreau să se fi unit spre a spori suferința lui Marianne, printr-o despărțire definitivă de Willoughby – o ruptură imediată și ireconciliabilă.

Capitolul 29

A doua zi, înainte ca slujnica să aprindă focul sau ca soarele să capete putere asupra unei zile reci și mohorâte de ianuarie, Marianne, îmbrăcată doar pe jumătate, stătea

în genunchi la pervazul uneia din ferestre, pentru că era puțină lumină, și scria atât de repede pe cât îi îngăduiau lacrimile ce-i șiroiau pe obraji. Așa a găsit-o Elinor când au trezit-o din somn hohotele de plâns și agitația ei; după ce a urmărit-o în tăcere câteva clipe, cu nelișițe, a vorbit, pe cel mai cald ton cu putință:

— Marianne, pot să te întreb...

— Nu, Elinor, a răspuns ea. Nu mă întreba nimic. Vei afla curând totul.

Calmul disperat cu care vorbise s-a destrămat de cum a tăcut, fiind urmat imediat de aceeași suferință devastatoare. Au trecut câteva minute până când a putut să-și reia scrisoarea, și deseale accese de durere care o sileau ca, din când în când, să ridice penița de pe hârtie erau dovezi grăitoare ale sentimentelor ei, căci, fără doar și poate, îi scria pentru ultima oară lui Willoughby.

Elinor i-a acordat toată atenția ei, în tăcere și cu discreție; și ar fi încercat să o aline și s-o liniștească și mai mult, dacă Marianne nu ar fi rugat-o, cu înflăcărare tipică celei mai puternice stări de nervozitate, să nu-i mai vorbească pentru nimic pe lume. În aceste împrejurări, era mai bine pentru amândouă să nu rămână prea mult timp împreună; într-atât de tulburată era Marianne, încât nu numai că nu a mai putut rămâne în camera ei nicio clipă după ce s-a îmbrăcat, dar, până la micul dejun, n-a făcut altceva decât să rătăcească prin casă, evitând să dea ochii cu cineva.

La micul dejun, nici n-a mâncat, nici nu a încercat să se atingă măcar de mâncare; iar Elinor, cu toată grija de care era capabilă, încerca nu s-o îndemne să mănânce sau să o compătimească ori să o urmărească cu privirea, ci să o facă pe doamna Jennings să-și vadă de ale ei.

Cum aceasta era masa preferată a doamnei Jennings, a durat destul de mult, iar, după aceea, pe când tocmai se așezau la masa de lucru, slujnica i-a adus lui Marianne o scrisoare pe care aceasta i-a luat-o nerăbdătoare din mână și, pâlind cu totul, a dat imediat fuga în camera ei. Dându-și limpede seama, ca și cum ar fi văzut adresa notată pe

plic, că scrisoarea era de la Willoughby, Elinor a simțit deodată o împunsătură în inimă, încât abia a mai putut să-și țină capul sus și a început să tremure din toate încheieturile, atât de tare, încât i se părea cu neputință ca doamna Jennings să nu bage de seamă. Însă buna doamnă nu a văzut decât că Marianne a primit o scrisoare de la Willoughby, ceea ce i s-a părut a fi o glumă foarte bună și, fără a scăpa prilejul, și-a exprimat, râzând, speranța că domnișoara Marianne avea s-o găsească pe placul ei. Cât despre tulburarea care o cuprinsese pe Elinor, nu a băgat nimic de seamă, prea ocupată cu măsurarea firelor de lână pentru covorașul la care lucra; după ce Marianne s-a făcut nevăzută, a continuat să vorbească liniștită:

— Pe legea mea, n-am văzut nicicând o tânără îndrăgostită cu atâta disperare! Fetele mele au fost nimic pe lângă ea, cu toate că și ele și-au cam pierdut capul; dar domnișoara Marianne e complet schimbată. Sper din toată inima ca el să n-o mai facă să aștepte prea mult, căci e dureros s-o vezi așa bolnavă și oropsită. Spune-mi, rogu-te, când va fi nunta?

Elinor, deși nu fusese nicicând mai puțin dispusă să vorbească decât în acel moment, confruntată astfel, s-a străduit să răspundă și, cu un zâmbet silit, a zis:

— Și dumneavoastră, doamnă, chiar v-ați convins că sora mea e logodită cu domnul Willoughby? Credeam că-i doar o glumă, dar o întrebare adresată cu atâta seriozitate pare să implice mai mult de atât; mă văd, așadar, nevoită să vă implor să renunțați la aceste convingeri. Vă asigur că nimic nu m-ar mira mai mult decât să aud că ei urmează să se căsătorească.

— Rușine să-ți fie, domnișoară Dashwood! Cum așa? Nu știm oare cu toții că trebuie să se căsătorească, că s-au îndrăgostit până peste urechi unul de altul încă de când s-au cunoscut? La Devonshire, nu i-am văzut oare împreună zi de zi? Și crezi că nu știu eu că sora dumitale a venit la Londra ca să-și cumpere rochia de mireasă? Hai, zău așa, nu cred o iotă din ce-mi zici. Crezi că, dacă dumneata ești așa de șireată, nimeni nu-și dă seama de nimic; dar nici

pomeneală, să știi de la mine, că tot orașul vuieste de ceva vreme. Eu, una, le zic tuturor, și Charlotte, la fel.

— Dar, doamnă, vă înșelați, a spus Elinor, cu toată seriozitatea. Greșiți răspândind o asemenea veste și vă veți da seama de asta, chiar dacă acum nu mă credeți.

Doamna Jennings a râs din nou, dar Elinor nu avea dispoziția necesară ca să mai zică ceva și, arzând de nerăbdare să afle ce scrisese Willoughby, s-a grăbit să se întoarcă în camera lor, unde, deschizând ușa, a văzut-o pe Marianne întinsă pe pat, aproape sufocată de durere, cu o scrisoare în mână și alte câteva împrăstiate pe pat, lângă ea. Elinor s-a apropiat, dar fără să scoată o vorbă; și, așezându-se și ea pe pat, a luat-o de mână, a sărutat-o de mai multe ori cu afecțiune și a izbucnit în lacrimi, la început suspinând aproape la fel de puternic ca și Marianne. Aceasta, deși neputând să vorbească, a părut să simtă toată duioșia surorii sale și, după un timp petrecut astfel, într-o suferință împărtășită, i-a înmănat lui Elinor toate scrisorile; și apoi, îngropându-și fața în batistă, aproape că a țipat, cuprinsă de agonie. Știind că o asemenea durere, oricât de șocant ar fi fost pentru cineva să asiste la acea scenă, trebuia să-și urmeze cursul, Elinor a vegheat asupra surorii sale până când suferința înfiorătoare i s-a mai domolit și apoi, apucând nerăbdătoare scrisoarea lui Willoughby, a citit cele ce urmează:

Bond Street, ianuarie

Dragă domnișoară,

Am avut onoarea de a primi scrisoarea dumneavoastră, pentru care vă mulțumesc din suflet. Mă îngrijorează profund să aflu că în purtarea mea din seara trecută a existat ceva ce v-a nemulțumit; și, cu toate că nu am nici cea mai vagă idee sub ce aspect aș fi putut să vă ofensez, vă implor să mă iertați, căci orice aș fi făcut greșit, va asigur că nu a fost cu intenție. Mă voi gândi întotdeauna cu cea mai mare plăcere la prietenia mea cu

familia dumneavoastră din Devonshire și îndrăznesc să sper că prietenia aceasta nu va fi întinată de nicio neînțelegere sau greșală de comportament din partea mea. Stima pe care o port familiei dumneavoastră este foarte sinceră; dar dacă am avut cumva nenorocul să vă dau impresia că aș simți mai mult decât simt sau decât am vrut să exprim, îmi voi reproșa că nu am avut mai multă grijă în manifestarea acestei stime. Vă dați seama că ar fi fost cu neputință să mă fi gândit la mai mult de atât, când afecțiunea mea era îndreptată de mult spre altă persoană și, nu peste multe săptămâni, cred, logodna noastră va fi oficială. Cu adânc regret, mă supun poruncii dumneavoastră și vă returnez scrisorile cu care m-ați onorat și șuvița de păr pe care cu atâta amabilitate mi-ați încredințat-o.

Rămân al dumneavoastră umil și supus servitor,

John Willoughby

E lesne de închipuit cu câtă indignare a fost citită o asemenea scrisoare de către domnișoara Dashwood. Deși, încă dinainte de a începe s-o citească, știa prea bine că nu putea conține decât o mărturie a nestatorniciei lui și o confirmare a despărțirii lor o dată pentru totdeauna, nu-și dăduse seama că el s-ar fi putut exprima în acest fel și nici nu-l credea pe Willoughby în stare să se abată atât de mult de la aparența oricărui sentiment onorabil și delicat, de la purtarea tipică unui gentleman, încât să trimită o scrisoare atât de nerușinat de crudă: în locul unei scrisori care să exprime, odată cu dorința lui de a-și recăpăta libertatea, și regrete, nu recunoștea nicio înșelare a încrederii, nega orice urmă de afecțiune deosebită; o scrisoare în care fiecare rând constituia o insultă și care îl proclama pe autorul ei drept un ticălos înveterat.

Pentru o vreme, s-a uitat la ea uluită și indignată; apoi a citit-o și a recitit-o; dar atenția cu care a studiat-o nu a făcut decât să-i sporească disprețul față de autor, iar sentimentele ei împotriva lui erau atât de înverșunate,

încât nu a îndrăznit să vorbească, de teamă să n-o rănească și mai mult pe Marianne, tratând ruperea logodnei lor nu ca pe o pierdere a oricărei perspective fericite în viața ei, ci ca pe o salvare de la cel mai mare și mai iremediabil dintre toate relele, o legătură pe viață cu un bărbat lipsit de orice principii, o adevărată eliberare și, mai presus de orice, o binecuvântare.

Meditând cu toată seriozitatea la conținutul scrisorii, la imoralitatea acelei minți care o dictase și, probabil, la mintea de nepătruns a unei persoane foarte diferite, care nu avea altă legătură cu povestea aceasta decât prin ceea ce îi oferise inima ei, cu fiecare lucru care trecuse, Elinor a uitat de suferința imediată a surorii sale, a uitat că ținea încă în poală trei scrisori necitite și a uitat cu desăvârșire de câtă vreme se afla în cameră, astfel încât, atunci când a auzit o trăsură trăgând în fața casei, s-a dus la fereastră să vadă cine ar fi putut veni la o oră atât de matinală și a descoperit cu uimire că era trăsura doamnei Jennings, care, din câte știa ea, fusese comandată abia pentru ora unu. Hotărâtă să nu se dezlipească de lângă Marianne, deși în acele momente n-o putea alina prea mult, s-a grăbit să se scuze față de doamna Jennings, spunându-i că n-o putea însoți fiindcă sora ei nu se simțea prea bine. Doamna Jennings, cu o sinceră preocupare binevoitoare pentru cauza indispoziției surorii ei, a primit numai decât scuzele lui Elinor, care, după ce a văzut-o plecată, a revenit la Marianne; a găsit-o încercând să se dea jos din pat. A ajuns la timp ca s-o împiedice să cadă pe podea, slăbită și amețită din pricina lipsei de odihnă și de hrană; căci trecuseră multe zile de când nu mai avusese poftă de mâncare și multe nopți de când nu mai dormise cu adevărat; iar acum, când mintea ei nu mai era agitată de febra așteptării, urmările se făceau resimțite prin dureri de cap și de stomac și o stare de leșin. Un pahar cu vin adus imediat de Elinor a mai întremat-o, și abia atunci a putut să-i adreseze câteva vorbe bune surorii ei:

— Biata Elinor! Cât de nefericită ești din pricina mea!

— Mi-aș dori numai *să pot* face ceva ca să te alin, i-a

răspuns sora ei.

Cuvintele acestea, așa cum s-ar fi întâmplat cu oricare altele, au fost prea mult pentru Marianne, care a putut numai să exclame, pătrunsă de suferință:

— Oh, Elinor! Mă simt într-adevăr atât de nefericită...
Apoi vocea i-a pierit, înecată de suspine.

Elinor n-a mai putut îndura în tăcere acest torent nestăvilit de durere.

— Dragă Marianne, încearcă să te stăpânești, a strigat ea, dacă nu vrei să te omori și să-i omori pe toți cei care te iubesc. Gândește-te la mama; când *tu* ești nefericită, gândește-te și la suferința ei: de dragul ei, trebuie să te stăpânești.

— Nu pot, nu pot! a strigat Marianne. Lasă-mă, lasă-mă, dacă te supăr; părăsește-mă, uită de mine! Dar nu mă chinui așa. Oh! Cât de ușor e, pentru cei care nu cunosc suferința, să vorbească de stăpânire! Fericită, fericită Elinor, *tu* nu-ți poți închipui prin ce trec eu acum.

— Spui *că eu* sunt fericită, Marianne? Ah, dac-ai ști! Și cum aş putea fi, când te văd atât de îndurerată!

— Iartă-mă, iartă-mă, a spus Marianne, aruncându-și brațele în jurul gâtului ei. Știu că îți pare rău pentru mine; știu ce inimă ai; și totuși ești... trebuie să fii fericită; Edward te iubește - oh, ce ar putea întuneca o asemenea fericire?

— Multe, multe lucruri, a spus Elinor, pe un ton grav.

— Nu, nu, nu, a strigat Marianne înflăcărată, el te iubește, pe tine și numai pe tine. Nu *poți* să suferi.

— Nu pot nici să mă bucur când te văd într-o asemenea stare.

— Și nici n-ai să mă mai vezi altfel. Nimic nu-mi va mai putea alunga suferința.

— Nu vorbi așa, Marianne. Nu primești alinare? Nu ai prieteni? Să fie oare pierderea ta atât de mare încât nu poate lăsa loc pentru consolare? Oricât de mult ai suferi acum, gândește-te cât ai fi suferit dacă ai fi descoperit mai târziu abia ce caracter are omul acesta - dacă logodna voastră ar fi continuat luni întregi înainte ca el să-i pună

capăt. Fiecare zi în plus de încredere nefericită din partea ta ar fi făcut lovitura și mai teribilă.

— Logodnă! a strigat Marianne. N-a existat nicio logodnă.

— Nicio logodnă!

— Nu, nu e atât de nevrednic pe cât îl socoți. Nu și-a încălcat niciun angajament față de mine.

— Dar ți-a spus că te iubește.

— Da... nu... niciodată foarte clar. Sugera asta în fiecare zi, dar nu mi-a declarat-o deschis. Câteodată, credeam că are de gând, dar nu a afirmat-o niciodată.

— Și totuși, i-ai scris?

— Da; putea fi ceva greșit în asta după câte se întâmplaseră? Dar nu pot vorbi.

Elinor n-a mai zis nimic și, întorcându-și atenția asupra celor trei scrisori care acum îi stârneau o curiozitate și mai mare decât înainte, le-a parcurs numaidecât conținutul. Prima, trimisă de sora ei la sosirea în Londra, suna astfel:

Berkeley Street, ianuarie

Cât de surprins vei fi, Willoughby, când vei primi această scrisoare; și cred că vei fi și mai mult de atât când vei afla că sunt în Londra. N-am putut rezista tentației de a veni aici, chiar dacă în compania doamnei Jennings. Mi-aș dori ca biletul acesta să-ți parvină la timp pentru a trece pe aici diseară, dar nu îmi fac speranțe. Oricum, te aștept mâine. Deocamdată, la revedere.

M.D.

Al doilea bilet era cel scris în dimineața de după petrecerea de la familia Middleton:

Nu pot să-mi exprim îndeajuns dezamăgirea pentru că am ratat vizita ta de alaltăieri, nici uimirea de a nu fi primit niciun răspuns la biletul pe care ți l-am trimis acum

mai bine de o săptămână. Așteptam vești de la tine și așteptam încă și mai mult să te văd, în fiecare ceas. Te rog, vino din nou cât de curând și explică-mi de ce te-am așteptat zadarnic până acum. Ar fi mai bine ca data viitoare să treci mai devreme, căci de obicei ieșim cam pe la ora unu. Seara trecută am fost la familia Middleton, unde s-a ținut un dans. Mi s-a spus că ai fost și tu invitat. Așa să fie oare? În acest caz, trebuie că te-ai schimbat mult de când nu ne-am văzut. Dar am să presupun că nu e cu puțință și sper să primesc cât de curând o asigurare din partea ta că lucrurile stau altfel.

M.D.

Iată și conținutul ultimei epistole:

Ce-ar trebui să-mi închipui, Willoughby, din comportamentul tău din seara trecută? Îți cer din nou o explicație. Eram pregătită să te întâlnesc cu plăcerea produsă în mod firesc de despărțirea noastră, cu familiaritatea pe care intimitatea noastră de la Barton mi s-a părut că ar justifica-o. Însă m-am simțit respinsă! Am petrecut o noapte nefericită, încercând din răspuțeri să găsesc scuze unei purtări care cu greu poate fi numită mai puțin decât insultătoare; însă, cu toate că deocamdată n-am putut găsi o scuză rezonabilă purtării tale, sunt gata să-ți ascult justificarea. Poate că ai fost greșit informat sau înșelat cu bună știință în ceva ce mă privește, și poate că asta m-a făcut să cobor în ochii tăi. Spune-mi ce înseamnă asta, arată-mi ce te-a făcut să te porți astfel, și voi fi mulțumită să te pot mulțumi cu o explicație. Aș suferi să fiu nevoită să-mi schimb părerea despre tine; dar, dacă așa vor sta lucrurile, dacă voi afla că nu ești ceea ce te-am crezut până acum, că afecțiunea ta pentru noi n-a fost sinceră, că purtarea ta față de mine a fost înșelătoare, lasă-mă să aflu cât mai repede. Acum însă, sentimentele mele sunt marcate de o incertitudine îngrozitoare; aș dori să te absolv de vinovăție, dar certitudinea, oricare ar fi ea,

este preferabilă suferinței mele actuale. Dacă sentimentele tale față de mine s-au schimbat, te rog să-mi înapoiezi biletele și șuvița de păr care se află în posesia ta.

M.D.

Lui Elinor nu-i venea să creadă că asemenea scrisori, atât de pline de afecțiune și încredere, au putut să primească un astfel de răspuns din partea lui Willoughby. Însă faptul că îl condamnă pe el nu o orbea într-atât încât să nu-și dea seama că scrisorile acelea n-ar fi trebuit să fie scrise deloc; și suferea în tăcere din pricina imprudenței care prilejuise astfel de dovezi de afecțiune nesolicitate, nemotivate de vreo declarație din partea lui și foarte sever condamnate de evenimentele petrecute, când Marianne, văzând că ea terminase de citit scrisorile, a spus că acestea nu conțineau decât ceea ce ar fi scris oricine în situația ei.

— Eu m-am simțit tot atât de angajată față de el, a adăugat ea, ca și cum am fi fost legați prin cel mai strict act oficial.

— Te cred, a spus Elinor. Dar, din păcate, el nu a simțit același lucru.

— Ba da, Elinor, săptămâni întregi, asta a simțit și el. Indiferent ce l-ar fi făcut acum să se schimbe (și numai cele mai crunte înșelăciuni împotriva mea ar fi putut avea sorți de izbândă), i-am fost odată atât de dragă pe cât și-a dorit inima mea. Șuvița aceasta, pe care acum mi-o înapoiază atât de ușor, mi-a fost cerută cu cele mai stăruitoare rugăminți. Dacă l-ai fi văzut cum arăta, cum se purta, dacă i-ai fi auzit vocea în momentul acela! Ai uitat ultima seară când am fost împreună la Barton? Și dimineața în care ne-am despărțit! Când mi-a spus că s-ar putea să mai treacă multe săptămâni până să ne mai întâlnim – suferința lui –, cum aș putea să-i uit suferința?

Câteva clipe, n-a mai putut spune nimic; dar când tulburarea aceasta a trecut, a adăugat, pe un ton ferm:

— Elinor, am fost folosită cu cruzime; dar nu de către

Willoughby.

— Dar de către cine, draga mea Marianne? Cine l-ar fi putut instiga?

— Toată lumea, mai degrabă decât inima lui. Și mai degrabă aș crede că toți cunoscuții mei s-au aliat pentru a-mi păta reputația în ochii lui decât să cred că i-ar sta lui în fire o asemenea cruzime. Femeia aceasta despre care îmi scrie - oricine ar fi ea - sau oricine altcineva, în afară de tine, de mama și de Edward, ar fi putut fi capabil de atâta răutate. În afară de voi trei, mai există pe lume vreo făptură pe care s-o bănuiesc de răutate mai mult decât pe Willoughby, a cărui inimă o cunosc atât de bine?

Elinor, care nu voia să se certe cu sora ei, s-a mulțumit să răspundă:

— Indiferent cine ar fi acești dușmani ai tăi atât de detestabili, nu-i lăsa să izbândească în ticăloșia lor, surioară, arătându-le cum conștiința propriei inocențe și a bunelor tale intenții te face să ții capul sus. Mândria ce înfruntă o asemenea rea-voință este rezonabilă și laudabilă.

— Nu, nu, a strigat Marianne, o suferință ca a mea nu cunoaște mândria. Nu-mi pasă cine știe că sunt distrusă. Întreaga lume poate să triumfe văzându-mă astfel. Elinor, Elinor, cei care suferă doar puțin pot fi mândri și independenți cât doresc și cât poftesc, dar eu, una, nu pot. Trebuie să simt, trebuie să mă simt nenorocită, și cei care vor să se bucure n-au decât.

— Dar de dragul meu și al mamei...

— Aș face mai mult decât de dragul meu. Dar să par fericită când sunt atât de îndurerată? Oh, cine ar putea să-mi ceară așa ceva?

Din nou, au rămas amândouă în tăcere. Elinor se plimba îngândurată de la șemineu la fereastră și de la fereastră la șemineu, fără să simtă vreo căldură de la șemineu și fără să vadă ceva pe fereastră; iar Marianne, așezată la piciorul patului, cu capul rezemat de una dintre coloanele lui, a reluat scrisoarea lui Willoughby și, cutremurându-se la fiecare rând, a exclamat:

— E prea mult! Oh, Willoughby, Willoughby, să fie chiar scrisoarea ta! Câtă cruzime, nimic nu te poate disculpa. Elinor, nimic nu-l poate disculpa. Indiferent ce-ar fi auzit împotriva mea, chiar trebuia să-i schimbe cu totul convingerile? N-ar fi trebuit să-mi spună despre asta, să-mi dea șansa să mă explic? „Șuvița de păr pe care cu atâta amabilitate mi-ați încredințat-o”, a zis ea, citând din scrisoare. Asta e de neiertat. Willoughby, unde ți-a fost inima când ai scris asemenea cuvinte? Oh, ce insolență barbară! Elinor, poate avea vreo justificare?

— Nu, Marianne, niciuna.

— Și totuși, femeia aceasta, cine știe de ce vicleșuguri s-a folosit? De cât timp și-a urzit planul și cum l-a pus în aplicare! Cine să fie oare? Cine ar putea fi? Despre care dintre femeile pe care le cunoaște l-am auzit spunând vreodată că e tânără și frumoasă? Oh! Despre niciuna, despre niciuna; vorbea numai despre mine.

A urmat o altă pauză în conversație; Marianne a căzut pradă unei profunde stări de agitație și a rupt tăcerea.

— Elinor, trebuie să plec acasă. Trebuie să merg s-o consolez pe mama. N-am putea pleca mâine?

— Mâine, Marianne?

— Da, de ce să mai stau aici? Am venit doar de dragul lui Willoughby, și acum cui îi mai pasă de mine? Cine se mai interesează de mine?

— E cu neputință să plecăm mâine. Îi datorăm doamnei Jennings mai multă politețe; și un minimum de politețe împiedică plecarea noastră într-un timp atât de scurt.

— Fie, atunci încă o zi sau două, poate; dar nu pot rămâne mai mult, nu pot rămâne să suport întrebările și remarcile acestor oameni. Familia Middleton și familia Palmer... cum aș putea îndura mila lor? Mila unei femei precum Lady Middleton! Oh, ce-ar spune *ei* de una ca asta!

Elinor a sfătuit-o din nou să se așeze, și pentru o clipă, Marianne a ascultat-o; dar nimic n-o putea liniști; și, cum era agitată și se tot foia și răsucea în pat, în pragul

unei crize de isterie, sora ei a reușit cu greu s-o țină în pat și, pentru o vreme, s-a temut că va fi nevoită să trimită după ajutor. Totuși, cele câteva picături de lavandă cu care a convins-o în cele din urmă să se stropească s-au dovedit a fi de folos; și, până la sosirea doamnei Jennings, a rămas în pat, tăcută și nemișcată.

Capitolul 30

La întoarcere, doamna Jeggings a venit numaidecât în camera lor și, fără să mai aștepte să fie poftită înăuntru, a deschis ușa și a intrat, cu o expresie de sinceră îngrijorare pe chip.

— Cum te simți, draga mea? a întrebat-o ea, cu vocea încărcată de compasiune, pe Marianne, care și-a întors fața fără a încerca să răspundă. Cum se simte, domnișoară Dashwood? Sărăcuța de ea! Arată foarte rău. Nici nu-i de mirare. Vai, e cât se poate de adevărat. Se va însura foarte curând – un netrebnic! Doamna Taylor mi-a povestit cu jumătate de ceas în urmă, și dumneaei a aflat de la o prietenă apropiată a domnișoarei Grey înseși, altminteri, cu siguranță nu i-aș fi dat crezare; și mai să mă ia cu leșin când am aflat. Ei bine, i-am zis eu, tot ce pot să spun e că, dacă e să fie adevărat, s-a folosit cât se poate de urât de o tânără cunoștință a mea, și-i doresc din toată inima ca nevasta să-i scoată sufletul din el. Și-așa o să zic mereu, draga mea, ascultă la mine. Nu mi-am închipuit că bărbații pot să se comporte astfel; și dacă se întâmplă să-l mai întâlnesc, o să aibă parte de-o muștruluială pe care să n-o uite prea curând. Dar, draga mea domnișoară Marianne, există o consolare; nu e el singurul tânăr cu care merită să te măriți; iar cu chipul dumitale frumos, nu vei duce niciodată lipsă de admiratori. Sărăcuța de ea! N-o mai deranjez, mai bine să plângă, să se descarce și să treacă peste asta. Din fericire, familiile Parry și Sanderson vin diseară în vizită, și asta o s-o mai bine dispună.

S-a îndepărtat apoi, ieșind pe vârfuri din încăpere, de parcă își închipuia că durerea tinerei sale prietene ar fi fost sporită de zgomot.

Marianne, spre uimirea surorii ei, s-a hotărât să ia masa cu ei. Elinor a sfătuit-o să se răzgândească. Dar nu, ea voia să coboare; putea să suporte cât se poate de bine, și în felul acesta nu avea să se mai facă mare zarvă pentru situația ei. Elinor, încântată să o vadă pentru moment călăuzită de un asemenea motiv, dar convinsă că nu era posibil să reziste până la finalul mesei, n-a mai insistat. După ce și-a aranjat rochia cât a putut de bine, în timp ce Marianne era tot în pat, a fost pregătită să o însoțească în sufragerie îndată ce au fost chemate la masă.

Odată ajunsă acolo, deși arăta cât se poate de jalnic, a mâncat mai mult și a fost mai calmă decât se așteptase sora ei. Dacă ar fi încercat să vorbească, sau dacă ar fi fost conștientă chiar și de jumătate din atențiile bine intenționate, dar prost înțelese ale doamnei Jennings la adresa ei, acest calm n-ar fi putut fi menținut; dar nu i-a scăpat niciun cuvântel; și, așa cufundată în gânduri cum era, a fost incapabilă să priceapă ce se petrecea în jurul ei.

Elinor, care a acordat atenția cuvenită amabilității doamnei Jennings, deși pornirile ei erau adesea supărătoare, și uneori aproape ridicole, i-a oferit acele mulțumiri și i-a răspuns la acele politețuri pe care sora ei nu putea să le ofere sau la care nu putea răspunde ea însăși. Buna lor prietenă vedea că Marianne este nefericită, și considera că era de datoria ei să facă tot posibilul pentru a o alina. Prin urmare, îi arăta întreaga afecțiune îngăduitoare a unui părinte pentru copilul favorit în ultima zi de vacanță. Marianne trebuia să primească locul cel mai bun lângă șemineu, trebuia tentată să guste din toate delicatesele din casă și să fie distrată povestindu-i-se toate noutățile de peste zi. Dacă înfățișarea tristă a surorii ei nu ar fi împiedicat-o să se bucure, Elinor ar fi fost amuzată de încercările doamnei Jennings de a trata dezamăgirea în amor cu tot felul de bomboneturi, măslina și un foc bun. Cu toate acestea, de îndată ce aceste

încercări repetate au forțat-o pe Marianne să conștientizeze ce se petrecea, nu a mai putut îndura. Cu o exclamație scurtă de nefericire și un semn către sora ei să nu o urmeze, s-a ridicat imediat și a părăsit în grabă încăperea.

— Biata copilă, a exclamat doamna Jennings, de cum a văzut-o plecată, tare mă mai îndurerează s-o văd așa! Și, ca să vedeți, a plecat fără să-și termine vinul! Și n-a mâncat nici cireșele uscate! Doamne, nimic nu pare să-i facă bine. Dacă-șți că i-ar face plăcere ceva, aș trimite imediat să se scotocească întreg orașul. Curios lucru, ca un bărbat să se poarte atât de urât cu o fată așa de drăguță! Dar când ai o mulțime de bani de o parte, și aproape deloc de cealaltă, să mă ierte Dumnezeu, dar nu le mai pasă de asemenea lucruri!

— Așadar, domnișoara - Grey parcă ați spus că o cheamă - este foarte bogată?

— Cincizeci de mii de lire, draga mea. Ai văzut-o vreodată? Se spune că este o fată elegantă, stilată, dar nu frumoasă. Mi-o aduc aminte foarte bine pe mătușa ei, Biddy Henshaw; s-a măritat cu un bărbat foarte bogat. Dar toată familia este bogată. Cincizeci de mii de lire! Și umblă vorba că pică numai bine; căci se spune că a ajuns la fundul sacului. Nici nu e de mirare, când se vântură de colo colo cu trăsura și cu vânătorile lui! Nici nu merită să mai discutăm; dar când un tânăr, fie el cine-o fi, curtează o fată drăguță și-i promite măritișul, n-are niciun drept să-și încalce cuvântul doar pentru că sărăcește și o fată mai bogată e pregătită să-l ia de soț. În cazul ăsta, de ce nu-și vinde caii, de ce nu-și închiriază casă, nu-și concediază servitorii și nu ia niște măsuri severe? Vă asigur, domnișoara Marianne ar fi fost dispusă să aștepte până se îndreptau lucrurile. Dar în zilele astea nu mai merge așa; tinerii de vârsta asta nu mai renunță la niciun fel de plăcere.

— Știți ce fel de fată este domnișoara Grey? Se spune că este cumsecade?

— N-am auzit nicio vorbă urâtă despre dumneaei;

adevărul e că nici nu prea am auzit de ea, afară de ce mi-a spus doamna Taylor azi-dimineață, că într-o zi, domnișoara Walker a făcut aluzie cum că e de părere că domnul și doamna Ellison ar fi încântați să o vadă măritată pe domnișoara Grey, întrucât ea și doamna Ellison nu s-au înțeles niciodată.

— Și cine sunt domnul și doamna Ellison?

— Tutorii ei, draga mea. Dar acum a împlinit vârsta majoratului și poate face propriile alegeri; și ce alegere strașnică a făcut! Ce facem acum? întrebă ea după o scurtă pauză. Am impresia că sărmana dumitale soră s-a dus în camera ei, să jelească singură. Nu putem face nimic s-o alinăm? Sărăcuța de ea, pare așa o cruzime să o lăsăm singurică! Ei bine, curând o să vină niște prieteni, și asta o s-o mai distreze puțin. Ce jucăm? Știu că nu-i place whistul, dar altceva nu e pe placul ei?

— Dragă doamnă, nu este cazul să depuneți atâtea eforturi. Tind să cred că Marianne nu va mai ieși din camera ei în seara asta. Voi încerca să o conving să se culce devreme, căci sunt sigură că vrea să se odihnească.

— Da, cred că așa este cel mai bine. Să spună ce vrea să mănânce la cină și să se culce. Doamne, nu-i de mirare că a arătat atât de nefericită și de abătută în ultimele săptămâni; presupun că treaba asta a chinuit-o în tot acest timp. Și scrisoarea pe care a primit-o astăzi i-a pus capac! Biata copilă! Dacă-ș fi știut ceva despre asta, n-aș fi glumit pe seama ei nici într-o mie de ani. Pe de altă parte, cum era să ghicesc eu una ca asta? Am gândit că nu era nimic mai mult decât o simplă scrisoare de dragoste, și știți bine ce plăcere le face tinerilor să fie tachinați pe seama asta. Doamne, ce-o să se mai îngrijoreze domnul John și fetele mele când vor auzi de asta! Dacă n-aș fi fost așa de tulburată, aș fi trecut prin Conduit Street în drum spre casă și le-aș fi spus. Dar am să-i văd mâine.

— Îmi închipui că nu este nevoie să le atrageți atenția doamnei Palmer și lui Sir John să nu pomenească vreodată numele domnului Willoughby sau să facă, de față cu sora mea, și cea mai mică aluzie cu privire la ceea ce s-a

întâmplat. Firea dumnealor binevoitoare le va accentua desigur cruzimea de a părea în cunoștință de cauză în prezența ei; și cu cât vor vorbi mai puțin despre asta și în prezența mea, cu atât îmi vor cruța și mie sentimentele, după cum vă puteți imagina, dragă doamnă.

— Vai, Doamne, sigur că-mi dau seama. Trebuie să fie groaznic pentru dumneata să auzi vorbindu-se despre asta; cât despre sora dumitale, pentru nimic în lume n-aș mai aduce vorba despre asta de față cu ea. Doar ai văzut că m-am abținut la masă. Și nici Sir John sau ficele mele n-ar face-o, căci sunt foarte atenți și plini de considerație, mai ales dacă le strecor eu o vorbă, ceea ce voi și face cu siguranță. Din partea mea, cu cât se vorbește mai puțin despre chestiunile acestea, cu atât mai bine, și cu atât mai repede sunt uitate. Și la ce bun atâta vorbărie pe tema asta?

— În povestea asta nu poate decât să dăuneze, poate chiar mai mult decât în alte cazuri similare, căci aici au existat circumstanțe care, de dragul celor implicați în ea, o fac nepotrivită să devină un subiect de conversație publică. Trebuie să-i recunosc un merit domnului Willoughby: nu a încălcat niciun angajament clar asumat față de sora mea.

— Vai, draga mea! Nu încerca să-l aperi. Auzi tu, niciun angajament clar! După ce a dus-o să viziteze întreaga casă de la Allenham și au stabilit fiecare cameră în care aveau să locuiască după aceea!

Elinor, de dragul surorii sale, n-a mai insistat asupra subiectului și spera, spre binele domnului Willoughby, să nu mai fie nevoită să discute despre asta; de vreme ce, cu toate că Marianne avea mult de pierdut, nici el nu avea prea mult de câștigat dacă ieșea la iveală întregul adevăr. După un scurt moment de tăcere de ambele părți, doamna Jennings, cu toată veselie ei înăscută, izbucni iarăși:

— Ei bine, draga mea, nu greșește lumea când zice că tot răul spre bine, căci lucrurile se vor așeza numai bine pentru colonelul Brandon. Tot o să pună el mâna pe ea, ascultă la mine. Ține minte ce-ți spun: până la Sânzienne, vor fi căsătoriți. Doamne, ce-o să-l mai încânte vestea

aceasta! Sper să vină în seara asta. Una peste alta, va fi o partidă mult mai potrivită pentru sora dumată. Două mii de lire pe an, fără nicio datorie sau neajuns; adevărat, afară de fetița din flori; uitasem de ea; dar ar putea să o dea în ucenicie fără prea multe costuri, așa că, ce importanță are? Delaford este un loc frumos, pot să te asigur; exact ce numesc eu o casă frumoasă, de modă veche, foarte confortabilă, împrejmuită de o grădină mare, cu ziduri înalte, în care cresc cei mai buni pomi fructiferi din țară; și ce dud grozav se găsește într-un colț! Doamne! Cum ne-am mai îndopat, Charlotte și cu mine, cu singura ocazie când am fost acolo! Apoi, mai sunt și o hulubărie, și niște iazuri minunate cu pești și un canal foarte frumos; pe scurt, tot ce și-ar putea dori cineva. Și, în plus, e aproape de biserică și numai la jumătate de kilometru distanță de drum, așa că nu te plictisești niciodată, căci nu trebuie decât să mergi și să te așezi într-un boschet de tisă din spatele casei ca să vezi toate trăsurile trecând. Oh, e un loc splendid! Măcelăria e la doi pași, în sat, iar casa parohială e la o aruncătură de băț! După părerea mea, e de o mie de ori mai drăguț decât Barton Park, unde sunt obligați să trimită după carne la șase kilometri distanță și nu au niciun vecin mai apropiat decât mama dumată. Ei bine, am să-l încurajez pe colonel de cum am ocazia. Vorba aceea, cui pe cui se scoate. Numai de-am reuși să i-l scoatem din minte pe Willoughby!

— Da, dacă am reuși asta, doamnă, a spus Elinor, ne vom descurca foarte bine, cu sau fără ajutorul colonelului Brandon.

Și apoi, ridicându-se, s-a dus să stea cu Marianne, pe care a găsit-o, așa cum se aștepta, în camera ei, aplecată într-o tristețe tăcută deasupra resturilor unui foc care, până la apariția lui Elinor, fusese singura ei sursă de lumină.

— Ai face bine să mă lași singură, a fost singura atenție pe care sora sa a primit-o de la ea.

— Te las, a spus Elinor, dacă te culci.

La început însă, din pricina încăpățânării de moment

a unei suferințe greu de alinat, Marianne nu a ascultat-o. Cu toate acestea, n-a durat mult, și Elinor a reușit să o înduplece, vorbindu-i cu seriozitate, dar și cu blândețe și, până să părăsească încăperea, a văzut-o așezându-și pe pernă capul care o durea, gata să aibă parte de o odihnă liniștitoare, așa cum sperase.

Când s-a întors în salon, i s-a alăturat numaidecât și doamna Jennings, ținând în mână un pahar plin.

— Draga mea, a spus ea, intrând, tocmai mi-am adus aminte că am în casă cel mai bun vin vechi de Constantia care a fost gustat vreodată, așa că am adus un pahar pentru sora dumitale. Vai, tare-i mai plăcea bietului meu soț! Ori de câte ori avea o criză de gută, bea un păhărel și spunea că nu exista nimic pe lume care să-i facă mai mult bine. Du-i-l, te rog, surorii dumitale.

— Dragă doamnă, a răspuns Elinor, zâmbind la gândul diferenței dintre suferințele pentru care era recomandat, sunteți tare bună! Dar când am ieșit de la Marianne, era în pat și, nădăjduiesc eu, aproape adormise. Și, cum cred că nimic nu i-ar prii mai mult decât odihna, dacă îmi îngăduiți, am să beau eu vinul.

Doamna Jennings, deși regreta că nu ajunsese cu cinci minute mai devreme, a fost satisfăcută cu acest compromis; iar Elinor, pe când dădea pe gât mare parte din el, s-a gândit că, în timp ce efectele vinului asupra gutei o interesau în prezent prea puțin, puterile sale tămăduitoare asupra dezamăgirilor în dragoste puteau la fel de bine să fie încercate pe ea, ca și pe sora ei.

Colonelul Brandon și-a făcut apariția în timp ce doamnele erau la ceai și, judecând după felul în care dăduse ocol cu privirea încăperii în căutarea lui Marianne, Elinor a conchis de îndată că el nici nu se aștepta, nici nu dorea să o vadă acolo și, pe scurt, că era deja la curent cu motivul absenței sale. Doamnei Jennings nu-i trecuse prin minte același gând; căci, la scurt timp după sosirea lui, a traversat încăperea către masa cu ceai prezidată de Elinor și i-a șoptit:

— Vezi, colonelul pare la fel de grav ca întotdeauna.

N-a aflat nimic; spune-i tu, draga mea.

Curând după aceea, colonelul și-a tras un scaun aproape de ea și, cu o privire prin care o asigura că era la curent cu tot ce se petrecuse, s-a interesat de sora ei.

— Marianne nu se simte bine, l-a informat ea. A fost indispusă toată ziua, și am convins-o să meargă la culcare.

— Atunci, a răspuns el șovăitor, poate că ceea ce am auzit în dimineața asta ar putea... poate că este mai mult adevăr în asta decât mi-a fost dat să cred la început.

— Ce-ați auzit?

— Că un gentleman, despre care aveam motive să cred... pe scurt, că un bărbat, pe care îl *știam* logodit... dar cum să-ți spun? Dacă ești deja la curent, și cu siguranță trebuie să fii, poți să mă cruți de asta.

— Vorbești despre mariajul domnului Willoughby cu domnișoara Grey, a răspuns Elinor cu un calm forțat. Da, *știm* totul. Pare că ziua de azi a fost una foarte lămuritoare din toate punctele de vedere, căci chiar de dimineață am aflat despre asta. Domnul Willoughby este un adevărat mister. Unde ați auzit?

— Într-o papetărie din Pall Mall, unde aveam niște treburi. Două doamne își așteptau trăsura, și una din ele îi povestea celeilalte despre viitoarea căsătorie, cu o voce atât de puțin reținută, încât mi-a fost imposibil să nu aud totul. Prima oară mi-a atras atenția numele Willoughby, John Willoughby, pe care îl tot repetau; a urmat o afirmație potrivit căreia acum lucrurile erau, în sfârșit, stabilite în privința mariajului său cu domnișoara Grey – nu avea să mai fie un secret –, că va avea loc în câteva săptămâni, și s-au oferit multe detalii despre pregătiri și alte chestiuni. Țin minte un lucru anume, pentru că m-a ajutat și mai bine să identific persoana: cum se va încheia ceremonia, vor pleca la Combe Magna, proprietatea lui din Somersetshire. Mare mi-a fost mirarea! Dar mi-e imposibil să descriu ce-am simțit. Doamna vorbărează, am aflat interesându-mă în magazin, căci am rămas înăuntru după ce au plecat dumnealor, era o oarecare doamnă Ellison și, din informațiile aflate ulterior, domnișoara Grey este pupila

acesteia.

— Așa este. Dar ați auzit și că domnișoara Grey are cincizeci de mii de lire pe an? Dacă poate fi găsită o explicație, atunci aici trebuie să o căutăm.

— Tot ce se poate; dar Willoughby este capabil... cel puțin, cred... S-a întrerupt o clipă, apoi a adăugat cu o voce care părea să-i trădeze neîncrederea: Și sora dumitale, cum a...?

— Suferă îngrozitor. Pot doar să sper că suferința ei va fi de scurtă durată. A fost și este o lovitură foarte crudă. Până ieri, cred eu, nu s-a îndoit nicio clipă de afecțiunea lui; și chiar și acum, poate... dar sunt aproape convinsă că el nu a simțit niciodată un atașament veritabil față de ea. A fost foarte prefăcut și, în unele privințe, pare un om lipsit de inimă.

— Ah, a spus colonelul Brandon, într-adevăr, așa este! Dar sora dumitale nu - am impresia că așa ai spus - vede lucrurile întocmai ca dumneata?

— Știți cum e firea ei, și vă puteți imagina cât de dornică ar fi să-i găsească scuze dacă ar putea.

Colonelul n-a dat nicio replică; și, curând după aceea, odată cu debarasarea ceștilor de ceai și cu aranjarea meselor de joc, au fost nevoiți să abandoneze subiectul. Doamna Jennings, care-i urmărise cu plăcere în timp ce vorbeau și care se așteptase să vadă efectul mărturisirilor domnișoarei Dashwood asupra colonelului Brandon sub forma unei efuziuni de veselie, așa cum s-ar cădea unui bărbat în floarea tinereții, de speranță și fericire, a constatat, cu uimire, cum a rămas întreaga seară mai serios și mai gânditor decât de obicei.

Capitolul 31

După o noapte de somn mai bun decât se așteptase, Marianne s-a trezit în dimineța următoare cu aceleași sentimente de nefericire cu care închisese ochii.

Elinor a încurajat-o cât a putut de mult să-și descarce

sufletul; și, înainte să fie gata micul dejun, întorseseră deja subiectul pe toate părțile - cu aceeași convingere de neclintit și sfaturi pline de afecțiune din partea lui Elinor și aceleași sentimente năvalnice și păreri schimbătoare din partea lui Marianne, ca mai înainte. Uneori, îl credea pe Willoughby la fel de nefericit și de inocent ca și ea, iar alteori își pierde orice consolare în imposibilitatea de a-l absolvi de orice vină. Acum, era absolut indiferentă față de ce credea lumea, în clipa următoare îi venea să se izoleze pentru totdeauna, după care se simțea capabilă să reziste, plină de energie. Într-o privință, totuși, era constantă, și anume să evite pe cât posibil prezența doamnei Jennings și să păstreze cu obstinație tăcerea, atunci când era nevoită să o tolereze. Inima sa era îndârjită contra ideii că doamna Jennings ar fi putut să îi împărtășească suferințele cu vreun dram de compasiune.

— Nu, nu, nu, nu se poate! striga ea. Nu poate simți nimic. Amabilitatea ei nu e bunătate; bunăvoința ei nu este tandrețe. Nu caută decât să bârfească, și mă place doar pentru că îi dau prilejul să o facă.

Elinor nu avea nevoie de aceste izbucniri pentru a se convinge de nedreptatea spre care se lăsa condusă sora ei în opiniile pe care le avea despre alții, din pricina caracterului său irascibil și a importanței prea mari pe care o acorda unei sensibilități puternice și farmecului unei purtări alese. La fel precum jumătate din restul lumii, dacă se poate spune despre această jumătate că este alcătuită din oameni inteligenți și buni, Marianne, care avea însușiri alese și o fire deosebită, nu era nici rezonabilă, nici sinceră. Ea se aștepta ca ceilalți să aibă aceleași opinii și sentimente ca ale ei, și le aprecia motivele prin prisma efectului imediat al acțiunilor lor asupra ei. Un astfel de incident s-a petrecut după micul dejun, când surorile erau împreună în camera lor, fapt care a făcut-o pe doamna Jennings să scadă și mai mult în ochii ei; căci, din pricina propriei sensibilități, s-a întâmplat să descopere o nouă sursă a durerii, cu toate că doamna Jennings a acționat mânată de cele mai bune

intenții.

Ținând o scrisoare în mână întinsă și cu o expresie de încântare izvorâtă din convingerea că urma să aducă oarece consolare, a intrat în camera lor, spunând:

— Iată, draga mea, îți aduc ceva ce o să te bine dispună cu siguranță.

Atât i-a trebuit lui Marianne. Într-o clipă, și-a imaginat dinaintea ochilor o scrisoare de la Willoughby, plină de tandrețe și de păreri de rău, care explica tot ce se întâmplase, satisfăcător și convingător; urmată numaidecât de Willoughby în persoană, care dădea buzna nerăbdător în cameră pentru a-i confirma, în genunchi, prin privirea sa extrem de sugestivă, asigurările din scrisoare. Plăsmuirile unei clipe au fost spulberate de următoarea. Ținea sub ochi scrisul mamei sale, niciodată până atunci nedorit și, după crunta dezamăgire care a urmat acelei euforii ce mersese dincolo de speranță, s-a simțit de parcă până în acea clipă nu mai suferise cu adevărat.

Niciun limbaj care i-ar fi fost la îndemână în momentele de elocvență fericită nu ar fi putut exprima cruzimea doamnei Jennings, iar acum lacrimile care-i șiroiau cu o virulență înflăcărată erau singurele care i-o puteau reproșa - reproșuri de neînțeles totuși pentru doamna Jennings care, după ce și-a exprimat în mai multe rânduri compasiunea, s-a retras, nu înainte de a-i mai aminti lui Marianne de scrisoarea de consolare. Numele lui Willoughby umplea fiecare pagină. Mama ei, încredințată în continuare că erau logodiți, și bizuindu-se la fel de afectuos ca întotdeauna pe fidelitatea lui, fusese doar stârnită de rugămințile lui Elinor de a o face pe Marianne să fie mai deschisă cu ele amândouă; și toate acestea cu o asemenea tandrețe pentru Marianne, cu o asemenea afecțiune pentru Willoughby și o asemenea încredere în fericirea lor viitoare, încât Marianne a plâns de durere citind-o până la capăt.

Toată nerăbdarea ei de a se afla iarăși acasă s-a redeșteptat în ea; mama îi era mai dragă ca niciodată, mai

dragă tocmai prin excesul de încredere manifestată greșit față de Willoughby, și-și dorea cu ardoare să plece acasă. Elinor, care nu se putea hotărî dacă era mai bine ca Marianne să rămână la Londra sau să se întoarcă la Barton, nu i-a oferit alt sfat decât să aibă răbdare până când aveau să cunoască dorințele mamei lor; și, în cele din urmă, a obținut consimțământul surorii ei de a aștepta să fie lămurite în această privință.

Doamna Jennings le-a părăsit mai devreme decât de obicei; căci nu se putea simți în largul său până ce familiile Palmer și Middleton nu se simțeau la fel de îndurerate ca și ea; și, refuzând politicos oferta lui Elinor de a o însoți, a plecat de una singură pentru restul dimineții. Elinor, cu inima foarte grea, conștientă de durerea pe care avea să o provoace, și înțelegând, din scrisoarea primită de Marianne, cât de puțin reușise să pregătească terenul pentru mama lor, s-a așezat apoi să-i scrie mamei sale pentru a-i relata ce se întâmplase și pentru a-i cere îndrumări pentru viitor. În acest timp, Marianne, care după plecarea doamnei Jennings venise în salon, a rămas încremenită la masa la care scria Elinor, urmărind mișcarea peniței, compătiment-o pe sora ei pentru asumarea acestei dificile sarcini și lamentându-se chiar mai afectuos la gândul efectului ce urma să îl aibă scrisoarea asupra mamei sale.

După ce au continuat astfel cam un sfert de oră, Marianne, ai cărei nervi nu mai puteau răbda zgomote bruște, a tresărit la auzul unei bătăi în ușă.

— Cine-ar putea fi? a întrebat Elinor. Și așa devreme! Credeam că *sigur* nu ne va deranja nimeni.

Marianne a mers la fereastră.

— E colonelul Brandon! a spus ea, iritată. N-o să scăpăm niciodată de *el*.

— Nu va intra, căci doamna Jennings nu-i acasă.

— N-am să mă bazez pe asta, a spus Marianne, retrăgându-se în camera ei. Un om care n-are ce face cu timpul lui nu conștientizează când abuzează de al altora.

Evenimentul i-a confirmat presupunerea, cu toate că

fusesse fondată pe nedreptate și eroare de judecată, căci colonelul Brandon a intrat *totuși* în casă. Iar Elinor, care era încredințată că grija față de Marianne îl adusese acolo și putea observa preocuparea în expresia lui agitată și melancolică și încordarea cu care s-a interesat, chiar dacă în trecut, de starea ei, nu a putut-o ierta pe sora ei că îl aprecia atât de puțin.

— M-am întâlnit cu doamna Jennings pe Bond Street, a spus el, după ce a salutat-o mai întâi, și m-a încurajat să vin să vă văd; și am fost cu atât mai consolată la gândul că te-aș putea găsi singură, ceea ce-mi doream foarte mult. Intenția... dorința mea... singura mea dorință în a năzui asta... sper, cred că este... să aduc alinare... nu, alinare nu este cuvântul potrivit... nu alinare imediată... ci o convingere, o convingere de durată pentru mintea surorii dumitale. Stima mea pentru dumneaei, pentru dumneata, pentru mama voastră... permite-mi să o dovedesc relatându-ți anumite circumstanțe, din simpla dorință de a fi util. Cred că sunt îndreptățit – și totuși, am petrecut atâtea ore ca să mă conving că am dreptate, încât nu pot să nu am motive să mă tem că m-aș putea înșela.

S-a oprit.

— Te înțeleg, i-a spus Elinor. Ai ceva a-mi spune despre domnul Willoughby, ceva ce i-ar dezvălui și mai mult caracterul. Faptul că îmi spui asta va fi cea mai mare dovadă de prietenie pe care ai putea să i-o arăți lui Marianne. Vei primi imediat recunoștința mea pentru orice informație în această privință, iar a *ei* va fi câștigată cu timpul. Te rog, spune-mi despre ce e vorba.

— Am să-ți spun; și, ca să vorbesc pe scurt, când am plecat de la Barton, în octombrie anul trecut – dar așa n-ai să-ți faci o idee, trebuie să mă întorc mai mult în urmă. Mă vei considera un povestitor foarte nepriceput, domnișoară Dashwood; nici nu știu de unde să încep. Cred că va fi nevoie să-ți relatez câte ceva despre mine, și *o voi face* pe scurt. Despre un astfel de subiect, a spus el, oftând profund, nu pot să nu fiu tentat să divaghez puțin.

S-a întrerupt un moment pentru a-și pune ordine în

gânduri, iar apoi, cu un alt oftat, a continuat.

— Probabil că ai uitat conversația - e greu de presupus că ți-ar fi făcut vreo impresie - pe care am purtat-o într-o seară la Barton Park, cu ocazia unui bal, în care am făcut aluzie la o doamnă pe care am cunoscut-o cândva și care semăna, într-o oarecare măsură, cu sora dumitale.

— *Nu* am uitat-o, a răspuns Elinor.

El a părut încântat că își aducea aminte și a adăugat:

— Dacă nu mă înșală incertitudinea, părănirea unei amintiri pline de afecțiune, există o puternică asemănare între ele, atât spirituală, cât și fizică. Aceeași căldură sufletească, aceeași înflăcărare a imaginației și a firii. Această doamnă era una dintre rudele mele cele mai apropiate, orfană de la o vârstă fragedă, aflată sub tutela tatălui meu. Eram cam de-o seamă, și încă din primii ani de viață am fost tovarăși de joacă și prieteni. Nu-mi amintesc moment în care să nu o iubesc pe Eliza; iar afecțiunea mea pentru ea, pe măsură ce creșteam, a devenit atât de mare încât, judecând după actuala mea gravitate melancolică și sumbră, nu m-ai putea crede în stare să o fi simțit vreodată. Afecțiunea ei pentru mine era, cred eu, la fel de înflăcărată precum atașamentul surorii dumitale pentru domnul Willoughby, și nici nu a fost mai puțin nefericită, deși dintr-o pricină cu totul diferită. La vârsta de șaptesprezece ani, am pierdut-o pentru totdeauna. S-a măritat - împotriva voinței sale - cu fratele meu. Averele ei erau considerabile, iar domeniul familiei mele era înglodat în datorii. Și asta mă tem că este tot ce se poate spune despre purtarea cuiva care îi era deopotrivă unchi și tutore. Fratele meu nu o merita; nici măcar nu o iubea. Am sperat că afecțiunea ei pentru mine avea să o susțină să treacă prin orice fel de dificultăți, și pentru o vreme așa s-a întâmplat; dar în cele din urmă, nefericirea situației în care se găsea, căci a avut parte de multă cruzime, i-a înfrânt hotărârea și, în ciuda promisiunilor ei... dar cât de orbește povestesc! Nici nu ți-am povestit cum s-a ajuns la asta. Câteva ore mai aveam

până să fugim împreună în Scoția. Perfidia, sau prostia servitoarei vărului meu, a fost ceea ce ne-a trădat. Eu am fost izgonit în casa unei rude îndepărtate, iar ea a fost privată de orice libertate, de orice societate, de orice amuzament, până ce tatăl meu și-a demonstrat punctul de vedere. Mă bazasem de prea mult timp pe tăria ei sufletească, iar lovitura a fost una cruntă - dar dacă mariajul ei ar fi fost unul fericit, așa tânăr cum eram eu pe atunci, în câteva luni aş fi putut să mă împac cu ideea, sau cel puțin nu aş mai fi deplâns-o acum. Dar nu așa au stat lucrurile. Fratele meu nu simțea niciun pic de afecțiune pentru ea; plăcerile lui nu erau ceea ce s-ar fi convenit să fie, și de la bun început nu i-a arătat bunăvoință. Consecința acestor fapte asupra unui spirit atât de tânăr, de vioi și de lipsit de experiență precum cel al doamnei Brandon a fost cât se poate de firească. La început, s-a resemnat cu situația nenorocită în care se găsea, și, dacă n-ar fi fost nefericită, nu ar fi fost nevoită să îndure regretele pe care i le stârnea amintirea mea. E oare de mirare atunci că, alături de un soț care îi provoca nestatornicia, și fără un prieten care să o sfătuiască sau să o înfrâneze (întrucât tatăl meu a mai trăit doar câteva luni după căsătoria lor, iar eu eram cu regimentul meu în Indiile de Est), a decăzut? Dacă aş fi rămas în Anglia, poate, dar intenționasem să le înlesnesc fericirea, îndepărtându-mă de ea mai mulți ani, și din acest motiv îmi obținusem transferul. Lovitura pe care mi-a dat-o căsătoria Elizei, a continuat el, cu o voce care-i trăda tulburarea, a fost nimic pe lângă ce am simțit când am auzit, la câțiva ani după aceea, de divorțul ei. *Asta* a aruncat asupra mea această tristețe - chiar și acum, amintirea suferinței mele...

Nu mai putea continua și, ridicându-se grăbit, s-a plimbat câteva minute prin încăpere. Elinor, impresionată de relatarea lui și chiar mai mult de nefericirea în care se găsea, a rămas tăcută. El i-a observat tulburarea și, venind la ea, i-a luat mâna, i-a strâns-o și i-a sărutat-o cu respect și recunoștință. Câteva minute în plus de tăcere i-au

permis să se adune și să continue.

— Trecuseră aproape trei ani de la această perioadă nefericită când m-am întors în Anglia. Întâia mea grijă, când m-am întors *în cele din urmă*, a fost desigur să o caut; însă căutarea mea a fost pe cât de tristă, pe atât de zadarnică. N-am reușit să-l descopăr decât pe primul bărbat care o sedusese, și aveam toate motivele să mă tem că se îndepărtase de el doar ca să se afunde și mai mult într-o viață de păcat. Alocația la care avea dreptul prin lege nu era pe potriva averii ei și insuficientă pentru a trăi confortabil, și am aflat de la fratele meu că o altă persoană fusese împuternicită să o încaseze, cu câteva luni mai înainte. El își imagina, și o făcea cu calm, că extravaganta ei și nefericirea spre care o condusesese asta o obligaseră să renunțe la ea pentru o alinare imediată. Cu toate astea, într-un sfârșit, fiind deja în Anglia de șase ani, am *reușit* să o găsesc. Prietenia pentru un fost servitor al meu, căruia soarta îi fusese potrivnică, m-a îndemnat să-l vizitez într-o închisoare a datornicilor, unde era încarcerat; și acolo, în aceeași casă, închisă din motive similare, se găsea sora mea nefericită. Cât de schimbată era, cât de ofilită și de epuizată din pricina suferințelor de tot felul! Nu puteam crede că ființa tristă și bolnăvicioasă care se găsea dinaintea ochilor mei era ceea ce rămăsese din fata fermecătoare, înfloritoare și plină de sănătate de care fusesem odinioară îndrăgostit. Cât am mai suferit văzând-o așa!... Dar n-am niciun drept să-ți rănesc sentimentele descriindu-ți starea în care se găsea - deja ți-am zugrăvit-o prea mult. Faptul că era, după toate aparențele, în ultimul stadiu de tuberculoză, a fost, într-o asemenea situație, cea mai mare consolare pentru mine. Viața nu mai putea face nimic pentru ea, poate doar să-i dea răgazul să se pregătească mai bine pentru moarte, căci asta era un dat. Am instalat-o într-o locuință confortabilă, unde să fie îngrijită cum se cuvine; am vizitat-o în fiecare zi pentru tot restul vieții sale scurte: am fost alături de ea în ultimele clipe.

S-a oprit iarăși ca să-și revină; iar Elinor și-a

exprimat sentimentele printr-o exclamare de îngrijorare plină de afecțiune pentru soarta nefericitei lui prietene.

— Sora dumitale, sper eu, nu poate fi ofensată de asemănarea pe care am remarcat-o între dumneaei și sărmana mea rudă dezonorată. Soarta lor, norocul lor nu pot fi aceleași; și dacă firea încântătoare din naștere a uneia ar fi fost protejată de un spirit mai ferm sau de un mariaj mai fericit, ea ar fi putut să fie ce vei vedea cu ochii dumitale că va deveni Marianne. Dar unde vreau să ajung cu toate astea? Am impresia că te-am îndurerat în zadar. Vai, domnișoară Dashwood, este periculos de abordat un astfel de subiect, unul nepovestit de paisprezece ani! Vreau să fiu mai calm, mai concis... Mi-a lăsat în grijă unicul ei copil, o fetiță, rodul primei sale legături vinovate, care avea la vremea aceea în jur de trei anișori. Iubea copila și o ținuse întotdeauna aproape de ea. A fost pentru mine o dovadă prețioasă de încredere; și m-aș fi achitat bucuros de sarcina mea în sensul cel mai strict, ocupându-mă eu însumi de educația ei, dacă natura situațiilor noastre mi-ar fi permis-o; dar nu aveam familie, nu aveam un cămin, așa că micuța mea Eliza a fost plasată într-un internat.

O vizitam ori de câte ori puteam și, după moartea fratelui meu (care s-a întâmplat cam cu cinci ani în urmă), venea să mă viziteze la Delaford. O prezentam drept o rudă îndepărtată, dar sunt cât se poate de conștient că lumea ne suspectează de o legătură mult mai apropiată. Acum se împlinesc trei ani (tocmai împlinise paisprezece ani) de când am retras-o de la școală, pentru a o plasa în grija unei femei foarte respectabile, care locuiește în Dorsetshire și care avea în grijă încă patru sau cinci fete de o vârstă apropiată de a ei, și, timp de doi ani, am avut toate motivele să fiu mulțumit de situația ei. În februarie anul trecut însă, aproape cu un an în urmă, a dispărut brusc. La rugămințile ei arzătoare, îi permisese, o decizie imprudentă, după cum s-a și dovedit, să meargă la Bath cu una dintre tinerele ei prietene, care își însoțea acolo tatăl, din motive de sănătate, îl cunoșteam drept un om

cumsecade și aveam o părere bună despre fiica lui - mai bună decât merita. Căci, cu o încăpățănare cât se poate de nechibzuită, nu a vrut să-mi dezvăluie secretul, nu mi-a oferit niciun indiciu, cu toate că știa ce se întâmplase. El, tatăl, om bine intenționat, dar deloc perspicace, nu a putut, cu toată sinceritatea cred eu, să-mi ofere nicio informație, căci rămăsese mai mult închis în casă, în timp ce fetele se plimbau prin oraș și-și făceau cunoștințe după cum poșteau; și a încercat să mă convingă, cu aceeași hotărâre cu care se convinsese pe el însuși, că fiica sa nu era câtuși de puțin amestecată în această chestiune. Pe scurt, nu am putut afla nimic în afara faptului că dispăruse; tot restul, timp de opt luni interminabile, a fost lăsat în seama presupunerilor. Îți poți imagina ce-am crezut, ce temeri am avut; și cât am suferit.

— Dumnezeu mare! a exclamat Elinor. Este oare posibil? Ca Willoughby...?

— Prima veste pe care am primit-o despre ea, a continuat el, a fost o scrisoare din partea ei, în octombrie anul trecut. Mi-a fost redirecționată de la Delaford, și am primit-o chiar în dimineața excursiei noastre plănuite la Whitwell; acesta a fost motivul plecării mele atât de intempestive de la Barton care, la momentul acela, sunt convins că a părut ciudată pentru toată lumea și bănuiesc că i-a ofensat pe unii. Îmi imaginez că nici prin gând nu-i trecea domnului Willoughby, în timp ce-mi reproșa din priviri impolitețea de care dădeam dovadă stricând petrecerea, că eram chemat departe, ca să alin suferințele persoanei pe care o nefericise atât; dar, *dacă ar fi știut*, la ce-ar fi folosit? L-ar fi făcut oare zâmbetele surorii dumitale mai puțin vesel sau mai puțin fericit? Nu; făcuse deja ceea ce n-ar face niciun om capabil de afecțiune pentru un altul. O părăsise pe tânăra de tinerețe și inocența căreia abuzase, într-o situație cât se poate de deplorabilă, fără o casă onorabilă, fără vreun ajutor, fără prieteni, și fără măcar să-i lase adresa unde pleca! O abandonase, promițând să se întoarcă; nu s-a mai întors, nici nu i-a scris, nici nu i-a adus vreo alinare.

— Asta le întrece pe toate! a exclamat Elinor.

— Acesta este caracterul dumnealui: un risipitor și un desfrânat cum nu s-a mai văzut. Cunoscând toate acestea, și cum le știu deja acum de săptămâni bune, îți poți imagina ce trebuie să fi simțit văzând-o pe sora dumitale mai atașată de el ca niciodată, și primind asigurări că urma să o ia în căsătorie; îți poți imagina ce am simțit de dragul vostru, al tuturor. Când am venit să te văd, săptămâna trecută, și te-am găsit singură, am venit chitit să aflu adevărul; cu toate că nu știam ce era de făcut *odată* ce-l aflam. Comportamentul meu trebuie să-ți fi părut foarte ciudat atunci; dar acum îl poți înțelege. Să îngădui să fiți toate înșelate în felul ăsta; să o văd pe sora dumitale... dar ce puteam să fac? Nu aveam nicio speranță să pot interveni cu succes; ba uneori chiar mă gândeam că influența surorii dumitale l-ar putea aduce pe calea cea bună. Dar acum, după ce a tratat-o atât de dezonorabil, cine știe care erau intențiile lui în privința ei? Cu toate acestea, oricare i-ar fi fost intențiile, ea va putea acum, și fără îndoială o va face, să se simtă recunoscătoare pentru situația în care se găsește, comparând-o cu cea a biete mele Eliza, când o să se gândească la situația nefericită și disperată a aceste biete fete, și și-o va imagina și singură, cu o afecțiune la fel de adâncă precum a ei, chinuită de remușcări care o vor însoți până la ultima suflare. Această comparație îi va fi cu siguranță de folos. Va simți că propriile sale suferințe nu înseamnă nimic. Nu au fost rezultatul unei purtări nepotrivite, și nu o pot dezonora. Dimpotrivă, datorită lor, prietenii ei vor simți o amicizie și mai puternică. Îngrijorarea pricinuită de suferința ei și respectul pentru tăria sufletească de care dă dovadă ar trebui să întărească orice atașament. Totuși, folosește-ți discreția când îi comunicii ce ți-am mărturisit. Dumneata trebuie să știi cel mai bine ce efect va avea; dar dacă nu aș fi crezut, cu toată seriozitatea și din toată inima, că toate acestea i-ar putea fi de folos, nu mi-aș fi îngăduit să te tulbur cu această relatare despre necazurile familiei mele, cu o relatare care ar putea părea că are intenția să mă

ridice pe mine în ochii ei în detrimentul altora.

Mulțumirile lui Elinor au urmat acestui discurs cu o sinceră recunoștință și însoțite, totodată, de asigurarea că Marianne avea mult de câștigat de pe urma celor relatate.

— Ceea ce mă îndurerează mai mult decât orice altceva, i-a spus ea, sunt încercările ei de a-l absolvi de orice vină; căci asta o tulbură mai mult decât dacă ar fi încredințată pe deplin de netrebnicia lui. Acum, deși la început va suferi amarnic, sunt sigură că nu după mult timp îi va fi mai ușor. L-ai mai văzut, l-a întrebat ea, după o scurtă pauză, pe domnul Willoughby de când l-ai lăsat la Barton?

— Da, a răspuns el cu gravitate, l-am mai văzut o singură dată. O întâlnire ce nu a putut fi evitată.

Elinor, surprinsă de atitudinea lui, l-a privi neliniștită, spunând:

— Poftim? L-ai întâlnit ca să...

— Nu puteam să-l întâlnesc altfel. Eliza îmi mărturisise, deși cu multă rețineră, numele amantului ei; și, când a revenit în oraș, la vreo două săptămâni de la întoarcerea mea, am stabilit un duel, el pentru a se apăra, eu pentru a-i pedepsi purtarea. Niciunul din noi nu a fost rănit, și de aceea nu s-a răspândit vestea acestei confruntări.

Elinor a oftat la gândul necesității închipuite pentru un asemenea duel; dar nu a îndrăznit să o critice de față cu un bărbat și, mai mult, cu un soldat.

— Ce asemănare nefericită între mamă și fiică, a continuat colonelul Brandon, după un moment de liniște. Și cât de prost mi-am îndeplinit misiunea încredințată!

— Se mai află în oraș?

— Nu; de îndată ce s-a refăcut după perioada de lăuzie, căci am dat de urma ei cu puțin înainte să nască, i-am trimis, pe ea și pe copil, la țară, unde au și rămas.

Amintindu-și, la scurt timp după aceea, că o ținea pe Elinor departe de sora ei, a pus punct vizitei sale, după ce a primit de la ea aceleași mulțumiri pline de recunoștință și lăsând-o plină de compasiune și stimă pentru el.

Capitolul 32

Când, la scurtă vreme după aceea, domnișoara Dashwood a repetat detaliile acestei conversații surorii sale, efectul acestora asupra ei nu a fost în întregime cel la care sperase. Nu că Marianne ar fi părut să se îndoiască de veridicitatea lor, întrucât a ascultat totul cu o atenție netulburată și supusă, nu a obiectat și nu a făcut nicio remarcă, nu a încercat să-i găsească scuze lui Willoughby și a părut să arate, prin lacrimile vărsate, că simțea că totul părea imposibil. Acest comportament a asigurat-o pe Elinor că, în mintea surorii ei, culpabilitatea lui *era* în sfârșit evidentă; și a observat cu satisfacție efectul creat, și anume că nu l-a mai evitat pe colonelul Brandon când a venit în vizită, că i-a vorbit, chiar din proprie inițiativă, cu un soi de respect încărcat de compasiune; și, cu toate că o vedea mai puțin iritată decât până atunci, și-a dat seama că era la fel de nefericită. Mintea ei se liniștise, dar acum o apăsa o tristețe posacă. Resimțea pierderea reputației lui Willoughby chiar mai dureros decât pierderea inimii sale; seducerea și abandonarea domnișoarei Williams, suferința acelei biete fete și îndoiala cu privire la planurile pe care le-ar fi putut avea la un moment dat pentru ea însăși o frământau într-atât, încât nu era capabilă să vorbească despre sentimentele ei nici măcar cu Elinor; iar faptul că medita în tăcere la suferințele ei o îndurera pe sora ei mai mult decât ar fi făcut-o orice mărturisire deschisă și constantă a simțămintelor ei.

Reproducerea sentimentelor sau a limbajului doamnei Dashwood din răspunsul la scrisoarea primită de la Elinor nu ar fi decât o repetiție a ceea ce ficele ei simțiseră și spusese deja; o dezamăgire cu greu mai puțin dureroasă decât cea a lui Marianne și o indignare încă și mai mare decât cea a lui Elinor. Scrisorile lungi din partea ei soseau una după alta, mărturisindu-și suferințele

și gândurile, îngrijorarea pentru Marianne și rugămintile de a înfrunta cu tărie această nenorocire. Tare grea trebuie să fi fost suferința lui Marianne dacă mama sa putea vorbi despre curaj! Cât de înjositoare și de umilitoare trebuie să fi fost sursa acelor regrete cărora mama ei și-ar fi dorit să nu se lase pradă!

Împotriva intereselor sale și a propriei alinări sufletești, doamna Dashwood hotărâse că, în acele momente, era mai bine pentru Marianne să fie oriunde numai la Barton nu, unde totul în jur i-ar fi amintit de trecut în cel mai profund și tulburător chip cu putință, aducându-i-l mereu pe Willoughby dinaintea ochilor, așa cum îl văzuse întotdeauna acolo. Prin urmare, le-a recomandat ficele ei să nu-și scurteze sub nicio formă șederea la doamna Jennings, ședere a cărei durată, deși nu fusese niciodată clar stabilită, se presupusese a fi de cel puțin cinci sau șase săptămâni. Spre deosebire de Barton, acolo aveau să-și ocupe timpul cu tot soiul de îndeletniciri, preocupări și vizite care puteau, spera ea, să o abată pe Marianne din când în când de la durerea ei și chiar să-i procure oarece amuzament, cu toate că deocamdată respingea ideea.

Cât despre pericolul de a-l revedea pe Willoughby, mama ei îl considera cel puțin la fel de mic la Londra ca și la țară, de vreme ce era de așteptat ca toți cei care se considerau prietenii lor să-l îndepărteze din cercul lor de cunoștințe. Drumurile nu aveau să li se mai încrucișeze: neglijența nu avea să-i lase niciodată expuși unei surprize, iar posibilitatea de a se întâlni din întâmplare era mult mai mică în aglomerația din Londra decât în izolarea de la Barton, unde era posibil să i-l scoată dinainte în timp ce acesta vizita Allenham cu ocazia căsătoriei sale, pe care doamna Dashwood o considera acum o certitudine, deși la început o văzuse ca pe un eveniment posibil.

Mai avea un motiv pentru care își dorea ca ficele ei să rămână unde erau; o scrisoare de la fiul ei vitreg o înștiințase că el și soția lui aveau să fie în Londra pe la mijlocul lunii februarie, iar ea socotea că e potrivit ca

fetele să-și vadă fratele din când în când.

Marianne promisese să urmeze sfaturile mamei sale, și li s-a supus fără împotrivire, deși aceste sfaturi s-au dovedit a fi complet diferite de speranțele și așteptările ei. Cu toate acestea, considera că mama ei se înșela cu desăvârșire, că-și formase opinia din rațiuni greșite și că, cerându-i să-și continue sejurul la Londra, o priva de singura alinare posibilă a nefericirii sale, afecțiunea maternă, condamnând-o să suporte o companie și niște decoruri care nu-i îngăduiau nicio clipă de liniște.

Se consola însă cu gândul că ceea ce era rău pentru ea îi făcea bine surorii sale; pe de altă parte, bănuind că nu avea să-l poată evita cu totul pe Edward, pe Elinor o alina credința că, deși lunga lor ședere nu putea decât să-i aducă nefericire, era mai benefică pentru Marianne decât întoarcerea neîntârziată la Devonshire.

Vigilența cu care se îngrijea pentru ca sora ei să nu audă vreodată numele lui Willoughby nu a fost inutilă. Marianne, deși fără să știe, a avut de câștigat de pe urma ei, întrucât nici doamna Jennings, nici Sir John și nici măcar doamna Palmer însăși nu i-au mai pomenit vreodată numele de față cu ea. Elinor și-ar fi dorit ca aceeași discreție să se aplice și când venea vorba despre ea, dar acest lucru era imposibil, și a fost obligată să asculte indignarea tuturor zi după zi.

Lui Sir John nu-i venea a crede că era posibil așa ceva: un om despre care fusese întotdeauna îndreptățit să aibă o părere bună! Un tânăr așa de bun! Nu credea să existe în Anglia un călăreț mai îndrăzneț! Era ceva imposibil de înțeles. Îi dorea din toată inima să se ducă dracului. N-avea să-i mai adreseze vreun cuvânt sub nicio formă, oriunde l-ar fi întâlnit! Nici vorbă, nici măcar de l-ar fi întâlnit lângă adăpostul de vânătoare din Barton și-ar fi fost nevoiți să aștepte împreună două ceasuri întregi! Ce ticălos! Ce escroc! Și când se gândea că ultima oară când se văzuseră îi oferise unul dintre cățelușii lui, *Folly!* Dar de-acum gata, terminase cu el!

În felul ei, doamna Palmer era la fel de indignată. Era

hotărâtă să rupă imediat orice legătură cu el și ar fi fost cât se poate de mulțumită dacă nu l-ar fi cunoscut niciodată. Și-ar fi dorit din tot sufletul ca reședința din Combe Magna să nu se fi aflat așa de aproape de Cleveland; dar asta nu avea nicio importanță, căci era oricum prea departe pentru vizite; îl detesta cu atâta înverșunare, încât era hotărâtă să nu-i mai pronunțe numele vreodată, și avea să le spună tuturor ce om de nimic este.

În rest, doamna Palmer manifesta înțelegere față de toate detaliile posibile despre apropiata căsătorie, împărtășindu-i-le lui Elinor. Nu a trecut mult și a fost în măsură să le comunice unde anume se construia noua caleașcă, ce pictor se ocupa de portretul domnului Willoughby și în ce atelier puteau fi văzute toaletele domnișoarei Grey.

Indiferența calmă și politicoasă a lui Lady Middleton în această împrejurare a fost o ușurare fericită pentru Elinor, a cărei stare sufletească era adeseori împovărată de amabilitatea zgomotoasă a celor din jur. Certitudinea că măcar o persoană din cercul lor de prieteni nu era interesată de subiect constituia o mare consolare pentru ea;

O mare consolare să știe că există măcar o persoană pe care, atunci când o întâlnea, nu o rodea curiozitatea în privința detaliilor sau care să se preocupe de sănătatea surorii sale.

Orice calitate este apreciată uneori, în funcție de împrejurările de moment, la o valoare mai mare decât cea reală; iar Elinor, agasată adesea de compătimirea servilă, a ajuns să considere mai degrabă buna creștere indispensabilă pentru confortul ei decât amabilitatea.

Lady Middleton își exprima sentimentele cu privire la întreaga chestiune cam o dată pe zi, dacă subiectul era abordat foarte des, spunând „Într-adevăr, este foarte scandalos!”, și, grație acestei ușurări continue, a fost capabilă nu doar să nu simtă încă de la început nici cea mai mică emoție la vederea domnișoarelor Dashwood, ci și

să nu-și mai amintească curând un cuvânt despre cele petrecute; după ce a susținut astfel demnitatea reprezentantelor sexului slab și a criticat fără ocoliș neajunsurile sexului opus, s-a considerat liberă să se consacre interesului propriilor reuniuni, hotărând prin urmare (deși cam împotriva părerii lui Sir John) că, întrucât doamna Willoughby avea să fie o femeie elegantă și bogată, îi va lăsa cartea ei de vizită de îndată ce se va mărita.

Întrebările discrete și delicate ale colonelului Brandon nu erau niciodată prost primite de domnișoara Dashwood. El își câștigase cu prisosință dreptul la discuții intime despre dezamăgirea surorii ei, prin zelul amical cu care se străduise să i-o îndulcească, și conversau întotdeauna fără reținere. Principala recompensă pe care i-o câștigase efortul dureros de a-și dezvălui suferințele trecute și umilințele actuale a constatat în privirile pline de compasiune cu care îl observa uneori Marianne și blândețea din vocea ei ori de câte ori se simțea obligată să-i vorbească, deși lucrul acesta nu se întâmpla foarte des. *Aceste indicii* îl asigurau că eforturile lui sporiseră bunăvoința lui Marianne la adresa lui și o făceau și pe Elinor să spere că bunăvoința surorii ei avea să sporească în timp. Dar doamna Jennings, care nu știa nimic despre toate acestea, care știa doar că Brandon era la fel de posomorât ca întotdeauna, și că ea nu reușea niciodată să-l convingă să-i facă cererea în căsătorie, sau să-i încredințeze ei sarcina de a o face în numele lui, a început să creadă, după vreo două zile, că nunta nu va avea loc de Sânziene, ci de Sfântul Mihail, și, după o săptămână, era convinsă că nu aveau să se mai căsătorească deloc. Buna înțelegere dintre colonel și domnișoara

Dashwood părea în schimb să dea de înțeles că onoarea de a deveni stăpâna dudului, a canalului și a boschetului de tisă îi era rezervată *ei*; doamna Jennings încetase, de ceva vreme, să se mai gândească la domnul Ferrars.

La începutul lunii februarie, după două săptămâni de

la primirea scrisorii lui Willoughby, lui Elinor i-a revenit sarcina dureroasă de a-și informa sora că acesta se însurase. Avusese grijă să roage să fie anunțată de cum se afla că ceremonia se încheiase, deoarece nu voia ca Marianne să afle din ziarele pe care le cerceta cu nerăbdare în fiecare dimineață.

Ea a primit vestea cu un calm de neclintit, nu a făcut niciun comentariu, și la început nu a vărsat nicio lacrimă; dar la scurt timp a izbucnit în plâns, și pentru tot restul zilei a fost într-o stare aproape la fel de deplorabilă precum cea în care fusese când aflase pentru prima oară că acest eveniment era inevitabil.

Soții Willoughby au părăsit Londra imediat după căsătorie, iar Elinor spera acum, de vreme ce nu mai exista pericolul de a-i vedea, să-și convingă sora, care nu mai ieșise din casă de când primise dureroasa veste, să înceapă încet-încet să iasă în societate, ca mai înainte.

Cam pe la acea vreme, cele două domnișoare Steele, sosite de curând la verișoara lor, care locuia în Bartlett Buildings, Holborn, s-au prezentat din nou dinaintea rudelor lor mai de seamă din Conduit Street și din Berkeley Street, și au fost primite cu multă cordialitate.

Elinor era singura care regreta să le vadă. Prezența lor îi provoca întotdeauna suferință, și nu a știut cu niciun chip cum să răspundă cu amabilitate încântării copleșitoare manifestate de Lucy de a o fi găsit *în continuare* acolo.

— Aș fi fost foarte dezamăgită dacă nu te-aș mai fi găsit aici, a spus ea în repetate rânduri, insistând asupra ultimelor cuvinte. Dar am gândit mereu c-am să te găsesc. Eram aproape sigură că n-ai să părăsești Londra pentru o vreme; deși mi-ai spus la Barton, precum știi, că nu veți sta mai mult de o *lună*. Dar m-am gândit atunci că sigur te vei răzgândi până la urmă. Ar fi fost mare păcat să fi plecat înainte de sosirea fratelui și a cumnatei dumitale. Acum sunt sigură că n-ai să te mai grăbești să pleci. Sunt nespus de fericită că nu te-ai *ținut de cuvânt*.

Elinor o înțelegea perfect și a fost nevoită să recurgă

la toată stăpânirea ei de sine pentru a da impresia că *nu pricepea o iotă*.

— Ei bine, draga mea, cum ați călătorit? a întrebat-o doamna Jennings.

— Nu cu diligența, de asta vă pot asigura, i-a răspuns domnișoara Steele, jubilând; am venit cu caleașca și am fost însoțite de un cavaler foarte elegant. Doctorul Davies venea la oraș, așa că ne-am gândit să venim și noi cu el; s-a purtat foarte galant și a plătit zece sau doisprezece șilingi mai mult decât noi.

— Oh, oh! exclamă doamna Jennings. Daa, foarte drăguț! Și pun rămășag că doctorul e celibatar!

— Ei, și dumneata... a spus domnișoara Steele, zâmbind afectat, toată lumea mă tachinează când vine vorba de doctor, și nu-mi dau seama de motiv! Verișoarele mele spun că sunt convinse că am făcut o cucerire; dar, în ceea ce mă privește, mărturisesc că nu mă gândesc niciodată la el. „Doamne! Vezi că-ți vine amarezul, Nancy”, mi-a zis alaltăieri una dintre verișoare, când l-a văzut traversând strada către casă. „Amarezul meu, ce să zic!”, i-am replicat. „Nu știi ce vrei să spui. Doctorul nu este nici pe departe amarezul meu”. „Lasă, lasă, vorbești tu, dar văd bine că doctorul este alesul”.

— Nici vorbă, a răspuns verișoara ei, cu o gravitate afectată, și te rog să infirmi acest zvon dacă auzi vreodată vorbindu-se despre asta.

Doamna Jennings a asigurat-o de îndată că *nu* avea să o facă, ceea ce a mulțumit-o pe deplin pe domnișoara Steele.

— Presupun că vei merge să locuiești cu fratele și cu cumnata dumitale, domnișoară Dashwood, când vor sosi în oraș, a spus Lucy, reluându-și atacul, după o încetare temporară a aluziilor ostile.

— Nu, nu cred.

— Oh, cum să nu, eu așa cred.

Elinor nu dorea să-i dea satisfacție, contrazicând-o în continuare.

— Ce încântător că doamna Dashwood se poate lipsi

de voi amândouă atât de mult timp!

— Nici vorbă! Care atât timp? a intervenit doamna Jennings. Păi, vizita lor e abia la început!

Lucy a fost redusă la tăcere.

— Îmi pare rău că nu o putem vedea pe sora dumitale, domnișoară Dashwood, a spus domnișoara Steele. Ce păcat că nu se simte bine (căci Marianne părăsise încăperea la sosirea lor).

— Ce amabil din partea ta! Surorii mele îi va părea la fel de rău că nu a avut plăcerea să vă vadă, dar a fost tare chinuită în ultima vreme de migrene pe fond nervos, din pricina cărora nu s-a simțit în stare să primească oaspeți sau să întrețină conversații.

— Vai, Doamne, mare păcat! Dar niște prietene vechi, ca mine și ca Lucy... ai crede că ar *putea* să ne primească, n-am scoate un cuvânt.

Elinor, cu multă politețe, le-a refuzat propunerea. Era posibil ca sora sa să se fi întins în pat sau să fie în halatul de casă, prin urmare, nu putea coborî să le vadă.

— Vai, dar dacă asta e singura problemă, a exclamat domnișoara Steele, putem la fel de bine să urcăm noi să o vedem.

Elinor începea să creadă că această impertinență depășea orice limită; dar a fost scutită de deranjul de a-i pune capăt grație reproșului aspru al lui Lucy, care acum, așa cum se întâmplase și cu alte ocazii, deși nu putea îndrepta manierele uneia dintre surori, se dovedea un avantaj în moderarea comportamentului celeilalte.

Capitolul 33

După o oarecare împotrivire, Marianne a cedat în fața rugămintelor surorii sale și a consimțit să iasă în oraș cu ea și cu doamna Jennings într-o dimineață, timp de jumătate de oră. A pus totuși condiția expresă să nu meargă în nicio vizită și nu a vrut să facă nimic altceva

decât să le însoțească la magazinul Gray, din Sackville Street, unde Elinor purta negocieri pentru schimbul mai multor bijuterii demodate ale mamei sale.

Când s-au oprit în fața ușii, doamna Jennings și-a adus aminte că trebuia să-i facă o vizită unei doamne din celălalt capăt al străzii; și, de vreme ce nu avea nimic de făcut la magazinul Gray, s-au înțeles să-și facă vizita în timp ce tinerele sale prietene se ocupau de treaba lor, după care avea să vină să le ia.

După ce au urcat scările, domnișoarele Dashwood au văzut că era atâta lume înaintea lor în încăpere, încât nu era nimeni disponibil pentru a se ocupa de comenzile lor, așa că erau silite să aștepte. Tot ce puteau face era să ia loc la capătul tejghelei la care coada părea să înainteze cel mai rapid; acolo se găsea un singur gentleman, și este posibil ca Elinor să fi întrezărit speranța ca, din politețe, acesta să-și termine mai repede treaba. Își comanda o casetă pentru scobitori, și, până ce nu a stabilit mărimea acesteia, forma și ornamentele – detalii care nu au fost hotărâte înainte de a examina și dezbate, timp de un sfert de oră, fiecare casetă de scobitori din magazin –, nu a avut răgazul să acorde vreo atenție celor două doamne, afară de trei sau patru priviri aruncate fără reținere; tipul de atenție care i-a lăsat lui Elinor amintirea unei persoane și a unui chip absolut neinteresante, naturale și autentice, în ciuda faptului că era îmbrăcat după ultima modă.

Marianne a fost scutită de sentimentul neplăcut al disprețului și al indignării provocate de impertinența cu care bărbatul le examinase trăsăturile și de maniera infatuată în care se decisese asupra detaliilor de prost gust ale diferitele tipuri de casete pentru scobitori, pentru că nu remarcase nimic din toate acestea; căci era și aici, în magazinul domnului Grey, la fel de capabilă să se lase pradă propriilor gânduri și să nu-și dea seama de ceea ce se petrece în jurului ei pe cât era și în propriul dormitor.

În cele din urmă, domnul respectiv a terminat. Fildeșul, aurul și perlele au primit toate câte o utilitate și, după ce a stabilit ultima zi în care își putea continua

existența fără a intra în posesia casetei pentru scobitori, domnul și-a tras tacticos mânușile și, aruncând o ultimă privire către domnișoarele Dashwood, una care părea mai curând să pretindă admirație decât să o exprime, s-a îndepărtat cu un aer fericit de infatuare autentică și de indiferență afectată.

Elinor nu a pierdut timpul pentru a rezolva chestiunea pentru care venise, și era pe punctul de a încheia, când un alt gentleman s-a apropiat de ea. Și-a întors privirea către el și a descoperit cu surpriză că era chiar fratele ei.

Afecțiunea și plăcerea manifestate cu ocazia acestei întâlniri au fost exact ceea ce trebuia pentru a face o impresie bună în prăvălia domnului Gray. Domnul Dashwood era într-adevăr departe de a regreta că-și revedea surorile, ceea ce le-a oferit satisfacție, iar întrebările sale cu privire la mama lor au fost pline de respect și de considerație.

Elinor a aflat că el și Fanny erau deja în oraș de două zile.

— Aș fi vrut tare mult să trec să vă vizitez ieri, a spus el, dar mi-a fost imposibil, căci am fost nevoiți să-l ducem pe Harry să vadă animalele sălbatice la Exeter Exchange; și am petrecut restul zilei cu doamna Ferrars. Harry a fost foarte încântat. În dimineața *asta*, aș fi venit încântat să vă văd, dacă aș fi găsit o jumătate de oră liberă, dar sunt atâtea de făcut când ajungi la Londra. Am venit aici să-i comand lui Fanny o pecete. Dar mâine cred că voi reuși cu siguranță să trec prin Berkeley Street și să fiu prezentat prietenei tale, doamna Jennings. Am înțeles că este o femeie foarte bogată. Și familia Middleton, trebuie să mă prezinți și *lor*. Întrucât sunt rudele mamei mele vitrege, voi fi încântat să le mărturisesc tot respectul meu. Am înțeles că sunt buni vecini cu voi la țară.

— Foarte buni, așa este. Nu am cuvinte să descriu preocuparea lor pentru confortul nostru și prietenia de care dau dovadă.

— Sunt foarte încântat să aud asta, pe onoarea mea,

foarte încântat. Dar așa se și cuvine să fie; sunt oameni care posedă o avere mare, sunt înrudiți cu voi și este de așteptat să se poarte cu toată amabilitatea și să vă pună la dispoziție orice vă poate face șederea mai agreabilă. Care vasăzică, v-ați instalat cât se poate de confortabil în viluța voastră și nu duceți lipsă de nimic! Edward ne-a oferit o descriere tare fermecătoare a casei, cea mai reușită din câte a văzut, a spus el, și se pare că vă place mai mult decât orice. Am fost foarte încântați să auzim asta, te asigur.

Elinor s-a simțit puțin rușinată pentru fratele ei; și nu i-a părut rău că a fost scutită de necesitatea de a-i da un răspuns grație sosirii servitoarei doamnei Jennings, care venise să o anunțe că stăpâna le aștepta la ușă.

Domnul Dashwood le-a condus până jos, a fost prezentat doamnei Jennings la ușa trăsurii ei și, după ce și-a exprimat din nou nădejdea de a putea trece să le vadă a doua zi, și-a luat la revedere.

Vizita promisă a avut loc. A prezentat o așa-zisă scuză din partea cumnatei lor, care nu putuse veni, întrucât „era foarte ocupată cu mama ei, și nu avea timp să meargă nicăieri”. Totuși, doamna Jennings l-a asigurat fără ocolișuri că ea nu ținea la ceremonie, că erau cu toții veri, sau cam așa ceva, și că avea să-i facă ea însăși o vizită cât de curând doamnei Dashwood, aducându-le și pe cumnatele ei să o vadă. Purtarea lui față de *ele*, deși cuviincioasă, a fost cât se poate de amiabilă; față de doamna Jennings, plină de politețe curtenitoare; și, când a sosit colonelul Brandon, la scurt timp după venirea lui, l-a măsurat din priviri cu o curiozitate ce părea să spună că nu voia să știe decât dacă era bogat pentru a se purta la fel de politicos *și cu dânsul*.

După ce a stat cu ele jumătate de oră, a rugat-o pe Elinor să-l însoțească până în Conduit Street și să-l prezinte lui Sir John și lui Lady Middleton. Vremea era extraordinar de brumoașă, și ea a acceptat de îndată. Cum au ieșit din casă, el a și început să pună întrebări.

— Cine e colonelul Brandon? Are avere?

— Da, are un domeniu foarte bun în Dorsetshire.

— Mă bucur s-aud. Pare un adevărat gentleman și cred, Elinor, că pot să te felicit pentru perspectiva unui aranjament foarte convenabil în viață.

— Pe mine, frate? Ce vrei să spui?

— Te place. L-am urmărit îndeaproape și sunt convins de asta. La cât se ridică averea lui?

— În jur de două mii de lire pe an, am impresia.

— Două mii pe an; și apoi, avântându-se până la o culme a generozității pline de entuziasm, a adăugat: Elinor, îți urez din toată inima ca, de dragul tău, să fie de *două* ori pe atât.

— Te cred, i-a răspuns Elinor, dar sunt cât se poate de sigură că colonelul Brandon nu are nici cea mai mică dorință să se însoare cu *mine*.

— Te înșeli, Elinor; te înșeli amarnic. Cu puțin efort, ai pune imediat mâna pe el. E posibil ca momentan să fie indecis; poate că-l reține lipsa ta de avere sau sfaturile pe care i le dau prietenii. Dar unele dintre acele mici atenții și încurajări oferite cu atâta ușurință de doamne au să-l convingă, împotriva voinței lui. Și nu există niciun motiv pentru care n-ai încerca să pui mâna pe el. Se presupune că nu ai vreun angajament anterior – pe scurt, tu știi că un asemenea angajament iese din discuție, piedicile sunt insurmontabile –, ești prea inteligentă ca să nu înțelegi toate astea. Colonelul Brandon trebuie să fie alesul; din partea mea vei avea toată susținerea pentru a-l face cât mai mulțumit de tine și de familia ta. Este o partidă care va mulțumi pe toată lumea. Pe scurt, este unul dintre acele lucruri care – și aici a coborât glasul pentru a șopti cu afectare – va fi extrem de bine-venit pentru toți cei interesați. Adunându-se, a adăugat: Cu asta vreau să spun că prietenii tăi sunt cu toții foarte nerăbdători să te vadă aranjată bine; Fanny îndeosebi, care vrea numai ce e bine pentru tine, te asigur. Și mama ei, doamna Ferrars, o femeie foarte cumsecade, sunt convins că i-ar face o mare plăcere; chiar spunea asta zilele trecute.

Elinor nu a binevoit să-i dea vreo replică.

— Ar fi un lucru remarcabil, a continuat el, ar fi tare nostim ca Fanny să aibă un frate și o cumnată care să se așeze la casele lor în același timp. Și totuși, nu este chiar așa de improbabil.

— Domnul Ferrars urmează să se însoare? l-a întrebat Elinor cu hotărâre în glas.

— Lucrurile nu sunt chiar stabilite, dar lumea se agită pe seama chestiunii. Are o mamă extraordinară. Dacă se face căsătoria, doamna Ferrars se va oferi, cu cea mai mare mărinimie, să-i pună la dispoziție o mie de lire pe an. Persoana este onorabila domnișoară Morton, unica fiică a răposatului lord Morton, cu o avere de treizeci de mii de lire. O legătură foarte dezirabilă de ambele părți, și nu mă îndoiesc că va avea loc la timpul potrivit. Pentru o mamă, e lucru mare să se despartă pentru totdeauna de o mie de lire pe an, dar doamna Ferrars are un suflet nobil. Ca să-ți dau un alt exemplu al generozității sale: zilele trecute, de îndată ce am sosit în oraș, dându-și seama că era posibil să nu avem bani îndeajuns, i-a pus lui Fanny în mână două sute de lire. Ceea ce e cât se poate de acceptabil, căci suntem nevoiți să cheltuim sume mari cât ne aflăm aici.

S-a oprit în așteptarea aprobării și a compasiunii ei, iar ea s-a silit să-i spună:

— Cheltuielile voastre trebuie cu siguranță să fie considerabile, atât la oraș, cât și la țară, dar și venitul vostru e mare.

— Nu chiar atât de mare, presupun, pe cât își închipuie lumea. Și totuși, nu vreau să mă plâng; este, fără îndoială, un venit confortabil, și sper eu că în timp va deveni și mai mare. Împrejmuirea pășunilor de la Norland, în plină desfășurare acum, ne seacă de bani. Și apoi am mai făcut și o mică achiziție în ultima jumătate de an; ferma din East Kingham, sigur îți aduci aminte de ea, unde locuia bătrânul Gibson. Îmi doream foarte mult pământul din toate punctele de vedere, și era atât de apropiat de proprietatea mea, încât am simțit că e de datoria mea să-l cumpăr. Nu m-a lăsat conștiința să îngădui a ajunge pe mâna altcuiva. Omul trebuie să plătească pentru confortul

lui, și asta pe mine *m-a* costat o grămadă de bani.

— Mai mult decât îi estimezi valoarea reală?

— Doamne, sper că nu. Puteam să-l revând, a doua zi, pe mai mult decât am dat. Dar în ceea ce privește banii cu care am cumpărat, aş fi putut să am mare ghinion, căci acțiunile erau la vremea aceea atât de scăzute, încât, dacă nu se întâmpla să am banii necesari la bancherul meu, aş fi fost obligat să-mi vând tot stocul în mare pierdere.

Elinor n-a putut decât să zâmbească.

— Am avut de asemenea și alte cheltuieli mari, inevitabile, când ne-am mutat la Norland. După cum bine știi, stimatul nostru tată a lăsat prin testament toate lucrurile care se găseau la Norland mamei tale; și erau foarte valoroase. Departe de mine gândul de a-i critica decizia; era îndreptățit să dispună de averea lui cum considera de cuviință. Dar, ca urmare a acestui lucru, am fost siliți să facem achiziții mari de pânzeturi, porțelanuri etc., pentru a înlocui lucrurile luate de acolo. Îți poți închipui, după toate aceste cheltuieli, cât de departe suntem de a fi bogați și cât de binevenită este generozitatea doamnei Ferrars.

— Cu siguranță, i-a spus Elinor; și ajutați de dărnicia dumneaei, sper că veți putea trăi în continuare cât mai confortabil.

— Într-un an sau doi cred că vom putea ajunge acolo, a răspuns el cu gravitate. Cu toate acestea, mai sunt multe lucruri de făcut. La sera lui Fanny nu s-a așezat încă nicio piatră, iar pentru grădina de flori nu s-a trasat decât planul.

— Unde va fi sera?

— Pe colina din spatele casei. Am tăiat toți nucii bătrâni ca să-i facem loc. Va fi o construcție frumoasă, vizibilă din multe părți ale parcului, iar grădina cu flori va coborî în pantă chiar prin fața ei, și va fi cât se poate de drăguță. Am îndepărtat toate tufele de mărăcini care creșteau de-a lungul pantei.

Elinor și-a păstrat pentru sine neliniștea și dezaprobarea și se simțea foarte recunoscătoare că nu era

și Marianne prezentă pentru a lua parte la această indignare.

Acum, că spusese tot ce avea de spus pentru a-și dovedi sărăcia, și scăpase de obligația de a le cumpăra surorilor lui câte o pereche de cercei la următoarea sa vizită la magazinul Gray, gândurile lui s-au îndreptat spre lucruri mai plăcute, și a început să o felicite pe Elinor că avea o prietenă ca doamna Jennings.

— Pare o femeie cu adevărat valoroasă - casa ei, stilul ei de trai, toate denotă un venit cât se poate de bun; și este o cunoștință care nu numai că v-a fost de mare folos până acum, dar, până la urmă, s-ar putea dovedi spre marele vostru avantaj. Faptul că v-a invitat la Londra este fără îndoială un semn considerabil că vă favorizează, arată întru totul că simte o mare afecțiune pentru voi și că, după toate probabilitățile, la moartea ei nu veți fi uitate. Are pesemne o mare avere de lăsat moștenire.

— Aș fi mai înclinată să cred că nu are nimic, afară de partea ei de moștenire care le va rămâne copiilor.

— Dar e greu de imaginat că își cheltuie tot venitul. Puțini oameni cât de cât prevăzători ar face *asta*; iar tot ce economisește va lăsa moștenire.

— Și nu crezi că e mai probabil să lase moștenire fetelor sale decât nouă?

— Fetele ei sunt amândouă extrem de bine măritate, prin urmare, nu pot să văd necesitatea să le mai lase și alt venit. Pe câtă vreme, în opinia mea, faptul că s-a arătat atât de atentă cu voi și v-a oferit atâta bunătate vă dă dreptul să presupuneți că va avea grijă de voi și pe viitor, lucru pe care o femeie cu scaun la cap nu l-ar desconsidera. Purtarea ei față de voi nici că ar putea fi mai amabilă; și e greu de crezut că ar face toate astea fără să fie conștientă că voi vă așteptați și la altele din partea ei.

— Dar noi nu ne așteptăm la nimic. Zău acum, frate, preocuparea ta pentru bunăstarea și prosperitatea noastră te duce cu gândul un pic prea departe.

— Da, mai mult ca sigur, a spus el părănd să se adune, nu stă totul în puterea omului. Dar, draga mea

Elinor, ce se întâmplă cu Marianne? Arată foarte indispusă, i-a pierit culoarea din obraji și a slăbit. E bolnavă?

— Nu e în apele ei, de câteva săptămâni încoace suferă cu nervii.

— Îmi pare rău s-aud. La vârsta ei, orice afecțiune distruge prospețimea pentru totdeauna! A ei a fost de scurtă durată! În septembrie anul trecut, era cea mai frumoasă fată din câte am văzut și avea toate șansele să atragă bărbații. Era ceva în frumusețea ei, care să-i atragă în mod deosebit. Mi-aduc aminte că Fanny obișnuia să spună că se va mărita mai repede și mai bine decât tine; nu că n-ar ține foarte mult la *tine*, dar pur și simplu așa gândea ea. Dar cred că s-a înșelat. *Acum*, mă îndoiesc că Marianne se va mărita cu un bărbat cu un venit mai mare de cinci sau șase sute pe an, cel mult, și nu cred că mă înșel când spun că *tu* ai să faci o partidă mult mai bună. Dorsetshire! Cunosc foarte puține despre Dorsetshire; dar, draga mea Elinor, aș fi foarte încântat să aflu mai multe; și cred că pot să-ți garantez că Fanny și cu mine ne vom număra printre primii și cei mai mulțumiți oaspeți ai voștri.

Elinor a încercat cât a putut mai bine să-l convingă că era foarte puțin probabil ca ea să se mărite cu colonelul Brandon; dar pentru el, asta era o speranță care îi făcea prea multă plăcere ca să poată renunța la ea, și era cât se poate de hotărât să lege o prietenie cu acel gentleman și să încurajeze căsătoria prin tot felul de atenții. Avea suficiente remușcări că el însuși nu făcuse nimic pentru surorile lui, cât să fie extrem de nerăbdător să facă toți ceilalți foarte mult pentru ele; iar o ofertă din partea colonelului Brandon sau o moștenire primită de la doamna Jennings era mijlocul cel mai bun care să compenseze neglijența lui.

Au avut norocul să o găsească pe Lady Middleton acasă, iar Sir John și-a făcut apariția pe când se pregăteau să plece. A avut loc un schimb excesiv de politețuri. Sir John era dispus să placă pe oricine și, cu toate că domnul

Dashwood nu părea să cunoască mare lucru despre cai, nu a întârziat să îl considere un bărbat foarte amabil; în vreme ce doamna Middleton a găsit suficient bun gust în înfățișarea sa încât să considere că merită să-l includă printre cunoștințele sale; iar domnul Dashwood s-a retras încântat și de unul, și de celălalt.

— Fanny va fi încântată de ceea ce am să-i povestesc, i-a spus el lui Elinor, pe când se întorceau pe jos împreună. Lady Middleton este o femeie foarte elegantă! Sunt convins că Fanny ar fi fericită să cunoască o asemenea femeie. Și doamna Jennings este o femeie cu excelente maniere, deși nu așa de elegantă ca fiica ei. Sora ta nu trebuie să aibă vreo rețineră în a o vizita, ceea ce, ca să fiu sincer, a cam avut, și e cât se poate de firesc; noi știm doar că doamna Jennings este văduva unui om care și-a agonisit averea în mod necinstit. Iar Fanny și doamna Ferrars erau amândouă înclinate să creadă că nici ea, nici fiicele ei nu erau genul de femei cu care Fanny s-ar putea întovărăși vreodată. Dar acum le pot povesti despre amândouă numai lucruri satisfăcătoare.

Capitolul 34

Doamna John Dashwood avea așa de multă încredere în judecata soțului ei, încât le-a făcut chiar a doua zi o vizită atât doamnei Jennings, cât și fiicei acesteia; iar încrederea ei a fost recompensată, întrucât a descoperit că prima, întocmai femeia la care stăteau cumnatele ei, nu era nicidecum nedemnă de atențiile ei; cât despre Lady Middleton, a constatat că era una dintre cele mai fermecătoare femei din lume!

Lady Middleton a fost la fel de încântată de doamna Dashwood. Exista și de o parte, și de cealaltă un soi de egoism rece, care le atrăgea reciproc; și apreciau una la cealaltă aceleași reguli insipide de bună-cuviință și o lipsă generală de înțelegere.

Cu toate acestea, aceleași maniere care îi câștigaseră doamnei John Dashwood aprecierea lui Lady Middleton nu fuseseră și pe placul doamnei Jennings, căreia i-a lăsat impresia unei femeiuști mândre, complet lipsite de cordialitate și de afecțiune în purtarea ei cu surorile soțului ei, și care aproape că nu avea ce să le spună; întrucât, din sfertul de oră petrecut în Berkeley Street, a stat aproape șapte minute și jumătate fără a scoate un cuvânt.

Elinor ar fi vrut tare mult să știe dacă Edward se află în oraș, dar a ales să nu întrebe; nimic n-ar fi făcut-o pe Fanny să-i pomenească numele de bunăvoie în fața ei, până când nu ar fi putut-o anunța că nunta lui cu domnișoara Morton era hotărâtă sau până când nu se adevereau așteptările soțului ei cu privire la colonelul Brandon; întrucât ea îi credea atât de atașați unul de celălalt, încât trebuiau despărțiți atât prin vorbe, cât și prin fapte, cu orice ocazie. Cu toate acestea, informațiile pe care *ea* nu a vrut să le ofere nu au întârziat să apară din altă sursă. La scurt timp după aceea, Lucy a venit în vizită în căutare de compasiune din partea lui Elinor, căci, deși Edward sosise la Londra împreună cu doamna și doamna Dashwood, nu reușea să-l vadă. El nu îndrăznea să vină la Bartlett's Buildings de teamă să nu fie descoperit și, cu toate că amândoi erau nerăbdători să se întâlnească, momentan nu puteau să facă altceva decât să-și scrie.

Edward nu a întârziat să le asigure el însuși de prezența sa în Londra, venind de două ori în Berkeley Street. De două ori i-au găsit cartea de vizită pe masă când s-au întors de la treburile pe care le aveau dimineța prin oraș. Elinor era încântată că trecuse să le vadă, dar încă și mai încântată că îi ratase vizitele.

Încântarea soților Dashwood față de familia Middleton fusese atât de mare încât, deși nu aveau obiceiul să dea nimic nimănui, s-au hotărât să le ofere acestora o masă; și, la scurt timp după ce au făcut cunoștință, i-au invitat să cineze cu ei în Harley Street, unde închiriaseră pentru trei luni o casă foarte frumoasă.

Surorile lui și doamna Jennings au fost de asemenea invitate, iar John Dashwood a avut grijă să-l invite și pe colonelul Brandon care, mereu bucuros să se afle oriunde se găseau și domnișoarele Dashwood, a primit aceste amabilități nerăbdătoare cu oarecare uimire, dar cu și mai multă plăcere. Avea să o cunoască pe doamna Ferrars; dar Elinor nu a putut afla dacă fiii săi aveau să ia parte la petrecere. Cu toate acestea, perspectiva de a o vedea pe ea a fost suficientă pentru a-i suscita interesul față de reuniune; deși acum se putea întâlni cu doamna Ferrars fără acea neliniște puternică ce promitea, cândva, să însoțească o asemenea întâlnire, iar în prezent opinia ei despre ea îi era indiferentă, dorința lui Elinor de a se afla în compania doamnei Ferrars și curiozitatea ei de a descoperi cum era s-au dovedit la fel de vii ca întotdeauna.

Auzind că domnișoarele Steele aveau să fie și dumnealor prezente, interesul cu care aștepta petrecerea a fost curând sporit, mai degrabă din curiozitate decât din plăcere.

Se recomandaseră atât de bine în fața lui Lady Middleton, atât de agreabile le făcuseră în ochii ei dulcegăriile lor, încât, deși Lucy nu era elegantă, iar sora ei nu era nici măcar rafinată, a fost la fel de încântată precum Sir John să le poftască să petreacă o săptămână sau două în Conduit Street; și s-a întâmplat să fie deosebit de convenabil pentru domnișoarele Steele ca, aflând de invitația soților Dashwood, să-și înceapă vizita cu câteva zile înainte să aibă loc petrecerea.

Deși pretențiile lor de a fi luate în seamă drept nepoate ale domnului care ani de zile avusese grijă de fratele ei nu ar fi reușit să le asigure locul la masa doamnei John Dashwood, ca musafire din partea lui Lady Middleton erau bine-venite. Iar Lucy, care de multă vreme își dorea să cunoască personal familia, pentru a le aprecia mai îndeaproape caracterele și propriile dificultăți, și să aibă ocazia de a se strădui să le fie pe plac, nici că a fost vreodată mai fericită ca atunci când a primit invitația doamnei John Dashwood.

Asupra lui Elinor, efectul invitației s-a dovedit diferit. A început imediat să se convingă singură că și Edward avea să fie invitat la petrecerea surorii sale, împreună cu mama lui, de vreme ce locuia la dumneaei; și să-l vadă pentru prima oară, după câte se întâmplaseră, în compania lui Lucy! Nu-și imagina cum avea să suporte asta!

Poate că aceste temeri nu se întemeiau exclusiv pe rațiune și cu siguranță nicicum pe adevăr. Cu toate acestea, acestea nu au fost înlăturate de propria-i stăpânire de sine, ci chiar de Lucy, care credea că avea să-i producă o mare dezamăgire spunându-i că Edward cu siguranță nu avea să fie prezent în Harley Street marți, și chiar nădăjduia să meargă cu durerea încă și mai departe, convingând-o că afecțiunea extraordinară pe care o simțea pentru ea, afecțiune pe care nu o putea ascunde când erau împreună, era motivul pentru care păstra distanța.

A sosit și importanta zi de marți ce urma să le prezinte pe cele două domnișoare acestei formidabile soacre.

— Ai milă de mine, domnișoară Dashwood! i-a spus Lucy, în timp ce urcau scările împreună; căci familia Middleton sosise atât de repede după doamna Jennings, încât urmau cu toții servitorul în același timp. Nu am pe nimeni aici care să mă compătimească afară de dumneata. De-abia mă țin pe picioare. Doamne sfinte! Într-o clipă, o voi vedea pe femeia de care depinde toată fericirea mea, care va deveni mama mea!

Elinor ar fi putut să o liniștească imediat, sugerându-i posibilitatea că aveau să o cunoască mai curând pe viitoarea mamă a domnișoarei Morton, și nu pe a ei, în schimb a asigurat-o, cu cea mai mare sinceritate, că într-adevăr o compătimea; spre mare uimire a lui Lucy care, deși nu se simțea în largul ei, ar fi sperat cel puțin să fie ținta unei invidii de nestăpânit din partea lui Elinor.

Doamna Ferrars era o femeie mică de statură, slabă, care se ținea dreaptă, și cu o mină serioasă, chiar acră. Avea tenul palid și fața micuță, pe care natura nu o dăruise cu nicio trăsătură frumoasă sau expresivă; însă norocul

făcea ca fruntea îngustă să-i salveze înfățișarea de la insipiditate, dându-i trăsăturile specifice mândriei și răutății. Era o femeie scumpă la vorbă, întrucât, spre deosebire de majoritatea oamenilor, își doza cuvintele la numărul ideilor și, din puținele silabe care i-au scăpat, niciuna nu i-a fost adresată domnișoarei Dashwood, pe care o privea cu determinarea de a o antipatiza cu orice preț.

Acum, acest comportament n-o mai putea face nefericită pe Elinor. În urmă cu câteva luni, ar fi rănit-o foarte tare, însă acum doamnei Ferrars nu-i mai stătea în putere să o mai supere, iar diferența dintre purtarea dumneai față de ea și purtarea față de domnișoarele Steele, o diferență menită să o umilească și mai mult, nu făcea decât să o amuze. Nu putea decât să zâmbească văzând bunăvoința pe care atât mama, cât și fiica o arătau tocmai persoanei – căci Lucy se remarcase în mod deosebit – pe care ar fi fost cel mai dornice să o înjosească dacă ar fi știut ele ce știa Elinor; în vreme ce ea nu avea nicio putere să le rănească, era disprețuită de amândouă. Însă, în timp ce ea zâmbea văzând această amabilitate prost plasată, nu a putut să nu reflecte asupra prostiei și a meschinăriei din care izvora, nici să ignore atențiile calculate cu care domnișoarele Steele întrețineau această amabilitate, fără să le disprețuiască din tot sufletul pe toate patru.

Lucy jubila toată văzându-se onorată de atâta atenție, iar domnișoara Steele nu-și dorea decât să fie tachinată în legătură cu doctorul Davies pentru a fi pe deplin fericită.

Cina a fost grandioasă, servitorii, numeroși, totul trădând înclinația stăpânei spre ostentație și posibilitatea stăpânului de a o susține. În ciuda îmbunătățirilor și a transformărilor pe care le făceau la domeniul Norland, și în ciuda faptului că proprietarul lui fusese cândva la un pas de a-și vinde acțiunile în pierdere, nimic nu trăda vreun semn al acelei sărăcii pe care încercase să o sugereze – niciun fel de penurie, afară de aceea a conversației, care era considerabilă. John Dashwood nu a

avut de rostit prea multe cuvinte care să merite auzite, iar soția lui chiar mai puține de atât. Dar asta nu era vreo rușine deosebită, întrucât în aceeași situație se aflau mare parte din musafirii lor, căci aproape toți aveau suficiente neajunsuri pentru a fi agreabili – lipsă de inteligență, fie ea înnăscută sau dobândită, lipsă de eleganță, de caracter sau de temperament.

Când doamnele s-au retras în salon, după cină, aceste lipsuri au fost încă și mai evidente, căci domniile fuseseră cei care oferiseră mesei subiecte cât de cât variate de conversație, mergând de la politică, îngrădirea proprietăților și până la dresarea cailor, dar toate acestea se sfârșiseră acum. Un singur subiect a reținut atenția doamnelor până la sosirea cafelei, și anume diferența de înălțime dintre Harry Dashwood și cel de-al doilea fiu al lui Lady Middleton, William, care erau cam de aceeași vârstă.

Dacă ambii copii ar fi fost acolo, chestiunea ar fi fost foarte ușor hotărâtă, măsurându-i pe loc pe amândoi; dar cum Harry era singurul prezent, de ambele părți se făceau doar presupuneri, și fiecare dintre doamne era îndreptățită să fie cât mai categorică în opinia ei, pe care să și-o repete pe cât de des poftea.

Taberele se formaseră după cum urmează:

Cele două mame, deși fiecare din ele era convinsă că fiul ei era cel mai înalt, decisese cu politețe în favoarea celeilalte.

Cele două bunici, cu la fel de multă părtinire, dar și mai multă sinceritate, își susțineau cu aceeași înflăcărare propriul urmaș.

Lucy, nerăbdătoare să facă pe plac ambelor mame, găsea că băieții erau remarcabil de înalți pentru vârsta lor și nu putea concepe să existe între ei nici cea mai mică diferență din lume, iar domnișoara Steele, cu și mai multă bunăvoință, se decidea când în favoarea unuia, când a celuilalt.

După ce-și exprimase deja opinia în favoarea lui William, lucru prin care le ofensase încă mai mult pe doamna Ferrars și pe Fanny, Elinor nu mai vedea

necesitatea de a o întări prin alte argumente, iar Marianne, când i s-a cerut părerea, le-a jignit pe toate, declarând că nu avea nicio opinie în această privință, dat fiind că nu se gândise niciodată la asta.

Înainte de a pleca de la Norland, Elinor pictase pentru cumnata ei două panouri foarte frumoase, care, montate și aduse acasă, împodobeau salonul; iar aceste panouri, atrăgând privirea lui John Dashwood când îi însoțea pe ceilalți domni în salon, au fost înmânate cu mare entuziasm colonelului Brandon pentru a le admira.

— Acestea sunt opera surorii mele mai mari, a zis el, și îndrăznesc să spun că dumneata, fiind un om de bun-gust, le vei aprecia. Nu știu dacă ai mai avut prilejul să vezi până acum vreo lucrare a ei, dar în general lumea consideră că desenează extrem de bine.

Colonelul, deși a negat orice pretenție de cunoscător, a admirat cu căldură panourile, așa cum ar fi făcut în privința oricărui lucru pictat de domnișoara Dashwood, iar curiozitatea celorlalți fiind în mod firesc stârnită, obiectele au fost trecute din mână în mână pentru a fi cercetate de toți. Doamna Ferrars, care nu știa că erau opera lui Elinor, a ținut în mod deosebit să se uite la ele și, după ce s-au bucurat de aprecierea deosebită a lui Lady Middleton, Fanny le-a prezentat mamei sale, ținând să o informeze că fuseseră realizate de domnișoara Dashwood.

— Hm... a spus doamna Ferrars, foarte drăguț, și, fără să le privească vreun pic, i le-a înmânat înapoi fiicei sale.

Poate că Fanny s-a gândit pentru un moment că mama ei fusese suficient de nepoliticoasă întrucât, roșind ușor, i-a spus imediat:

— Sunt foarte frumoase, mamă, nu-i așa? Însă, copleșită probabil de teama de a nu părea prea politicoasă sau prea încurajatoare, a adăugat: Nu crezi că au ceva din stilul de a picta al domnișoarei Morton? *Ea* într-adevăr pictează minunat! Ce frumos e realizat ultimul ei peisaj!

— Chiar că era frumos! Dar tot ce face *ea* e frumos.

Marianne nu mai putea suporta. Deja doamna

Ferrars îi displăcea profund; iar asemenea laude nepotrivite la adresa altcuiva, în defavoarea lui Elinor, deși nu avea nicio idee de intențiile din spatele vorbelor, au împins-o de îndată să spună cu înflăcărare:

— Foarte ciudată admirație! Ce ne interesează pe noi domnișoara Morton? Cine o cunoaște și cui îi pasă de ea? *Noi* la Elinor ne gândim aici, despre ea vorbim!

Și, spunând aceste cuvinte, a luat panourile din mâinile cumnatei sale pentru a le admira ea însăși așa cum meritau.

Doamna Ferrars părea teribil de iritată și, făcându-se și mai bătoasă, a ripostat, pronunțând următorul discurs acuzator, pe un ton înțepător:

— Domnișoara Morton este fiica lordului Morton.

Fanny arăta la rândul ei foarte supărată, iar soțul său părea înspăimântat de îndrăzneala surorii lui. Elinor a fost mult mai mâhnită de înflăcărarea surorii ei decât de motivul acesteia; dar în privirea colonelului Brandon, care era ațintită asupra lui Marianne, se vedea că el nu remarcase decât ceea ce era de lăudat în acea înflăcărare, inima afectuoasă care nu putea suporta să-și vadă sora desconsiderată câtuși de puțin.

Revolta lui Marianne nu s-a oprit aici. Insolența rece cu care se purtase în general doamna Ferrars cu sora ei părea să prevestească mari greutăți și suferințe pentru Elinor, iar inima ei rănită o făcea să se gândească cu groază la ele; și mânată de o puternică pornire de sensibilitate afectuoasă, s-a ridicat după un moment și s-a apropiat de scaunul surorii ei, și, cuprinzând-o cu brațul pe după gât, lipindu-și obrazul de al ei, i-a spus încet, cu nerăbdare în glas:

— Scumpa mea Elinor, nu asculta ce spun. Nu le lăsa să te mâhnească.

Nu a putut spune mai mult; era într-atât de copleșită, încât, ascunzându-și fața pe după umărul lui Elinor, a izbucnit în plâns. Izbucnirea aceasta a atras atenția tuturor și aproape toți s-au îngrijorat. Colonelul Brandon s-a ridicat în picioare și a mers la ele, fără să știe ce să facă.

Doamna Jennings, spunând „Sărăcuța de ea!”, i-a dat imediat sărurile ei, iar Sir John a fost cuprins de o furie atât de disperată, încât și-a schimbat fără întârziere locul, mutându-se mai aproape de Lucy Steele, căreia a început să-i redea, pe scurt, în șoaptă, întreaga întâmplare scandaloașă.

Cu toate acestea, după câteva minute, Marianne și-a revenit suficient pentru a pune punct acestei agitații și pentru a-și relua locul printre ceilalți; însă cele întâmplate și-au pus amprenta asupra întregii seri.

— Biata Marianne! i-a spus fratele ei colonelului Brandon, pe un ton scăzut, de cum a reușit să-i atragă atenția. Nu se bucură de o sănătate așa de bună precum sora ei, suferă cu nervii... Nu are constituția lui Elinor. Și trebuie să admitem că, pentru o tânără care *a fost* o frumusețe, trebuie să-i fie foarte greu să-și piardă farmecele personale. Poate că e greu de crezut, dar Marianne era extraordinar de frumoasă în urmă cu câteva luni; la fel de frumoasă ca Elinor. Acum, după cum vezi, toată frumusețea s-a dus.

Capitolul 35

Elinor își satisfăcuse curiozitatea de a o vedea pe doamna Ferrars. Găsise la dumneai tot ce-ar fi putut face indezirabilă orice legătură mai strânsă între cele două familii. Văzuse suficient din mândria ei, din răutatea și ostilitatea împotriva ei pentru a înțelege greutățile care cu siguranță le-ar fi încurcat logodna și le-ar fi întârziat căsătoria dintre ea și Edward, dacă el ar fi fost liber, și aproape că văzuse suficient pentru a fi recunoscătoare, de dragul ei, că un obstacol mai mare o împiedica să sufere de pe urma vreunuia ridicat de doamna Ferrars, că o ferea să depindă de capriciile ei și să se preocupe să-i intre în grații. Sau, cel puțin, dacă era prea mult pentru ea să se bucure că Edward era încătușat de Lucy, a ajuns la

concluzia că, dacă Lucy ar fi fost mai amabilă, *ar fi trebuit* să se bucure pentru ea.

Se întreba dacă era posibil ca Lucy să fie atât de încântată de amabilitatea doamnei Ferrars și dacă interesul și vanitatea o orbeau într-atât încât să considere că atenția care păruse să-i fie acordată doar pentru că ea nu era Elinor era un compliment făcut ei înseși, sau să-i permită să se simtă încurajată grație unei preferințe acordate doar ei, dat fiind că doamna Ferrars nu cunoștea situația ei adevărată. Faptul că așa stăteau lucrurile nu fusese confirmat doar de privirea lui Lucy din seara aceea, ci și declarat fățiș în dimineața următoare, căci, anume la dorința ei, Lady Middleton a lăsat-o pe Lucy la ușa casei din Berkeley Street, în speranța să o găsească pe Elinor singură, pentru a-i spune cât era de fericită.

Norocul a fost de partea ei, căci la scurt timp de la sosirea ei în vizită, doamna Jennings a primit un mesaj de la doamna Palmer și s-a făcut nevăzută.

— Draga mea prietenă, a exclamat Lucy de îndată ce au rămas singure, am venit să-ți vorbesc despre fericirea mea. Ar putea oare să existe ceva mai măgulitor decât purtarea doamnei Ferrars față de mine? A fost extrem de binevoitoare. Doar știi ce temeri aveam la gândul că o întâlnesc, dar din momentul în care i-am fost prezentată, a existat în atitudinea ei o bunăvoință care părea să spună că mă îndrăgește. Nu-i așa? Ai văzut și dumneata, nu ai fost la fel de impresionată?

— A fost, cu siguranță, foarte politicoasă cu dumneata.

— Politicoasă? Doar politețe ai văzut dumneata? Eu am văzut mult mai mult de atât. Nimănui afară de mine nu i-a arătat o bunătate mai mare! Niciun pic de mândrie, niciun pic de aroganță, iar cumnata dumitale la fel, toată numai dragălășenie și amabilitate!

Elinor ar fi dorit să vorbească despre altceva dar, întrucât Lucy stăruia să-i confirme că fericirea ei era îndreptățită, a fost nevoită să îi țină isonul.

— Dacă logodna voastră ar fi fost cunoscută, a spus

ea, fără îndoială nimic nu ar fi fost mai măgulitor decât modul în care s-a purtat cu dumneata, dar de vreme ce nu așa stau lucrurile...

— Bănuiam eu că așa ai să-mi spui, s-a grăbit să-i răspundă Lucy, dar doamna Ferrars nu ar fi avut niciun motiv pe lume să-mi arate afecțiune dacă nu mă plăcea, iar faptul că mă place e tot ce contează. Orice mi-ai spune, n-ai să-mi știrbești satisfacția. Sunt sigură că toate se vor termina cu bine și că nu va exista nicio dificultate, așa cum credeam înainte. Doamna Ferrars este o femeie fermecătoare, și cumnata dumitale la fel. Amândouă sunt niște femei încântătoare! Mă mir că nu te-am auzit niciodată spunând cât de plăcută este doamna Dashwood!

Elinor nu avea nimic de spus în replică, și nici nu a încercat să o facă.

— Ești bolnavă, domnișoară Dashwood? Pari tristă... nu spui nimic... sigur nu te simți bine.

— N-am fost niciodată mai sănătoasă.

— Mă bucur din toată inima, dar zău... nu pari să te simți bine. Aș fi dezolată să te văd bolnavă, dumneata care ai fost cea mai mare alinare din lume pentru mine! Numai Dumnezeu știe ce m-aș fi făcut fără prietenia dumitale...

Elinor a încercat să-i dea un răspuns politic, deși se îndoia că avea să izbutească. Dar Lucy a părut mulțumită, căci i-a spus imediat:

— Sunt cât se poate de convinsă de considerația dumitale pentru mine și, alături de dragostea lui Edward, este cea mai mare alinare de care mă pot bucura. Bietul Edward!... Dar acum avem un motiv de bucurie, vom putea să ne întâlnim, și încă destul de des, căci Lady Middleton este încântată de doamna Dashwood, și vom petrece destul de mult timp în Harley Street, zic eu, iar Edward își petrece jumătate din timp cu sora lui... în plus, Lady Middleton și doamna Ferrars se vor vizita acum, iar doamna Ferrars și cumnata dumitale au fost amândouă atât de amabile să-mi spună, nu o dată, că vor fi oricând bucuroase să mă vadă... Sunt niște femei tare fermecătoare!

Dacă îi spui vreodată cumnatei dumitale părerea mea despre dumneaei, sunt convinsă că n-ai putea găsi cuvinte mai de laudă.

Dar Elinor nu a încurajat-o nicicum să spere *că i-ar spune* ceva cumnatei sale. Lucy a continuat.

— Sunt sigură că mi-aș fi dat seama pe dată dacă doamna Ferrars nu m-ar fi plăcut. Dacă, de pildă, mi-ar fi făcut doar o reverență formală, fără să-mi adreseze o vorbă, și apoi nu mi-ar fi dat deloc atenție, dacă nu s-ar fi uitat vreodată frumos la mine, știi ce vreau să spun, dacă m-ar fi tratat în felul acela neplăcut, aș fi renunțat la tot, cuprinsă de disperare! N-aș fi putut suporta. Căci știu că atunci când se întâmplă să antipatizeze *pe cineva*, o face într-un mod virulent.

Elinor a fost împiedicată să dea vreun răspuns acestui triumf politicos de deschiderea bruscă a ușii, de anunțul sosirii domnului Ferrars și de intrarea imediată a lui Edward.

Momentul a fost deosebit de stânjenitor, iar chipurile tuturor o confirmau pe deplin. Cu toții arătau cât se poate de fâstâciți, iar Edward părea mai înclinat să iasă din încăpere decât să înainteze. Se găseau tocmai în situația pe care fiecare dintre ei și-ar fi dorit să o evite... în cea mai neplăcută formă a ei. Nu numai că erau toți trei împreună, dar erau împreună fără a putea profita de prezența vreunei alte persoane. Doamnele și-au revenit primele. Nu era datoria lui Lucy să ia inițiativa, iar aparența de discreție trebuia păstrată. Prin urmare, ea nu a putut decât să-și exprime din priviri afecțiunea și, după ce i-a adresat câteva cuvinte, a păstrat tăcerea.

Însă Elinor avea mai multe de făcut și era atât de dornică să facă totul cum se cuvine, atât de dragul lui, cât și pentru ea însăși, încât, după ce și-a oferit un răgaz să se reculeagă, s-a străduit să-i ureze bun venit cu o privire și într-o manieră care păreau aproape firești și sincere. Nu dorea ca prezența lui Lucy sau convingerea că i se făcuse o nedreptate să o împiedice să spună că era încântată să-l vadă, că regretase enorm faptul că nu fusese acasă când

trecuse el în vizită prin Berkeley Street. Nu dorea ca teama de privirea iscoditoare a lui Lucy să o împiedice să-i acorde atenția cuvenită în calitate de prieten și aproape de rudă, deși a observat curând că Lucy o urmărea îndeaproape.

Purtarea ei l-a mai liniștit întrucâtva pe Edward, și i-a oferit destul curaj cât să poată lua loc; dar stânjeneala sa o depășea în continuare cu mult pe cea a domnișoarelor, într-o proporție rezonabilă dată fiind situația, deși rară la un bărbat, căci inima lui nu era indiferentă ca a lui Lucy, nici conștiința lui nu putea fi la fel de curată ca a lui Elinor.

Cu un aer sfios și senin, Lucy părea hotărâtă să nu contribuie cu nimic la confortul celorlalți și, prin urmare, nu spunea un cuvânt; astfel că aproape toată conversația a fost susținută de Elinor, care a fost obligată să ofere din proprie inițiativă toate veștile cu privire la starea de sănătate a mamei sale, la sosirea lor în oraș etc., despre care Edward ar fi trebuit să se intereseze, dar nu o făcuse.

Eforturile lui Elinor nu s-au oprit aici; căci, curând după aceea, s-a simțit atât de dispusă la fapte eroice încât, sub pretextul de a merge să o caute pe Marianne, a hotărât să-i lase pe cei doi singuri; și a făcut-o *întocmai*, în cea mai generoasă manieră, zăbovind mai multe minute în hol, dând dovadă de cel mai nobil curaj, înainte de a merge să-și caute sora. Cu toate acestea, de îndată ce a făcut-o, a venit vremea ca încântarea lui Edward să ia sfârșit, întrucât, de bucurie, Marianne a dat imediat fuga în salon. Plăcerea pe care o simțea văzându-l a fost pe măsura celorlalte sentimente ale ei, puternică și exprimată fățiș. L-a întâmpinat cu mâna întinsă și cu un glas care exprima o afecțiune de soră.

— Dragă Edward, a exclamat ea, ăsta-i un moment de mare fericire! Aproape compensează tot restul!

Edward a încercat să-i răspundă cu aceeași amabilitate pe care o merita, dar de față cu un asemenea martor nu îndrăznea să spună nici jumătate din ceea ce simțea. S-au așezat cu toții din nou și câteva clipe au

rămas în tăcere, în timp ce Marianne se uita cu afecțiunea cea mai grăitoare când la Edward, când la Elinor, regretând doar că încântarea lor reciprocă era stingherită de prezența inoportună a lui Lucy. Edward a fost primul care a spart tăcerea, și a făcut-o pentru a remarca înfățișarea schimbată a lui Marianne și pentru a-și exprima temerile că Londra nu îi pria.

— Vai, nu te gânde la mine! i-a răspuns ea cu o seriozitate înflăcărată, deși ochii îi erau plini de lacrimi în timp ce vorbea. Nu te gânde la sănătatea *mea*. Elinor e bine, precum vezi. Asta trebuie să fie îndeajuns pentru amândouă.

Această remarcă nu fusese menită să-i facă pe Edward sau pe Elinor să se simtă mai în largul lor și nici să câștige bunăvoința lui Lucy, care a ridicat privirea spre Marianne cu o expresie deloc prietenoasă.

— Îți place Londra? a întrebat Edward, doritor să spună orice i-ar fi putut conduce către un alt subiect.

— Deloc. Speram să fie plină de distracții, dar nu am găsit niciuna. Întâlnirea cu tine, Edward, este singura alinare care mi-a fost dată. Și, slavă Domnului, ești neschimbat!

S-a oprit, iar nimeni nu a spus nimic.

— Elinor, a adăugat ea după un moment, cred că ar trebui să-l rugăm pe Edward să aibă grijă de noi la întoarcerea în Barton. Presupun că într-o săptămână sau două vom porni la drum, și cred că lui Edward nu-i va dispăcea să preia această sarcină.

Bietul Edward a murmurat ceva, dar ce a spus nimeni nu știa, nici chiar el. Marianne însă, care i-a observat fâstâceala și căreia îi venea ușor să o pună pe seama motivului care îi era pe plac, a fost cât se poate de satisfăcută și curând a început să vorbească despre altceva.

— Edward, dacă ai ști ce zi am petrecut ieri în Harley Street! Ce plictisitoare a fost, tare plictisitoare! Dar am multe să-ți povestesc pe subiectul ăsta, lucruri care nu pot fi rostite acum.

Și, cu această discreție admirabilă, a amânat până la momentul în care aveau să poată vorbi între patru ochi, ca să-l asigure că îi găsisese rudele comune mai dezagreabile ca niciodată și de aversiunea deosebită pe care o simțise față de mama lui.

— Dar de ce nu ai fost prezent, Edward? De ce nu ai venit?

— Am fost prins în altă parte.

— Prins! Dar ce importanță are asta, când ai de întâlnit asemenea prieteni?

— Poate că dumneata consideri, domnișoară Marianne, că tinerii nu își onorează niciodată angajamentele, dacă nu au intenția să o facă, fie ele mărunte sau importante, a exclamat Lucy, nerăbdătoare să-și ia revanșa.

Elinor era furioasă, dar Marianne părea să nu fi băgat deloc de seamă înțepătura, întrucât a răspuns calm:

— Nu, nicidecum. Dacă e să vorbim serios, sunt cât se poate de sigură că doar conștiința l-a ținut pe Edward departe de Harley Street. Și eu cred din toată inima că are conștiința cea mai delicată din lume; n-ar putea fi mai scrupulos în onorarea oricărui angajament, oricât de infim ar fi și oricât de mult i-ar contrazice acesta interesele sau plăcerea. Nu există om mai temător ca el de a provoca durere, de a răni așteptările și mai incapabil de egoism. Edward, ăsta e adevărul, și țin să-l spun. Cum? Nu se poate să auzi laude la adresa ta? Atunci nu vei face parte dintre prietenii mei, căci aceia care se bucură de dragostea și de stima mea trebuie să se supună elogiilor mele celor mai sincere.

Cu toate acestea, în cazul de față, natura elogiilor ei se întâmpla să fie deosebit de nepotrivită pentru sentimentele celorlalte două domnișoare care o ascultau și atât de deprimantă pentru Edward, încât foarte curând după aceea s-a ridicat să-și ia la revedere.

— Pleci așa curând! a spus Marianne. Dragul meu Edward, nu se poate!

Și, trăgându-l deoparte, i-a șoptit la ureche că era

convinsă că Lucy nu avea să mai stea mult. Dar chiar și această încurajare a eșuat, căci Edward a insistat să plece, iar Lucy, care ar fi stat acolo chiar dacă vizita lui ar fi durat două ore, a plecat la scurt timp după aceea.

— De ce o veni atât de des aici? a spus Marianne după plecarea ei. Nu-și dădea seama că ne doream să plece? Cât de supărător pentru Edward!

— De ce? Suntem toate prietenele lui, iar pe Lucy o cunoaște dinainte de a ne cunoaște pe noi. Este cât se poate de firesc să vrea să o vadă și pe ea, ca și pe noi.

Marianne a privit-o cu un aer hotărât și a spus:

— Știi, Elinor, nu pot suporta să te aud vorbind astfel. Dacă speri să ți se contrazică afirmațiile, și nu pot să nu presupun că așa stau lucrurile, ar trebui să-ți amintesc că simt ultima persoană din lume care să o facă. Nu pot să mă cobor într-atât încât să mi se smulgă cu viclenie asigurări care nu-și au rostul.

A părăsit apoi încăperea, iar Elinor nu a îndrăznit să o urmeze pentru a-i mai spune ceva, căci, legată cum era de promisiunea făcută lui Lucy, nu-i putea dezvălui lui Marianne informații care să o convingă. Oricât de dureroase ar fi fost pentru ea consecințele greșelii în care persevera, era obligată să se conformeze. Nu putea decât să spere că Edward nu avea să o supună prea des pe ea, și nici pe el însuși suferinței de a fi martorii entuziasmului deplasat al lui

Marianne și nici ai vreunei reiterări a durerii prilejuite de cea mai recentă întâlnire - și avea toate motivele să se aștepte la una ca asta.

Capitolul 36

La câteva zile după această întâlnire, ziarele au anunțat că doamna Thomas Palmer dăduse naștere unui fiu și moștenitor și că era bine sănătoasă; o veste cât se poate de interesantă și de satisfăcătoare, cel puțin pentru acele

cunoștințe intime ale doamnei, care o cunoșteau deja.

Acest eveniment deosebit de important pentru fericirea doamnei Jennings a dus la o schimbare temporară a modului ei de a-și petrece timpul și a influențat, în oarecare măsură, angajamentele tinerelor sale prietene; căci, cum dorea să stea cât mai mult posibil cu Charlotte, mergea la ea în fiecare dimineață, de îndată ce se îmbrăca, și se întorcea abia seara târziu; iar domnișoarele Dashwood, la insistențele familiei Middleton, își petreceau zilele în Conduit Street. Pentru confortul lor, ar fi preferat să rămână acasă la doamna Jennings, cel puțin dimineața; dar nu era genul de chestiune pentru care să se împotrivească dorinței tuturor. Își consacrau prin urmare timpul lui Lady Middleton și celor două domnișoare Steele care le apreciau tot atât de puțin compania pe cât pretindeau că o caută.

Domnișoarele Dashwood erau prea inteligente pentru a fi o companie dezirabilă pentru Lady Middleton; cât despre celelalte două, acestea le priveau cu invidie, ca și când *le-ar* fi invadat teritoriul, având parte de amabilitățile pe care ele doreau să le monopolizeze. Deși comportamentul lui Lady Middleton față de Elinor și de Marianne nici că ar fi putut fi mai politicos, în realitate nu le plăcea deloc, întrucât nu îi flatau niciodată, nici pe ea, nici pe copiii ei, nu le credea bune la suflet; și, pentru că le plăcea să citească, le considera sarcastice, fără să știe poate cu adevărat ce înseamnă să fii sarcastic; dar asta nu avea nicio importanță. Era, în orice caz, un reproș uzual și ușor de aruncat.

Prezența lor le stânjenea atât pe ea, cât și pe Lucy. Lady Middleton se simțea stânjenită pentru faptul că nu-și ocupa timpul cu nimic în compania lor, iar Lucy se temea că aveau să o disprețuiască pentru lingușelile pe care le rostea la adresa gazdei, lingușeli pe care înainte era mândră să le născocească și să le ofere. Dintre cele trei, domnișoara Steele era cel mai puțin stânjenită de prezența lor, ceea ce făcea să poată ajunge la o înțelegere cu ea. Dacă vreuna dintre ele i-ar fi relatat de-a fir a păr și în

detaliu întreaga afacere amoroasă dintre Marianne și domnul Willoughby, s-ar fi considerat pe deplin răsplătită pentru sacrificiul cedării locului cel mai bun de lângă foc după încheierea cinei, sacrificiul pe care îl prilejuise sosirea lor. Dar această conciliere nu i-a fost acordată; căci, cu toate că îi arunca deseori lui Elinor priviri încărcate de compasiune pentru sora ei, și nu o dată a meditat la firea nestatornică a amoretzilor de față cu Marianne, singurul efect obținut a fost o privire indiferentă din partea uneia, și una de dezgust din partea celeilalte. Chiar și un efort mai mic din partea lor le-ar fi asigurat prietenia cu ea. Măcar de-ar fi tachinat-o în legătură cu doctorul Davis! Dar atât de puțin se străduiau să-i facă pe plac, nu mai puțin decât celelalte doamne, încât, dacă se întâmpla ca Sir John să nu ia cina acasă, petrecea întreaga zi fără să audă nicio altă ironie pe acest subiect afară de cele pe care avea bunăvoința să și le adreseze ea însăși.

Totuși, doamna Jennings era atât de departe de a bănuî toate aceste gelozii și nemulțumiri, încât considera că era cât se poate de minunat că fetele petreceau timp împreună și, în general, își felicita tinerele prietene în fiecare seară pentru că scăpaseră atâta vreme de compania unei bătrâne năroade. Li se alătura uneori acasă la Sir John, alteori stăteau împreună la ea acasă, dar, oriunde ar fi petrecut, venea întotdeauna cu o dispoziție excelentă, plină de încântare și de importanță că datorită grijii sale se simțea Charlotte mai bine, și pregătită să ofere o prezentare atât de detaliată și de exactă a stării fiicei sale cum numai domnișoara Steele ar fi fost suficient de curioasă să afle. *Un lucru* însă o tulbura, și în privința acestuia se plângea zilnic. Domnul Palmer stăruia în opinia des întâlnită, dar deloc demnă de un tată, obișnuită în cazul bărbaților, că toți bebelușii seamănă între ei; și, cu toate că ea observa cât se poate de limpede, în anumite ocazii, o asemănare izbitoră între acest copil și toate rudele lui, de ambele părți ale familiei, cu niciun chip nu reușea să-l convingă pe tată de asta; cu niciun chip nu-l putea convinge că nu era exact ca oricare alt bebeluș de

vârsta lui; și nici nu putea fi înduplecat să recunoască acest simplu fapt: că era cel mai frumos copil din lume.

Ajungem acum la relatarea unui necaz ce s-a abătut, la acea vreme, asupra doamnei John Dashwood. Întâmplarea face ca, în timp ce cumnatele sale, împreună cu doamna Jennings poftiseră în prima vizită la ea, o altă cunoștință a ei să treacă pe acolo – o circumstanță care, în sine, nu era de natură să-i pară dezagreabilă. Dar, întrucât imaginația altora îi conduce să-și formeze judecăți greșite cu privire la comportamentul nostru și să se tragă concluzii asupra lui pe baza simplelor aparențe, fericirea omului trebuie să fie întotdeauna, într-o oarecare măsură, la mila norocului. În cazul de față, doar auzind numele celor două domnișoare Dashwood și înțelegând că erau cumnatele doamnei Dashwood, doamna care sosise ultima i-a permis propriei imaginații să depășească într-atât adevărul și probabilitatea, încât a conchis imediat că locuiau la ea, în Harley Street; iar această neînțelegere a avut drept urmare primirea, la o zi sau două după aceea, a unor invitații pentru ele, precum și pentru fratele și cumnata lor, la o mică serată muzicală acasă la ea. În consecință, doamna Dashwood s-a văzut silită nu numai să se supună marelui inconvenient de a-și trimite trăsura pentru cumnatele ei, ba mai rău, să suporte neplăcerea de a lăsa impresia că le tratează cu considerație; și cine știe dacă nu cumva ele s-ar fi așteptat să mai iasă cu ea și a doua oară? În același timp, puterea de a le dezamăgi îi aparținea. Dar asta nu era suficient, căci atunci când oamenii sunt hotărâți asupra unei conduite pe care o știu greșită, se simt răniți dacă cei din jur se așteaptă la ceva mai bun din partea lor.

Marianne ajunsese treptat să se obișnuiască să iasă din casă în fiecare zi, într-atât încât să-i fie indiferent dacă ieșea sau nu; așa că se pregătea în tăcere și mecanic pentru fiecare obligație pe care o avea de onorat seara, cu toate că nu se aștepta ca acestea să-i aducă nici cea mai mică plăcere și de cele mai multe ori fără să știe măcar, până în ultima clipă, unde urma să meargă.

Devenise atât de indiferentă la veșmintele și aspectul ei, încât, pe întreaga durată consacrată toaletei, nu-i acorda nici pe jumătate atenția pe care o primea de la domnișoara Steele în primele cinci minute petrecute împreună, odată ce era gata. Nimic nu scăpa cercetării sale minuțioase și curiozității generale; vedea tot ce era de văzut, întreba tot ce era de întrebă; nu avea liniște până nu afla prețul fiecărei părțicele din ținuta lui Marianne; ar fi putut să ghicească numărul total al ținutelor sale mai bine decât Marianne însăși și nădăjduia să descopere, înainte de plecare, cât o costa spălatul rufelor săptămânal și cât cheltuia pe an pentru persoana ei. Mai mult, impertinența acestor cercetări amănunțite se încheia în general printr-un compliment care, deși avea menirea unei răsplăți finale, era considerat de Marianne cea mai mare impertinență dintre toate; căci, după ce era supusă unui interogatoriu despre valoarea și croiala rochiei sale, despre culoarea pantofilor săi și despre felul în care-și aranjase părul, era aproape sigură că avea să o audă spunând că „pe onoarea ei, era cât se poate de elegantă, și îndrăzneala să spună că avea să facă multe cuceriri”.

Cu astfel de încurajări a fost expediată și cu această ocazie la trăsura fratelui său, în care au fost gata să urce la cinci minute după ce aceasta oprise în fața ușii, punctualitate care nu a fost pe placul cumnatei lor, care le urmase acasă la cunoștința ei și care le aștepta acolo, sperând la o întârziere din partea lor care ar fi putut-o stingheri pe ea sau l-ar fi putut nemulțumi pe vizitiu.

Evenimentele acestei seri nu au fost foarte remarcabile. Petrecerea, ca alte serate muzicale, reunea o mulțime de oameni cu un gust autentic pentru muzică și mulți alții pe care interpretarea nu-i interesa deloc; în ceea ce-i privește pe interpreți, aceștia erau, ca de obicei, după propria apreciere și cea a prietenilor apropiați, cei mai buni interpreți amatori din întreaga Anglie.

Cum Elinor nu avea veleități muzicale și nici nu pretindea să aibă, nu a avut nicio rețineră să-și întoarcă privirile de la minunatul pian ori de câte ori poftea și,

nestingherită de prezența harpei și a violoncelului, și le aținea după bunul plac asupra oricăror obiecte din încăpere. Într-una din aceste priviri fugare l-a zărit într-un grup de tineri chiar pe el, cel care le ținuse o predică despre casetele de scobitori la magazinul Grey. Curând după aceea, l-a surprins privind-o și vorbind pe un ton familiar cu fratele ei; și tocmai se hotărâse să-i afle numele de la cel din urmă, când au venit amândoi spre ea, iar domnul Dashwood i l-a prezentat ca fiind Robert Ferrars.

El i s-a adresat cu o politețe degajată și și-a răsucit gâtul într-o plecăciune care a asigurat-o, la fel de limpede pe cât ar fi făcut-o orice vorbă i-ar fi putut adresa, că era întocmai filfizonul pe care i-l descrisese Lucy. Ferice ar fi fost de ea dacă simpatia ei pentru

Edward ar fi depins mai puțin de meritele lui și mai mult de meritele rudelor sale cele mai apropiate! Căci, atunci, plecăciunea fratelui său ar fi fost lovitura de grație a operei începute de mama și sora lui. Dar în timp ce reflecta la diferența dintre cei doi tineri, a descoperit că goliciunea sufletească și vanitatea unuia nu știrbeau câtuși de puțin modestia și valoarea celuilalt. *De ce* anume erau diferiți, Robert i-a explicat el însuși în cursul unei conversații de un sfert de oră; căci, vorbind despre fratele lui și lamentându-se în legătură cu *stângăcia* lui exagerată care, după părerea lui, îl ținea departe de societatea potrivită, el a pus-o, cu candoare și generozitate, mai puțin pe seama vreunei deficiențe înnăscute, și mai curând a ghinionului unei educații făcute acasă; pe când el însuși, deși cel mai probabil neînzestrat de la natură cu vreun anume fel de superioritate, era la fel de capabil ca oricine altcineva să se învârtă în lume, datorită simplului avantaj de a fi fost educat la o școală publică.

— Pe onoarea mea, a adăugat el, consider că nu e vorba de nimic mai mult, așa cum îi spun adesea mamei mele, când se plânge de asta. „Dragă doamnă”, îi spun mereu, „nu-ți mai face griji în privința asta. Răul este acum iremediabil, și ți-ai făcut-o cu mâna dumitale. De ce te-ai lăsat convinsă de unchiul meu, Sir Robert, împotriva

voinței dumitale, să-l plasezi pe Edward sub tutelă privată în cea mai critică perioadă a vieții sale? Dacă măcar l-ai fi trimis la Westminster, ca pe mine, în loc să-l trimiți la domnul Pratt, toate astea ar fi putut fi prevenite”. Așa privesc eu întotdeauna chestiunea, iar mama este pe deplin convinsă de greșeala ei.

Elinor nu a vrut să-l contrazică, întrucât, oricare ar fi fost opinia ei generală privind avantajele învățământului public, nu se putea gândi cu prea multă satisfacție la șederea lui la familia Pratt.

— Locuiți în Devonshire, am impresia, într-o vilă de lângă Dawlish.

Elinor l-a lămurit în privința situației, iar lui i s-a părut destul de surprinzător că cineva putea locui în Devonshire fără să fie în apropiere de Dawlish. Dar, cu toate acestea, și-a exprimat din toată inima aprobarea pentru genul de casă în care trăiau.

— În ceea ce mă privește, a spus el, îmi plac extraordinar de mult vilele; au atâta confort, atâta eleganță. Zău, dacă aș avea niște bani puși deoparte, mi-aș cumpăra o bucățică de pământ și mi-aș construi una nu departe de Londra, unde aș putea merge oricând, luând câțiva prieteni cu mine, și aș fi fericit. Sfătuiesc pe toată lumea, care intenționează să construiască o casă, să ridice o vilă. Prietenul meu, lordul Courtland, a venit la mine zilele trecute ca să-mi ceară sfatul, și mi-a pus dinainte trei planuri făcute de Bonomi. Eu trebuia să decid care era cel mai bun. „Dragul meu Courtland”, i-am spus, aruncându-le imediat pe toate în foc, „nu adopta niciunul, ci mai degrabă construiește-ți o vilă”. Și îmi imaginez că asta o să și facă. Unii oameni își imaginează că vilele nu-ți oferă nici confort, nici spațiu, dar se înșală. Am fost luna trecută acasă la prietenul meu Elliott, lângă Dartmouth. Lady Elliott dorea să dea un bal. „Dar cum să aranjez asta?”, m-a întrebat ea; „dragul meu Ferrars, spune-mi cum se poate aranja. Vila asta nu are nicio încăpere în care să încapă zece perechi și unde putem pune masa?” Eu mi-am dat seama imediat că totul se putea rezolva foarte simplu, așa

că i-am spus: „Dragă Lady Elliot, liniștește-te. În sufragerie, vor încăpea ușor optsprezece perechi; mesele de cărți se pot pune în salonaș; biblioteca se poate deschide pentru ceai și alte băuturi răcoritoare, iar cina poate fi servită în salonul cel mare”. Lady Elliot a fost încântată de idee. Am măsurat sufrageria și am descoperit că încăpeau în ea exact optsprezece perechi, iar totul a fost aranjat după planul meu. Așa că, vezi dumneata, dacă oamenii știu să abordeze problema, se pot bucura de tot confortul într-o vilă precum în cea mai spațioasă locuință.

Elinor a fost de acord cu toate acestea, căci nu considera că Robert merita complimentul de a fi contrazis într-o manieră rațională.

Cum lui John Dashwood îi plăcea muzica tot la fel de puțin pe cât îi plăcea și surorii sale, și-a luat aceeași libertate de a se gândi la orice altceva; iar în acea seară i-a trecut prin minte o idee pe care i-a împărtășit-o nevastei sale când au ajuns acasă, spre aprobare. Reflectând la eroarea doamnei Dennison de a presupune că surorile lui erau musafirele lor, sugerase că poate ar fi fost potrivit chiar să le invite să stea la ei cât timp obligațiile doamnei Jennings o țineau departe de casă. Cheltuiala ar fi fost o nimica toată, și deranjul la fel; și, una peste alta, ar fi fost o atenție absolut necesară pentru a-și elibera conștiința de promisiunea făcută tatălui său. Fanny a fost uimită de propunerea lui.

— Nu văd cum am putea face asta, a spus ea, fără să-i aducem un afront lui Lady Middleton, căci ele își petrec toată ziua la ea; altminteri, le-aș invita cu cea mai mare plăcere. Știi că sunt gata oricând să le acord toată atenția care îmi stă în putere, așa cum am făcut-o și în seara asta, luându-le la petrecere. Dar ele sunt musafirele lui Lady Middleton. Cum să le cer să plece de la ea?

Cu mare umilință, soțul ei i-a spus că nu înțelege rațiunea obiecției sale.

— Au petrecut deja o săptămână în felul acesta în Conduit Street, iar Lady Middleton nu ar putea fi deranjată să petreacă același număr de zile cu rude atât de

apropiate.

Fanny a tăcut o clipă, iar apoi, cu o vigoare reînnoită, i-a spus:

— Dragul meu, le-aș invita din toată inima, dacă mi-ar sta în putere. Dar tocmai mă hotărâsem să le rog pe domnișoarele Steele să petreacă la noi câteva zile. Sunt niște fete foarte bine crescute și bune la suflet; și cred că merită atenția noastră, căci unchiul lor s-a purtat atât de frumos cu Edward. Știi, putem să le invităm în alt an pe surorile tale să stea la noi, dar domnișoarele Steele s-ar putea să nu mai fie în oraș. Sunt sigură că îți vor plăcea; *de fapt*, le placi deja, chiar foarte mult, și mama mea la fel. Și sunt preferatele lui Harry!

Domnul Dashwood a fost convins. A văzut necesitatea de a le invita de îndată pe domnișoarele Steele, iar conștiința i-a fost împăcată de sugestia de a le invita pe surorile lui în alt an; în același timp, bănuia cu viclenie că într-un alt an invitația avea să fie inutilă, căci colonelul Brandon avea să o aducă pe Elinor la Londra în calitate de soție a lui, iar pe Marianne, ca oaspete al *lor*.

Bucurându-se că scăpase și mândră de istețimea promptă cu care o făcuse, Fanny i-a scris în dimineața următoare lui Lucy, invitând-o ca, împreună cu sora ei, să stea câteva zile în Harley Street, de îndată ce Lady Middleton se putea lipsi de ele. Lucrul acesta a fost de ajuns pentru a o face pe Lucy cu adevărat și rezonabil fericită. Doamna Dashwood chiar părea să o ajute, întărindu-i speranțele și încurajându-i intențiile! O asemenea ocazie de a fi cu Edward și familia lui îi servea mai mult decât orice altceva interesele, iar o astfel de invitație era cea mai mare încântare pentru inima ei! Era un avantaj care nu putea fi recunoscut cu prea multă recunoștință, și nici folosit prea rapid; s-a descoperit pe dată că vizita la Lady Middleton, care înainte nu avusese limite precise, fusese menită de la bun început să se încheie în răstimp de două zile.

Când biletul i-a fost arătat lui Elinor, ceea ce s-a întâmplat la zece minute de la primirea lui, aceasta a

împărtaşit în parte, pentru prima dată, aşteptările lui Lucy, căci această dovadă de deosebită amabilitate, acordată la un timp atât de scurt după ce se cunoscuseră, părea să declare că bunăvoinţa arătată ei nu izvoră doar din răutate faţă de Elinor şi, cu timpul, putea să ducă la tot ceea ce îşi dorea Lucy. Linguşelile ei înfrânseseră deja mândria lui Lady Middleton şi deschideau o uşă în inima închisă a doamnei John Dashwood; iar aceste rezultate lăsau loc posibilităţii unora încă şi mai mari.

Domnişoarele Steele s-au mutat în Harley Street, şi tot ce ajungea la urechile lui Elinor despre influenţa lor acolo i-a întărit aşteptările ca Lucy să izbutească în ceea ce îşi propusese. Sir John, care le-a vizitat nu o dată, le povestea despre favorurile de care se bucurau, favoruri care păreau cu adevărat remarcabile. Doamna Dashwood nu mai fusese în viaţa ei aşa de încântată de nişte tinere cum era de ele; le dăruise amândurora un manual de brodat scris de un emigrant; i se adresa lui Lucy pe numele de botez şi nu ştia dacă avea să se mai poată despărţi vreodată de ele.

Capitolul 37

Doamna Palmer se simţea atât de bine după două săptămâni încheiate, încât mama ei a considerat că nu mai era nevoie să-şi mai dedice tot timpul ei; şi, mulţumindu-se să o viziteze o dată sau de două ori pe zi, s-a întors după acea perioadă la propria-i casă, la propriile tabieturi şi a descoperit că domnişoarele Dashwood erau gata să-şi reia obiceiurile alături de ea.

În a treia sau a patra dimineaţă după ce se reinstalaseră astfel în Berkeley Street, doamna Jennings, întorcându-se din vizita ei obişnuită la doamna Palmer, a intrat în salon cu un aer atât de afectat şi de agitat, încât Elinor, care se găsea singură în salon, s-a pregătit să audă ceva nemaipomenit; şi, lăsându-i doar răgazul de a-şi

forma această idee, a început fără întârziere să-și justifice purtarea, spunând:

— Doamne! Draga mea domnișoară Dashwood, ai auzit vestea?

— Nu, doamnă. Ce s-a întâmplat?

— Un lucru tare ciudat! Dar am să-ți povestesc tot... Când am ajuns acasă la domnul Palmer, am găsit-o pe Charlotte foarte agitată din pricina copilului. Era convinsă că e tare bolnav - plângea, se agita și era plin de bubite. M-am uitat la el și am spus: „Doamne, draga mea, n-are absolut nimic, e doar o spuzeală”; și dacă mi-a dat dreptate. Dar Charlotte n-a fost mulțumită, așa că a trimis după doctorul Donavan; și norocul a făcut ca tocmai să se întoarcă din Harley Street, așa că a venit degrabă; și de cum a văzut copilul, a spus tocmai ce spusese și eu, că n-avea absolut nimic, doar o spuzeală, așa că Charlotte s-a liniștit. Și așa, tocmai pe când se pregătea să plece, nu știu cum mi-a venit să mă gândesc la asta, dar mi-a trecut prin cap să-l întreb dacă are ceva noutăți. Și atunci, mi-a aruncat un zâmbet afectat și ipocrit, și-a luat un aer grav, dând de înțeles că știa una, alta și, într-un sfârșit, a zis în șoaptă: „De teamă să nu ajungă vreo veste neplăcută la urechile tinerelor domnișoare aflate în grija dumneavoastră cu privire la indispoziția cumnatei lor, cred că este recomandabil să le spuneți că nu există vreun motiv întemeiat de îngrijorare; sper că doamna Dashwood se va face bine”.

— Cum? Fanny e bolnavă?

— Exact asta am spus și eu, draga mea. „Doamne!” am spus, „doamna Dashwood e bolnavă?” Și-atunci a ieșit totul la iveală; ca să nu mai lungim vorba, din câte-am aflat, lucrurile par să stea în felul următor: Domnul Edward Ferrars, întocmai tânărul despre care glumeam cu dumneata (dar, din câte s-ar părea, sunt teribil de fericită că nu a fost nimic între voi), domnul Ferrars, se pare că e logodit de mai bine de un an cu verișoara mea Lucy! Ei, ca să vezi, draga mea! Și nimeni nu știa un cuvânt despre întreaga poveste, afară de Nancy! Ți-ai fi închipuit

vreodată una ca asta? Că s-au plăcut unul pe altul nu-i de mirare cine știe ce, dar să avanseze lucrurile așa de mult între ei, fără să bănuiască nimeni! *Asta-i ciudat*, nu glumă! Nu mi s-a întâmplat niciodată să-i văd împreună, altminteri, sunt sigură că mi-aș fi dat seama numaidecât. Ei bine, și au ținut totul secret, de teama doamnei Ferrars, și nici ea, nici fratele sau cumnata dumitale nu au bănuit nimic, până-n dimineața asta, când biata Nancy care, știi și dumneata, e o făptură bine intenționată, dar nu poate să țină secrete, i-a dat de gol. „Doamne!”, s-a gândit ea în sinea ei, „o îndrăgesc cu toții atât de mult pe Lucy, încât sigur nu le vor face greutate”; și, prin urmare, s-a dus de-a dreptul la cumnata dumitale, care lucra singură la carpeta ei, fără să bănuiască ce avea să urmeze, întrucât tocmai îi spusese fratelui dumitale, cu doar cinci minute mai devreme, că se gândea să aranjeze căsătoria lui Edward cu fata unui lord, am uitat cine. Așa că îți imaginezi ce lovitură a fost pentru vanitatea și mândria ei. Au apucat-o imediat niște istericale violente, cu asemenea țipete, de au ajuns până la urechile fratelui dumitale, care era jos în camera lui, pregătindu-se să-i scrie o scrisoare administratorului său de la țară. Așa că a dat fuga sus, unde a avut loc o scenă teribilă, căci Lucy ajunsese între timp la ele, fără să bănuiască măcar ce se petrecea. Biata copilă! Mi-e milă de ea. Și trebuie să recunosc, cred că a fost tratată foarte rău, căci cumnata dumitale a certat-o cu o asemenea furie, încât n-a durat mult, și săraca de ea a leșinat. Nancy a căzut în genunchi și a început să plângă în hohote, iar fratele dumitale a fost nevoit să cadă și el în genunchi în fața nevestei sale, ca să o convingă să le îngăduie să rămână acolo până ce-și împachetau hainele. Dar pe ea a apucat-o *iar* o criză de isterie, iar dumnealui a fost atât de înspăimântat, încât a trimis după domnul Donavan, iar domnul Donavan a găsit casa cuprinsă de acest târâboi. Trăsura era la ușă, pregătită să le ducă de acolo pe verișoarele mele, și ele tocmai urcau în ea când a coborât el. Biata Lucy era în așa hal, mi-a spus el, încât abia se mai ținea pe picioare; iar Nancy era într-o stare

aproape la fel de proastă. Îți declar că mi-am pierdut orice răbdare cu cumnata dumitale. Și sper, din toată inima, să aibă loc căsătoria, în ciuda ei. Doamne! În ce stare o să fie bietul domn Edward când o să audă despre asta! Să-i fie iubita tratată cu atâta dispreț! Căci, din câte am auzit, ține extraordinar de mult la ea. Nu m-ar mira să-l apuce o criză de furie în toată regula! Și domnul Donavan e de aceeași părere. Am discutat cu el destul de mult despre asta, și partea bună e că se întoarce în Harley Street că să fie acolo când i se dă doamnei Ferrars vestea despre toate astea, căci au trimis după dumneaei de îndată ce au părăsit casa verișoarele mele, întrucât cumnata dumitale era convinsă că și pe ea avea să o apuce o criză de isterie, și, din partea mea, poate să o și apuce. Nu mai am nici cel mai mic sentiment de milă pentru ele. Nu știu de ce fac oamenii atâta vâlvă în jurul banilor și a nobleței. Nu există niciun motiv pe lume pentru care domnul Edward și Lucy nu s-ar putea căsători; sunt convinsă că doamna Ferrars își permite să fie generoasă cu fiul ei și, cu toate că Lucy nu are mai nimic, știe mai bine ca oricine să se descurce foarte bine; cred că dacă doamna Ferrars le-ar permite să aibă cinci sute de lire pe an, ea ar găsi o modalitate să facă o impresie la fel de bună în societate pe cât s-ar descurca oricine altcineva cu opt sute. Doamne! Ce comod ar trăi ei într-o căsuță ca a voastră, sau poate mai mare nițel, cu două slujnice și doi servitori, și cred că i-aș putea ajuta și cu o fată în casă, căci Betty a mea are o soră care a rămas fără slujbă, care cred că li s-ar potrivi de minune.

Aici doamna Jennings s-a oprit și, de vreme ce Elinor avusese suficient timp să-și adune gândurile, a fost capabilă să-i dea un răspuns și să facă acele observații pe care era firesc ca un astfel de subiect să le stârnească. A fost încântată să descopere că nu era suspectată de vreun interes deosebit pentru acest subiect, că doamna Jennings încetase cu desăvârșire să-și imagineze că exista vreun atașament din partea ei pentru Edward (așa cum sperase deseori în ultima vreme), și, mai presus de toate, era încântată că, în absența lui Marianne, putea să vorbească

despre asta fără opreliște și să-și exprime părerea, așa cum o credea, cu imparțialitate despre comportamentul tuturor celor implicați.

Încă nu-și dădea seama care erau așteptările ei în privința evenimentului respectiv; cu toate că se străduia, cu toată convingerea, să-și alunge din gând ideea că era posibil să se termine altfel decât cu căsătoria dintre Edward și Lucy. Era nerăbdătoare să audă ce urma să facă sau să spună doamna Ferrars, deși nu putea exista îndoială în această privință. Dar era cu atât mai nerăbdătoare să știe cum avea să se poarte Edward. Pentru el simțea multă compasiune, pentru Lucy, foarte puțină, și se străduise să simtă până și asta, iar pentru celelalte persoane implicate, nu simțea nici cel mai mic regret.

De vreme ce doamna Jennings nu putea discuta despre niciun alt subiect, Elinor s-a văzut curând nevoită să o pregătească pe Marianne pentru conversația în jurul lui. Nu trebuia să piardă timpul, ci să-i dezvăluie cum stăteau lucrurile, să-i aducă la cunoștință adevărul și să caute să o pregătească ca să-i poată asculta pe alții vorbind despre asta, fără să-și trădeze neliniștea pe care o simțea pentru sora ei sau orice resentimente ar fi nutrit împotriva lui Edward.

Pe Elinor o aștepta o sarcină foarte dureroasă. Urma să-i răpească surorii sale ceea ce credea ea că era ultima ei consolare. Să-i dea asemenea amănunte despre Edward care, se temea ea, aveau să-i strice pentru totdeauna părerea bună despre el și să o facă pe Marianne, din cauza similitudinii dintre situațiile lor, care în ochii ei avea să pară puternică, să-și retrăiască propria dezamăgire. Dar, oricât de neplăcută ar fi fost o astfel de sarcină, era necesară, și, prin urmare, Elinor s-a grăbit să o ducă la bun sfârșit.

Ultimul lucru pe care-l dorea era să se lase pradă sentimentelor sale sau să lase impresia că suferă profund, și spera ca stăpânirea de sine de care dăduse dovadă încă din prima clipă când auzise despre logodna lui Edward să-i servească lui Marianne drept pildă pentru propria purtare.

Relatarea ei a fost limpede și simplă și, cu toate că nu a putut fi făcută fără emoții, nu a fost însoțită nici de vreo tulburare pătimasă, nici de vreo suferință impetuoasă. Acestea i-au aparținut mai curând interlocutoarei, căci Marianne a ascultat îngrozită relatarea, după care a început să plângă în hohote. Elinor trebuia să-i consoleze pe alții chiar și când era vorba despre suferința ei, nu de a lor. Așa că i-a oferit lui Marianne cu dragă inimă toate consolările de care era în stare, asigurând-o că era cât se poate de liniștită și absolvindu-l pe Edward de orice răspundere, afară de aceea a imprudenței.

Dar, o vreme, Marianne a refuzat să dea crezare asigurărilor lui Elinor. Edward părea un al doilea Willoughby și, întrucât Elinor îi recunoscuse că îl *iubise* din toată inima, atunci cum putea să sufere mai puțin decât ea? Cât despre Lucy Steele, o considera atât de lipsită de amabilitate și complet incapabilă să atragă afecțiunea unui bărbat cu scaun la cap, încât, la început, nu a putut fi convinsă să creadă că Edward ar fi putut simți vreo afecțiune pentru ea, iar apoi nu a putut fi convinsă să-i ierte asta. Ba chiar a refuzat să admită că este un lucru cât se poate de firesc, iar Elinor a lăsat-o să se convingă de starea lucrurilor prin singurul lucru care putea avea acest efect, și anume o profundă cunoaștere a oamenilor.

Povestirea ei nu a apucat să ajungă mai departe de logodnă și de durata acesteia. Sentimentele lui Marianne au întrerupt-o, punând capăt oricărei precizări în plus. Un timp, Elinor nu a putut face altceva decât să-i aline suferința, să-i slăbească temerile și să-i combată resentimentele. Prima întrebare care a venit din partea ei și care a lăsat loc de amănunte ulterioare a fost următoarea:

— De cât timp ai aflat, Elinor? Ți-a scris el?

— Știu de patru luni. În noiembrie anul trecut, când Lucy a venit pentru prima oară la Barton Park, mi-a spus în secret despre logodna ei.

La auzul acestor cuvinte, ochii lui Marianne au trădat uimirea pe care buzele sale nu o puteau exprima în

cuvinte. După un moment de tăcere, a exclamat uluită:

— Patru luni! Ai știut asta de patru luni?

Elinor i-a confirmat.

— Poftim? În timp ce îmi alinai mie suferințele, tu purtai povara asta în inimă?... Și eu, care îți reproșam că ești fericită!...

— Nu se cădea să știi la vremea aceea cât de nefericită eram!

— Patru luni! a strigat Marianne din nou... Așa de calmă... De veselă!... Cum ai suportat asta?...

— Considerând că așa îmi făceam datoria. Promisiunea pe care i-o făcusem lui Lucy mă silea să păstrez secretul. Îi datoram, prin urmare, să evit a oferi orice fel de indiciu cu privire la adevăr, și eram datoare familiei și prietenilor mei să nu le dau motive de îngrijorare în privința mea, căci mi-ar fi fost greu să răspund la ea.

Marianne părea stupefiată.

— Mi-am dorit deseori să vă mărturisesc totul, ție și mamei noastre, a adăugat Elinor, și am încercat o dată sau de două ori, dar n-aș fi reușit niciodată să te conving fără să trădez încrederea care-mi fusese acordată.

— Patru luni!... Și totuși îl iubeai!...

— Da. Dar nu-l iubeam doar pe el... și, cum pun preț pe liniștea celor dragi mie, am fost bucuroasă să-i cruț de neplăcerea de a ști cât sufeream. Acum, pot să mă gândesc și să vorbesc despre asta fără prea multe emoții. Nu vreau să suferi din pricina mea, căci te asigur că eu nu mai sufăr. Găsesc sprijin într-o mulțime de lucruri. Am conștiința curată că nu am provocat această decepție prin vreo imprudență din partea mea, și am suportat-o pe cât posibil fără să le-o împărtășesc și altora. Îl absolv pe Edward de orice purtare urâtă, îi doresc să fie foarte fericit; sunt convinsă că își va face întotdeauna datoria și că, deși acum s-ar putea să nutrească unele regrete, în cele din urmă va fi fericit. Lucy nu duce lipsă de inteligență, și asta este temelia pe care se clădește orice lucru bun. Și, la urma urmei, Marianne, oricât ne-ar fermeca ideea unui

atașament unic și constant și tot ce se spune despre faptul că fericirea unei persoane depinde întru totul de cineva anume, nu se cade, nu este potrivit, nu este posibil ca lucrurile să stea așa. Edward se va însura cu Lucy, cu o femeie superioară ca înfățișare și inteligență multora dintre semenele ei.

Iar timpul și obișnuința îl vor învăța să uite că a găsit-o vreodată pe alta mai bună decât ea...

— Dacă acesta este modul tău de gândire, a spus Marianne, dacă pierderea a ceea ce prețuiești cel mai mult poate fi compensată cu atâta ușurință de altceva, tăria ta, stăpânirea ta de sine sunt, poate, mai puțin surprinzătoare. Îmi este mai ușor să le înțeleg.

— Te înțeleg... Presupui că nu am suferit cine știe ce... De patru luni, Marianne, am purtat povara asta în inimă, fără libertatea de a spune vreun cuvânt nici măcar unei singure făpturi; știind cât de nefericite veți fi tu și mama când vi se vor explica toate astea, și totuși neputincioasă în a vă pregăti cât de puțin. Chestiunea mi-a fost divulgată, aș putea spune chiar băgată pe gât cu de-a sila tocmai de către persoana a cărei logodnă anterioară mi-a distrus orice planuri de viitor, ba chiar împărtășită, așa cum mă așteptam, cu un soi de triumf... Drept urmare, am fost nevoită să-i înfrânez bănuielile, străduindu-mă să par indiferentă față de lucrurile care mă interesau cel mai mult, iar asta nu s-a întâmplat o singură dată... a trebuit să-i ascult speranțele și exaltările iar și iar. Mă știam despărțită de Edward pentru totdeauna, fără să aud nici măcar un singur motiv care să mă facă să-mi doresc mai puțin această legătură. Nimic nu-mi dovedise că ar fi nedemn; nimic nu-mi arătase că i-aș fi fost indiferentă. A trebuit să mă lupt cu lipsa de bunătate a surorii sale și cu insolența mamei sale; și am suferit toate pedepsele pentru un atașament fără să mă fi bucurat de avantajele lui. Și toate acestea s-au întâmplat într-o vreme când, așa cum bine știi, am avut și alte motive de nefericire. Dacă mă crezi capabilă să fi simțit ceva vreodată, cu siguranță trebuie să-ți dai seama cât am suferit *acum*. Cumpătarea

pe care mi-am impus-o până acum și cu care judec acum întreaga poveste, consolarea pe care am fost dispusă să o admit, au venit toate ca urmare a unor strădanii constante și dureroase, nu au apărut așa, din senin... nu au apărut de la bun început ca să-mi aline durerea... Nu, Marianne... *Atunci*, pe loc, dacă nu aș fi fost obligată să păstrez secretul, poate că nimic nu m-ar fi împiedicat să las să se vadă fățiș cât de *mult* sufeream, nici măcar atât cât le datoram prietenilor mei celor mai dragi.

Marianne era de-a dreptul rușinată.

— Oh, Elinor, s-a plâns ea, m-ai făcut să mă detest pentru totdeauna. Ce crudă am fost cu tine! Tocmai cu tine, care ai fost singura mea mângâiere, care mi-ai fost alături în toată suferința mea, care păreai să suferi numai de dragul meu! Asta e recunoștința pe care ți-o arăt? Așa te răsplătesc eu? Pentru că meritele tale mă fac să mă rușinez de mine, am încercat să le desființez.

Această confesiune a fost urmată de cele mai calde mângâieri. În starea de spirit în care se găsea acum, Elinor putea obține fără nicio greutate orice promisiune poftea; și, la rugămintea ei, Marianne s-a angajat să nu trădeze nici cea mai mică urmă de amărăciune dacă vorbea cu cineva despre această poveste – să nu trădeze nici cel mai mic semn de aversiune față de Lucy când o vedea; și chiar de-l vedea pe Edward în persoană, dacă soarta îi aducea împreună, să nu arate mai puțină amabilitate decât în mod obișnuit. Erau concesiuni importante, dar când Marianne simțea că nedreptățise pe cineva, niciun efort din partea ei nu era suficient pentru a repara lucrurile.

Și-a ținut admirabil promisiunea de a fi discretă. A ascultat cu o mină netulburată tot ce a avut de spus doamna Jennings pe acest subiect, nu a contrazis-o cu nimic și a fost auzită în mai multe rânduri spunând „Da, doamnă”. A ascultat laudele care i se aduceau lui Lucy, mutându-se de pe un scaun pe altul, iar când doamna Jennings a vorbit despre afecțiunea lui Edward, i s-a pus doar un nod în gât. Asemenea progrese spre eroism i-au dat lui Elinor curajul de a îndura totul.

Dimineața următoare a adus cu sine noi provocări, căci au primit o vizită din partea fratelui lor, care a sosit, cu un aer grav, ca să discute despre îngrozitoarea poveste și să le aducă vești despre soția lui.

— Bănuiesc că ați auzit, a spus el cu mare solemnitate, de îndată ce s-a așezat, despre descoperirea scandaloașă care a avut loc ieri sub acoperișul nostru.

Au încuviințat toate din priviri; părea un moment prea înspăimântător ca să poată spune ceva.

— Cumnata voastră, a spus el, a suferit teribil. La fel și doamna Ferrars. Pe scurt, a fost o scenă foarte tulburătoare și dificilă, dar sper să treacă furtuna fără să ne doboare pe vreunul dintre noi. Biata Fanny! Toată ziua de ieri a fost în pragul isteriei. Dar n-am să vă alarmez prea mult. Donavan a spus că nu sunt motive serioase de îngrijorare; constituția ei e bună și nu o întrece nimeni în dârzenie. Și a suportat totul cu un curaj îngeresc! Spune că n-o să mai aibă niciodată o părere bună despre nimeni, și nici nu e de mirare, după cât de înșelate i-au fost așteptările!... Să-i fie răsplătită bunătatea și încrederea cu atâta lipsă de recunoștință! Și doar din bunătatea inimii sale le invitase pe fetele acestea în casa ei; pentru simplul fapt că era de părere că meritau puțină atenție și că erau fete inocente, bine-crescute și că aveau să fie o companie bună; altminteri, amândoi am dorit foarte mult să vă fi invitat pe tine și pe Marianne să stați la noi câtă vreme prietena voastră binevoitoare avea grijă de fiica dumneaei. Și acum, iată-ne răsplata! Biata Fanny spune din toată inima, afectuoasă cum o știți, că și-ar fi dorit să le fi invitat pe surorile mele în locul lor.

Aici, s-a oprit să i se mulțumească și, odată primite mulțumirile, a continuat să vorbească:

— Nici nu pot să vă descriu cât a suferit doamna Ferrars când i-a dat Fanny vestea. În timp ce ea, cu cea mai sinceră afecțiune îi plănuia o căsătorie cum nu se poate mai bună, el să fie logodit în secret, atâta vreme, cu o altă persoană?... Nu i-ar fi trecut niciodată prin gând o asemenea bănuială! Dacă a suspectat vreodată o simpatie,

aceea era îndreptată în *altă* parte. „Dar în privința ei, mă consideram în siguranță”, spunea dumneaei. A trecut prin chinurile iadului. Ne-am consultat, cu toate acestea, să vedem ce e de făcut, și în cele din urmă a hotărât să trimită după Edward. A venit. Dar îmi pare rău să povestesc ce a urmat. Tot ce a putut spune doamna Ferrars pentru a-l face să pună capăt logodnei, sprijinită totodată și de argumentele mele și de intervențiile lui Fanny, după câte vă puteți imagina, a fost zadarnic. Datorie, afecțiune, nu s-a ținut seama de nimic. Nu-l crezusem niciodată pe Edward atât de încăpățânat, atât de nesimțitor. Mama lui i-a explicat planurile ei mărinimoase, în cazul în care se însura cu domnișoara Morton, i-a spus că avea să-i cedeze domeniul Norfolk care, scutit de impozite, aduce o sumă bună de o mie de lire pe an. Când lucrurile au atins culmea disperării, s-a oferit chiar să mărească suma la o mie două sute de lire; și i-a descris sărăcia sigură care avea să însoțească căsătoria dacă stăruia în această legătură. I-a spus că-i va da cele două mii de lire ale lui și că n-are să-l mai vadă niciodată. Iar în lipsa ei de susținere va merge până într-acolo încât, dacă ar fi să intre într-o profesie cu scopul de a-și îmbunătăți situația financiară, va face tot ce-i va sta în puteri să-l împiedice să avanseze.

Aici, Marianne, cuprinsă din indignare, a bătut din palme și a strigat:

— Doamne sfinte! Nu e cu putință așa ceva!

— Pe bună dreptate te miri, Marianne, de încăpățânarea cu care a putut rezista unor asemenea argumente, i-a răspuns fratele ei. Uimirea ta e cât se poate de firească.

Marianne era pregătită să-l contrazică, dar și-a adus aminte de promisiunea făcută și s-a abținut.

— Și totuși, a continuat fratele lor, toate astea au fost în zadar. Edward a spus foarte puțin, dar ce a spus a spus într-o manieră cât se poate de hotărâtă. Nimic n-a putut să-l convingă să renunțe la logodnă. Are să meargă până la capăt, oricât l-ar costa.

— Atunci, a exclamat doamna Jennings cu o sinceritate lipsită de menajamente, neputând să mai păstreze tăcerea, s-a purtat ca un om cinstit! Te rog să mă ierți, domnule Dashwood, dar dacă ar fi procedat altfel, l-aș fi considerat un ticălos. Sunt și eu cât de cât interesată, ca și dumneata, de această chestiune, căci Lucy Steele este verișoara mea, și consider că nu există pe lume fată mai bună ca ea sau care să merite mai mult un soț bun.

John Dashwood era cât se poate de uluit; dar era calm din fire, nu era înclinat să răspundă la provocări și nu dorea niciodată să jignească pe nimeni, mai ales când era vorba despre cineva cu avere mare. Prin urmare, a răspuns fără urmă de resentimente:

— N-aș vorbi câtuși de puțin nerespectuos despre vreo rudă a dumneavoastră, doamnă. Domnișoara Lucy este, îndrăznesc să spun, o domnișoară foarte merituoasă, dar în cazul de față, după cum bine știți, legătura aceasta este imposibilă. Iar faptul că a legat o logodnă secretă cu un tânăr aflat în grija unchiului ei, fiul unei femei atât de bogate precum doamna Ferrars, este, până la urmă, un lucru neobișnuit. Pe scurt, nu intenționez să critic comportamentul unei persoane la care țineți, doamnă Jennings. Cu toții îi dorim să fie foarte fericită, iar purtarea doamnei Ferrars, pe durata întregii întâmplări, a fost una pe care ar adopta-o orice mamă bună și cinstită în asemenea circumstanțe. A fost demnă și generoasă. Edward și-a ales singur soarta, și mă tem că va fi una nefericită.

Marianne și-a exprimat, printr-un oftat, propriile temeri similare, iar Elinor simțea cum i se strânge inima, gândindu-se la sentimentele lui Edward în timp ce ținuse piept amenințărilor mamei sale pentru o femeie care nu-i putea răsplăti sacrificiul.

— Ei bine, domnule, a spus doamna Jennings, cum s-au terminat lucrurile?

— Îmi pare rău să spun, doamnă, dar cu o ruptură cât se poate de nefericită. Edward este privat pentru totdeauna de orice relație cu mama lui. A părăsit ieri casa

dumneaei, dar unde a plecat sau dacă mai este în oraș nu știu, căci, desigur, *noi* nu ne putem interesa.

— Bietul tânăr! Ce-o să se aleagă de el?

— Chiar așa, doamnă! E trist să te gândești la asta. Și cu ce perspective de bogăție s-a născut! Nu pot să-mi imaginez situație mai deplorabilă. Dobânda de la două mii de lire... cum poate să trăiască un bărbat din asta? Și când îmi amintesc că în trei luni de zile, dacă n-ar fi fost atât de nechibzuit, ar fi primit două mii cinci sute pe an, căci domnișoara Morton avea treizeci de mii de lire, nu pot să-mi imaginez o situație mai vrednică de milă. Tuturor ne pare rău pentru el, cu atât mai mult cu cât nu ne stă în putere să-l ajutăm.

— Bietul de el! a exclamat doamna Jennings. Ar fi cât se poate de bine-venit sub acoperișul meu pentru hrană și adăpost, și i-aș spune-o pe dată dacă l-aș vedea. Nu se cade să trăiască acum pe propria cheltuială, dormind în hanuri și taverne.

Elinor i-a mulțumit în sufletul ei pentru asemenea bunătate față de Edward, deși nu și-a putut reține zâmbetul la modul în care fusese formulată.

— Dacă s-ar fi purtat față de el însuși, a spus domnul Dashwood, la fel de bine pe cât erau dispuși să se poarte prietenii lui, până acum ar fi fost în situația care i se cuvenea și nu ar fi dus lipsă de nimic. Dar așa cum stau lucrurile, nu mai stă în puterea nimănui să-l ajute. Și se mai pregătește ceva împotriva lui, care trebuie să fie mai rău decât orice; mama lui s-a hotărât, cu o mândrie cât se poate de firească, să-i ofere imediat în dar lui Robert *acel* domeniu care ar fi trebuit să intre în posesia lui Edward în condițiile normale. Am lăsat-o în dimineața asta cu avocatul ei, dezbătând chestiunea.

— Ei bine, a spus doamna Jennings, asta e răzbunarea *ei*. Fiecare procedează cum știe. Dar eu nu cred că aș fi ales să-i ofer unuia dintre fii mei independența doar pentru că celălalt m-a necăjit.

Marianne s-a ridicat și a început să se plimbe prin încăpere.

— Există oare ceva mai supărător pentru un bărbat, a continuat John, decât să-și vadă fratele mai mic intrând în posesia unei proprietăți care ar fi putut să-i aparțină? Bietul Edward! Îl compătimesc sincer.

După alte câteva minute petrecute în același gen de efuziuni, vizita s-a încheiat. Și, după asigurări repetate către surorile lui în sensul că era convins că nu există niciun pericol în indispoziția cumnatei lor și că, prin urmare, nu trebuiau să se îngrijoreze prea mult în privința aceasta, a plecat, lăsându-le pe cele trei doamne împărțășind aceleași sentimente despre prezenta împrejurare, cel puțin în ceea ce privește purtarea doamnei Ferrars, a cuplului Dashwood și a lui Edward.

Indignarea lui Marianne a făcut-o să răbufnească de îndată ce fratele ei a părăsit încăperea; și, cum vehemența ei făcea imposibilă rezerva lui Elinor și de prisos pe cea a doamnei Jennings, s-au unit toate într-o critică însuflețită a grupului.

Capitolul 38

Doamna Jennings lăuda cu căldură purtarea lui Edward, însă numai Marianne și Elinor înțelegeau adevăratul ei merit. Doar ele știau cât de mică fusese tentația care-l făcuse să nu se supună dorințelor familiei și cât de mică îi era consolarea care-i rămânea după pierderea prietenilor și a averii, dincolo de conștiința că își făcuse datoria. Elinor îi glorifica integritatea, iar Marianne, din compasiune pentru pedeapsa primită, i-a iertat toate ofensele. Dar cu toate că încrederea dintre ele revenise la normal ca urmare a acestei dezvăluiri publice, nici uneia din ele nu-i plăcea să abordeze acest subiect atunci când erau singure. Elinor îl evita din principiu, căci tindea să-i întipărească și mai mult în gânduri credința că afecțiunea lui Edward pentru ea era la fel de constantă, din pricina asigurărilor prea călduroase și prea

încezătoare ale lui Marianne, credință pe care dorea să și-o scoată din minte. Iar pe Marianne a părăsit-o curând curajul de a încerca să converseze despre un subiect care o lăsa mereu mai nemulțumită ca oricând de ea însăși, prin comparația pe care o crea inevitabil între purtarea ei și cea a lui Elinor.

Simțea întreaga vigoare a acelei comparații, dar nu așa cum sperase sora ei, în sensul de a o motiva să se străduiască mai mult.

O simțea cu toată durerea reproșurilor neîncetate și regreta cu cea mai mare amărăciune că nu se străduise mai mult înainte; dar aducea cu sine doar tortura penitenței, nu și speranța îndreptării. Mintea îi era într-atât de slăbită, încât simțea că îi era imposibil să depună eforturi mai mari, ceea ce nu făcea decât să o descurajeze și mai mult.

O zi sau două după aceea, nu au mai primit nicio veste despre problemele din Harley Street sau din Bartlett's Buildings. Dar, deși cunoștea suficiente detalii despre chestiunea cu pricina pentru a răspândi mai departe ceea ce știa, fără să-i mai trebuiască informații noi, doamna Jennings s-a hotărât să le facă o vizită de consolare și curiozitate verișoarelor sale; singurul lucru care o împiedicase să meargă să le vadă înainte de acest răstimp fusese o creștere neobișnuită a numărului de musafiri.

A treia zi de la aflarea poveștii era o zi de duminică atât de plăcută și de senină, încât a atras în grădinile Kensington o mulțime de londonezi, deși era abia cea de-a doua săptămână din martie. Printre ei se aflau și doamna Jennings împreună cu Elinor; dar Marianne, care știa că soții Willoughby se aflau din nou la Londra și trăia cu teama constantă de a nu-i întâlni, a ales să stea acasă decât să se aventureze într-un loc atât de populat.

De îndată ce au intrat în grădini, li s-a alăturat și o prietenă bună a doamnei Jennings, iar lui Elinor nu-i părea rău că, însoțindu-le în plimbare și făcând conversație cu doamna Jennings, ea era lăsată cu gândurile ei. Nu i-a

văzut pe soții Willoughby, nici pe Edward și, pentru o vreme, nu a văzut pe nimeni și nimic vesel sau trist care să o intereseze. Dar n-a trecut mult, și s-a pomenit, cu oarecare surpriză, acostată de domnișoara Steele care, deși părea destul de timidă, și-a exprimat marea bucurie de a le fi întâlnit și, după ce a primit încurajări din partea doamnei Jennings, care s-a arătat deosebit de binevoitoare, și-a părăsit pentru scurt timp grupul cu care venise pentru a li se alătura. Doamna Jennings i-a șoptit imediat lui Elinor:

— Află toate detaliile de la ea, draga mea. Îți va spune orice, trebuie doar să întrebi. După cum vezi, nu o pot abandona pe doamna Clarke.

Din fericire pentru curiozitatea doamnei Jennings și a lui Elinor, domnișoara Steele le-a spus tot fără să fie întrebată; altminteri, nu ar fi aflat nimic.

— Mă bucur tare mult să te întâlnesc, a spus domnișoara Steele, luând-o cu familiaritate pe Elinor de braț, căci doream să te văd mai mult decât orice altceva pe lume. Și apoi a adăugat, cu glas coborât: Presupun că doamna Jennings a auzit ce s-a întâmplat. E supărată?

— Pe voi nu e supărată deloc, cred.

— Asta e bine. Dar Lady Middleton, *dumneaei* e supărată?

— Nu văd de ce-ar fi.

— Nici nu știi cât mă bucur s-aud. Dumnezeuule mare! Prin câte am trecut! În viața mea n-am văzut-o pe Lucy atât de furioasă. La început s-a jurat că în viața ei n-are să-mi mai tivească o bonetă nouă sau să mai facă altceva pentru mine, cât o trăi. Dar acum și-a mai revenit, și suntem iarăși prietene la fel de bune ca întotdeauna. Uite, mi-a făcut funda asta pentru pălărie și mi-a prins pana aseară. Ei, haide, și dumneata ai să râzi de mine. Dar de ce n-aș purta panglici roz? Nu-mi pasă că este culoarea favorită a doctorului. Nici n-aș fi știut că este culoarea pe care o preferă dintre toate, dacă nu s-ar fi întâmplat să mi-o spună chiar el. Tare m-au mai chinuit verișoarele mele în privința asta! Mărturisesc că uneori nici nu știu cum să

apar îmbrăcată în fața lor.

Ajunsesse să vorbească despre un subiect asupra căruia Elinor nu avea nimic de comentat, și, prin urmare, a considerat necesar, la scurt timp după aceea, să revină la cel inițial.

— Ei bine, domnișoară Dashwood, a spus ea pe un ton triumfător, lumea poate să spună ce pofteste despre faptul că domnul Ferrars ar fi zis că n-o vrea pe Lucy, dar eu te pot asigura că nu-i așa. Și e mare păcat că se răspândesc asemenea zvonuri răuvoitoare. Orice ar crede Lucy despre asta, știi bine, nu e treaba altora să exprime asta în mod categoric.

— N-am auzit pe nimeni să facă vreo aluzie de genul acesta, te asigur, i-a spus Elinor.

— Chiar așa? Dar s-a spus așa ceva, o știu prea bine, și nu de către o singură persoană, căci domnișoara Godby i-a spus domnișoarei Sparks că niciun om întreg la minte nu s-ar aștepta ca domnul Ferrars să renunțe la o femeie ca domnișoara Morton, cu o avere de treizeci de mii de lire, pentru domnișoara Steele, care nu are absolut nimic, și am auzit-o cu urechile mele chiar de la domnișoara Sparks. Și, în plus, vărul meu Richard a spus cu gura lui că se teme ca nu cumva domnul Ferrars să se facă nevăzut când va veni momentul;

Iar când Edward nu a mai trecut pe la noi trei zile la rând, nici eu nu mai știam ce să cred; și cred, în sufletul meu, că Lucy îl considera pierdut, căci ne-am întors acasă de la fratele nostru miercuri, și joi, vineri și sâmbătă n-am primit nicio veste de la el. O dată, Lucy s-a gândit să-i scrie, dar n-a lăsat-o mândria. Și totuși, în dimineața asta, a venit tocmai pe când soseam acasă de la biserică. Și-atunci, a ieșit totul la iveală, cum au trimis miercuri după el din Harley Street, cum a vorbit cu mama lui și cu toți ceilalți și cum a declarat înaintea tuturor că nu iubește pe nimeni afară de Lucy, și că nu se va însura cu nimeni altcineva. Și cum fusese așa de îngrijorat de cele petrecute încât, de îndată ce a părăsit casa mamei sale, s-a suit pe cal și a mers până la țară, unde a rămas joi și vineri cazat

la un han, pentru a cumpăni totul. Și ne-a spus că după ce s-a gândit bine la întreaga situație, i se părea că acum, de vreme ce nu mai avea avere și nimic altceva, ar fi urât din partea lui să o silească să continue logodna, ținând cont că ea nu are decât de pierdut, căci el nu mai are nimic afară de cele două mii de lire și nicio speranță la altceva; iar dacă acum are să intre în rândul preoților, așa cum îl bătea gândul să facă, n-ar putea ajunge decât paroh, și ar putea ei să trăiască din asta? Nu suporta ideea unui astfel de viitor pentru ea, prin urmare, a implorat-o, dacă avea și cea mai mică dorință, să rupă imediat logodna și să-l lase să se descurce singur cum o putea. L-am auzit spunându-i toate acestea cât se poate de limpede. Și numai de dragul *ei* și din grijă pentru *ea* a deschis vorba despre ruperea logodnei, nu în interesul lui. Jur că nu a spus niciun cuvânt cum că s-ar fi săturat de ea sau că și-ar dori să se însoare cu domnișoara Morton, sau nimic de felul ăsta. Dar Lucy nici nu a vrut să audă de așa ceva, așa că i-a spus direct, cât se poate de dulce și afectuos – vai mie, nu pot să repet astfel de vorbe i-a spus direct că nici prin gând nu-i trece să rupă totul, căci ea putea trăi alături de el cu o nimica toată, și că indiferent cât de puțin avea, ea se mulțumea cu asta, știi dumneata, sau ceva de felul acesta. Și el a fost cât se poate de fericit, și au vorbit o vreme despre ce aveau să facă și s-au hotărât ca el să intre numaidecât în rândul clerului, și au să aștepte să se căsătorească până ce are să obțină el o parohie. După aceea, nu am mai putut auzi mai mult, căci verișoara mea m-a chemat de jos să-mi spună că a sosit doamna Richardson cu trăsura și că putea să o ducă pe una din noi în grădinile Kensington, așa că am fost nevoită să intru în cameră și să-i întrerup, să o întreb pe Lucy dacă dorește să meargă, dar nu a vrut să-l lase singur pe Edward, așa că am dat fuga jos, mi-au pus o pereche de ciorapi de mătase și am pornit la drum cu familia Richardson.

— Nu înțeleg la ce te-ai referit când ai spus că i-ai întrerupt, a spus Elinor, doar erați cu toții în aceeași încăpere împreună, nu?

— Oh, nu! Vai, domnișoară Dashwood, crezi oare dumneata că un cuplu s-ar giugiuli când mai este și altcineva prin preajmă? Să-ți fie rușine! Doar nu crezi așa ceva? a spus ea, râzând afectată... Nu, nu, erau închiși în salon împreună, iar eu am auzit totul ascultând la ușă.

— Poftim? a strigat Elinor. Mi-ai repetat ce ai aflat și dumneata doar ascultând la ușă? Îmi pare rău că nu am știut dinainte, căci cu siguranță nu aș fi permis să-mi dai amănunte despre o conversație pe care n-ar fi trebuit să o auzi nici dumneata. Cum ai putut să te porți atât de nedrept cu sora dumitale?

— Oh, dar nu e nimic rău în asta. N-am făcut decât să stau la ușă și am auzit ce-am putut. Și sunt sigură că și Lucy ar fi procedat la fel în cazul meu, căci în urmă cu un an sau doi, pe vremea când Martha Sharpe și cu mine ne împărtășeam secrete, nu se sfia să se ascundă în dulap sau după paravanul de la cămin, ca să audă ce ne spuneam.

Elinor a încercat să vorbească despre altceva, dar domnișoara Steele nu putea fi împiedicată mai mult de câteva minute să discute despre subiectul care o preocupa el mai mult.

— Edward spune că va pleca la Oxford în curând, a informat-o ea. Dar acum locuiește în Pall Mall la nr... Ce femeie antipatică este mama lui, nu-i așa? Și nici fratele și cumnata dumitale nu au fost prea amabili! Dar totuși, n-am să spun nimic împotriva lor de față cu *dumneata*; și trebuie să recunosc că ne-au trimis acasă cu trăsura lor, lucru la care nu mă așteptam. Cât despre mine, mie mi-era tare frică să nu ne ceară înapoi coșulețele de lucru pe care ni le dăruiseră cu câteva zile înainte. Dar până la urmă nu au zis nimic despre ele, și eu am avut grijă să nu-l țin la vedere pe al meu. Edward spune că are niște treburi de rezolvat la Oxford, așa că trebuie să plece acolo pentru o vreme, dar *după aceea*, de îndată *ce* o să se înțeleagă cu un episcop, o să fie hirotonit. Mă întreb *ce* post va obține! Doamne sfinte! a spus ea, chicotind, pun rămășag că știu ce o să spună verișoarele mele când o să audă despre asta. O să-mi spună să-i scriu doctorului, ca Edward să fie numit

vicar la noua sa parohie. Știu că așa o să-mi spună, dar cu niciun chip n-am să fac una ca asta. Vai de mine!

am să le spun de îndată, cum de v-a trecut prin cap așa ceva? auzi, tu, să-i scriu doctorului!

— Ei bine, i-a răspuns Elinor, poate fi reconfortant să te pregătești pentru ce-i mai rău. Ai răspunsul pregătit.

Domnișoara Steele tocmai voia să-i răspundă pe acest subiect, dar apropierea grupului cu care sosise a făcut-o să exclame:

— Iată că se întoarce familia Richardson! mai am o mulțime de lucruri să-ți spun, dar trebuie să mă întorc la ei. Te asigur că sunt niște oameni foarte rafinați. El câștigă o mulțime de bani și-și permit propria trăsură. Nu am timp să vorbesc cu doamna Jennings despre asta, dar te rog să-i transmiți că sunt foarte fericită să aud că nu e supărată pe noi, și nici Lady Middleton, și dacă se întâmplă cumva să rămână fără compania dumitale și a domnișoarei Dashwood, noi am fi foarte încântate să venim și să-i ținem tovărășie oricât de mult i-ar plăcea. Presupun că doamna Middleton nu ne va mai invita sezonul acesta. La revedere! Îmi pare rău că nu a venit și domnișoara Marianne. Să-i transmiți numai bine din partea mea. Vai, dar văd că porți rochia de muselină cu buline! Mă mir că nu ți-a fost teamă să nu se rupă.

Acestea au fost grijile ei la despărțirea de Elinor; căci, după asta, nu a mai avut timp decât să-i prezinte complimentele sale de rămas-bun doamnei Jennings, înainte să plece în compania domnului Richardson. Iar Elinor a rămas în posesia unor informații la care putea reflecta o vreme, deși nu aflase mare lucru în plus față de ceea ce prevăzuse și-și imaginase deja. Căsătoria lui Edward cu Lucy era la fel de hotărâtă, iar momentul evenimentului rămânea la fel de incert pe cât concluzionase și ea – totul depindea, exact așa cum se așteptase, de obținerea funcției respective care, în clipa de față, părea o perspectivă tot mai îndepărtată.

De îndată ce s-au întors la trăsură, doamna Jennings și-a exprimat nerăbdarea să afle informații, dar, de vreme

ce Elinor nu dorea să răspândească prea multe amănunte obținute într-un mod atât de nedemn, s-a mulțumit să-i repete pe scurt simple aspecte lipsite de importanță pe care nutrea convingerea că Lucy ar fi ales să le facă cunoscute, pentru beneficiul ei. S-a limitat la continuarea logodnei lor și la măsurile pe care aveau de gând să le ia în acest scop. Iar toate acestea au condus-o pe doamna Jennings către următoarea remarcă firească:

— Să aștepte până să obțină o parohie!... Ah, știm cu toții cum se va termina *asta*: vor aștepta un an și apoi, văzând că nu iese nimic din *asta*, vor accepta un post de diacon de cincizeci de lire pe an, cu dobânda celor două mii de lire ale luni și cu puținul pe care-l vor primi de la domnul Steele și de la domnul Pratt... Și apoi vor face câte un copil pe an! Dumnezeu să-i ajute! Tare săraci vor mai fi! ... Să văd cu ce-i pot ajuta ca să-și mobileze casa. Zău așa, și eu care vorbeam zilele trecute de două slujnice și doi servitori! Nu, trebuie să ia în slujbă o fată voinică, pe care să o folosească la toate treburile... *Acum*, sora lui Betty n-o să le mai fie de ajutor.

În dimineața următoare, poștașul i-a adus lui Elinor o scrisoare de la Lucy însăși. Îi scria următoarele:

Bartlett's Building, martie

Draga mea domnișoară Dashwood, sper că mă vei ierta că-mi iau libertatea de a-ți scrie. Dar, cunoscând prietenia pe care mi-o porți, știu că vei fi bucuroasă să primești vești bune despre mine și dragul meu Edward, după toate necazurile prin care am trecut în ultima vreme; prin urmare, nu-ți voi mai oferi alte scuze, ci voi purcede să-ți spun că, slavă Domnului, deși am suferit groaznic, suntem amândoi destul de bine și la fel de fericiți precum vom fi mereu, bucurându-ne de dragostea ce ne-o purtăm. Am trecut prin încercări și persecuții grele, dar cu toate acestea, în același timp, ne-am dat seama cu recunoștință că avem mulți prieteni, dumnezeata numărându-te printre ei, a căror bunătate mi-o voi aminti întotdeauna cu

gratitudine; și Edward la fel, căci i-am vorbit despre asta. Sunt sigură că vei fi încântată să auzi, cum va fi negreșit și doamna Jennings, că am petrecut două ore fericite cu el ieri după-amiază, și nici nu a vrut să audă să ne despărțim, deși eu, cu toată sinceritatea, așa cum am considerat că îmi dictează datoria, l-am îndemnat la asta de dragul prudenței, și așa fi renunțat pe loc la el pentru totdeauna, dacă el ar fi consimțit. Dar mi-a spus că nu are să o facă niciodată și că poate suporta furia mamei sale, atât timp cât are parte de iubirea mea. Perspectivile noastre nu sunt prea strălucite, asta e sigur, dar trebuie să așteptăm și să nu ne pierdem speranța; va fi hirotonit în curând. Și dacă îți va sta vreodată în putere să-l recomanzi cuiva care are o parohie de acordat, sunt sigură că nu vei uita de noi, și doamna Jennings de asemenea, suntem încredințați că ne va pune o vorbă bună la Sir John și la domnul Palmer, sau la orice prieten care ne-ar putea sprijini. Sărmana Anne a fost foarte vinovată pentru ce a făcut, dar nu se gândea decât la binele nostru, așa că nu-i reproșez nimic. Sper că doamna Jennings nu o să considere că e prea mare deranjul să ne facă o vizită, dacă se întâmplă să aibă drum pe aici într-o dimineată, ar fi tare amabil din partea ei, iar verișoarele mele ar fi mândre să o cunoască. Îmi dau seama că trebuie să închei aici, rugându-te să-i transmiți cele mai recunoscătoare și respectuoase salutări, precum și lui Sir John și lui Lady Middleton, și dragilor copii cu următoarea ocazie când ai să-i vezi, și toată dragostea mea domnișoarei Marianne.

A dumitale etc.

De îndată ce a terminat de citit scrisoarea, Elinor, înțelegând adevăratul scop din spatele ei, i-a înmânat-o doamnei Jennings, care a citit-o cu voce tare, presărându-și lectura cu comentarii, mulțumiri și laude.

— Foarte frumos! Ce drăguț scrie!... Vai, foarte cuviincios din partea ei să se ofere să-i dea libertatea. Asta e Lucy. Biata copilă! Mi-aș dori din toată inima să-i pot da

o parohie... Uite, îmi spune draga doamnă Jennings. N-am cunoscut inimă mai bună ca a ei... Zău, foarte frumos. Ce frumos a întors fraza aceea: Da, da, o să merg să o văd, cu siguranță. Ce atentă e, cum s-a gândit ea la toată lumea!... Mulțumesc, draga mea, că mi-ai arătat scrisoarea. N-am văzut una mai drăguță, și face mare cinste minții și inimii lui Lucy.

Capitolul 39

Domnișoarele Dashwood erau de-acum de mai bine de două luni la Londra, iar nerăbdarea lui Marianne de a pleca sporea cu fiecare zi. Ofta după aerul, după libertatea și liniștea de la țară și se gândea că, dacă există vreun loc care să-i ofere mângâiere, atunci acela trebuia să fie Barton. Nici Elinor nu era mai puțin nerăbdătoare să se întoarcă acasă, dar totuși era mai puțin dornică să facă drumul imediat, întrucât era conștientă de dificultățile unei călătorii lungi, dificultăți pe care Marianne se încapătâna să nu le recunoască. Cu toate acestea, a început să se gândească serios la realizarea călătoriei, și îi vorbiseră deja despre dorința de plecare gazdei lor binevoitoare, care li se împotrivise cu toată elocvența amabilității sale, până ce li s-a sugerat un plan care, deși le întârzia sosirea acasă cu câteva săptămâni, i s-a părut lui Elinor mult mai potrivit decât oricare altul. Familia Palmer pleca către Cleveland pe la sfârșitul lunii martie, pentru vacanța de Paște, iar doamna Jennings, împreună cu cele două prietene ale sale, a primit o invitație calduroasă din partea lui Charlotte să-i însoțească. Această invitație nu ar fi fost suficientă în sine pentru delicatețea domnișoarei Dashwood, dar faptul că a fost întărită cu o asemenea politețe de către însuși domnul Palmer, împreună cu schimbarea în bine a comportamentului său față de ele de

când sora ei fusese atât de nefericită, a făcut-o să o accepte cu plăcere.

Și totuși, când i-a spus lui Marianne ce făcuse, reacția acesteia nu a fost prea promițătoare.

— Cleveland! a exclamat ea, foarte agitată. Nu, nu pot să merg la Cleveland...

— Ai uitat, i-a spus Elinor cu blândețe, că așezarea nu este... că nu este în vecinătatea...

— Dar este în Somersetshire. Nu pot să merg în Somersetshire. Acolo unde abia așteptam să mă duc... Nu, Elinor, doar nu te aștepți să merg acolo.

Elinor nu dorea să poarte o discuție pentru a afla dacă era potrivit sau nu să treacă peste asemenea sentimente; s-a străduit doar să le contracareze preocupându-se de altele și, prin urmare, i-a prezentat totul ca pe o măsură care avea să grăbească revederea cu scumpa lor mamă, pe care își doreau într-atât să o vadă; era o cale mai convenabilă și mai confortabilă decât orice alt plan și poate că avea să le ducă acasă fără mare întârziere. De la Cleveland, care se găsea la câțiva kilometri de Bristol, distanța până la Barton nu era mai mare de o zi, chiar dacă era vorba despre o zi lungă de călătorie, iar servitorii mamei lor puteau veni cu ușurință acolo pentru a le însoți pe drumul de întoarcere; și, cum nu aveau niciun motiv să stea mai mult de o săptămână în Cleveland, în mai puțin de trei săptămâni puteau fi acasă. Cum afecțiunea lui Marianne pentru mama sa era sinceră, nu a putut să nu triumfe fără mari greutăți asupra răului închipuit care începuse să o macine.

Doamna Jennings era departe de a se fi săturat de invitatele ei, și a insistat cu toată sinceritatea să se întoarcă împreună cu ea de la Cleveland la Londra. Elinor îi era recunoscătoare pentru această atenție, dar i-a spus că nu își puteau schimba planurile; și, cum primiseră numaidecât aprobarea mamei lor, toate detaliile privind întoarcerea au fost stabilite în măsura în care se putea, iar Marianne s-a simțit oarecum ușurată numărând orele care le mai despărteau de Barton.

— Vai, domnule colonel, nu știu ce-o să ne facem noi doi fără domnișoarele Dashwood! a fost primul lucru pe care i i-a spus doamna Jennings la prima lui vizită după stabilirea plecării lor. Căci sunt cât se poate de hotărâte să plece acasă după ce ajungem la familia Palmer. Tare necăjiți vom fi când mă întorc acasă! Doamne! O să stăm amândoi căscând gura unul la altul, plictisiți ca două pisici.

Poate că doamna Jennings spera ca, prin această descriere edificatoare a plictiselii care-i aștepta, să-l provoace să facă acea ofertă care i-ar fi permis o scăpare... și, dacă așa stăteau lucrurile, nu a durat mult până să fie îndreptățită să creadă că avusese câștig de cauză; căci, atunci când Elinor s-a mutat mai aproape de fereastră pentru a stabili mai ușor dimensiunile unei stampe pe care urma să o copieze pentru o prietenă, a urmat-o acolo, cu o expresie foarte grăitoare, și a conversat cu ea câteva minute bune. Nici efectul acestei conversații asupra doamnei nu a scăpat atenției sale și, cu toate că era prea onorabilă pentru a trage cu urechea, și chiar și-a schimbat și locul, intenționat, ca să *nu* audă, mai aproape de pianul la care cânta Marianne, nu a putut să nu observe că Elinor s-a schimbat la față, agitată, și că era prea atentă la ceea ce-i spunea el ca să se mai preocupe de stampa ei. Confirmându-i și mai mult speranțele, în răstimpul de liniște în care Marianne trecea de la o partitură la alta, câteva cuvinte ale colonelului i-au ajuns inevitabil la ureche, cuvinte prin care el părea să se scuze pentru neajunsurile casei sale. Asta a pus capăt oricăror îndoieli. Sigur, s-a mirat că colonelul considera necesar să-i vorbească astfel, dar a presupus că așa cerea eticheta. Ce i-a răspuns Elinor nu și-a putut da seama, dar a concluzionat, după mișcările buzelor sale, că-i mărturisise că nu considera asta un impediment major, iar doamna Jennings a felicitat-o, în sufletul ei, pentru onestitatea fetei. Apoi au vorbit câteva minute, fără ca ea să poată surprinde vreun cuvânt, după care o altă întrerupere de bun augur în recitalul lui Marianne i-a permis să audă următoarele cuvinte rostite de colonel, cu vocea lui calmă:

— Mă tem că nu poate avea loc prea curând.

Uimită și șocată de un discurs atât de nepotrivit pentru un îndrăgostit, a fost cât pe ce să strige „Doamne! Dar ce-ar putea să o împiedice?”, dar ținându-și în frâu pornirea, s-a mulțumit să exclame încet:

— Tare ciudat! Doar n-o să aștepte să îmbătrânească și mai mult!

Și totuși, această întârziere din partea colonelului nu a părut să o jignească sau să o vexeze câtuși de puțin pe interlocutoarea lui, căci curând după aceea, după ce au întrerupt discuția și au pornit în direcții diferite, doamna Jennings a auzit-o cât se poate de limpede pe Elinor spunând, și cu un glas care arăta că simțea ce spunea:

— Vă voi rămâne întotdeauna foarte îndatorată.

Doamna Jennings era încântată de recunoștința ei, dar se minuna că, după ce auzise o asemenea declarație, colonelul putea să le părăsească, așa cum a făcut-o îndată, cu o expresie care trăda un extraordinar sânge rece și fără să-i răspundă nimic! Nu se așteptase ca vechiul ei prieten să fie un pretendent atât de indiferent.

În realitate, între ei avusese loc următoarea conversație:

— Am auzit, i-a spus el cu mare compasiune, despre nedreptatea pe care a suferit-o prietenul dumitale, domnul Ferrars, din partea familiei sale. Căci, dacă am înțeles bine cum stau lucrurile, a fost alungat cu desăvârșire pentru că a refuzat să rupă logodna cu o tânără domnișoară foarte merituoasă. Am fost bine informat? Așa este?

Elinor i-a răspuns afirmativ.

— Cruzimea, cruzimea nechibzuită, a spus el foarte pătimăș, de a despărți, sau de a încerca să despărți doi tineri legați sufletește de multă vreme, este îngrozitoare. Doamna Ferrars nu știe ce face... ce ar putea să-l împingă pe fiul ei să facă. L-am văzut pe domnul Ferrars o dată sau de două ori în Harley Street, și am fost încântat de dumnealui. Nu este genul de tânăr cu care să legi într-un timp scurt o prietenie strânsă, dar l-am cunoscut suficient cât să-i doresc numai bine și, în calitate de prieten al

dumitale, chiar mai mult de atât. Din câte am înțeles, vrea să intre în rândul preoților. Ești bună să-i transmiți că parohia de la Delaford, care tocmai a rămas vacantă, după cum am fost informat dintr-o scrisoare primită azi, îi aparține, dacă este dispus să o accepte? Dar poate că este o prostie din partea mea să mă îndoiesc că o va face în circumstanțele nefericite în care se găsește acum... mi-aș fi dorit doar să fi valorat mai mult. Este un prezbiteriu, dar unul modest; fostul preot, am impresia, nu câștiga mai mult de două sute de lire pe an și, cu toate că sunt convins că situația se poate îmbunătăți, mă tem că nu într-o asemenea măsură încât să-i permită un venit confortabil. Oricum, așa cum este, îmi va face mare plăcere să i-o pun la dispoziție. Te rog să-l asiguri de asta.

Nici măcar dacă tăcutul colonel i-ar fi făcut într-adevăr chiar ei o propunere de căsătorie n-ar fi fost Elinor mai uimită decât la auzul acestei rugăminți. Promovarea lui Edward, pe care doar cu câteva zile în urmă o considerase pierdută, îi era deja la îndemână, permițându-i să se însoare... și tocmai ea, dintre toți oamenii, trebuia să i-o aducă la cunoștință! A fost cuprinsă de acea emoție pe care doamna Jennings o atribuisese unei cauze cât se poate de diferite, dar orice sentimente mai puțin pure, mai puțin plăcute ar fi însoțit acea emoție, stima ei pentru mărinimia generală și recunoștința ei pentru prietenia deosebită care îl împinseseră pe colonelul Brandon către această faptă au fost călduros exprimate. I-a mulțumit din tot sufletul, i-a vorbit despre principiile lui Edward și despre caracterul său cu toate laudele pe care știa că le merită; și a promis să ducă sarcina la îndeplinire cu plăcere, dacă într-adevăr era dorința lui să încredințeze altcuiva o îndatorire atât de agreabilă. Dar, în același timp, era de părere că nimeni nu era mai potrivit să facă asta decât el însuși. Pe scurt, era o misiune de îndeplinirea căreia, nedorind să-l mânghească pe Edward, silindu-l să rămână îndatorat față de el, ar fi fost bucuroasă să fie cruțată... dar colonelul Brandon, din motive de o egală delicatețe, respingea la rândul său misiunea și părea la fel de dornic să-i fie adusă la

cunoștință de către ea, așa că Elinor nu a mai găsit nicio cale de a i se opune în continuare. Edward, credea ea, era încă la Londra și, din fericire, îi știa adresa de la domnișoara Steele. Prin urmare, îl putea informa chiar în cursul acelei zile. Odată chestiunea stabilită, colonelul a început să vorbească despre propriile avantaje în dobândirea unui vecin atât de agreabil și de respectabil, iar apoi a menționat cu regret că era vorba despre o casă micuță și banală, un neajuns căruia Elinor, după cum presupusese doamna Jennings, nu-i dăduse importanță, cel puțin în privința mărimii.

— Nu-mi pot imagina că mărimea casei ar fi un inconvenient pentru ei, căci va fi pe măsura familiei și a venitului lor.

Prin asta, colonelul și-a dat seama cu surprindere că ea considera mariajul domnului Ferrars o consecință sigură a propunerii lui, întrucât el nu credea că era posibil ca parohia Delaford să furnizeze un asemenea venit încât să facă pe cineva cu stilul lui de viață să se aventureze să se așeze la casa lui, lucru pe care i l-a împărtășit și lui Elinor.

— Acest mic prezbiteriu nu-i poate permite domnului Ferrars nimic mai mult decât să ducă un trai confortabil ca burlac, nu-i dă posibilitatea să se însoare. Îmi pare rău să spun că sprijinul meu se încheie cu asta, iar interesele mele nu merg mai departe de atât. Cu toate acestea, dacă prin vreo împrejurare neprevăzută îmi va sta în putere să-l ajut mai mult, dacă nu voi fi dispus să-i sar în ajutor pe viitor așa cum mi-aș dori cu toată sinceritatea să-l pot ajuta acum, va trebui cu adevărat să-mi fi schimbat considerabil părerea despre dumnealui. Ceea ce fac pentru dumnealui acum pare într-adevăr o nimica toată, de vreme ce îl apropie prea puțin de ceea ce trebuie să fie pentru el obiectivul principal, motivul lui de fericire. Mai este cale lungă încă până la căsătoria sa. Mă tem că, cel puțin, nu va putea avea loc prea curând.

Aceasta a fost aserțiunea care, greșit înțeleasă, a jignit pe bună dreptate sentimentele delicate ale doamnei

Jennings. Dar, după această relatare a celor petrecute cu adevărat între colonelul Brandon și Elinor, cât timp stătuseră la fereastră, recunoștința exprimată de aceasta din urmă la despărțirea lor poate părea în general nu mai puțin emoționantă, nu mai puțin potrivit formulată decât dacă ar fi fost stârnită de o cerere în căsătorie.

Capitolul 40

— Ei bine, domnișoară Dashwood, a spus doamna Jennings, cu un zâmbet șiret, de îndată ce se retrăsese Brandon, n-am să te întreb ce ți-a spus colonelul, căci, cu toate că, pe onoarea mea, *am încercat* să nu aud ce vorbiți, n-am putut să nu aud suficient cât să pricep ce dorea. Și te asigur că în viața mea n-am fost mai încântată, și-ți doresc din toată inima multă fericire.

— Mulțumesc doamnă, a spus Elinor. E o mare bucurie pentru mine; și simt cât se poate de sensibilă față de bunătatea colonelului Brandon. Nu mulți ar face ce a făcut el. Puțini oameni au un suflet atât de mare! În viața mea n-am fost mai uimită.

— Doamne, draga mea! Dar ești foarte modestă. Eu nu sunt câtuși de puțin uimită, căci de ceva vreme încoace eu mi-am zis că e foarte probabil să se întâmple.

— Ați judecat cunoscând bunăvoința de care dă dovadă colonelul în general, dar nu ați prevăzut că ocazia avea să apară atât de curând.

— Ocazia! a repetat doamna Jennings... Oh, cât despre asta, odată ce un bărbat s-a hotărât în privința asta, nu trece mult și găsește el cumva o ocazie. Ei bine, draga mea, îți urez iarăși numai bucurie; și dacă a existat vreodată pe lume un cuplu fericit, cred că știu curând unde am să-l găsesc.

— Presupun că plănuieți să mergeți la Delaford după ei, a spus Elinor, cu un zâmbet slab.

— Da, draga mea, chiar asta am de gând. Cât despre

faptul că locuința ar lăsa de dorit, nu știu ce vrea colonelul, căci din câte am văzut este foarte bună.

— Spunea că are nevoie de reparații.

— Ei, păi și a cui e vina? De ce n-o repară? Cine s-o facă, dacă nu el?

Au fost întrerupți de intrarea servitorului, care le-a anunțat că trăsura aștepta la ușă. Iar, pe când dădea să plece, doamna Jennings a spus:

— Ei bine, draga mea, deși n-am spus nici pe jumătate din ce aveam de spus. Dar s-ar putea să continuăm discuția diseară, căci vom fi singure. Nu te invit să mergi cu mine, căci trebuie să recunosc că mi-e mintea prea plină de gânduri pentru companie; și, în plus, probabil că abia aștepți să-i spui surorii tale ce s-a întâmplat.

Marianne părăsise încăperea înainte să înceapă discuția.

— Sigur, doamnă, o să-i povestesc lui Marianne. Dar n-am să pomenesc deocamdată nimănui despre asta.

— Oh, prea bine, a spus doamna Jennings cam dezamăgită. Atunci, probabil că nu vrei să îi spun lui Lucy, căci mă gândesc să ajung până la Holborn azi.

— Nu, doamnă, nici măcar lui Lucy, vă rog. Nu va conta prea mult o zi de întârziere și, până îi voi fi scris domnului Ferrars, cred că n-ar trebui să vorbim despre asta cu altcineva. O să-i scriu *imediat*. Este important să nu piardă timpul deloc, căci va avea desigur multe de făcut cu privire la hirotonirea lui.

La început, aceste cuvinte au nedumerit-o teribil pe doamna Jennings. Nu reușea să înțeleagă, pe moment, de ce era așa urgent să i se scrie domnului Ferrars. După câteva clipe de gândire, i-a trecut prin gând o idee care a făcut-o să exclame încântată:

— Aha, am înțeles acum! V-ați decis asupra domnului Ferrars. Păi, cu atât mai bine pentru el. Desigur, trebuie să fie hirotonit degrabă; și mă bucur să aflu că lucrurile stau atât de bine între voi. Dar, draga mea, nu e un demers cam neobișnuit? Nu ar fi mai potrivit să-i scrie colonelul însuși?

Cu siguranță, se cade ca el să-i scrie.

Elinor nu a înțeles prea bine începutul discursului doamnei Jennings, și nici nu a crezut de cuviință să-i ceară lămuriri, așa că i-a răspuns doar la concluzia la care ajunsese:

— Colonelul Brandon este un bărbat atât de delicat, încât a preferat ca altcineva să-i aducă la cunoștință domnului Ferrars intențiile sale.

— Și ești forțată *dumneata* să faci asta. Mă rog, cam ciudat felul ăsta de delicatețe! Oricum ar fi, nu te mai deranjez (văzând că Elinor se pregătea să scrie). Dumneata îți cunoști cel mai bine interesele. La revedere, draga mea! N-am mai auzit veste care să mă bucure așa de tare de când Charlotte a rămas grea.

Și a plecat, dar s-a întors după o clipă:

— Draga mea, tocmai ce mi-am adus aminte de sora lui Betty. M-aș bucura să-i pot găsi o stăpână atât de bună. Dar dacă ar fi bună de cameristă, asta nu mai știu să spun. E o slujnică excelentă și e foarte pricepută la cusut. Dar o să te gândești dumneata la toate astea în tihnă.

— Sigur, doamnă, i-a răspuns Elinor, fără să audă în totalitate ce spusese, mai nerăbdătoare să fie lăsată singură decât să dezbată subiectul.

Acum, singurele ei griji erau cum să înceapă, cum să se exprime în misiva ei către Edward. Din pricina circumstanțelor deosebite dintre ei, i se părea o corvoadă ceea ce oricui altcuiva i s-ar fi părut cel mai ușor lucru din lume; dar se temea în egală măsură să spună prea mult sau prea puțin, așa că a căzut pe gânduri, strângând tocul în mână, până ce a fost întreruptă de intrarea lui Edward însuși.

Venise să-și lase cartea de vizită de rămas-bun și se întâlneau la ușă cu doamna Jennings care se îndrepta spre trăsură; iar ea, după ce-și ceruse scuze că nu se putea întoarce din drum, insistase ca el să intre în casă, spunându-i că domnișoara Dashwood era la etaj și că dorea să vorbească cu el despre o chestiune importantă.

Tocmai pe când Elinor se felicita în gând, întrucât,

oricât de dificil ar fi fost să se exprime cum se cuvine în scris, cel puțin era mai preferabil decât să-i aducă la cunoștință totul prin viu grai, oaspetele ei a intrat în încăpere, silind-o la cea mai grea sarcină dintre toate. A fost profund uimită și tulburată de apariția lui intempestivă. Nu-l mai văzuse de când logodna lui fusese făcută publică, și deci de când Edward știa că ea era la curent cu situația; ceea ce, cu conștiința gândurilor care o tulburaseră și a ceea ce avea să-i spună, a făcut-o să se simtă deosebit de stânjenită timp de câteva minute. La rândul lui, Edward părea tulburat. Au luat loc amândoi într-o stare de stânjeneală cât se poate de promițătoare. Dacă își ceruse iertare pentru deranj când intrase prima oară în încăpere, nu-și mai aducea aminte; dar, pentru mai multă siguranță, și-a mai cerut iertare ceremonios de îndată ce a fost în stare să vorbească, după ce și-a tras un scaun.

— Doamna Jennings mi-a spus, a început el, că dorești să vorbești cu mine, sau cel puțin așa am înțeles, altfel n-aș fi îndrăznit niciodată să te întrerup în această manieră; dar, în același timp, aș fi regretat nespus să părăsesc Londra fără să vă văd pe dumneata și pe sora dumitale, mai ales că cel mai probabil va dura un timp... e puțin probabil să am plăcerea să vă revăd în curând. Măine plec la Oxford.

— Totuși, n-ai fi plecat, i-a spus Elinor, adunându-se, hotărâtă să termine cât mai repede posibil cu ceea ce o înspăimânta într-atât, fără să primești urările noastre de bine, chiar dacă nu am fi reușit să ți le oferim în persoană. Doamna Jennings avea mare dreptate în ceea ce ți-a spus. Trebuie să-ți aduc la cunoștință o chestiune importantă, pe care tocmai mă pregăteam să ți-o comunic în scris. Mi s-a încredințat o sarcină cât se poate de plăcută, a continuat ea, iar respirația i s-a precipitat ușor în timp ce vorbea. Colonelul Brandon, care s-a aflat aici cu doar zece minute în urmă, m-a rugat să îți spun că, aflând de intenția dumitale de a intra în rândul preoților, îți oferă cu mare plăcere parohia de la Delaford, care este în prezent

vacantă, și că singurul său regret este că nu e mai valoroasă. Dă-mi voie să te felicit că ai un prieten atât de respectabil și cu judecată sănătoasă și să-mi exprim la rândul-mi regretul că parohia, care valorează cam două sute de lire pe an, nu este mai însemnată pentru a-ți permite mai bine... pentru a-ți servi mai mult decât ca aranjament temporar... pe scurt, pentru a-ți asigura îndeplinirea tuturor perspectivelor dumitale de fericire.

Ceea ce a simțit Edward, de vreme ce nu a fost capabil să spună el însuși, nu ne-am putea aștepta să o spună altcineva în locul lui. Înfățișarea lui trăda toată uimirea pe care o putea stârni o veste atât de neașteptată, atât de incredibilă. Nu a spus decât aceste două cuvinte:

— Colonelul Brandon!

— Da, a continuat Elinor, căpătând mai multă hotărâre, căci ce era mai rău trecuse, se vrea a fi o mărturie a griii colonelului pentru cele întâmplare în ultima vreme, pentru situația crudă în care te-a adus purtarea nejustificată a familiei dumitale, grijă care sunt convinsă că este împărtășită de toți prietenii dumitale, printre care Marianne și cu mine; și de asemenea o dovadă a stimei sale profunde pentru caracterul dumitale și deplina aprobare pentru comportamentul arătat în împréjurarea de față.

— Colonelul Brandon îmi dă *mie* o parohie? Să fie oare posibil?

— Lipsa de bunătate a familiei dumitale te face să te minunezi când găsești prietenie în altă parte.

— Nu, a răspuns el, revenindu-și brusc, nu să o găsesc la dumneata, căci nu pot ignora faptul că dumitale, bunătății dumitale îi datorez toate acestea. Simt asta, și așa exprima-o dacă așa putea, dar, după cum știi, nu sunt un bun orator.

— Te înșeli amarnic. Te asigur că datorezi asta în întregime, sau aproape în întregime, propriilor dumitale merite și înțelegerii colonelului Brandon pentru ele. Eu n-am avut niciun rol în asta. Nici măcar nu știam, până să înțeleg ce plănuia, că parohia era disponibilă; nici prin

gând nu mi-a trecut că ar putea avea o parohie de oferit. Cum este vorba despre un prieten al meu, al familiei mele, este posibil poate, sau sunt sigură că i-a făcut cu atât mai multă plăcere să ți-o dăruiască, dar îți dau cuvântul meu că nu datorezi nimic rugămintilor mele.

Adevărul o obliga să recunoască partea ei infimă de contribuție, dar, în același timp, dorea atât de puțin să pară binefăcătoarea lui Edward, încât a mărturisit-o cu ezitare, ceea ce probabil a consolidat și mai mult suspiciunea care tocmai îi încolțise lui Edward în minte. Căci, pentru o scurtă perioadă, a rămas absorbit de gânduri, după ce Elinor s-a oprit din vorbit, iar într-un sfârșit, cu oarecare efort, a spus următoarele:

— Colonelul Brandon pare să fie un om de mare valoare și foarte respectabil. Am auzit mereu numai astfel de lucruri despre dânsul, iar fratele dumitale are o mare stimă pentru el. Este fără îndoială un om cu judecată și cu manierele unui gentleman desăvârșit.

— Într-adevăr, a răspuns Elinor, sunt încredințată că, atunci când îl vei cunoaște mai bine, ai să constăți că este întocmai cum ai auzit vorbindu-se despre el și, întrucât veți fi vecini atât de apropiați (căci am înțeles că casa parohială este chiar lângă conac), este deosebit de important ca el să fie așa cum a fost zugrăvit.

Edward nu a răspuns nimic, dar când Elinor a întors capul, i-a aruncat o privire serioasă, atât de pătrunzătoare și de tristă, de parcă ar fi părut să spună că ar fi dorit ca pe viitor distanța dintre casa parohială și conac să fi fost mult mai mare.

— Colonelul Brandon am impresia că locuiește în St. James's Street, a spus el curând după aceea, ridicându-se de pe scaun.

Elinor i-a spus numărul casei.

— Trebuie să mă grăbesc atunci, să merg să-i aduc acele mulțumiri pe care nu vrei să mă lași să ți le ofer dumitale, să-l asigur că m-a făcut un om foarte... un om extrem de fericit.

Elinor nu s-a oferit să-l rețină; și s-au despărțit, cu

cele mai sincere urări din partea ei pentru fericire în orice răsturnări de situație cu care s-ar putea confrunta, iar din partea lui, mai curând cu o tentativă de a-i ura același lucru decât cu reușita de a o exprima în cuvinte.

„Când am să-l revăd”, s-a gândit Elinor în timp ce ușa se închidea în urma lui, „va fi soțul lui Lucy”.

Și, cu gândul la această perspectivă plăcută, s-a așezat să reflecteze la trecut, să-și reamintească vorbele lui Edward și să încerce să-i înțeleagă sentimentele; și, firește, să se gândească la propriile ei sentimente cu nemulțumire.

Când doamna Jennings s-a întors acasă, deși se întâlnise cu persoane pe care nu le mai văzuse până atunci și despre care, prin urmare, avea foarte multe de spus, mintea ei era într-atât de preocupată de secretul important pe care îl deținea, mai mult decât de orice altceva, încât a revenit asupra lui de îndată ce Elinor și-a făcut apariția.

— Ei bine, draga mea, ți l-am trimis sus pe tânăr. N-am făcut bine? Și bănuiesc că n-ai întâmpinat greutăți mari... Ai găsit că a fost reticent să-ți accepte propunerea?

— Nu, doamnă, *era* puțin probabil să refuze.

— Bun, și cât de curând o să fie pregătit? Căci se pare că totul depinde de asta.

— Adevărul este că știu atât de puțin despre genul acesta de formalități, încât nu pot să fac nicio presupunere cu privire la timpul și pregătirile necesare, dar îmi închipui că o să dureze două sau trei luni până ce se va încheia hirotonirea.

— Două sau trei luni! a exclamat doamna Jennings. Doamne, draga mea! Cu cât calm poți vorbi despre asta. Și poate colonelul să mai aștepte două sau trei luni? Doamne, iartă-mă! Dacă aș fi în locul lui, eu sigur mi-aș pierde răbdarea! Și cu toate că oricui i-ar face plăcere să-i facă un bine domnului Ferrars, chiar nu consider că merită să așteptați două-trei luni după el. Cu siguranță s-ar putea găsi altcineva la fel de bun: cineva care este deja hirotonit.

— La ce vă gândiți, draga mea doamnă? a întrebat-o Elinor. Singurul scop al colonelului Brandon este să-i fie de

folos domnului Ferrars.

— Domnul să te binecuvânteze, draga mea! Doar nu vrei să mă convingi că Brandon se însoară cu dumneata doar de dragul de a-i da zece guinee domnului Ferrars!

Neînțelegerea nu mai putea continua după acest schimb de cuvinte și a avut loc imediat o explicație care le-a amuzat pe moment pe amândouă, fără să le știrbească vreun pic fericirea, căci doamna Jennings nu a făcut decât să înlocuiască un motiv de încântare cu altul, și încă fără să renunțe totuși la speranța pentru primul.

— Da, da, nu e decât o casă parohială mică, a spus doamna Jennings după ce s-au stins primele izbucniri de uimire și satisfacție, și e foarte *probabil* să aibă nevoie de reparații! Dar să auzi un om scuzându-se, așa cum mi s-a părut că am auzit, pentru o casă care, din câte știu, are cinci camere de zi la parter și am impresia că menajera mi-a spus că ar putea găzdui peste noapte cincisprezece persoane, și încă în fața dumitale, care te-ai obișnuit să locuiești în vila Barton! Pare de-a dreptul ridicol! Dar, draga mea, trebuie să vorbim cu colonelul să facă ceva la casa parohială ca să fie confortabilă pentru ei, înainte ca Lucy să meargă acolo.

— Dar colonelul Brandon nu pare să creadă că venitul parohiei o să le permită să se căsătorească.

— Colonelul e un prostuț, draga mea; din cauză că el are două mii de lire pe an, crede că nimeni nu se poate însura cu mai puțin. Crede-mă pe cuvânt, dacă mai trăiesc până atunci, am să fac o vizită la casa parohială Delaford înainte de Sf. Mihail, și cu siguranță n-am să mă duc dacă Lucy nu e acolo.

Elinor îi împărtășea părerea în privința probabilității de a nu mai amâna căsătoria.

Capitolul 41

După ce i-a mulțumit colonelului Brandon, Edward s-

a dus să-i împărtășească și lui Lucy motivul fericirii lui; și într-atât era de încântat când a ajuns la Bartlett's Buildings, încât a doua zi, când doamna Jennings s-a dus să o felicite pe Lucy, aceasta din urmă a asigurat-o că nu-l văzuse în viața ei pe Edward atât de bine dispus.

Propria sa fericire și stare de spirit erau cât se poate de limpezi; și, la fel ca doamna Jennings, și-a exprimat speranța să se afle cu toții împreună la parohia din Delaford, petrecând zile agreabile, înainte de Sfântul Mihail. Iar, în același timp, gândul de a-i nega lui Elinor acele merite pe care i le acorda Edward era atât de departe de ea, încât vorbea despre prietenia lor, a amândurora, cu cea mai călduroasă recunoștință, era pregătită să-și asume obligația față de ea și declara fățiș că nu avea să fie surprinsă niciodată de vreun efort, prezent sau viitor, din partea domnișoarei Dashwood pentru binele lor, întrucât o credea capabilă să facă orice pe lume de dragul celor pe care îi prețuia cu adevărat. Cât despre colonelul Brandon, nu numai că era gata să-l venereze ca pe un sfânt, ci și cât se poate de doritoare ca lumea să-l trateze ca atare în toate treburile lumești. Dorea ca daniile lui către biserică să fie cât mai mari și, în secret, era hotărâtă, când avea să se stabilească la Delaford, să se folosească de servitorii lui, de trăsura lui, de vacile și de păsările lui cât mai mult cu putință.

Trecuse de acum mai bine de o săptămână de la vizita lui John Dashwood în Berkeley Street și cum, de atunci, niciuna din ele nu primise vreo veste despre indispoziția soției lui, Elinor a început să creadă de cuviință să îi facă o vizită. Cu toate acestea, nu numai că nu o trăgea inima să îndeplinească această obligație, dar nici nu avea parte de vreun sprijin sau încurajare din partea tovarășelor ei. Marianne nu se mulțumea cu simplul refuz categoric de a o însoți, dar se străduia chiar să o împiedice pe sora ei să meargă în vizită, iar doamna Jennings, deși îi puneă oricând la dispoziție trăsura ei lui Elinor, o detesta atât de mult pe doamna John Dashwood, încât nici măcar curiozitatea de a afla cum arată după cele

mai recente descoperiri, nici dorința ei puternică de a o ofensa, luându-i partea lui Edward, nu au putut-o convinge să-și depășească aversiunea de a se afla din nou în compania ei.

Drept urmare, Elinor a pornit singură să facă o vizită pentru care nu avea nici cea mai mică tragere de inimă, riscând o discuție între patru ochi cu o femeie pe care niciuna din celelalte două nu avea motive mai întemeiate decât ea să o deteste.

Doamna Dashwood nu primea vizite, dar, înainte ca trăsura să poată întoarce, soțul ei a ieșit întâmplător din casă. Și-a exprimat marea plăcere de a o întâlni pe Elinor, i-a spus că se pregătea să vină în Berkeley Street și a invitat-o înăuntru, asigurând-o că Fanny ar fi încântată să o vadă.

Au urcat scările până în salon... Nu era nimeni înăuntru.

— Bănuiesc că Fanny e în camera ei, a spus el. Mă duc la ea chiar acum, căci sunt convins că nu va avea nicio obiecție să *te* vadă. Nici pe departe, te asigur. *Acum*, cu atât mai mult, nu poate fi vorba de așa ceva... Și, oricum, tu și Marianne ați fost întotdeauna preferatele ei. Marianne de ce n-a venit?

Elinor a scuzat-o cum a putut mai bine.

— Nu-mi pare rău că te văd singură, căci am o mulțime de lucruri să-ți spun. Parohia asta a colonelului Brandon... Să fie adevărat?...

Chiar i-a oferit-o lui Edward? Am auzit ieri despre asta, din întâmplare, și veneam la voi tocmai ca să aflu mai multe.

— E cât se poate de adevărat. Colonelul Brandon i-a dat lui Edward parohia Delaford.

— Nu mai spune! Ei bine, asta mă surprinde foarte tare!... Nicio legătură de rudenie!... Nicio legătură între ei! ... Și acum parohiile se dau foarte scump!... Ce valoare are asta?

— Cam vreo două sute de lire pe an.

— Foarte bine. Pe o parohie de valoarea asta,

presupunând că fostul paroh era bătrân și bolnav și o elibera curând, așa zice că ar fi putut să obțină o mie patru sute de lire. Și cum se face că n-a aranjat problema înainte de moartea preotului de acolo? *Acum* într-adevăr ar fi prea târziu să o mai vândă, dar un om cu scaun la cap precum colonelul Brandon! Mă mir că a fost atât de nesăbuit într-o chestiune atât de banală, de firească! Ei bine, îmi închipui că există oarecare nesăbuintă în aproape orice caracter uman. Și totuși, dacă stau bine să mă gândesc, lucrurile stau probabil așa: Edward o să dețină parohia numai până când persoana căreia colonelul i-a vândut-o de fapt o să aibă vârsta necesară să poată intra în posesia ei. Da, da, asta trebuie să fie, să fii sigură de asta.

Elinor l-a contrazis în toate acestea, cât se poate de categoric. Și, spunându-i că ea personal fusese însărcinată să-i transmită lui Edward oferta colonelului Brandon și, prin urmare, înțelegea foarte bine condițiile în care fusese formulată, l-a silit să se încreadă în părerea ei avizată.

— Este cu adevărat uimitor! a exclamat el, după ce a ascultat-o. Care ar putea fi fost motivul colonelului?

— Unul cât se poate de simplu - să-i fie de folos domnului Ferrars.

— Mă rog. Oricum o fi colonelul Brandon, Edward este foarte norocos... Totuși, să nu-i pomenști nimic despre chestiunea asta lui Fanny, căci, deși i-am dat vestea și o suportă cât se poate de bine, nu-i va face plăcere să audă vorbindu-se mult despre asta.

Aici, Elinor s-a străduit cu greu să se abțină să nu remarce că s-ar fi așteptat ca Fanny să poată suporta cu mai mult calm vestea că fratele ei a obținut o mică avere prin care nici ea, nici copilul ei nu erau vreun pic sărăciți.

— Doamna Ferrars, a adăugat el, coborând glasul pe cât de mult merita un subiect atât de important, nu știe deocamdată nimic despre asta și cred că cel mai bun lucru ar fi să-i ascundem totul cât mai mult timp cu putință. Mă tem că oricum o să audă de asta când o să aibă loc căsătoria.

— Dar de ce este nevoie să luați astfel de precauții?

Deși nu putem presupune că doamna Ferrars ar simți chiar și cea mai mică satisfacție să afle că fiul ei are din ce trăi, căci *asta* iese din discuție... Și totuși, ținând cont de comportamentul ei din ultima vreme, de *ce* ar afecta-o în vreun fel? A rupt orice legătură cu fiul ei, l-a alungat pentru totdeauna și i-a făcut și pe cei asupra cărora are vreo influență să-l alunge la rândul lor. De bună seamă că, după ce a făcut asta, nu ne putem imagina că ar încerca vreun vag sentiment de tristețe sau bucurie pentru el... e cu neputință să fie interesată de orice i s-ar întâmpla. N-ar fi atât de slabă încât să respingă consolarea unui copil, păstrând în același timp grijile unei mame!

— Ah, Elinor, i-a spus John, raționamentul tău e foarte bun, dar este fondat pe lipsa de cunoaștere a naturii umane. Când va avea loc nefericita căsătorie a lui Edward, fii sigură că mama lui va suferi la fel de mult ca și când nu l-ar fi dezmoștenit; drept urmare, orice împrejurare care poate grăbi acel eveniment îngrozitor trebuie să-i fie ascunsă cât mai mult cu putință. Doamna Ferrars nu poate să uite că Edward este fiul ei.

— Mă uimești. Aș fi zis că până acum detaliul acesta aproape că i-a ieșit din minte.

— Ești tare nedreaptă cu ea. Doamna Ferrars este una dintre cele mai afectuoase mame din lume.

Elinor a tăcut.

— Acum ne gândim să-l căsătorim pe Robert cu domnișoara Morton, a adăugat domnul Dashwood după o scurtă pauză.

Zâmbind la auzul tonului grav și foarte important al fratelui ei, Elinor i-a răspuns calm:

— Presupun că domnișoara nu are de ales în chestiunea asta.

— De ales?! Ce vrei să spui?

— Tot ce vreau să spun este că, după maniera în care ai vorbit, s-ar părea că domnișoarei Morton îi este indiferent dacă se căsătorește cu Edward sau cu Robert.

— Cu siguranță, nu poate exista nicio diferență, căci acum Robert va fi considerat, din toate punctele de vedere,

fiul cel mare; în rest, amândoi sunt niște tineri foarte agreabili. N-aș putea spune care din ei este superior celuilalt.

Elinor nu a mai spus nimic și, o vreme, și John a păstrat tăcerea. Reflecțiile lui s-au încheiat după cum urmează:

— Pot să te asigur de *un lucru*, draga mea soră, i-a spus el, luând-o cu blândețe de mână și vorbindu-i în șoaptă. Și am să fac asta pentru că sunt convins că o să te bucure. Am motive serioase să cred – într-adevăr, le am din cele mai de încredere surse, altfel nu mi-aș fi îngăduit să spun ceva, dar le am din cele mai de încredere surse, nu că aș fi auzit-o pe doamna Ferrars spunând-o cu gura ei, a spus-o chiar *fiica* ei – că, pe scurt, orice obiecții ar fi existat împotriva unei anumite legături, mă înțelegi tu, aceasta ar fi fost cu mult preferabilă în ochii ei, nu ar fi supărat-o nici pe jumătate cât a supărat-o legătura *asta*. Am fost cât se poate de încântat să aflu că doamna Ferrars privește lucrurile în această lumină... circumstanțe cât se poate de satisfăcătoare pentru noi toți. Nu încap comparație, a spus, ar fi fost răul cel mai mic. Totuși, cum nu mai poate fi vorba de așa ceva, nu merită să ne mai gândim sau să discutăm despre asta. Dar am ținut să îți spun, pentru că știam că te va bucura. Nu că ai avea vreun motiv de regret, draga mea Elinor. Nu încap îndoială că te descurci cât se poate de bine, la fel de bine sau poate chiar mai bine, dacă ținem seama de toate. Colonelul Brandon a mai fost în ultima vreme pe la tine?

Elinor auzise destul, dacă nu să-i flateze vanitatea și să-i sporească încrederea în sine, atunci să o enerveze și să-i preocupe mintea. Prin urmare, a fost recunoscătoare că intrarea în salon a domnului Robert Ferrars a scutit-o de a oferi un răspuns și de pericolul de a mai auzi și altceva de la fratele ei. După ce au mai schimbat câteva vorbe, John Dashwood și-a adus aminte că Fanny nu fusese încă informată că sora lui se afla acolo și a părăsit încăperea în căutarea ei; iar Elinor a fost lăsată în compania lui Robert, ca să-l cunoască mai bine; acesta,

prin veselia lui nepăsătoare, prin mulțumirea de sine pe care o manifesta în timp ce se bucura atât de nedrept de iubirea și generozitatea mamei sale, în dauna fratelui său izgonit, nu a făcut decât să confirme părerea nefavorabilă pe care și-o formase ea despre spiritul și inima lui.

Nu trecuseră nici două minute de când rămăseseră singuri, că Robert a și început să vorbească despre Edward, căci auzise, la rândul lui, despre parohie, și era foarte iscoditor pe acest subiect. Elinor i-a repetat și lui detaliile, așa cum i le împărtășise și lui John; iar efectul acestora asupra lui Robert, deși foarte diferit, nu a fost mai puțin impresionant decât asupra *lui*. Acesta a râs din toată inima. Ideea că Edward avea să fie preot și să trăiască într-o căsuță parohială îl amuza peste măsură; și, când a adăugat la asta tabloul fantezist al lui Edward în veșminte albe, citind rugăciuni și anunțând căsătoria dintre John Smith și Mary Brown, nu a putut concepe nimic mai ridicol.

În timp ce aștepta în tăcere și cu o gravitate de neclintit concluzia acestor cuvinte, Elinor nu se putea abține să-l fixeze cu o privire care exprima întregul dispreț stârnit de ele. Și totuși, era o privire foarte bine plasată, căci ei îi alina propriile sentimente, fără să aibă vreun efect asupra lui. El a abandonat ironiile, redevenind serios, nu în urma vreunui reproș al ei, ci grație propriei judecăți.

— Am tratat-o noi ca pe-o glumă, a spus el într-un sfârșit, revenindu-și din accesul de râs afectat care lungise considerabil veselia sinceră a momentului, dar, pe cinstea mea, este o afacere extrem de serioasă. Bietul Edward! E distrus pe veci. Mi-e tare milă de el, căci știu că are o inimă de aur și nu știu pe nimeni care să fie mai bine intenționat decât el. Nu trebuie să-l judeci, domnișoară Dashwood, după cât de puțin îl cunoști. Sărmanul Edward! Manierele lui nu sunt dintre cele mai fericite, fără îndoială... Dar, după cum știi, nu ne naștem toți cu aceleași talente... cu aceeași ținută. Bietul băiat! Să-l vezi într-un cerc de străini. E foarte jalnic, dar, pe cinstea mea, are o inimă tare bună, și declar că n-am fost în viața mea mai

uluie ca atunci când au izbucnit toate acestea. Nu mi-a venit să cred. Mama a fost prima care mi-a povestit ce s-a întâmplat și, simțindu-mă dator să acționez cu hotărâre, i-am spus imediat: „Dragă doamnă, nu știu ce ai de gând să faci în această împrejurare, însă, în ceea ce mă privește, trebuie să spun că, dacă Edward se căsătorește cu această femeie, nu vreau să-l mai văd cât oi trăi”. Așa i-am spus fără întârziere. Eram cât se poate de șocat. Sărmanul Edward! Și-a făcut-o cu mâna lui... s-a izolat pentru totdeauna de societatea elegantă! Dar, așa cum i-am spus fără ocoliș mamei mele, asta nu mă surprinde câtuși de puțin. Ținând cont de stilul de educație pe care l-a primit, era oricând de așteptat. Biata mea mamă era pe jumătate înnebunită de durere.

— Ați văzut-o vreodată pe domnișoara respectivă?

— Da, o dată, pe când stătea în această casă, s-a întâmplat să trec pe aici vreo zece minute; și am văzut suficient cât să-mi fac o părere. O fată de la țară stângace, fără stil sau eleganță și aproape lipsită de frumusețe... mi-o aduc aminte perfect. Este exact genul de fată capabilă să-l atragă pe bietul Edward. De îndată ce mama mi-a relatat situația, m-am oferit să stau personal de vorbă cu el și să-l conving să renunțe la acea căsătorie. Dar am descoperit că era *deja* prea târziu să mai pot face ceva, căci, din nefericire, nu am fost acolo de la început și nu am știut nimic despre asta până ce ruptura avusese loc deja, și nu se cădea să mai intervin. Dacă aș fi fost informat cu câteva ore mai devreme, cred că este foarte probabil să fi putut face ceva. I-aș fi prezentat situația într-o lumină foarte grăitoare. „Dragă băiete”, i-aș fi spus, „gândește-te ce faci. Ești pe cale să închei o căsătorie cât se poate de rușinoasă, pe care familia ta o dezaprobă în mod unanim”. Pe scurt, nu pot să cred că n-aș fi găsit un mijloc ca să-l conving. Acum însă, e prea târziu. Trebuie să fie mort de foame, să știi, asta e sigur, absolut mort de foame.

Tocmai stabilise cu mult calm acest lucru, când intrarea doamnei John Dashwood în salon a pus capăt subiectului. Deși ea nu vorbea niciodată despre acest lucru

în afara familiei, Elinor și-a dat seama de influența întregii situații asupra spiritului ei din expresia stânjenită cu care își făcuse apariția și din încercarea de a se purta cât mai prietenos cu ea. Doamna John Dashwood a mers chiar până într-acolo încât s-a arătat întristată când a aflat că Elinor și sora ei aveau să plece curând din Londra, întrucât ar fi dorit să le vadă mai des, o strădanie în care soțul ei, care o însoțise în cameră și îi asculta fermecat vorbele, părea să distingă numai afecțiune și bunăvoință.

Capitolul 42

O altă vizită scurtă în Harley Street, în cursul căreia Elinor a fost felicitată de fratele ei pentru că aveau să călătorească până atât de aproape de Barton fără nicio cheltuială și pentru că Brandon avea să le urmeze la Cleveland într-o zi sau două, a încheiat relațiile surorilor cu fratele lor la oraș; iar o vagă invitație din partea lui Fanny de a veni la Norland oricând s-ar întâmpla să treacă pe acolo, ceea ce era foarte puțin probabil să se întâmple, împreună cu cele mai călduroase, deși mai puțin publice, asigurări ale lui John pentru Elinor despre promptitudinea cu care avea să o viziteze la Delaford au fost tot ce prevestea vreo reuniune la țară.

Pe Elinor o amuza să observe că toți prietenii ei păreau hotărâți să o trimită la Delaford, loc în care, dintre toate, dorea cel mai puțin să se ducă sau să locuiască, căci nu numai fratele ei și doamna Jennings îl considerau viitorul său cămin, dar chiar și Lucy care, la despărțire, i-a făcut o invitație insistentă de a veni să o viziteze acolo.

În primele zile ale lunii aprilie, dis-de-dimineată, cele două grupuri din Hanover Square și Berkeley Street au pornit din casele lor pentru a se întâlni pe drum, la locul stabilit. În vederea unei călătorii cât mai comode pentru Charlotte și bebelușul ei, aveau să petreacă mai mult de două zile pe drum, iar domnul Palmer, care călătorea mai

rapid cu colonelul Brandon, avea să li se alăture la Cleveland, la scurt timp după sosirea lor.

Marianne, pentru care puține fuseseră momentele plăcute la Londra și care de mult dorea să o părăsească, când a sosit clipa, și-a luat rămas-bun de la casa în care trăise ultimele momente de speranță și încredere în Willoughby, care acum se stinseseră pentru totdeauna, cu mare durere. Nu a putut să părăsească, fără să verse lacrimi amare, orașul în care Willoughby rămânea ocupat cu noi obligații și proiecte, la care ea nu putea să ia parte.

Satisfacția lui Elinor la momentul plecării a fost mai mare. Ea nu avea un asemenea subiect asupra căruia să-i zăbovească gândurile, nu lăsa în urmă pe nimeni de care ar fi regretat până și pentru un moment să se despartă; era încântată să se elibereze de prietenia chinuitoare cu Lucy și se simțea recunoscătoare că își putea duce sora de acolo fără să-l fi revăzut pe Willoughby după căsătoria lui, și își imagina cu nerăbdare și speranță cum aveau câteva luni de liniște la Barton să-i redea surorii sale pacea sufletească și să i-o confirme pe a ei.

Călătoria lor a decurs în siguranță. Cea de-a doua zi le-a adus în comitatul Somerset, regiune îndrăgită sau interzisă, căci așa și-o închipuia, pe rând, Marianne; iar în dimineața celei de-a treia zile au sosit în Cleveland.

Conacul de la Cleveland era o casă spațioasă, modern construită, situată pe o pajiște în pantă. Nu avea pare, dar grădinile de agrement erau destul de întinse; și, ca orice altă reședință de aceeași importanță, avea întinderi de arbuști și, în apropiere, o potecă ce ducea în pădure, iar un drum cu pietriș fin, ce înconjura o plantație, ducea la intrarea principală; peluza era presărată cu arbori și casa însăși era străjuită de brazi, frasini, care formau cu toții o perdea deasă, în care se înălțau ici-colo plop de Lombardia, mascând dependințele.

Marianne a intrat în casă cu inima plină de emoție la gândul că se afla la doar o sută treizeci de kilometri de Barton și că nu o despărteau mai mult de cincizeci de kilometri de Combe Magna; și, drept urmare, nu a petrecut

nici cinci minute între pereții ei, că, în vreme ce ceilalți erau ocupați să o ajute pe Charlotte să-i arate copilul menajerei, a părăsit-o din nou, furișându-se printre arbuștii șerpuitori, care de-abia începeau să-și arate frumusețea, pentru a ajunge pe o culme îndepărtată, de unde, din templul grecesc de acolo, privirea ei putea parcurge o întindere vastă spre sud-vest și a zăbovit cu afecțiune asupra colinelor semețe ce se zăreau la orizont, închipuindu-și că putea vedea de acolo Combe Magna.

În astfel de momente de absolută, nemăsurată suferință, gusta, printre lacrimi de durere, bucuria de a fi la Cleveland; și, pe când se întorcea spre casă pe un alt drum, desfătându-se cu privilegiul libertății rurale care-i permitea să hoinărească de colo colo într-o solitudine desăvârșită, s-a hotărât să-și petreacă, aproape fiecare oră din fiecare zi cât rămânea aici, cu familia Palmer, în astfel de hoinăreli solitare.

S-a întors chiar la timp pentru a li se alătura celorlalți în timp ce părăseau casa pentru o excursie prin împrejurimi; iar restul dimineții l-au petrecut într-un mod plăcut, plimbându-se prin grădina de zarzavaturi, admirând florile de pe zidurile ei și ascultând lamentațiile grădinarului legate de mană, pierzând vremea prin seră, unde pierderea plantelor ei preferate, din pricina expunerii nechibzuite la gerul care nu mai trecea, a făcut-o pe Charlotte să râdă, și vizitând ograda păsărilor unde speranțele spulberate ale îngrijitoarei, stârnite de cloștile care-și părăsiseră cuibul oricare fuseseră furate de vulpi sau de moartea rapidă a puilor abia ieșiți din găoace, s-au dovedit noi surse de amuzament.

Dimineața era frumoasă, aerul uscat, iar Marianne, în planurile ei de plimbare prin împrejurimi, nu luase în calcul vreo schimbare a vremii în timpul șederii lor la Cleveland. Drept urmare, a fost cât se poate de surprinsă să descopere că o ploaie mocănească o împiedica să iasă după cină. Plănuiise să facă o plimbare pe înserat până la templul grecesc, și poate în întreaga grădină, iar o seară pur și simplu răcoroasă sau umedă nu ar fi reținut-o; dar

până și ea s-a văzut nevoită să admită că o ploaie abundentă și de durată nu era o vreme plăcută pentru promenade.

Grupul lor era restrâns, iar ceasurile se scurgeau în liniște. Doamna Palmer își vedea de copil, iar doamna Jennings de lucrul la carpetă; vorbeau de prietenii pe care-i lăsaseră în urmă, despre obligațiile mondene ale lui Lady Middleton și se întrebau dacă domnul Palmer și colonelul Brandon aveau să ajungă mai departe de Reading în acea noapte. Elinor, oricât de puțin preocupată de aceste subiecte, s-a alăturat discuției lor; iar Marianne, care avea talentul de a dibui biblioteca în fiecare casă în care se găsea, oricât ar fi evitat familia în general încăperea respectivă, și-a făcut rost curând de o carte.

Doamna Palmer nu s-a dat în lături de la nimic pentru a le face să se simtă bine-venite, fiind tot timpul veselă și prietenoasă. Sinceritatea și cordialitatea ei compensau cu mult lipsa stăpânirii de sine și a eleganței care o făceau deseori să nu se conformeze regulilor de conduită; bunătatea ei, recomandată de chipul ei drăgălaș, era cât se poate de atrăgătoare; zăpăceala ei, deși evidentă, nu era respingătoare, pentru că era lipsită de înfumurare; iar Elinor i-ar fi putut ierta orice, afară de râsul ei.

Cei doi gentlemani au ajuns a doua zi, la timp pentru o cină târzie, ceea ce a permis o mărire agreabilă a grupului și a adus o varietate bine-venită conversației, pe care o diminuează lungă, de asemenea ploioasă, o scăzuse considerabil.

Elinor îl cunoștea atât de puțin pe domnul Palmer și, în ciuda acestui fapt, văzuse atâta diversitate în modul în care le trata, pe ea și pe sora ei, încât nu știa la ce să se aștepte din partea lui în sânul propriei familii. A descoperit, totuși, că se comporta ca un adevărat gentleman cu toți oaspeții săi și că era doar uneori nepoliticos cu nevasta și cu soacra lui; și a realizat că putea fi o companie foarte plăcută și că singurul lucru care îl împiedica să fie așa tot timpul era tendința de a se considera superior celorlalți în general pe cât se considera

față de doamna Jennings și de Charlotte. Cât despre celelalte aspecte ale caracterului și ale obiceiurilor sale, acestea nu erau marcate, din câte și-a putut da seama Elinor, de nicio trăsătură remarcabilă pentru sexul și vârsta lui. Era mofturos în privința mâncării, inconstant în privința programului său; își îndrăgea copilul, dar se arăta nesimțitor la adresa lui; își irosea diminețile jucând biliard, timp pe care ar fi trebuit să-l consacre afacerilor. Cu toate acestea, una peste alta, îl plăcea mai mult decât se așteptase, iar în sufletul ei nu-i părea rău că nu putea să-l placă mai mult: nu putea să regrete că, observându-i epicurianismul, egoismul și vanitatea, își amintea cu satisfacție caracterul generos al lui Edward, gusturile sale simple și sentimentele sale modeste.

Despre Edward, sau cel puțin despre anumite preocupări ale sale, era acum informată de colonelul Brandon, care fusese în Dorsetshire în ultima vreme și care, tratând-o pe dată ca pe o prietenă dezinteresată a domnului Ferrars și confidenta lui, i-a vorbit destul de mult despre parohia de la Delaford, i-a descris neajunsurile și i-a mărturisit ce avea să facă el însuși cu privire la remedierea lor. Atitudinea colonelului în această privință, ca și în toate celelalte, plăcerea lui vizibilă de a o reîntâlni după o absență de numai zece zile, nerăbdarea lui de a conversa cu ea și considerația pentru părerea ei puteau cât se poate de bine să justifice convingerea doamnei Jennings privind atașamentul lui, și ar fi fost suficiente poate să o facă chiar și pe Elinor să bănuiască același lucru, dacă n-ar fi fost încredințată, încă de la început, că Marianne era preferata lui. Dar, așa cum stăteau lucrurile, o asemenea idee nici nu-i trecuse prin gând, afară de clipele când i-o sugerase doamna Jennings; Elinor nu se putea abține să considere că spiritul ei de observație era mai fin decât cel al doamnei Jennings: ea îi urmărea ochii, pe când cea din urmă îi observa comportamentul și, prin urmare, neliniștea și îngrijorarea din privirea lui față de Marianne care, având dureri de cap și de gât, simțea apropierea unei răceli serioase, nefiind exprimate prin

cuvinte, au trecut complet neobservate de această doamnă. Dar ea, Elinor, a descoperit în ele sentimentele vii și panica exagerată a unui îndrăgostit.

Două plimbări încântătoare pe înserat în cea de-a treia și a patra seară a sejurului lor acolo, nu numai pe pietrișul uscat mărginit de tufe, ci și pe întreaga proprietate și în special prin porțiunile cele mai îndepărtate, unde natura era mai sălbatică decât în rest, unde copacii erau mai bătrâni, iar iarba era mai înaltă și mai umedă, deopotrivă cu imprudența și mai mare de a rămâne apoi cu șosetele și cu pantofii uzi, i-au provocat lui Marianne o răceală atât de violentă, încât, deși o zi sau două nu i-a dat importanță, suferințele din ce în ce mai mari au atras atenția tuturor, silind-o și pe ea să o bage în seamă. Rețetele au început să curgă din toate părțile și, ca de obicei, au fost toate respinse. Deși se simțea obosită și febrilă, o dureau membrele, tușea și o durea în gât, un somn bun avea să fie remediul perfect; iar când a mers la culcare, cu greu a reușit Elinor să o convingă să încerce unul sau două leacuri simple.

Capitolul 43

Marianne s-a trezit a doua zi de dimineață la ora obișnuită; la toate întrebările celorlalți a răspuns că se simte mai bine și a încercat să și-o dovedească ei înseși ocupându-se de îndeletnicirile obișnuite. Dar o zi petrecută tremurând în fața focului, cu o carte în mână, pe care era incapabilă să o citească, sau zăcând istovită și lipsită de vlagă pe canapea nu a lăsat să se întrevadă vreo ameliorare a stării ei; și când, într-un sfârșit, s-a dus devreme la culcare, din ce în ce mai indispusă, colonelul Brandon s-a arătat mirat de calmul surorii ei care, deși îi stătuse alături și o îngrijise întreaga zi, împotriva voinței lui Marianne, și o forțase să-și ia medicamentele seara, rămânea încredințată, ca și Marianne, că somnul avea să o

întremeze, și nu era cu adevărat alarmată.

Cu toate acestea, o noapte agitată și febrilă a dezamăgit așteptările amândurora; iar când Marianne, după ce insistase să se ridice din pat, a mărturisit că nu se simțea în stare să stea în picioare și s-a întors din proprie inițiativă în pat, Elinor nu a mai întârziat să urmeze sfaturile doamnei Jennings și să trimită după doctorul familiei Palmer.

Acesta a venit, a examinat pacienta și, deși a încurajat-o pe domnișoara Dashwood să se aștepte ca însănătoșirea surorii ei să se petreacă în câteva zile, a provocat neliniștea imediată a doamnei Palmer pentru bebelușul ei, declarând că afecțiunea ei era de natură infecțioasă și lăsând să-i scape pe gură cuvântul „infecție”. Doamna

Jennings, care încă de la bun început fusese de părere că boala lui Marianne era mai gravă decât credea Elinor, căpătase acum o mină foarte gravă după ce auzise raportul doctorului Harris și, confirmându-i temerile și prudența lui Charlotte, a insistat asupra necesității ca Charlotte să plece imediat de acolo cu copilul; iar domnul Palmer, deși le considera neliniștile fără temei, a găsit că tulburarea și pisălogeala nevestei lui erau prea mari ca să le țină piept. Prin urmare, plecarea ei a fost hotărâtă și, la o oră de la sosirea domnului Harris, a pornit împreună cu copilul și cu doica spre casa unei rude apropiate a domnului Palmer, care locuia la câțiva kilometri depărtare, de cealaltă parte a orașului Bath, unde soțul ei i-a promis, după insistențe mari, că avea să i se alăture într-o zi sau două; și ținea foarte mult să o însoțească și mama ei. Doamna Jennings, cu toate acestea, cu o bunătate care a făcut-o pe Elinor să o iubească și mai mult, a declarat că era hotărâtă să nu se clinească de la Cleveland atât timp cât Marianne era bolnavă și să se străduiască, cu toată grija de care era capabilă, să țină locul mamei de lângă care o luase. Elinor a găsit în ea, în orice împrejurare, un ajutor de nădejde și plin de bunăvoință, a descoperit-o doritoare să împartă cu ea oboseala și, deseori de mare

folos, grație experienței sale mai mari în asemenea situații.

Biata Marianne, slăbită și deprimată din pricina afecțiunii sale, simțindu-se grav bolnavă, nu mai putea spera ca ziua de mâine să o găsească refăcută, iar gândul la ce i-ar fi adus ziua de mâine, dacă nu ar fi fost boala aceasta nefericită, îi agrava toate suferințele; căci în acea zi ar fi trebuit să-și înceapă călătoria spre casă; și, însoțite întregul drum de o slujnică a doamnei Jennings, intenționaseră să-i facă o surpriză mamei lor în dimineața următoare. Puținele cuvine pe care le-a rostit au fost pentru a se lamenta de această întârziere inevitabilă și, deși Elinor a încercat să-i ridice moralul și să o facă să creadă, așa cum la acel moment credea *ea însăși*, că întârzierea avea să fie una scurtă.

Ziua care a urmat nu a adus nicio schimbare, sau una foarte mică, în starea pacientei; cu siguranță nu se simțea mai bine, dar, deși lucrurile nu se amelioraseră, cel puțin nu părea să-i meargă mai rău. Grupul lor s-a redus și mai mult, căci domnul Palmer, deși nu era dornic să plece, atât dintr-o omenie autentică și bunăvoință, cât și din dorința de a nu lăsa impresia că se temea de nevasta lui, a fost convins într-un sfârșit de colonelul Brandon să-și țină promisiunea pe care i-o făcuse de a o urma; și, în timp ce se pregătea de plecare, însuși colonelul Brandon, cu păreri de rău și mai viguroase, a început să spună că trebuia să plece la rândul său. Aici, totuși, bunătaea doamnei Jennings a intervenit cât se poate de acceptabil, căci plecarea colonelului, în timp ce dragostea lui trecea prin atâta tulburare din pricina surorii ei, ar fi însemnat să-i priveze pe amândoi, se gândea ea, de orice alinare; și, prin urmare, i-a spus pe dată că șederea lui la Cleveland îi era necesară, că avea nevoie de el pentru a juca pichet seara, cât timp domnișoara Dashwood rămânea la etaj cu sora ei, și așa mai departe; a insistat atât de stăruitor să rămână în continuare încât el, care, acceptând, și-a fi îndeplinit întâia dorință a inimii, nici nu s-a mai prefăcut să protesteze; mai ales că rugămințile insistente ale doamnei Jennings au fost întărite cu căldură de domnul Palmer, care părea ușurat la

gândul că lăsa în urmă o persoană atât de capabilă să o asiste sau să o sfătuiască pe domnișoara Dashwood în caz de urgență.

Lui Marianne i-au fost, desigur, ascunse toate aceste aranjamente. Ea nu știa că, din pricina ei, stăpânii de la Cleveland fuseseră goniți de acolo, la doar șapte zile de la sosirea lor. Nu a surprins-o că nu a văzut-o deloc pe doamna Palmer și, cum nici nu o preocupa persoana ei, nici nu i-a pomenit numele.

Au trecut două zile de la plecarea domnului Palmer, iar starea ei continua în același fel, cu mici variații. Domnul Harris, care venea să o vadă în fiecare zi, încă vorbea încrezător despre o refacere grabnică, iar domnișoara Dashwood era la fel de optimistă; dar așteptările celorlalți nu erau nici pe departe la fel de vesele. Doamna Jennings se convinsese, încă de la începutul bolii, că Marianne nu avea să se mai refacă niciodată, iar colonelul Brandon, a cărui principală utilitate era să asculte prezicerile sumbre ale doamnei Jennings, nu avea starea de spirit necesară pentru a rezista influenței lor. Încerca să se convingă că temerile lui erau absurde, lucru confirmat de părerea cât se poate de diferită a doctorului, dar numeroasele ceasuri pe care le petrecea complet singur în fiecare zi erau mult prea favorabile gândurilor melancolice, și nu-și putea scoate din minte convingerea că nu avea să o mai vadă niciodată pe Marianne.

Cu toate acestea, în dimineața celei de-a treia zile, presimțirile sumbre ale amândurora au fost alungate aproape complet, căci, la sosirea lui, doctorul Harris a anunțat că pacienta se simte mult mai bine. Pulsul ei era mai puternic și toate simptomele erau mai favorabile decât la vizita precedentă. Elinor, văzându-și speranțele confirmate, era veselă nevoie mare, bucurându-se că în scrisorile către mama ei se bazase pe propria-i judecată în loc de cea a prietenei sale, tratând cu ușurință indispoziția care le reținea la Cleveland și aproape stabilind data la care Marianne avea să fie în stare să călătorească.

Dar ziua nu s-a încheiat la fel de promițător pe cât începuse. Spre seară, Marianne a început să se simtă mai rău, devenind mai slăbită și mai agitată ca mai înainte. Totuși, sora ei, încă optimistă, a pus schimbarea pe seama oboselii, căci Marianne se ridicase în picioare câtă vreme i se schimbaseră așternuturile. Și, după ce i-a administrat doctoriile prescrise, a urmărit cum s-a cufundat într-un somn adânc, care se aștepta să-i aducă cele mai benefice efecte. Somnul ei, deși nu atât de liniștit pe cât și-ar fi dorit Elinor, a durat o perioadă considerabilă și, nerăbdătoare să vadă rezultatul cu ochii ei, s-a hotărât să o vegheze până se trezea. Doamna Jennings, care nu știa nimic despre schimbarea în starea pacientei, s-a dus la culcare neobișnuit de devreme, iar camerista ei, care era una dintre principalele infirmiere, își petrecea timpul în încăperea menajerei, așa că Elinor a rămas singură cu Marianne.

Somnul acesteia a devenit din ce în ce mai agitat, iar sora ei, care o urmărea cu o atenție neobosită în timp ce se foia în pat, și-i auzea gemetele repetate de durere, aproape că-și dorea să o trezească dintr-un somn atât de supărător, când Marianne, a fost trezită deodată de vreun zgomot întâmplător din casă, s-a ridicat repede în capul oaselor și, parcă aiurind din pricina febrei, a strigat:

— Mama vine?

— Nu încă, i-a răspuns cealaltă, ascunzându-și groaza și ajutând-o pe Marianne să se întindă la loc, dar n-o să dureze mult până ajunge. E cale lungă, doar știi, de la Barton până aici.

— Dar să nu ocolească pe la Londra, a strigat Marianne, în aceeași manieră grăbită. N-o s-o mai văd niciodată dacă trece prin Londra.

Elinor și-a dat seama, alarmată, că nu era în apele ei și, în timp ce încerca să o liniștească, i-a luat nerăbdătoare pulsul. Se simțea mai slab și era mai rapid ca niciodată! Iar cum Marianne continua să vorbească fără noimă despre mama ei, spaima ei a crescut atât de mult, încât s-a hotărât să trimită imediat după domnul Harris și să trimită

un mesager la Barton după mama ei. Imediat ce s-a hotărât să facă asta, următorul gând a fost să se consulte cu colonelul Brandon în legătură cu cel mai bun mijloc de a trimite după mama ei; și, de îndată ce a sunat după cameristă ca să-i țină locul la căpătâiul surorii ei, s-a grăbit să coboare în salon, unde știa că se găsea de obicei colonelul până la ceasuri chiar mai târzii decât cel de acum.

Nu era timp pentru ezitări. I-a mărturisit pe dată toate temerile și dificultățile ei. Colonelului i-au lipsit atât curajul, cât și încrederea de a-i alunga temerile, i le-a ascultat cu o deznădejde mută; dar dificultățile au fost imediat înlăturate, căci, cu o promptitudine care părea să anunțe că în mintea lui se pregătise deja să-i facă serviciul cu această ocazie, s-a oferit să preia el însuși rolul mesagerului și să o aducă pe doamna Dashwood. Orice opoziții slabe ale lui Elinor au fost cu ușurință înlăturate. I-a mulțumit cu vorbe puține, dar încărcate de recunoștință, iar în timp ce el s-a grăbit să își trimită servitorul cu un mesaj la domnul Harris și să poruncească să i se aducă caii, ea i-a scris câteva rânduri mamei sale.

Cu câtă recunoștință simțea alinarea unui asemenea prieten în acel moment – a unui asemenea însoțitor pentru mama sa, un însoțitor a cărui judecată o ghida, a cărui prezență o alina, a cărui prietenie o putea mângâia! –, în măsura în care șocul unei astfel de chemări *putea* fi slăbit pentru ea, prezența lui, manierele lui și ajutorul lui aveau să-l slăbească.

El, între timp, orice ar fi simțit, se purta cu toată fermitatea stăpânirii de sine și a făcut toate aranjamentele necesare cu cea mai mare promptitudine, calculând cu exactitate momentul în care ea se putea aștepta la sosirea lor. Nu au pierdut niciun moment cu întârzieri de vreun fel. Caii au sosit chiar înainte să fie așteptați, iar colonelul Brandon i-a strâns doar ușor mâna cu o privire solemnă și, cu câteva cuvinte rostite prea încet ca să-i ajungă la ureche, s-a grăbit să urce în trăsură. Era pe atunci aproape ora douăsprezece, iar ea s-a întors în camera

surorii ei, ca să aștepte acolo sosirea doctorului și să o vegheze întreaga noapte. A fost o noapte de suferințe aproape egale pentru amândouă. Orele au trecut una după alta, într-o insomnie dureroasă și delirantă pentru Marianne și cea mai crudă neliniște pentru Elinor, până la sosirea domnului Harris. Odată ce temerile ei fuseseră stârnite, compensau, prin excesul lor, siguranța de care dăduse dovadă înainte; iar servitoarea care stătea cu ea, căci nu dăduse voie să fie chemată doamna Jennings, nu făcea decât să o tortureze și mai mult, insinuându-i ceea ce crezuse încă de la bun început stăpâna ei.

Ideile lui Marianne se concentraseră în continuare, la anumite intervale, asupra mamei sale, cu aceeași incoerență și, ori de câte ori îi pomenea numele, biata Elinor simțea un ghimpe în inimă, reproșându-și că nu luase în serios atâtea zile de boală, nefericită că nu-i putea oferi nicio alinare imediată, își imagina că în curând era posibil ca orice alinare să fie în van, că totul fusese amânat prea mult, și și-o închipuia pe biata lor mamă sosind prea târziu să-și vadă copilul drag sau să o prindă lucidă.

Era pe punctul de a trimite din nou după domnul Harris sau, dacă el nu putea veni, să ceară sfatul altcuiva, când cel dintâi sosi, dar nu înainte de ora cinci dimineața. Părerea lui, cu toate acestea, i-a compensat ușor întârzierea, căci, deși a recunoscut o schimbare neașteptată și neplăcută la pacienta sa, părerea lui era că nu putea fi vorba despre vreo primejdie serioasă și a vorbit despre ameliorarea pe care ar aduce-o un nou tratament cu o încredere care, într-o măsură mai mică, i s-a transmis și lui Elinor. A promis să treacă din nou pe acolo în decurs de două-trei ore și și-a lăsat atât pacienta, cât și pe îngrijitoarea ei neliniștită mai calme decât le găsise.

Dimineață, doamna Jennings a aflat cu multă îngrijorare de cele petrecute peste noapte, reproșându-le din plin că nu fusese chemată să le vină în ajutor. Temerile, pe care le avusese până atunci și care acum îi erau confirmate cu și mai multă greutate, au făcut-o să nu mai pună la îndoială evenimentul ce avea să vină; și, cu

toate că încerca să o îmbărbăteze pe Elinor, convingerea ei despre pericolul în care se afla sora ei nu-i permitea să-i ofere alinarea speranței. Inima îi era profund îndurerată. Îmbolnăvirea rapidă, moartea prematură a unei fete atât de tinere, atât de fermecătoare ca Marianne ar fi tulburat până și o persoană mai puțin preocupată de binele ei. Însă doamna Jennings avea și alte motive să o compătimească. Petrecuse trei luni în compania ei, se afla încă în grija ei și se știa că trecuse prin multe și fusese mult timp nefericită. Mai era martoră și la suferința surorii ei, la care ținea în mod deosebit; cât despre mama lor, când doamna Jennings se gândea că trebuia să simtă pentru Marianne ce simțea și ea pentru Charlotte, compasiunea pentru suferința ei era cât se poate de sinceră.

Domnul Harris a fost punctual la cea de-a doua sa vizită, însă a descoperit că speranțele pe care și le făcuse la vizita precedentă îi erau înșelate. Medicamentele prescrise dăduseră greș, febra nu scăzuse, iar Marianne, doar mai tăcută ca înainte, dar nu și mai mult în apele ei, zăcea într-o toropeală grea. Elinor, care a înțeles pe dată tot ce era de înțeles și mai mult de atât, a propus să mai ceară sfatul cuiva. Dar el a considerat că nu era necesar, mai avea un tratament de încercat, un medicament nou, de al cărui succes era la fel de convins pe cât fusese și în cazul primului, și și-a încheiat vizita cu asigurări încurajatoare care au ajuns la urechile domnișoarei Dashwood, dar nu și la inima ei. Era calmă, afară de momentele în care se gândea la mama ei; dar aproape că-și pierduse speranța; și în starea aceasta a continuat până la amiază, de-abia dezlipindu-se de patul surorii ei, gândurile rătăcindu-i de la o imagine a durerii la alta, de la un prieten în suferință la altul, și cel mai greu o apăsau spusele doamnei Jennings, care nu se ferea să atribuie severitatea și pericolul acestui acces numeroaselor săptămâni de indispoziție pe care le provocase dezamăgirea lui Marianne. Elinor își dădea seama de justetea ideii, iar aceasta era o nouă sursă de suferință pentru gândurile ei.

Cu toate acestea, pe la amiază, a început - însă cu prudență, cu teama de a fi decepționată, care un timp a făcut-o să păstreze tăcerea, chiar și față de prietena ei - să-și imagineze, să spere că putea observa o ușoară îmbunătățire în pulsul surorii ei. A așteptat, a urmărit-o și a examinat-o de nenumărate ori și, într-un sfârșit, stăpânită de o agitație chiar mai greu de ascuns sub calmul exterior decât toată nefericirea ei de mai înainte, s-a aventurat să-și exprime speranțele. Deși silită, la examinarea bolnavei, să recunoască o revigorare temporară, doamna Jennings a încercat să-și împiedice tânăra prietenă să-și îngăduie a crede că avea să fie de durată; iar Elinor, evitând orice prilej de a fi dezamăgită, și-a spus în sinea ei că nu trebuia să-și facă speranțe. Dar era prea târziu. Speranța îi pătrunsese deja în suflet și, simțind cum îi tresaltă inima de nerăbdare, s-a aplecat deasupra surorii ei, așteptând... nici ea nu știa ce. S-a scurs jumătate de oră și simptomul favorabil continua să-și manifeste prezența binecuvântată. Ba chiar au mai apărut și altele, pentru a-l confirma. Respirația ei, tenul ei, buzele ei, toate flatau privirea lui Elinor cu semne de ameliorare; iar Marianne și-a ațintit asupra ei privirea lucidă, și totuși apatică. Neliniștea și speranța o apăsau acum la fel de mult, și nu i-au lăsat nicio clipă de liniște până la sosirea domnului Harris, la ora patru, când asigurările și felicitările lui pentru însănătoșirea surorii ei, însănătoșire care îi depășise și lui așteptările, i-au adus încredere, alinare și lacrimi de bucurie.

Marianne era mai bine din toate punctele de vedere și a declarat că se afla în afara oricărui pericol. Doamna Jennings, satisfăcută poate de adevărul doar parțială a presentimentelor triste care le provocaseră temerile recente, și-a permis să se încreadă în judecata lui și a recunoscut, cu o bucurie neprefăcută, și curând cu o veselie fără echivoc, probabilitatea unei recuperări complete.

Elinor nu putea fi veselă. Bucuria ei era de o altă natură, și a condus la orice, numai la veselie nu. Gândul că

Marianne revenise la viață, la sănătate, la prieteni, la mama ei care o iubea, îi umplea inima cu sentimente de deosebită alinare, de recunoștință arzătoare, dar nu a dus la manifestări exterioare de bucurie, la cuvinte sau zâmbete. În pieptul lui Elinor domnea o satisfacție tăcută și puternică.

A continuat să stea lângă sora ei, aproape fără întrerupere, liniștindu-i temerile, răspunzând la orice solicitare a minții sale slăbite, oferindu-i ajutor în toate privințele, și urmărindu-i aproape fiecare privire și răsuflare. Posibilitatea unei recidive îi trecea, firește, prin minte în unele momente, pentru a-i reaminti ce însemna neliniștea, dar observând, în timpul examinărilor sale frecvente și minuțioase, că simptomele de însănătoșire continuau și văzând că la ora șase Marianne s-a cufundat într-un somn liniștit, neîntrerupt și, după toate aparențele, confortabil, a redus la tăcere orice îndoială.

Se apropia vremea să se aștepte la întoarcerea colonelului Brandon. Elinor era încredințată că pe la ora zece, sau cel puțin nu mai târziu de zece, mama lor avea să fie ușurată de incertitudinea îngrozitoare în care trebuie să fi călătorit spre ei. Și colonelul! Poate doar ușor mai puțin demn de milă! Vai, cât de greu trecea timpul care-i ținea în continuare în ignoranță!

La ora șapte, lăsând-o pe Marianne cufundată într-un somn dulce, i s-a alăturat doamnei Jennings pentru un ceai în salon. Dimineață nu luase micul dejun de îngrijorare, iar la cină nu mâncase nimic de bucurie; de aceea, gustarea de acum, cu toate sentimentele de bucurie care o însoțeau, era cât se poate de bine-venită. Doamna Jennings ar fi vrut să o convingă, după terminarea ceaiului, să se odihnească puțin până la venirea mamei lor, și să-i dea voie ei să-i ia locul lângă Marianne, dar Elinor nu simțea oboseala, nu se simțea capabilă să doarmă în acele momente, și nu avea să fie ținută departe de sora ei mai mult decât era necesar. Prin urmare, doamna Jennings a urcat cu ea la etaj până în camera bolnavei, pentru a se asigura că totul era bine, și a lăsat-o acolo cu gândurile ei, retrăgându-se în camera ei să

scrie niște scrisori și să doarmă.

Noaptea era rece și furtunoasă. Vântul vuia în jurul casei, iar ploaia bătea în ferestre, dar Elinor, fericită, nu dădea importanță vremii de afară. Marianne a dormit neîntoarsă în ciuda rafalelor de vânt; iar pe călători îi aștepta o mare recompensă la sosire pentru a compensa inconveniențele prezente.

Ceasul a bătut ora opt. Dacă ar fi fost ora zece, Elinor ar fi fost convinsă la acel moment că aude o trăsură apropiindu-se de casă; și atât de puternică a fost convingerea că auzise, *într-adevăr*, în ciuda faptului că era aproape imposibil să fi ajuns deja, încât a mers în camera de toaletă de alături și a deschis un oblon pentru a se convinge de adevăr. A văzut pe dată că urechile nu o înșelaseră. Se zăreau felinarele pâlpâitoare ale unei trăsurii. În lumina slabă pe care o dădeau, și-a dat seama că era trasă de patru cai, iar asta, împreună cu îngrijorarea teribilă a mamei sale, explica într-o anumită măsură rapiditatea lor atât de neașteptată.

Nicicând în viața sa nu i-a fost mai greu lui Elinor să-și păstreze calmul decât în acele momente. Știind ce trebuie să fi simțit mama sa pe când trăsura oprea în dreptul ușii și gândindu-se ce *trebuia* să-i spună – îndoielile ei, temerile ei, poate disperarea ei! –, știind toate astea, îi era imposibil să rămână calmă. Nu-i rămânea decât să se grăbească; așadar, după ce a rămas doar cât să se asigure că servitoarea doamnei Jennings rămânea cu sora ei, a dat fuga pe scări.

Zarva din vestibul, în timp ce traversa o anticameră interioară, i-a confirmat că intraseră deja în casă. S-a grăbit spre salon, a intrat... și l-a văzut doar pe Willoughby.

Capitolul 44

Elinor, dându-se înapoi cu o privire îngrozită la

vederea lui, a ascultat de primul imbold al inimii de a face cale întoarsă și de a părăsi încăperea, iar mâna ei era deja pe clanță, când gestul i-a fost întrerupt de apropierea lui rapidă.

— Domnișoară Dashwood, a spus el cu o voce mai curând poruncitoare decât rugătoare, te implor să rămâi jumătate de oră... zece minute.

— Nu, domnule, i-a răspuns ea cu hotărâre, *n-am* să rămân. Nu este posibil să ai vreo treabă cu *mine*. Presupun că servitorii au uitat să-ți spună că domnul Palmer nu este acasă.

— Chiar dacă mi-ar fi zis, a strigat el cu vehemență, că domnul Palmer și toate rudele lui s-au dus cu toții la naiba, tot nu m-ar fi făcut să mă întorc de la ușă! Cu dumneata am treabă, și cu nimeni altcineva.

— Cu mine! a exclamat ea în culmea uimirii. Ei bine, domnule, spune degrabă ce ai de spus și, dacă se poate, cu mai puțină violență.

— Ia loc, și voi face întocmai.

Elinor a ezitat; nu știa ce să facă. I-a trecut prin minte posibilitatea să sosească colonelul Brandon și să o găsească acolo cu el. Dar îi promisese să-l asculte, iar onoarea, dar și curiozitatea stârnită o obligau să o facă. Prin urmare, după ce și-a adunat gândurile, ajungând la concluzia că era prudent să se grăbească și că acceptarea ei tacită era calea cea mai bună pentru asta, s-a îndreptat în tăcere către un scaun și a luat loc. El s-a așezat pe scaunul opus și, timp de un minut, niciunul din ei n-a rostit un cuvânt.

— Te rog să te grăbești, domnule, a spus Elinor, nerăbdătoare. Nu am timp de pierdut.

El ședea cu o atitudine de profundă contemplație și nu părea să o audă.

— Sora dumitale, a spus el brusc, la câteva momente după aceea, este în afara oricărui pericol. Am auzit de la un servitor. Slavă Domnului! Dar e adevărat? Chiar e adevărat?

Elinor nu spunea nimic. El a repetat întrebarea, cu și

mai multă nerăbdare.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi, e în afara oricărui pericol sau nu?

— Așa sperăm.

El s-a ridicat și a început să se plimbe prin încăpere.

— De-aș fi știut asta cu o jumătate de oră în urmă... Dar, de vreme ce *sunt* deja aici, a spus el cu o vioiciune forțată în timp ce se întorcea la locul lui, ce înseamnă asta? Măcar o dată, domnișoară Dashwood... pentru ultima oară poate... să ne bucurăm împreună. Mă simt bine dispus. Spune-mi sincer, mă crezi un ticălos sau mai degrabă un prost? a întrebat el în timp ce obrazii i s-au împurpurat.

Elinor l-a privit mai uimită ca niciodată. Începea să creadă că băuse... ciudățenia unei asemenea vizite, a unui astfel de comportament nu putea să aibă vreo altă explicație; și cu această impresie, s-a ridicat imediat, spunând:

— Domnule Willoughby, te sfătuiesc să te întorci la Combe. Nu am timp să mai stau cu dumneata. Orice treabă ai avea cu mine va fi lămurită mai bine și cu mai mult calm mâine.

— Te înțeleg, i-a răspuns el, cu un zâmbet expresiv și cu o voce cât se poate de calmă; da, sunt foarte beat! O carafă de porto la friptura rece de vacă de la Marlborough a fost suficientă să mă tulbure.

— La Marlborough! a exclamat Elinor, din ce în ce mai confuză, neștiind unde voia să ajungă.

— Da, am părăsit Londra în dimineața aceasta la ora opt, și în singurele zece minute de popas am luat o gustare la Marlborough.

Gesturile sale stăpânite și inteligența privirii sale în timp ce vorbea au convins-o pe Elinor că, oricare ar fi fost nebunia de neiertat care îl aducea la Cleveland, nu fusese purtat acolo de un acces de beție și, după ce s-a adunat, i-a spus:

— Domnule Willoughby, ar *trebui* să-ți dai seama, eu sigur *îmi* dau, că după câte s-au întâmplat, venirea

dumitale aici, în maniera aceasta, și insistența de a-mi vorbi necesită o scuză deosebită. Ce urmărești prin vizita asta?

— Vreau, spuse el cu seriozitate, dacă pot, să te fac să mă urăști mai puțin decât o faci *acum*. Vreau să-ți ofer o oarecare explicație, un fel de scuză pentru ce s-a întâmplat în trecut; să-mi deschid sufletul în fața dumitale și să te conving că, deși am fost dintotdeauna un prost, nu am fost mereu și un ticălos, să obțin o oarecare iertare de la Ma... de la sora dumitale.

— Acesta e adevăratul motiv pentru care ai venit?

— Îți jur că acesta e, a venit răspunsul lui, cu o înflăcărare care a făcut-o pe Elinor să-și reamintească de vechiul Willoughby și, împotriva voinței sale, să îl creadă sincer.

— Dacă asta e tot, poți să fii liniștit, căci Marianne te... te-a iertat deja *de mult*.

— Într-adevăr? a strigat el, pe același ton nerăbdător. Atunci, m-a iertat înainte să fi trebuit să o facă. Dar mă va ierta din nou, din motive mai întemeiate. *Acum*, vrei să mă asculți?

Elinor a încuviințat, dând din cap.

— Nu știu, a început el, după un moment de tăcere expectativă din partea lui Elinor și de meditație din partea lui, cum ți-ai explicat *dumneata* purtarea mea față de sora dumitale, sau pe seama cărui motiv diabolic ai pus-o. Poate că nu vei reuși să-ți faci o părere bună despre mine, dar, cu toate astea, trebuie să încerc, și-ți voi mărturisi tot. Când am început să mă apropii de familia dumitale, nu aveam altă intenție, nici vreun alt scop decât să-mi petrec timpul în mod plăcut cât eram silit să rămân în Devonshire, într-un mod mai plăcut decât oricând până atunci. Personalitatea încântătoare și manierele interesante ale surorii dumitale nu puteau decât să îmi fie pe plac, iar comportamentul ei față de mine, aproape din prima clipă, a fost de așa natură... Este uimitor cât se insensibilă mi-a fost inima, când mă gândesc cum era, cum era *ea*. Dar, la început, trebuie să mărturisesc că n-a făcut decât să-mi

gădile orgoliul. Indiferent la fericirea ei, gândindu-mă numai la propriul amuzament, lăsându-mă purtat de sentimente în voia cărora eram mult prea obișnuit să mă abandonez, m-am străduit prin orice mijloace mi-au stat în putere să mă fac plăcut în ochii ei, fără nicio intenție de a-i întoarce afecțiunea.

În acel moment, domnișoara Dashwood, întorcând spre el o privire plină de furie și de dispreț, l-a oprit, spunându-i:

— Este inutil, domnule Willoughby, să-ți continui povestirea sau să te mai ascult. Un asemenea început nu mai poate fi urmat de nimic... nu mă mai îndurera, silindu-mă să mai ascult ceva pe acest subiect.

— Insist să mă asculți până la capăt, i-a răspuns el. Averea mea nu a fost niciodată mare, și am fost întotdeauna cheltuitor, obișnuind mereu să mă întovărășesc cu oameni mai înstăriți decât mine. Cu fiecare an, de când am devenit major, sau chiar dinainte, așa zice eu, datoriile mele au devenit tot mai mari; și, prin urmare, moartea bătrânei mele verișoare, doamna Smith, avea să mă elibereze de ele, dar acel eveniment fiind foarte nesigur și posibil foarte îndepărtat, de ceva vreme intenționez să-mi reabilitez situația însurându-mă cu o femeie înstărită. Prin urmare, nici nu se putea pune problema să mă însor cu sora dumitale și, cu o răutate, cu un egoism și cu o cruzime pe care nicio privire indignată, niciuna disprețuitoare, nici măcar a dumitale, domnișoară Dashwood, nu le-ar putea condamna îndeajuns, mă purtam așa cum o făceam, încercând să-i cuceresc afecțiunea, fără vreo intenție de a i-o întoarce. Dar un lucru tot pot să spun în apărarea mea: chiar și în acea stare oribilă de vanitate egoistă, nu mi-am imaginat amploarea suferinței pe care o provocam, pentru că *la vremea aceea* nu știam ce înseamnă să iubești. Dar am știut oare vreodată? Am putea, pe bună dreptate, să punem asta la îndoială, căci, dacă aş fi iubit cu adevărat, mi-aş fi putut oare sacrifica sentimentele din vanitate și avariție? Sau, mai mult, le-aş fi putut sacrifica pe ale ei? Dar am făcut-o. Pentru a evita o

anumită sărăcie, pe care afecțiunea și compania ei ar fi lipsit-o de toate neplăcerile, am pierdut, alegând averea, orice ar fi putut face din ea o binecuvântare.

— Atunci, a spus Elinor, pe un ton mai blând, te-ai considerat la un moment dat atașat de ea?

— Cum puteam să fi rezistat unor asemenea farmece, să nu mă topesc în fața unei asemenea tandreți? Există bărbat pe lume care ar fi reușit? Da, am descoperit că devin, încetul cu încetul, sincer atașat de ea; iar cele mai fericite ceasuri din viața mea au fost cele petrecute cu ea, când simțeam că intențiile mele erau strict onorabile, iar sentimentele mele, nevinovate. Chiar *și atunci*, totuși, când eram cât se poate de hotărât să-i cer mâna, mi-am permis, așa cum nu se cădea, să amân momentul de la o zi la alta, întrucât ezitam să închei o logodnă cât timp situația mea era atât de încurcată. Nu caut să mă apăr – și nici n-am să te opresc să insiști asupra absurdității și, chiar mai rău decât absurditatea, asupra lipsei mele de scrupule de a-mi angaja credința acolo unde eram deja angajat de onoare. Ceea ce a urmat a dovedit că am fost un netrebnic viclean, asigurând cu circumspecție o ocazie posibilă de a deveni demn de dispreț și infam pe vecie. Într-un sfârșit, totuși, am luat decizia ca, de îndată ce puteam vorbi cu ea între patru ochi, să-mi justific atențiile cu care o copleșisem neîncetat și să o asigur cu sinceritate de afecțiunea pe care mă străduisem într-atât să o afișez. Dar, între timp, în decursul celor câteva ore care trebuiau să se scurgă înainte de a avea ocazia să-i vorbesc în privat, a avut loc un eveniment, un eveniment nefericit, care mi-a spulberat hotărârea și, odată cu ea, toată liniștea. S-a descoperit – aici a ezitat și a lăsat privirea în pământ. Doamna Smith a fost informată într-un fel sau altul, îmi imaginez că de vreo rudă îndepărtată, al cărei interes era să mă priveze de favoarea ei, de o legătură... dar nu e nevoie să explic mai mult, a adăugat el, privind-o și mai îmbujorat și cu o căutătură întrebătoare... intimitatea dumitale deosebită... probabil că ai auzit deja întreaga poveste de multă vreme.

— Am auzit-o, i-a răspuns Elinor, îmbujorându-se la

rândul ei și simțind cum inima i se împietrește din nou față de orice compasiune pentru el. Am aflat tot. Și recunosc că depășește puterea mea de înțelegere cum ai putea să-ți explici vinovăția în această chestiune îngrozitoare.

— Amintește-ți, a exclamat Willoughby, cine ți-a făcut acea relatare. Ar putea să fiu una imparțială? Recunosc că reputația și situația persoanei ar fi trebuit să poarte respectul meu. Nu caut să mă justific, dar în același timp nu te pot lăsa să presupui că nu am niciun argument de adus - că doar pentru că ea a fost cea lezată, comportamentul său ar fi fost ireproșabil; și, pentru că eu am fost un desfrânat, ea *trebuie* să fi fost o sfântă. Dacă violența pasiunii ei, dacă slăbiciunea inteligenței... dar, cu toate astea, nu caut să mă apăr. Afecțiunea ei pentru mine merita un tratament mai bun și, adesea mă gândesc, reproșându-mi profund, la tandrețea care, pentru foarte scurt timp, a avut puterea de a mă face să-i răspund la fel. Aș vrea... aș vrea din toată inima să nu se fi întâmplat niciodată. Dar ea nu este singura pe care am rănit-o; și am rănit o persoană a cărei afecțiune pentru mine (oare pot să o spun?) nu era mai mică decât a ei și a cărei minte era... oh, infinit superioară!

— Cu toate astea, indiferența dumitale față de acea fată nefericită - trebuie să o spun, oricât de neplăcut ar fi pentru mine să discut un asemenea subiect -, indiferența dumitale nu scuză neglijența crudă cu care ai tratat-o. Să nu crezi că vreo slăbiciune a ei, vreo deficiență naturală de înțelegere ți-ar putea scuza cruzimea nejustificată atât de evidentă. Nu se poate să nu fi știut că, în timp ce te distrai în Devonshire punând la cale planuri noi, mereu vesel, mereu fericit, ea ajunsese într-o sărăcie cumplită.

— Dar, pe legea mea, *nu* știam, a răspuns el cu înflăcărare; uitasem că omisesem să-i dau adresa mea, iar cu puțin bun-simț ar fi știut cum să o afle.

— Ei bine, domnule, și ce a spus doamna Smith?

— Mi-a reproșat imediat ofensa, și cred că îți poți închipui confuzia mea. Puritatea vieții sale, concepțiile sale rigide, ignoranța sa la adresa lumii - totul era împotriva

mea. Faptul în sine nu am putut să-l neg, și toate eforturile mele de a o îmbuna au fost în zadar. Era deja înclinată, cred eu, să se îndoiască de moralitatea conduitei mele în general și, mai mult, era nemulțumită de puțină atenție pe care i-o arătam, de perioada mult prea scurtă pe care i-am consacrat-o în acea vizită. Pe scurt, totul s-a sfârșit cu o ruptură definitivă. M-aș fi putut salva doar într-un singur fel. În înalta ei moralitate, biata femeie s-a oferit să-mi ierte greșelile trecutului, dacă mă însuram cu Eliza. Asta nu se putea, așa că am fost alungat oficial din casa și din grațiile ei. Noaptea care a urmat - era stabilit să plec dimineață - am petrecut-o gândindu-mă care ar fi trebuit să fie conduita mea pe viitor. Chinul a fost mare, dar s-a sfârșit prea curând. Afectiunea mea pentru Marianne, convingerea mea profundă privind atașamentul ei pentru mine - toate acestea au fost insuficiente pentru a înlătura groaza mea de sărăcie, sau pentru a învinge ideile greșite cu privire la necesitatea bogăției, spre care eram înclinat din fire și pe care societatea înstărită mi le sporise. Aveam motive să fiu încredințat că actuala mea soție dorea să se mărite cu mine, dacă mă hotărâam să-i cer mâna, și m-am convins că nu-mi rămânea altceva de făcut decât ce-mi dicta prudența. Cu toate astea, o scenă dureroasă mă aștepta înainte să părăsesc Devonshire, căci trebuia să cinez cu familia dumitale chiar în acea zi; prin urmare, era necesar să vă prezint scuze pentru că nu aveam să dau curs invitației. Am cumpănit îndelung dacă să vă prezint scuzele mele în scris sau să o fac personal. Simțeam că avea să fie îngrozitor pentru mine să o văd pe Marianne și chiar mă îndoiam că am să o mai pot vedea fără să revin asupra hotărârii mele. Din acest punct de vedere, totuși, mi-am subestimat propria mărinimie, după cum au confirmat evenimentele; căci m-am dus, am văzut-o, mi-am dat seama că e nefericită, și am părăsit-o așa nefericită... am părăsit-o sperând să nu o mai revăd vreodată.

— De ce ai venit, domnule Willoughby? a întrebat Elinor, pe un ton de reproș. Un bilet ar fi rezolvat totul. De ce era necesar să vii în persoană?

— Era necesar pentru mândria mea. Nu puteam suporta să părăsesc regiunea într-o manieră care te-ar fi condus pe dumneata sau pe toți ceilalți din împrejurimi să bănuieți ceea ce se petrecuse în realitate între mine și doamna Smith - și m-am hotărât, prin urmare, să trec pe la vilă în drumul meu spre Honiton. Cu toate astea, imaginea surorii dumitale dragi a fost cu adevărat cumplită; și, pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, am găsit-o singură. Dumneata și mama dumitale erați plecate undeva, nu știu unde. O lăsasem doar cu o seară înainte, atât de deplin, atât de ferm hotărât în sinea mea că fac ceea ce trebuie! Câteva ore în plus, și aveam să fiu legat de ea pentru totdeauna; mi-aduc aminte ce fericit, ce bine dispus eram, în timp ce mergeam de la vilă spre Allenham, mulțumit de mine însumi, încântat de toată lumea! Dar, în această întrevvedere, cea din urmă a prieteniei noastre, am abordat-o cu un sentiment de culpabilitate, care aproape că m-a privat de orice putere de disimulare. Durerea ei, dezamăgirea ei, regretul ei profund când i-am spus că eram silit să părăsesc Devonshire atât de grabnic n-am să le uit niciodată, plus speranțele, încrederea ce și-o punea în mine! Oh, Doamne! Ce nemernic fără inimă am fost!

Au rămas amândoi în tăcere câteva momente. Elinor a vorbit prima.

— I-ai spus că te întorci curând?

— Nu știu ce i-am spus, a răspuns el cu nerăbdare; mai puțin decât merita trecutul nostru, asta e sigur, și după toată probabilitatea, mult mai mult decât avea să justifice viitorul. Nu pot să mă gândesc la asta, mi-e imposibil. Apoi a sosit și scumpa dumitale mamă, să mă îndurereze și mai mult cu bunătatea și încrederea dumneaei în mine. Doamne, prin ce chin am trecut! Am fost groaznic de nefericit. Domnișoară Dashwood, nu-ți poți imagina ce mângâiere e pentru mine să privesc înapoi, spre propria nefericire. Mă învinovățesc crunt pentru această nebunie și netrebnicie a inimii mele, încât toate suferințe pe care le-am trăit nu sunt acum decât un triumf de bucurie delirantă. În fine, am plecat, am părăsit tot ce

iubeam pentru a mă duce la cei cărora le eram, în cel mai bun caz, indiferent. Călătoria mea spre Londra - călătorie pe care am făcut-o cu propriii cai, și, prin urmare, foarte lentă - fără să am cu cine vorbi; propriile gânduri, atât de vesele, când mă gândeam la Barton, un tablou atât de mângâietor! Of, a fost o călătorie binecuvântată!

Willoughby s-a oprit.

— Ei bine, domnule, a spus Elinor, care, deși îl compătimea, devenea nerăbdătoare să-l vadă plecat, și asta-i tot?

— Ah, nu, ai uitat *ce* s-a petrecut la Londra? Scrisoarea aceea josnică. Ți-a arătat-o?

— Da, am văzut întreaga corespondență.

— Când am primit prima ei scrisoare (și am primit-o imediat, căci în tot timpul acela nu părăsisem Londra), n-aș putea exprima în cuvinte ce-am simțit; ca să mă exprim simplu, poate prea simplu pentru a trezi vreo emoție, sentimentele mele au fost foarte, foarte dureroase. Fiecare rând și fiecare cuvânt au fost - ca să folosesc o metaforă banală, pe care autoarea lor, dacă s-ar afla aici, ar interzice-o - un pumnal înfipt în inima mea. Să aflu că Marianne e la Londra a fost pentru mine - ca să mă exprim tot printr-o metaforă - o lovitură de trăsnet. Trăsnete și pumnale! Ce m-ar mai fi mustrat! Gusturile ei, opiniile ei, cred că îmi sunt mai familiare decât ale mele, și sunt convins că-mi sunt mai dragi.

Inima lui Elinor, care trecuse prin multe schimbări în decursul acestei conversații, s-a îmblânzit din nou. Și totuși, considera că era datoria ei să-l oprească să spună astfel de lucruri în prezența ei.

— Nu se cade, domnule Willoughby. Ține minte că ești bărbat însurat. Spune-mi doar ceea ce în conștiința dumitale socotești că e necesar să aud.

— Biletul lui Marianne, în care mă asigură că îi eram la fel de drag ca odinioară și că, în ciuda numeroaselor săptămâni în care fuseserăm despărțiți, sentimentele ei erau la fel de constante și că era la fel de încrezătoare ca întotdeauna în statornicia alor mele, mi-a trezit multe

remuşcări. Spun „trezit”, pentru că timpul petrecut la Londra, treburile şi distracţiile le domoliseră într-o oarecare măsură, şi devenisem un ticălos înrăit, închipuindu-mă indiferent la adresa ei şi alegând să cred că şi eu, la rândul meu, îi devenisem indiferent; îmi spuneam mie însumi că ataşamentul nostru trecut nu fusese decât o simplă bagatelă, ridicând din umeri drept dovadă că aşa stăteau lucrurile şi înăbuşindu-mi fiecare reproş, trecând peste orice scrupule, spunând când şi când că aş fi sincer fericit să aud că s-a măritat. Însă biletul de la ea m-a făcut să mă cunosc mai bine. Simţeam că îmi era mai dragă decât oricare altă femeie din lume şi că mă folosisem de ea cu josnicie. Însă tocmai se stabilise totul între mine şi domnişoara Grey. Îmi era imposibil să dau înapoi. Tot ce puteam să fac era să vă evit pe amândouă. Nu i-am trimis niciun răspuns lui Marianne, încercând în felul ăsta să o descurajez în orice atenţie la adresa mea şi, o vreme, am fost hotărât să nu mai trec prin Berkeley Street, în cele din urmă însă, gândindu-mă că era mai înţelept să iau aerul detaşat al unei cunoştinţe obişnuite, mi-am lăsat cartea de vizită într-o dimineată, după ce v-am văzut plecând de acasă.

— Ne-ai urmărit părăsind casa!

— Ai auzit bine. Ai fi uimită să ştii de câte ori v-am urmărit şi cât de des a fost cât pe ce să vă întâlnesc. Am intrat într-o mulţime de magazine, ca să nu mă zăriţi, când se întâmpla să treceţi cu trăsura. Cum locuiam în Bond Street, aproape că nu trecea zi fără să o văd pe una din voi; numai atenţia mea permanentă şi dorinţa nestrămutată de a nu mă lăsa văzut de voi au făcut să nu ne întâlnim atâta vreme. I-am evitat din răspuţeri pe soţii Middleton şi pe toţi cei care se puteau dovedi a fi cunoştinţe comune. Cum nu eram conştient de prezenţa sa în oraş, totuşi, am dat peste Sir John, am impresia chiar în prima zi a sosirii dumnealui, şi la o zi după ce fusesem acasă la doamna Jennings. M-a invitat la o petrecere, un bal care avea loc acasă la dumnealui în acea seară. Nici dacă *nu* mi-ar fi spus, pentru a mă convinge să vin, că sora

dumitale și cu dumneata urma să fiți prezente, nu m-aș fi considerat în siguranță să mă aflu în prezența lui. A doua zi dimineață, am primit un alt bilet scurt de la Marianne, tot plin de afecțiune, sincer, neprefăcut, încrezător, adică tot ce putea să mă fac să-mi detest purtarea. N-am putut să răspund. Am încercat, dar n-am fost capabil să leg o propoziție. Însă, din ziua aceea, nu cred că a existat clipă în care să nu mă gândesc la ea. Dacă *pop* să mă compătimești, domnișoară Dashwood, compătimește-mă pentru situația mea de atunci. Cu mintea și inima pline de dragoste pentru sora dumitale, am fost silit să fac pe iubitul fericit în fața altei femei! Acele trei sau patru săptămâni au fost cele mai grele. Ei bine, în cele din urmă, după cum nu mai e nevoie să-ți spun, ați dat peste mine... Și ce figură frumoasă am mai făcut! Ce seară chinuitoare a fost!... Marianne, frumoasă ca un înger, pe de o parte și spunându-mi Willoughby pe un asemenea ton!... Oh, Doamne... întinzând mâna spre mine, cerându-mi o explicație, cu ochii ei fermecători ațintiți asupra feței mele cu o căldură atât de grăitoare! Iar de cealaltă parte, Sophia, geloasă ca diavolul, uitându-se la... Ei bine, nu mai are importanță; acum s-a terminat... Ce seară! Am fugit de voi cât de repede am putut, dar nu înainte să fi văzut fața dulce a lui Marianne albă ca varul... Asta a fost ultima imagine a ei cu care am rămas.

N-am să uit niciodată! A fost o priveliște cumplită! Și totuși, când m-am gândit azi la ea că ar putea muri, a fost aproape o alinare pentru mine să-mi imaginez că știu întocmai cum le-ar apărea celor care ar vedea-o pentru ultima oară pe această lume. Tot drumul până aici a fost dinaintea ochilor mei, cu aceeași privire și aceeași paloare ca atunci.

A urmat un scurt moment de reflecție din partea amândurora. Willoughby, ridicându-se în picioare, a rupt primul tăcerea.

— În fine, mă grăbesc să plec. Sora dumitale sigur e bine, sigur e în afara oricărui pericol?

— Ni s-au dat toate asigurările în acest sens.

— Biata voastră mamă! Tare o mai iubește pe Marianne.

— Dar despre scrisoarea dumitale, domnule Willoughby, cea scrisă de mâna dumitale, nu ai nimic de spus?

— Ba da, despre ea în mod deosebit. Știi doar că, a doua zi de dimineată, sora dumitale mi-a scris din nou. Ai văzut ce mi-a spus. Luam micul dejun la familia Ellison, și scrisoarea ei mi-a fost adusă împreună cu altele de la locuința mea. S-a întâmplat să-i sară în ochi Sophiei înaintea mea, iar mărimea ei, eleganța hârtiei și a scrisului i-au trezit imediat bănuieli. Îi ajunsese la urechi ceva vag despre o legătură a mea cu o tânără din Devonshire, iar ceea ce observase în cursul serii precedente îi dezvăluise cine era tânăra și o făcuse mai geloasă ca niciodată. Prin urmare, luând acel aer jucăuș, care este fermecător la o femeie pe care o iubești, a deschis direct scrisoarea și i-a citit conținutul. A plătit cu vârf și îndesat pentru neobrăzarea ei. Nefericirea i-aș fi putut-o îndura, dar izbucnirile – răutatea ei... Acestea trebuiau domolite cu orice preț. Și, pe scurt, ce părere ai despre stilul epistolar al soției mele? A fost delicat, tandru, cu adevărat feminin, nu-i așa?

— Soția dumitale?... Dar scrisoarea era scrisă de mâna dumitale.

— Singurul meu rol în asta a fost să copiez cu slugărnicie fraze sub care mi-a fost rușine să-mi trec numele. Originalul i-a aparținut – propriile ei gânduri plăcute exprimate într-un stil atât de delicat. Dar ce puteam să fac? Eram logodiți, începuseră toate pregătirile, data era aproape stabilită... Dar vorbesc ca un prost. Pregătiri!... Data stabilită!... Ca să fiu sincer, aveam nevoie de banii ei și, în situația în care mă găseam, trebuia să fac orice ca să evit o ruptură. Și, în plus, ce importanță avea pentru reputația mea în ochii lui Marianne și ai prietenilor ei felul în care-mi formulam răspunsul? Nu aveam decât un singur scop. Trebuia să mă declar un ticălos, și puțin conta dacă făceam asta cu smerenie sau cu bravadă... „în ochii

lor, am decăzut pentru totdeauna”, mi-am spus în sinea mea, „și nu voi mai putea niciodată să le frecventez societatea, deja mă consideră lipsit de scrupule, așa că după scrisoarea asta o să mă considere și un ticălos”. Asta gândeam, cuprins de un soi de nepăsare disperată, în timp ce copiam cuvintele soției mele și mă despărțeam de ultimele suvenire rămase de la Marianne. Am fost silit să-i restitui cele trei bilete, fără măcar să le mai pot săruta – din nefericire, le păstram pe toate în portmoneu, altfel aș fi negat existența lor. Și șuvița de păr – și pe aceea o purtam întotdeauna cu mine, în același portmoneu, pe care doamna l-a scotocit cu o violență insinuantă –, șuviță care mi-era atât de dragă, toate aceste suvenire mi-au fost de-a dreptul smulse.

— Nu e bine ce faci, domnule Willoughby, e regretabil, a spus Elinor, iar fără să vrea, vocea îi trădă emoția și compasiunea. Nu ar trebui să vorbești așa, nici despre doamna Willoughby, nici despre sora mea. Singur ai ales. Nu ți-a impus nimeni asta. Îi datorezi soției tale respect și politețe, cel puțin. Negreșit că ține la dumneata, altfel nu te-ar fi luat de soț. Nu-ți poți răscumpăra greșelile față de Marianne tratând-o sau vorbind despre ea cu dispreț, și nici nu cred că astfel îți vei ușura conștiința.

— Nu-mi vorbi despre soția mea, a spus el oftând din greu. Nu merită compasiunea ta. Știa că nu țineam la ea când ne-am căsătorit. Ei bine, ne-am căsătorit și am venit la Combe Magna să fim fericiți, iar apoi ne-am întors la Londra să ne veselim. Nici măcar acum nu mă compătimești, domnișoară Dashwood? Sau am spus toate astea degeaba? Nu sunt, măcar într-o mică măsură, mai puțin vinovat în ochii dumitale decât înainte? Intențiile mele nu au fost întotdeauna rele. Am reușit oare să-ți explic vreun pic lucrurile de care mă făceam vinovat?

— Da, cu siguranță ai înlăturat din vină, un pic. Te-ai dovedit, în general, mai puțin vinovat decât te credeam. Ai dovedit că ai o inimă mai puțin netrebnică, mult mai puțin netrebnică decât credeam. Dar nici nu știu, suferința pe care ai provocat-o, nici nu știu ce ar fi putut să fie mai

mare.

— Ai să-i repeți surorii dumitale, când se însănătoșește, ce ți-am spus? Îngăduie-mi să fiu mai puțin vinovat și în ochii ei. Mi-ai spus că m-a iertat deja. Lasă-mă să-mi închipui că o mai bună cunoaștere a inimii mele și a sentimentelor mele actuale o vor conduce către o iertare mai spontană, mai naturală, mai blândă, mai puțin protocolară. Vorbește-i despre nefericirea și remușcările mele - spune-i că inima mea nu i-a fost niciodată nestatornică și că în clipa asta îmi este mai dragă ca niciodată.

— Am să-i spun doar ce este necesar pentru a-ți justifica, în termeni rezonabili, purtarea. Dar nu mi-ai explicat motivul anume pentru sosirea dumitale aici, și nici cum ai aflat de boala ei.

— Aseară, în foaierul teatrului Drury Lane, am dat peste Sir John Middleton și, când a văzut cine sunt, pentru prima oară în ultimele luni a vorbit cu mine. Am observat, fără surpriză sau resentimente, faptul că m-a evitat încă de la căsătoria mea. Acum, totuși, sufletul său binevoitor, onest, stupid și plin de indignare la adresa mea și de preocupare pentru sora dumitale nu a putut rezista tentației de a-mi spune ceea ce știa că ar trebui să mă supere teribil, deși probabil că nu-și închipuia că o să mă tulbure într-atât. Mi-a spus cât de direct a putut, prin urmare, că Marianne Dashwood este la Cleveland, pe moarte din pricina unei febre infecțioase - o scrisoare pe care o primise de la doamna Jennings în acea dimineață îl informase asupra iminenței pericolului -, că soții Palmer părăsiseră casa înspăimântați, și așa mai departe. Eram mult prea șocat pentru a fi în stare să mă prefac insensibil, chiar și în ochii lui Sir John, un om atât de lipsit de perspicacitate. Inima lui s-a înmuiat văzând suferința mea; iar antipatia lui a scăzut într-atât, încât, la despărțire, aproape că mi-a strâns mâna, în timp ce-mi amintea de o veche promisiune de a-mi da un pui de ogar. Nu-ți poți închipui ce am simțit când am auzit că sora dumitale e pe moarte - și nu oricum, ci crezându-mă cel mai mare ticălos

de pe pământ, disprețuindu-mă și urându-mă în ultimele clipe ale vieții sale. Căci de unde să știu ce planuri oribile îmi erau imputate! O *persoană* mai ales știam că e capabilă să mă descrie drept capabil de orice. Mă simțeam îngrozitor! M-am hotărât rapid, iar în dimineața asta, la ora opt, eram în trăsură. Acum știi tot.

Elinor nu i-a dat niciun răspuns. Gândurile ei erau concentrate în tăcere asupra răului ireparabil, pe care o independență obținută mult prea timpuriu, ale cărei consecințe firești fuseseră predispoziția la trândăvie și desfrâu și setea de avere, îl făcuse minții, caracterului și fericirii unui bărbat care, pe lângă avantajele de a fi atrăgător și talentat, era și cinstit din fire, sensibil și afectuos. Lumea îl făcuse să devină extravagant și vanitos. Extravaganța și vanitatea îi împietriseră inima și i-o umpluseră de egoism. Vanitatea, căutându-și propriul triumf vinovat în detrimentul celor din jur, îl implicase într-un atașament sincer pe care extravaganta, sau cel puțin rodul ei, necesitatea, ceruse să fie sacrificat. Conducându-l spre rău, fiecare înclinație greșită îl condusesese totodată și la supliciu. Acum, că nu îi mai era permis, acel atașament de care se rupsese în ciuda onoarei, a sentimentelor și a oricăror interese mai bune îi stăpânea fiecare gând. Iar acea legătură de dragul căreia, aproape fără scrupule, o abandonase pe sora ei nefericirii, era probabil să se dovedească pentru el o sursă de nefericire de o natură mult mai greu de vindecat. Din această reverie a fost smulsă Elinor după câteva minute de Willoughby, care, trezindu-se la rândul său dintr-o reverie cel puțin la fel de dureroasă, s-a ridicat, pregătindu-se de plecare, și a spus:

— Nu are rost să mai rămân; trebuie să plec.

— Te întorci la Londra?

— Nu, la Combe Magna. Am treburi acolo, apoi la Londra, într-o zi sau două. La revedere!

I-a întins mâna. Ea nu i-a putut refuza să i-o dea pe a ei, iar el i-a strâns-o cu afecțiune.

— Ai acum o părere puțin mai bună despre mine? a întrebat-o el, dându-i drumul la mână și sprijinindu-se de

polița căminului, de parcă uitase că urma să plece.

Elinor l-a asigurat că așa era, că îl iertase, că îl compătimea și că îi ura numai bine, că era chiar interesată de fericirea lui, și i-a dat câteva sfaturi delicate cu privire la comportamentul care i-ar aduce acea fericire. Răspunsul lui nu a fost foarte încurajator.

— În privința asta, i-a spus el, trebuie să îndur totul cât de bine pot. Fericirea domestică iese din discuție. Cu toate astea, dacă aș putea să sper că dumneata și familia dumitale simțiți vreun interes pentru soarta și acțiunile mele - asta ar putea să mă pună la pază -, cel puțin aș putea avea pentru ce să trăiesc. Marianne cu siguranță este pierdută pentru mine pe vede. Dacă printr-o șansă binecuvântată aș fi liber din nou...

Elinor l-a oprit cu reproș în privire.

— Ei bine, a spus el, încă o dată, la revedere. Plec acum, să trăiesc teroarea unui eveniment.

— Ce vrei să spui?

— Căsătoria surorii dumitale.

— Te înșeli. Nu poate fi mai pierdută pentru dumneata decât este acum.

— Dar o va câștiga altcineva. Și dacă acel cineva va fi cel pe care, dintre toți, l-aș putea suporta cel mai puțin... dar nu mai zăbovesc să-mi răpesc singur toată bunăvoința și compasiunea dumitale, lăsând să se vadă că acolo unde am provocat cel mai mult rău pot ierta cel mai puțin. La revedere... Dumnezeu să te binecuvânteze!

Și, spunând aceste cuvinte, a părăsit aproape în fugă încăperea.

Capitolul 45

Un timp după plecarea lui, chiar și după ce zgomotul trăsurii sale se pierduse în zare, Elinor a rămas mult prea

apăsată de un noian de gânduri, cât se poate de contradictorii, dar care aveau același rezultat - tristețea -, pentru a se gândi chiar și la sora ei.

Willoughby, bărbatul pe care cu doar o jumătate de oră mai devreme îl detestase, considerându-l cel mai netrebnic dintre toți, Willoughby, în ciuda tuturor defectelor sale, îi stârnea o anumită compasiune pentru suferințele pe care i le provocaseră tocmai aceste defecte, o făcea să-l vadă acum despărțit pentru totdeauna de familia ei, cu o tandrețe, un regret pe măsura dorințelor mai curând decât a meritelor lui, după cum a recunoscut curând în sinea ei. Simțea că influența lui asupra minții ei era sporită de împrejurări care nu s-ar fi cuvenit să afecteze judecata, de acel farmec personal neobișnuit, de acel fel de a fi sincer și afectuos, care nu erau un merit în sine, și de acea dragoste încă arzătoare pentru Marianne, care nu era nici măcar inocentă. Dar ea și-a dat seama de toate acestea cu mult înainte de a se smulge de sub influența lui.

Când s-a întors în cele din urmă la Marianne, aceasta tocmai se trezea, neștiutoare, întremată, așa cum sperase sora ei, după un somn lung și dulce. Elinor avea inima grea. Trecutul, prezentul, viitorul, vizita lui Willoughby, faptul că Marianne nu mai era în pericol și sosirea așteptată a mamei lor, toate acestea îi provocau o stare de agitație care îndepărta orice semn de oboseală și o făcea doar să se teamă să nu se trădeze în fața surorii ei. Dar temerea aceasta nu a apucat să i se inculce în inimă, căci, după o jumătate de oră de la plecarea lui Willoughby, zgomotul unei alte trăsură a făcut-o să coboare din nou. Nerăbdătoare să-și cruțe mama de orice clipă în plus de tensiune îngrozitoare, a dat fuga imediat în vestibul și a ajuns la ușa din față chiar la timp pentru a o primi și a o sprijini tocmai pe când aceasta intra.

Doamna Dashwood, pe care groaza resimțită pe măsură ce se apropiau de casă aproape că o convinsese că Marianne nu mai trăia, nu mai avea glas să întrebe de ea, nu mai avea glas nici măcar ca să-i adreseze vreun cuvânt

lui Elinor; dar *ea*, care nu se aștepta nici la saluturi, nici la întrebări, i-a oferit imediat ușurarea fericită – iar mama ei, primind-o cu toată înflăcărarea-i obișnuită, a fost într-o clipă atât de copleșită de fericire pe cât fusese mai înainte de temeri. A intrat în salon sprijinită de fiica și de prietenul lor, iar acolo, vărsând lacrimi de bucurie și încă incapabilă să vorbească, a îmbrățișat-o îndelung pe Elinor, întorcându-se din când în când pentru a-i strânge mâna colonelului Brandon, cu o privire în care i se citeau deopotrivă recunoștința și convingerea că el împărtășea cu ea bucuria momentului. El o împărtășea, totuși, într-o tăcere încă și mai adâncă decât a ei.

De îndată ce și-a revenit, prima dorință a doamnei Dashwood a fost să o vadă pe Marianne; și în două minute a fost alături de copilul ei drag, chiar mai drag acum din pricina absenței, a nefericirii și a pericolului. Încântarea lui Elinor, văzând ce simțeau și una, și alta revăzându-se, a fost umbrită doar de teama că toate acestea îi răpeau din timpul de odihnă al lui Marianne; însă doamna Dashwood putea fi calmă, putea fi chiar prudentă când era în joc viața copilului ei, iar Marianne, satisfăcută să știe că mama ei era aproape și conștientă că era prea slăbită pentru a sta de vorbă, s-a supus cu dragă inimă liniștii și tăcerii prescrise de toate îngrijitorile din jurul ei. Doamna Dashwood *avea* să stea cu ea toată noaptea; iar Elinor, potrivit dorinței mamei sale, a mers la culcare. Dar odihna, atât de necesară după o noapte albă și nenumărate ore de neliniște istovitoare, era ținută la distanță de gândurile sale agitate. Willoughby, „bietul Willoughby”, așa cum își îngăduia acum să se gândească la el, o preocupa în fiecare clipă; nu și-ar fi dorit, pentru nimic în lume, să nu-i fi auzit justificările, iar acum ba se învinovățea, ba se absolvea că îl judecase atât de aspru. Dar suferea la gândul promisiunii făcute de a-i povesti totul surorii ei. O îngrozea îndeplinirea acestei sarcini. O îngrozeau efectele pe care le-ar fi putut avea asupra lui Marianne; se îndoia că, după o astfel de explicație, avea să mai fie fericită alături de alt bărbat și, pentru o clipă, și-a dorit ca Willoughby să fie

văduv. Dar, amintindu-și de colonelul Brandon, și-a reproșat acest gând, dându-și seama că răsplata surorii ei se cuvenea mai mult suferințelor și statorniciei lui decât rivalului său, și și-a dorit orice altceva afară de moartea doamnei Willoughby.

Șocul misiunii colonelului Brandon la Barton fusese considerabil diminuat de temerile simțite deja de doamna Dashwood; căci atât de neliniștită era în privința lui Marianne, încât se hotărâse în aceeași zi să pornească spre Cleveland, fără să mai aștepte alte vești, și ajunsese atât de departe cu pregătirile, încât familia Carey era așteptată din clipă în clipă să sosească să o ia pe Margaret, întrucât mama ei nu dorea să o ducă într-un loc unde exista vreun pericol să se molipsească de infecție.

Marianne se simțea cu fiecare zi tot mai bine, iar veselia debordantă a doamnei Dashwood dovedea că era una dintre cele mai fericite ființe din lume, după cum o declara neconținut ea însăși. Elinor nu putea să audă asemenea declarații, nici să fie martoră la dovezile lor, fără să se întrebe uneori dacă mama ei și-l mai amintea măcar pe Edward. Dar doamna Dashwood, încrezându-se în felul moderat în care își descrisese Elinor propria dezamăgire în scrisoarea pe care i-o trimisese, s-a lăsat mânată de exuberanța bucuriei sale să se gândească doar la ceea ce ar fi putut să o sporească. Marianne îi era redată dintr-un pericol spre care, după cum începea acum să creadă, o împinsese chiar și ea, prin judecata greșită de care dăduse dovadă, încurajând atașamentul nefericit față de Willoughby, iar vindecarea îi oferea un nou prilej de bucurie, nebănuit de Elinor.

I l-a împărtășit de îndată ce s-a ivit ocazia să stea de vorbă între patru ochi.

— În sfârșit, suntem singure. Draga mea Elinor, nu cunoști încă toată fericirea mea. Colonelul Brandon o iubește pe Marianne. Mi-a spus-o chiar el.

Simțindu-se pe rând încântată și îndurerată, surprinsă ba în mod plăcut, ba neplăcut, fiica ei a ascultat-o în tăcere, cu mare atenție.

— Nu semeni deloc cu mine, dragă Elinor, altfel, m-aș fi mirat de calmul de care dai dovadă acum. Dacă aș fi urmărit vreun posibil avantaj pentru familia mea, m-aș fi gândit la căsătoria colonelului Brandon cu una dintre voi ca fiind lucrul cel mai de dorit. Și cred că, din voi două, Marianne va fi cea mai fericită cu el.

Elinor a fost tentată să o întrebe ce motiv avea să creadă asta, pentru că, dacă ar fi fost să țină seama de nepotrivirea de vârstă, de fire și de sentimente, nu putea să aibă vreunul; însă mama lor se lăsa întotdeauna purtată de imaginație, așa că, în loc s-o mai întrebe ceva, a zâmbit.

— Brandon și-a deschis inima în fața mea ieri, în timp ce călătoream. S-a întâmplat pe neașteptate, fără vreo intenție din partea sa. După cum îți poți închipui, eu nu puteam să vorbesc despre altceva decât despre copila mea, iar el nu își putea ascunde tulburarea; mi-am dat seama că suferea la fel de mult ca mine, iar el, gândindu-se poate că o simplă prietenie, așa cum se prezintă acum lucrurile în lume, nu ar justifica o afecțiune atât de călduroasă, sau poate fără să gândească vreun pic, mi-a mărturisit iubirea lui sinceră, tandră și statornică pentru Marianne. S-a îndrăgostit de ea, dragă Elinor, de cum a văzut-o.

În acest punct al relatării totuși, Elinor a recunoscut nu limbajul și declarațiile colonelului Brandon, ci înfloriturile firești ale imaginației mamei sale, care înfrumuseța totul după pofta inimii.

— Afecțiunea lui pentru ea, depășind cu mult orice ar fi putut să simtă sau să pretindă că simte Willoughby, mult mai caldă, mai sinceră și mai statornică - oricum am zugrăvi-o - a rezistat tot acest timp în care a știut de nefericitele sentimente ale lui Marianne, draga de ea, pentru acel tânăr netrebnic, și ar fi putut s-o vadă fericită cu altul fără urmă de egoism, fără nicio speranță de încurajare! Ce spirit nobil! Ce sinceritate! În privința *lui*, nimeni nu se poate înșela.

— Reputația colonelului Brandon de persoană cu un caracter excelent este bine-cunoscută, a spus Elinor.

— Știu că este, i-a răspuns mama ei cu seriozitate, căci, după încercările prin care am trecut, așa fi fost ultima care să încurajeze o astfel de afecțiune, sau chiar să fie mulțumită de ea. Dar faptul că a venit după mine așa cum a făcut, arătând o prietenie atât de promptă, atât de serviabilă, este suficient pentru a dovedi că este unul dintre cei mai valoroși oameni din lume.

— Dar caracterul lui nu stă numai într-un *singur* act de bunătate, la care l-ar fi îndemnat afecțiunea pentru Marianne, dacă nu am ținut seamă de omenia de care este capabil. Doamna Jennings și familia Middleton îl cunosc bine de multă vreme și îl iubesc și îl respectă; chiar și eu pot să spun că îl cunosc foarte bine, deși nu de multă vreme, și îl prețuiesc atât de mult încât, dacă Marianne poate să fie fericită cu el, sunt gata, întocmai ca și tine, să consider legătura noastră cu el cea mai mare binecuvântare din lume. Ce răspuns i-ai dat? I-ai dat vreo speranță?

— Vai, draga mea, atunci nu puteam să vorbesc de speranță. Marianne putea să fie pe moarte în acea clipă. Dar el nu aștepta speranțe sau încurajări din partea mea. A fost o mărturisire involuntară, o efuziune nestăpânită față de o prietenă pe care încerca să o aline, nu o cerere către un părinte. Totuși, după un timp, căci la început mă simțeam copleșită, i-am spus într-adevăr că, dacă e să supraviețuiască Marianne, după cum nădăjduiam, cea mai mare fericire a mea va fi să-i sprijin să se căsătorească; iar, de când am ajuns, de când ne-am dat seama încântați că totul este bine, i-am repetat-o cu mai multă convingere, l-am încurajat cât mi-a stat în putere. I-am spus că timpul o să rezolve totul – iubirea lui Marianne nu trebuie irosită pe vecie pentru un bărbat ca Willoughby. Meritele lui au să-i câștige în curând afecțiunea.

— Dacă e să judecăm după dispoziția colonelului, nu-ți împărtășește încă optimismul.

— Nu... El consideră că iubirea lui Marianne este prea profundă pentru a se schimba vreun pic pentru multă vreme de aici încolo, și, chiar și presupunând că inima ei

ar fi din nou liberă, are prea puțină încredere în el însuși ca să creadă că, dată fiind diferența de vârstă și de caracter, i-ar putea câștiga afecțiunea. În această privință, totuși, se înșală amarnic. Vârsta lui o depășește pe cea a lui Marianne atât cât să constituie un avantaj, astfel încât caracterul și principiile să se consolideze; iar felul lui de a fi sunt convinsă că este exact ce îi trebuie surorii tale ca să fie fericită. Înfățișarea și manierele sunt în avantajul lui. Faptul că sunt părtinitoare nu mă orbește; cu siguranță, nu este așa de chipeș ca Willoughby, dar în același timp înfățișarea lui are ceva mult mai plăcut. Întotdeauna a existat ceva, dacă îți amintești, în privirea lui Willoughby, când și când, ceva ce nu-mi plăcea.

Elinor *nu-și* amintea, dar mama ei, fără să-i aștepte încuviințarea, a continuat.

— Iar manierele colonelului nu numai că îmi plac mai mult decât mi-au plăcut vreodată cele ale lui Willoughby, ci vor fi în măsură chiar s-o facă pe Marianne să se atașeze mai trainic de el. Blândețea lui, atenția sinceră față de cei din jur, simplitatea lui bărbătească nestudiată se potrivesc mai bine adevăratei ei firi decât vioiciunea deseori artificială și inoportună a celui alt. Eu, una, sunt foarte sigură că, dacă Willoughby s-ar fi dovedit cu adevărat un om de treabă, cum n-a fost să fie, Marianne n-ar fi fost atât de fericită cu el cum va fi cu colonelul Brandon.

S-a oprit. Fiica ei nu era într-un tot de acord cu ea, dar cum nu și-a exprimat dezaprobarea cu glas tare, nu și-a supărat câtuși de puțin mama.

— La Delaford va fi la mică distanță de mine, a adăugat doamna Dashwood, chiar dacă rămân la Barton; și, după toate probabilitățile, căci am auzit că e un sat mare, *trebuie* să se găsească vreo căsuță pe-aproape, care să ni se potrivească la fel de bine ca actuala noastră locuință.

Sărmana Elinor! Încă un plan care să o ducă la Delaford! Însă ea era încăpățânată din fire.

— Și ce avere are! Căci cine ajunge la vârsta mea, ține la asemenea lucruri... Și, cu toate că nu știu și nici nu

vreau să știu precis ce avere are, sunt sigură că trebuie să fie bunicică.

Exact atunci au fost întrerupte de intrarea unei a treia persoane, iar Elinor s-a retras pentru a se gândi în liniște la toate, pentru a-i ura succes prietenului ei, simțind totuși o strângere de inimă pentru Willoughby.

Capitolul 46

Deși genul de afecțiune care slăbește trupul, boala lui Marianne nu a durat suficient încât recuperarea să-i fie lentă; iar tinerețea, forța naturală și prezența mamei sale au ajutat-o să se mute, la doar patru zile de la venirea acesteia din urmă, în budoarul doamnei Palmer. În vreme ce se afla acolo, nerăbdătoare să-i aducă mulțumiri celui care îi adusese mama, colonelul Brandon a fost invitat să o viziteze, la rugămintea ei expresă.

Emoția ce l-a cuprins în momentul intrării în cameră, la vederea chipului afectat de boală și la atingerea mâinii palide pe care ea s-a grăbit să i-o întindă, i-a trezit lui Elinor bănuiala că are o cauză mai adâncă decât afecțiunea pe care i-o poartă el lui Marianne sau conștiința faptului că această afecțiune le este cunoscută și altora; și nu i-a trebuit mult să descopere în melancolia din privirea lui și în schimbarea expresiei feței cu care o privea pe sora ei, posibila amintire a multor scene din trecut care-i umpleau sufletul de durere, pricinuite de asemănarea deja recunoscută dintre Marianne și Eliza, întărită acum de ochii adânciți în orbite, de pielea catifelată, de postura înclinată și slăbită și de recunoașterea plină de căldură a unei obligații speciale.

Doamna Dashwood, nu cu mai puțină băgare de seamă decât fiica ei la cele petrecute, însă cu mintea influențată într-o altă manieră, și prin urmare urmărind cu totul alte aspecte, nu a văzut în comportamentul colonelului altceva decât ce a reieșit din cele mai simple și

evidente impresii, în vreme ce din cuvintele și acțiunile lui Marianne s-a lăsat pradă convingerii că deja răzbate ceva mai presus de simpla recunoștință.

După încă o zi sau două, când în ultimele douăsprezece ore Marianne deja se simțea mai bine, îmboldită deopotrivă atât de propria dorință, cât și de cea a fiicei ei, doamna Dashwood a început să vorbească despre mutarea la Barton. De acțiunile *ei* depindeau acțiunile celor doi prieteni ai ei; doamna Jennings nu putea părăsi Clevelandul câtă vreme membrele familiei Dashwood se aflau acolo; iar colonelul Brandon a fost convins, la rugămintea tuturor, să considere prezența sa la fel de importantă, dacă nu la fel de indispensabilă. În schimb, la cererea comună a lui și a doamnei Jennings, doamna Dashwood a fost convinsă să accepte să facă drumul de întoarcere în trăsură lui, astfel încât fiica sa bolnavă să aibă parte de condiții mai bune; iar colonelul, la invitația comună a doamnelor Dashwood și Jennings, a cărei blândețe activă o făcea să pară prietenoasă și ospitalieră atât altor oameni, cât și în propriii ochi, și-a luat cu plăcere angajamentul de a-și recupera trăsură în decurs de câteva săptămâni, trecând pe acolo în vizită.

A sosit și ziua despărțirii; iar Marianne, după ce și-a luat pe îndelete rămas-bun de la doamna Jennings, cu o recunoștință atât de sinceră și de plină de respect și urări de bine, încât în inima ei părea conștientă de confirmarea secretă a lipsei de atenție din trecut, și, după ce l-a salutat, cu cordialitatea unui prieten, pe colonelul Brandon, a fost ajutată cu mare grijă de acesta să urce în trăsură, unde colonelul a insistat cu nerăbdare să se așeze cât mai comod posibil. Au urmat doamna Dashwood și Elinor, iar ceilalți au fost lăsați singuri, să vorbească despre călători și să se adâncească în propria lor întristare, până când doamna Jennings a fost chemată la propria trăsură, în care să-și mai aline, cu bârfele servitoarei sale, mâhnirea pricinuită de pierderea celor două tinere prietene; iar imediat după aceea, colonelul Brandon a luat de unul singur drumul Delafordului.

Călătoria familiei Dashwood a durat două zile, iar Marianne le-a îndurat pe amândouă fără să resimtă vreun pic de oboseală, însoțitoarele ei vigilente au dat dovadă de cea mai stăruitoare afecțiune și de cea mai mare grijă pentru a-i asigura confortul, și fiecare a fost răsplătită de sănătatea trupeză și de liniștea sufletească a lui Marianne. Pentru Elinor, îndeosebi de îmbucurătoare a fost observarea celui din urmă aspect. Ea, care o văzuse săptămână după săptămână într-o suferință continuă, obidită de o durere sufletească pe care nu avea nici curajul să o discute, nici tăria de a o ascunde, vedea acum, cu o bucurie pe care nimeni nu i-o putea împărtăși pe de-a-ntregul, o oarecare tihnă sufletească, tihnă care, datorându-se, după socotelile ei, reflecției îndelungate, avea să îi redea în cele din urmă mulțumirea de sine și buna dispoziție.

Însă, pe măsură ce s-au apropiat de Barton și au început să întâlnească peisaje unde fiecare câmp și fiecare copac trezeau amintiri deosebite și dureroase, ea a devenit tăcută și îngândurată și, întorcându-și fața ca să nu o observe nimeni, privea atentă pe geam. Dar Elinor nu putea nici să se mire, nici să o condamne pentru asta; iar când a băgat de seamă, în timp ce o ajută pe Marianne să se dea jos din trăsură, că plânse, această emoție i s-a părut firească, de o discreție demnă de laudă, și nu a putut trezi în sufletul ei un sentiment mai puțin delicat decât compasiunea. În întreaga ei purtare ulterioară, ea a putut distinge hotărârea unei minți însuflețite de o doză rezonabilă de străduință; pentru că, imediat ce au intrat în micul lor salon comun, Marianne a scrutat încăperea, cu o hotărâre de neclintit de a-și obișnui de îndată privirea cu prezența fiecărui obiect ce ar putea evoca amintiri legate de Willoughby. Nu vorbea mult, însă fiecare propoziție căuta buna dispoziție, și chiar dacă îi mai scăpa uneori câte un oftat, nu îl trecea niciodată cu vederea fără să îl compenseze printr-un zâmbet. După cină, a ținut să-și încerce pianul. S-a așezat la el, însă notele pe care i-a căzut privirea întâia oară făceau parte dintr-o operă pe

care i-o oferise Willoughby, operă ce conținea unele dintre duetele lor preferate și care purta pe copertă numele ei, scris de mâna lui. Nu putea interpreta așa ceva. A clătinat din cap, a dat foile la o parte, și, după ce și-a plimbat degetele peste claviatură preț de un minut, a spus că își simte mâinile slăbite și a închis la loc capacul instrumentului; în același timp declarând totuși cu fermitate că are mult de exersat pe viitor.

Dimineața următoare nu a modificat câtuși de puțin aceste simptome favorabile. Dimpotrivă, cu mintea și trupul întărite de odihnă, arăta și vorbea cu mai multă prezență de spirit, anticipând fericirea prilejuită de întoarcerea lui Margaret, amintind de scumpa reuniune de familie, care avea să fie atunci reîntregită, de preocupările lor comune și de compania plăcută ca de singura bucurie de care merita să-și amintească.

— Când se face mai frumos afară și îmi voi fi recăpătat puterile, a spus ea, vom face împreună plimbări lungi în fiecare zi. Vom merge pe jos până la ferma de la marginea orașului, să vedem ce mai fac copiii; vom merge până la noile plantații de la Barton Cross ale lui Sir John, și la Abbeyland; și ne vom duce adesea la ruinele vechii catedrale și vom încerca să dăm de fundațiile ei până unde ni s-a spus că erau odată. Știu că vom fi fericite. Știu că vara va trece cu bucurie. Îmi propun să nu mă trezesc niciodată mai târziu de șase, iar din acel moment până la ora prânzului îmi voi împărți timpul între muzică și lectură. Mi-am făcut un plan și sunt hotărâtă să mă dedic unui program riguros de studiu. Biblioteca noastră îmi este mult prea bine cunoscută ca să pot apela la ea pentru altceva decât divertisment. Însă la Park se găsesc foarte multe opere care merită citite; și mai sunt și alte cărți mai noi pe care știu că le pot împrumuta de la colonelul Brandon. Dacă o să citesc doar șase ore pe zi, în decurs de douăsprezece luni voi dobândi o mulțime de cunoștințe după care tânjesc acum.

Elinor a lăudat-o pentru un asemenea plan, alcătuit cu atâta noblețe; deși zâmbea în sinea ei văzând cum

aceeași extravaganță nerăbdătoare care o mânase la limita extremă a indiferenței apatice și a nemulțumirii egoiste acționa acum ca un plan excesiv ce denota

o îndeletnicire atât de rațională și un autocontrol virtuos. Zâmbetul

1 s-a preschimbat însă într-un oftat când și-a adus aminte că nu-și ținuse promisiunea făcută lui Willoughby, căci se temea că ceea ce avea să îi comunice lui Marianne ar fi putut să-i tulbure din nou mintea și să strice, cel puțin pentru o vreme, această perspectivă de activitate liniștită. Voind așadar să întârzie ceasul rău, s-a hotărât să aștepte până când sănătatea surorii ei se va îmbunătăți, înainte de a-i transmite mesajul.

Marianne era deja de două sau trei zile acasă, când vremea a devenit suficient de bună pentru a-i permite unei persoane ca ea aflate în convalescență să se aventureze afară. Dar într-un sfârșit, aveau parte de o dimineață calmă și agreabilă, capabilă să ademenească dorințele fiicei și încrederea mamei; iar Marianne a primit încuviințarea de a ieși la plimbare, sprijinită de brațul lui Elinor, cât de mult putea fără să obosească, pe alea din fața casei.

Surorile au luat-o la pas, încet, după cum o cerea sănătatea șubredă a lui Marianne, căci era un exercițiu uitat de când se îmbolnăvisese – și au înaintat prin spatele casei doar suficient cât să poată cuprinde cu privirea dealul cel mare din spate, iar când s-a oprit la vederea lui, Marianne a spus calm:

— Acolo, exact acolo – arătând cu degetul spre acea colină abruptă acolo am căzut; și acolo l-am văzut pentru prima oară pe Willoughby. Vocea i s-a stins pe măsură ce rostea cuvântul, însă, revenindu-și pe loc, a adăugat: Mă încearcă un sentiment de recunoștință când realizez că pot privi acel loc fără prea multă durere! Crezi că ar trebui să mai vorbim vreodată de acest subiect, Elinor? s-a auzit glasul ei șovăitor. Sau ar fi greșit? Pe moment pot vorbi despre asta, sper, așa cum s-ar cuveni să o fac.

Elinor a invitat-o cu delicatețe să își descarce inima.

— În privința regretelor, a spus Marianne, când vine vorba despre *el*, am terminat cu asta. Nu vreau să îți vorbesc despre sentimentele pe care le-am avut pentru el, ci despre cele pe care le am *acum*. În momentul de față, dacă ar fi să mă gândesc la un aspect care să îmi ofere satisfacție, dacă mi-ar fi permis să mă gândesc că el nu a jucat *întotdeauna* un rol, că nu m-a înșelat *întotdeauna*, însă mai presus de orice, dacă aș putea fi încredințată că nu a fost *întotdeauna* *atât* de crud pe cât îl zugrăveau uneori temerile mele, de când cu povestea acelei biete fete...

S-a oprit. Elinor i-a apreciat cu bucurie cuvintele și i-a răspuns:

— Dacă ai putea fi încredințată de asta, crezi că ți-ai găsi liniștea?

— Da. Liniștea mea sufletească este de două ori implicată; căci nu numai că este îngrozitor să suspectezi pe cineva de asemenea planuri, mai ales când acea persoană a însemnat ce a însemnat *el* pentru *mine*, dar cum apar eu în fața propriei conștiințe? Într-o situație ca a mea, la *ce* altceva ar putea să mă expună, fără nicio urmă de protecție, o afecțiune rușinoasă...

— Atunci, cum ai explica purtarea pe care a avut-o? a întrebat-o sora ei.

— L-aș considera nestatornic... O, cât de bucuroasă l-aș crede nestatornic, foarte, foarte nestatornic!

Elinor nu a mai spus niciun cuvânt. Dezbătea în forul ei interior posibilitatea de a-și începe povestea direct sau de a o amâna până când Marianne își va mai fi recăpătat din puteri; și au continuat să meargă la pas, în tăcere, preț de câteva minute.

— Nu-i doresc prea mult bine, a spus Marianne în cele din urmă, cu un oftăt, din moment ce vreau ca gândurile lui ascunse să nu fie mai neplăcute decât ale mele. Va suferi suficient de pe urma lor.

— Compari purtarea ta cu a lui?

— Nu. O compar cu ce ar fi trebuit să fie. O compar cu a ta.

— Situațiile noastre nu s-au asemănat decât într-o foarte mică măsură.

— S-au asemănat mai mult decât purtările noastre. Nu-ți lăsa bunătatea, draga mea Elinor, să apere ceea ce știu că judecata ta trebuie să condamne. Boala m-a ajutat să gândesc. Mi-a dat răgaz și liniște să pot reflecta serios la cele întâmplate. Cu mult înainte să îmi revin suficient pentru a putea vorbi, am fost perfect capabilă să gândesc. M-am gândit la trecut: am văzut în propriul comportament, de la începutul perioadei, când l-am întâlnit toamna trecută, doar imprudență la adresa mea și dorința de a fi drăguță cu ceilalți. Mi-am dat seama că drumul spre suferință mi-a fost netezit de propriile sentimente și că dorința de a-mi găsi tăria de caracter la umbra lor aproape că m-a costat viața. Boala de care sufăr, știu prea bine, mi-am pricinuit-o singură prin maniera în care mi-am neglijat sănătatea, despre care știam, chiar și în acele momente, că nu e cea mai potrivită. Dacă muream, ar fi fost autodistrugere. Am cunoscut pericolul abia când a fost îndepărtat; însă, judecând după sentimentele pe care aceste gânduri le scot la iveală, sunt uimită de recuperarea mea, uimită că nu am fost ucisă pe loc de propria nerăbdare în fața dorinței de a trăi, de a avea timp de pocăință în fața Dumnezeuului meu și în fața voastră, a tuturor. Dacă muream, câtă suferință ți-aș fi pricinuit ție, infirmiera mea, prietena mea, sora mea! Ție, care ai văzut tot egoismul neostoit de care am dat dovadă în trecut; care ai cunoscut tot zbuluciumul inimii mele! Cum m-ai fi păstrat în amintirea ta? La fel și mama. Cum ai fi putut-o consola? Nu-mi pot exprima dezgustul pe care îl simt față de mine însămi. De câte ori mă uitam înspre trecut, de atâtea ori vedeam câte o îndatorire neglijată sau câte un eșec în care mă complăceam. Toată lumea părea să fie rănită de mine. Bunătatea, bunătatea necondiționată a doamnei Jennings am răsplătit-o cu dispreț nerecunoscător. Am fost obraznică și nedreaptă cu familiile Middleton, Palmer, Steele și, de altfel, cu toți cei cu care am făcut cunoștință. Cu inima împietrită în fața meritelor lor și iritată de însăși

atenția pe care mi-o acordau. Lui John, lui Fanny, da, chiar și lor, pe cât de puțin meritau, le-am oferit mai puțin decât s-ar fi cuvenit. Însă față de tine, față de tine înainte de toate, mai presus chiar și de mama, am greșit cel mai mult. Eu și numai eu am fost singura care îți cunoștea inima și amarul ei; însă cu ce m-a influențat asta? În niciun caz cu vreun fel de compasiune care putea să ne ajute pe vreuna din noi. Te-am avut drept pildă; însă la ce bun? Am fost mai atentă la tine sau la bunăstarea ta? Ți-am imitat stăpânirea de sine sau ți-am ușurat cumva povara, luând parte la acele îndatoriri de complezență sau alte forme de a ne arăta recunoștința care au rămas, prin urmare, cu totul în sarcina ta? Nu, nici măcar atunci când știam că ești nefericită, nici când credeam că ești cu sufletul împăcat nu am renunțat la îndatoriri și prietenie; abia dacă am îngăduit întristării să acompanieze pe altcineva în afară de mine, și am regretat doar *acea* inimă care m-a părăsit și care mi-a greșit, lăsându-te să suferi pentru mine, pentru că afixam o afecțiune nemărginită.

Aici a încetat șirul de reproșuri pe care și le făcea; iar Elinor, nerăbdătoare să o calmeze, deși era prea sinceră ca să o măgulească, i-a oferit imediat considerația și sprijinul pe care sinceritatea și căința ei le meritau pe deplin. Marianne a strâns-o de braț, spunându-i:

— Ești foarte bună. Viitorul îmi va servi drept justificare. Mi-am făcut planul, și dacă sunt în stare să mă țin de el, îmi voi controla sentimentele și îmi voi îmbunătăți temperamentul. În felul ăsta, ele nu-i vor mai supăra pe cei din jur și nici nu mă vor mai chinui pe mine. De acum voi trăi doar pentru familia mea. Va trebui ca, de acum înainte, tu, mama și Margaret să fiți tot ce am mai drag pe lume; vă veți bucura în mod egal de toată afecțiunea mea. Nu voi mai nutri niciodată nici cel mai mic gând de a mă îndepărta de voi, din casa mea; iar dacă va trebui să apar în societate, voi face asta doar pentru a arăta că sufletul îmi este smerit, inima mai plină de bunătate și că pot face față, cum se cuvine, îndatoririlor mai neînsemnate ale vieții. Cât despre Willoughby, să spun

că îl voi uita curând sau vreodată este de prisos. Amintirea lui nu poate fi învinsă prin nicio schimbare de circumstanțe sau opinii. Însă va fi temperată, va fi ținută în frâu de religie, de rațiune, de îndeletniciri permanente. S-a oprit, apoi a adăugat cu voce joasă: Dacă i-aș putea cunoaște inima, totul ar fi mult mai simplu.

Elinor, care de ceva vreme se gândea dacă e potrivit sau nu să se grăbească asumându-și riscul de a relata povestea pe care o avea de spus, fără să fi făcut progrese prea mari în privința deciziei, a auzit aceste cuvinte și a socotit că, de vreme ce judecata nu a fost de niciun folos, cu siguranță avea să o facă o abordare mai hotărâtă a lucrurilor, s-a pomenit că începe să-i povestească totul de-a fir a păr.

A reușit să-și ducă la bun sfârșit relatarea, spera ea, cu pricepere; a pregătit-o cu băgare de seamă pe ascultătoarea nerăbdătoare; a relatat simplu și onest punctele principale pe care Willoughby își întemeia scuzele; a prezentat cum se cuvinte căința acestuia și a îndulcit doar protestele lui cu privire la situația actuală. Marianne nu a scos niciun cuvânt. Tremura, ținea privirea în pământ, iar buzele îi deveniseră mai albe decât le lăsaseră boala. O mie de întrebări îi izvorau din inimă, dar nu a îndrăznit să rostească vreuna. Sorbea fiecare silabă cu o sete care aproape că o lăsa fără respirație; fără să fie conștientă, își strângea sora de braț, iar lacrimile i se rostogoleau pe obraji.

Temându-se că o obosise, Elinor a condus-o spre casă; și, până să ajungă la ușă, bănuind cu ușurință care trebuie să fie curiozitatea ei, deși nu-i pusese nicio întrebare, a vorbit doar despre Willoughby și despre conversația pe care o purtase cu el; și a detaliat cu mare grijă fiecare aspect al discursului și al înfățișării lui, adică acele aspecte despre ale căror detalii se putea vorbi în siguranță. De îndată ce au intrat în casă, Marianne, cu un sărut de recunoștință și aceste cuvinte articulate printre lacrimi „Spune-i și mamei”, s-a îndepărtat de sora ei, urcând încet scările. Elinor nu ar fi încercat să tulbure o

solitudine atât de rezonabilă precum cea pe care tocmai o văzuse; și, prevăzând cu nerăbdare rezultatele în minte și hotărâtă să reia subiectul, în cazul în care Marianne nu reușea să facă ea însăși asta, s-a întors în salon să-și îndeplinească porunca primită la despărțire.

Capitolul 47

Doamna Dashwood nu a rămas impasibilă auzind disculparea fostului ei favorit. S-a bucurat că putea fi absolvit, în parte, de vina care i se adusese, îi părea rău pentru el, și îi dorea numai fericire. Însă sentimentele din trecut nu au putut fi readuse în actualitate. În ochii lui Marianne, nimic nu îi mai putea reda încrederea deplină, un caracter nepătat. Nimic nu ar fi putut șterge amintirea suferințelor pe care i le provocase lui Marianne, nici înlătura vina comportamentului său față de Eliza. Nimic nu îi putea reda, prin urmare, stima de care se bucurase înainte, și nimic nu putea dăuna intereselor colonelului Brandon.

Dacă doamna Dashwood ar fi auzit, precum fiica ei, povestea lui Willoughby chiar de la el, dacă ar fi fost martoră la durerea lui și dacă ar fi fost influențată de fizionomia și de manierele lui, este posibil să-l fi compătimit mai mult. Însă lui Elinor nu-i stătea în putere să stârnească altcuiva astfel de sentimente, oferind explicații detaliate, așa cum îi fuseseră oferite și ei, și nici nu-și dorea asta. Reflecția i-a calmat judecata și i-a temperat propria opinie despre greșelile lui Willoughby; dorea, așadar, să prezinte doar simplul adevăr și să dezvăluie doar acele fapte care se datorau în realitate caracterului lui, fără înflorituri înduioșătoare care să conducă fantezia pe căi greșite.

Seara, când erau toate trei împreună, Marianne a început de bunăvoie să vorbească din nou despre el, însă nu fără efortul, neliniștea și gândirea tulbure care o

caracterizau dinainte, aprinzându-se treptat, pe măsură ce vorbea, și cu vocea tremurată, care se puteau vedea limpede.

— Vreau să vă asigur pe amândouă, a spus ea, că văd întreaga situație așa cum v-ați dori să o văd.

Doamna Dashwood ar fi întrerupt-o pe loc, arătându-i tandrețe liniștitoare, dacă Elinor, care dorea foarte mult să audă opinia nepărtinitoare a surorii ei, nu s-ar fi asigurat, printr-un semn energic, de tăcerea ei. Marianne a continuat fără să se grăbească:

— Ce mi-a spus Elinor de dimineață a fost o mare ușurare pentru mine, am auzit acum exact ce doream să aud.

Pentru câteva clipe, vocea i s-a stins; dar, revenindu-și, a continuat, cu mai mult calm decât înainte:

— Acum sunt satisfăcută pe deplin, nu vreau să se schimbe nimic. N-aș fi putut niciodată să fiu fericită cu el după ce aflam, așa cum avea să se întâmple mai devreme sau mai târziu, toate astea. Nu aș fi avut pic de încredere, pic de stimă. Nimic nu ar fi putut să-mi aline sentimentele.

— Știu, știu! a exclamat mama ei. Fericită cu un bărbat desfrânat! Unul care a tulburat atât de rău pacea celor mai dragi prietene și a celor mai de seamă bărbați! Nu, lui Marianne a mea nu îi stă în fire să fie fericită alături de un astfel de bărbat! Conștiința ei, conștiința ei sensibilă ar fi simțit tot ce ar fi trebuit să simtă conștiința soțului ei.

— Nu vreau să se schimbe nimic, a repetat Marianne, oftând.

— Privești problema întocmai cum trebuie privită de o minte sănătoasă și o înțelegere temeinică, i-a spus Elinor; și îndrăznesc să spun că găsești, la fel de bine ca mine, nu doar în asta, ci și în multe alte împrejurări, suficiente motive cât să fii convinsă că mariajul te-ar fi aruncat în mijlocul nenumăratelor conflicte și dezamăgiri, fără să fii sigură că vei fi protejată de ele, primind din partea lui o afecțiune de care nu ești foarte sigură. Dacă te-ai fi căsătorit, ai fi trăit toată viața în sărăcie. El însuși

și-a recunoscut stilul de viață risipitor, și întreaga lui purtare sugerează că abnegația este un cuvânt pe care îl înțelege prea puțin. Pretențiile lui, alături de lipsa ta de experiență și un venit mic, foarte mic, trebuie să vă fi adus în pragul unei nenorociri care nu ar fi fost *mai puțin* dureroasă pentru tine, pentru că până acum ți-a fost cu totul necunoscută și de neimaginat. Sentimentul onoarei și al modestiei te-ar fi determinat, sunt sigură, cunoscându-ți situația, să încerci să faci orice economie ți-ar fi fost cu putință: și, probabil, câtă vreme această cumpătare s-ar fi restrâns doar la propriul tău confort, poate că ai fi reușit să te ții de ea, dar dincolo de asta... și cât de puțin ar fi reușit bieteile tale încercări de chibzuință pe cont propriu să oprească dezastrul început chiar înainte de căsătoria voastră? În afară de *asta*, dacă te-ai fi străduit, oricât de rezonabil, să-i înfrânezi plăcerile costisitoare, oare nu ar fi existat riscul ca, în loc să izbutești împotriva unor sentimente atât de egoiste, să le încuviințezi, slăbindu-ți astfel influența pe care ai fi avut-o asupra inimii lui și făcându-l să regrete legătura care i-a pricinuit astfel de dificultăți?

Lui Marianne îi tremurau buzele, și a repetat cuvântul „egoiste”, de parcă voia să spună: „Chiar îl crezi egoist?”

— Tot comportamentul lui, a răspuns Elinor, de la începutul poveștii până la sfârșit, a fost fondat pe egoism. Egoismul l-a determinat în primă fază să înceapă să se joace cu sentimentele tale; și, mai apoi, când propriile lui sentimente au fost implicate, l-a determinat să amâne mărturisirea lor, făcându-l, în cele din urmă, să părăsească Bartonul. A fost călăuzit numai de plăcere și de comoditate.

— Este foarte adevărat. Nu a urmărit niciodată să *mă* facă fericită.

— Acum regretă ce a făcut, a continuat Elinor. Și de ce regretă?

Pentru că își dă seama că nu a fost în interesul lui. Nu l-a făcut fericit. Situația lui nu mai este acum incertă,

nu suferă de pe urma nici unui rău, ci se gândește doar că s-a căsătorit cu o femeie cu un temperament mult mai puțin plăcut decât al tău. Dar înseamnă asta că dacă s-ar fi căsătorit cu tine ar fi fost fericit? Ar fi existat alte inconveniente. Ar fi suferit de pe urma lipsei de bani, lipsă pe care, acum că nu se confruntă cu ea, nu îi mai dă cine știe ce importanță. Ar fi avut o soție de care nu s-ar fi putut plânge, însă ar fi trăit mereu în lipsuri, mereu sărac; și probabil ar fi ajuns în scurt timp să considere nenumăratele beneficii ale confortului, oferite de o proprietate stabilă și de un venit bun, ca fiind de o importanță mult mai mare, chiar și în ceea ce privește fericirea familială, decât simplul temperament al unei soții.

— Nu am niciun dubiu în această privință, a spus Marianne; și nu regret nimic, absolut nimic în afară de prostia mea.

— Mai degrabă ai spune nesăbuința mamei tale, copila mea, a intervenit doamna Dashwood; ea trebuie trasă la răspundere.

Marianne nu a lăsat-o să continue, iar Elinor, mulțumită că fiecare și-a dat seama de propria greșală, a vrut să evite orice referință la trecut care ar fi putut să-i tulbure sora; așadar, urmărind firul primului subiect, a continuat imediat:

— Cred că, pe bună dreptate, din toată povestea asta putem trage o concluzie, și anume că dificultățile lui Willoughby au decurs din prima sa abatere de la virtute, care s-a reflectat în comportamentul pe care l-a avut față de Eliza Williams. Acea ticăloșie se află la rădăcina tuturor nemulțumirilor sale din prezent, fie ele mari sau mici.

Marianne a încuviințat din toată inima această remarcă, care pe mama ei a determinat-o să înceapă o enumerare a meritelor colonelului Brandon și a ofenselor la adresa lui, cu o căldură pe care doar prietenia și buna intenție, laolaltă, o puteau dicta. Fiica ei părea însă că nu aude aceste lucruri.

Așa cum se aștepta, Elinor a observat că în următoarele două-trei zile, Marianne nu se mai întrema la

fel de bine pe cât o făcuse până atunci; însă, cum hotărârea ei rămânea în continuare de neclintit și încerca să pară veselă și fără griji, sora ei putea avea încredere în efectul pe care timpul avea să-l aibă asupra sănătății ei.

Margaret s-a întors, și familia era din nou reîntregită, petrecându-și iarăși timpul în pace în vilă; și dacă nu își urmau îndeletnicirile de zi cu zi cu aceeași râvnă ca atunci când sosiseră pentru prima oară la Barton, cel puțin plănuiau să și le reia cu mai multă energie pe viitor.

Cum nu mai primea nicio veste despre Edward, Elinor devenise nerăbdătoare. Nu mai știa nimic de el de când părăsise Londra, nimic nou de planurile lui, nimic sigur nici măcar despre reședința lui actuală. Ca urmare a bolii lui Marianne, a corespondat întrucâtva cu fratele ei; iar în prima scrisoare de la John, acesta îi spunea următoarele: „Nu știm nimic despre bietul Edward, și nici nu putem face cercetări pe tema unui astfel de subiect interzis, dar cred că încă se află la Oxford”; era singura informație despre Edward care îi parvenise din această corespondență, deoarece numele său nu era menționat în niciuna dintre scrisorile ulterioare. Cu toate acestea, nu era condamnată să rămână neștiutoare despre faptele lui.

Într-o dimineață, servitorul lor a fost trimis cu treabă la Exeter; și, pe când servea la masă și răspundea la întrebările stăpânei lui despre sarcina pe care o îndeplinise, a adăugat de bunăvoie următoarele:

— Presupun că știți deja, doamnă, că domnul Ferrars s-a însurat.

Marianne a tresărit cumplit, s-a uitat la Elinor, a văzut cum începe să pălească și s-a lăsat să cadă înapoi pe scaun, pradă unei crize de nervi. În timp ce îi răspundea servitorului, privirea doamnei Dashwood a urmat instinctiv aceeași direcție, și aceasta a observat cu uimire, după felul în care Elinor își schimbase înfățișarea, cât de mult suferea. În clipa următoare, tulburată în aceeași măsură de starea lui Marianne, nu știa căreia din ficele ei să-i acorde mai multă atenție.

Servitorul, care a văzut doar că domnișoarei

Marianne i se făcuse rău, a avut suficientă prezență de spirit să cheme o servitoare, care, cu ajutorul doamnei Dashwood, a dus-o în cealaltă cameră. Marianne deja se simțea mai bine, iar mama ei, lăsând-o în grija lui Margaret și a servitoarei, s-a întors la Elinor, care, deși încă afectată într-o mare măsură, reușise între timp să își recapete stăpânirea de sine și să îi revină graiul suficient cât să înceapă să îl ia la întrebări pe Thomas, dornică să afle sursa acestei informații. Doamna Dashwood a preluat de îndată această sarcină, iar Elinor a avut parte de răspunsuri fără să-și mai dea osteneala să le ceară.

— Cine ți-a spus că domnul Ferrars s-a însurat, Thomas?

— L-am văzut pe domnul Ferrars cu ochii mei, doamnă, în dimineața asta, la Exeter, împreună cu nevasta lui, domnișoara Steele. Opriseră caleașca în fața intrării de la hanul New London, în vreme ce eu mergeam spre Park cu un mesaj din partea lui Sally pentru fratele ei, care e poștaș acolo. Întâmplarea a făcut să-mi ridic privirea când am trecut pe lângă caleașcă, și astfel am putut să văd cu ochii mei că era fiica cea mică a familiei Steele; așa că mi-am scos pălăria, iar dumneaei m-a recunoscut și m-a chemat să mă întrebe de dumneavoastră, doamnă, și de tinerele domnișoare, în special de Marianne, rugându-mă să vă transmit salutările dumneaei și ale domnului Ferrars, cele mai călduroase salutări și bune intenții, și cât de rău le pare că nu au avut timp să vă vadă, pentru că se grăbeau să ajungă în altă parte, dar că la întoarcere vor trece negreșit să vă vadă.

— Dar ți-a spus că s-a măritat, Thomas?

— Da, doamnă. A zâmbit și mi-a spus că și-a schimbat numele de când nu a mai fost pe aici. Dintotdeauna a fost o domniță foarte amabilă, care vorbește fără ocoliș și bine-crescută. Așa că i-am urat și eu cele bune.

— Domnul Ferrars era cu ea în caleașcă?

— Da, doamnă, l-am văzut chiar când se lăsa pe spate, însă nu a ridicat privirea; nu a fost niciodată un gentleman care să aprecieze conversația.

Elinor știa prea bine, în sufletul ei, de ce preferase el să fie reținut. Iar doamna Dashwood avea, probabil, aceeași explicație.

— Nu mai era nimeni în caleașcă?

— Nu, doamnă, doar ei doi.

— Știi cumva de unde veneau?

— Veneau direct de la Londra, după cum mi-a spus domnișoara Lucy, doamna Ferrars.

— Și călătoresc mai departe înspre vest?

— Da, doamnă; însă nu pentru mult timp. Se vor întoarce curând, și vor avea grijă să treacă și pe aici.

Doamna Dashwood s-a uitat atunci la fiica ei; dar Elinor știa bine că nu avea de ce să-i aștepte. O recunoștea întru totul pe Lucy în mesajul primit, și era convinsă că Edward nu s-ar fi apropiat sub nicio formă de ele. I-a spus mamei sale, cu o voce stinsă, că probabil se duceau la domnul Pratt, lângă Plymouth.

Thomas părea să nu mai știe altceva. Elinor arăta de parcă ar fi vrut să afle mai mult.

— I-ai văzut plecând, înainte să vii aici?

— Nu, doamnă; caii tocmai ce ieșeau, însă nu am mai putut rămâne; mi-era teamă să nu întârzii.

— Doamna Ferrars arăta bine?

— Da, doamnă, a și spus că se simte foarte bine; iar după mintea mea, ea întotdeauna a fost o domniță drăguță; și părea nespus de mulțumită.

Doamna Dashwood nu se mai putea gândi la nicio altă întrebare, iar cum nu mai avea nevoie de Thomas; i-a cerut să strângă fața de masă și l-a expediat. Marianne deja trimisese vorbă că nu va mânca nimic. Doamna Dashwood și Elinor își pierduseră la rândul lor apetitul, iar Margaret s-a considerat norocoasă, căci, cu toate supărările prin care trecuseră surorile ei în ultimul timp, într-atâtea încât adesea neglijau cu totul să ia masa, ea nu fusese niciodată nevoită să rămână nemâncată.

Când au fost servite desertul și vinul, doamna Dashwood și Elinor au fost lăsate singure, și au rămas împreună, în liniște, cufundate în gânduri. Doamna

Dashwood se temea să facă vreo afirmație ce s-ar putea dovedi nefericită și a decis să nu ofere nicio consolare, își dădea seama că greșise încrezându-se în felul în care își descrisese Elinor propriile sentimente; și a concluzionat pe bună dreptate că tânăra îi prezentase lucrurile într-o lumină mai favorabilă la vremea aceea, pentru a o cruța de mai multă nefericire, știind cât suferea atunci din pricina lui Marianne. Și-a dat seama că fusese păcălită de grija precaută a fiicei sale față de ea; fusese lăsată să creadă că atașamentul pe care îl observase atât de limpede în trecut era mult mai neînsemnat decât fusese în realitate, decât ajunsese ea să creadă sau decât se dovedise acum că fusese. Se temea că, din pricina acestei impresii greșite, fusese nedreaptă, neglijentă, ba chiar aproape aspră cu Elinor a ei; că suferința lui Marianne, fiind mai fățiș exprimată și prezentă sub ochii ei, îi acaparase toată afecțiunea, făcând-o să uite că era posibil ca și Elinor să sufere aproape la fel de mult, desigur, cu mai puțină autocompătimire și cu mai multă tărie de caracter.

Capitolul 48

Elinor a aflat, cu acest prilej, diferența dintre anticiparea unui eveniment nefericit, despre care știi sigur că se va produce, și încredințarea propriu-zisă. A aflat, cu acest prilej, că în ciuda rațiunilor ei, și-a permis întotdeauna să spere, câtă vreme Edward rămânea singur, că se va întâmpla ceva care să-i împiedice căsătoria cu Lucy; că vreo hotărâre luată de el, o intervenție mediatoare din partea prietenilor, sau vreo oportunitate mai potrivită pentru tânăra doamnă s-ar fi ivit pentru a le conferi tuturor fericirea. Însă acum el era căsătorit; iar în inima ei, ea se învinovățea că-și făcuse iluzii care-i sporeau

cu atât mai mult suferința.

La început, a mirat-o puțin faptul că el se însurase atât de curând, înainte de a intra în rândul clerului, așa cum își închipuise ea, și prin urmare înainte de a intra în posesia mijloacelor de trai. Însă și-a dat repede seama că era foarte probabil ca Lucy, gândindu-se la interesul ei și în graba ei de a pune mâna pe el, să fi trecut peste orice, doar ca să nu riște vreo amânare. Se căsătoriseră, la Londra, iar acum se grăbeau să ajungă la unchiul ei. Oare ce simțise Edward când se aflase la doar zece kilometri de Barton, când îl văzuse pe servitorul mamei ei, când auzise mesajul lui Lucy!

Curând, presupunea ea, se vor stabili la Delaford. Delaford - acel loc pentru care atât de multe lucruri conspirau să-i stârnească interesul; cu care voia să se familiarizeze, însă pe care dorea să-l evite. Și i-a imaginat pentru o clipă în casa lor parohială; și-a imaginat-o pe Lucy gospodărind totul cu ingeniozitate, îmbinând armonios dorința unei imagini elegante cu cea mai aspră cumpătare, fiindu-i rușine ca nu cumva să fie suspectată de jumătate din tertipurile ei de a face economii, urmându-și propriul interes cu fiecare gând, încercând să obțină bunăvoința colonelului Brandon, a doamnei Jennings și a fiecărui prieten înstărit. Pe Edward nu știa cum să și-l imagineze - fericit sau nefericit -, nimic nu îi făcea plăcere, așa că și-a alungat din minte chipul lui.

Elinor s-a amăgit singură gândindu-se că unele cunoștințe de-ale lor din Londra le vor scrie să le anunțe evenimentul și să ofere mai multe detalii, dar zilele treceau, fără a sosi vreo scrisoare, vreo noutate. Deși nesigură dacă era de învinuit cineva anume, dădea vina pe toți prietenii care lipseau. Cu toții erau nepăsători sau insensibili.

— Când îi scrii colonelului Brandon, mamă? a întrebat-o Elinor într-o zi pe mama ei, nerăbdătoare să afle mai multe.

— I-am scris săptămâna trecută, draga mea, și mă aștept mai degrabă să îl văd decât să primesc vești din

partea lui. Și l-am rugat stăruitor să vină la noi, așa că nu ar trebui să fim surprinse dacă îl vedem că sosește azi sau mâine, sau în orice zi.

Cu asta câștiga ceva, ceva la care să spere. Colonelul Brandon avea cu siguranță câteva informații de împărtășit.

Nici nu-și isprăvise bine gândul, când atenția i-a fost distrasă de silueta unui om călare, care se zărea pe fereastră. Bărbatul s-a oprit la porțile lor. Era un gentleman, colonelul Brandon în persoană. Acum putea afla mai multe; și tremura de nerăbdare. Dar *nu* era colonelul Brandon; nou-venitul nu avea nici înfățișarea lui, nici înălțimea lui. Dacă ar fi cu puțință, ar fi spus că e Edward. S-a mai uitat încă o dată. Abia descălecuse; nu încăpea îndoială, *era* Edward. S-a dat la o parte de la fereastră și a luat loc. „Vine de la domnul Pratt anume ca să ne vadă pe noi. O *să fiu* calmă; o *să mă stăpânesc*”.

Într-o clipă, a văzut că și mama și surorile ei își dăduseră seama de greșeală. Le-a văzut pe mama ei și pe Marianne albindu-se la față; a observat că privirile lor se îndreaptă către ea și că-și șoptesc ceva între ele. Ar fi dat orice să fie capabilă să vorbească, și să le facă să înțeleagă că dorește ca din comportamentul lor să nu transpară nicio urmă de răceală, nici cea mai mică urmă, față de el, însă era lipsită de grai, și a fost obligată să lase totul la discreția lor.

Nimeni nu a scos o vorbă. Au așteptat împreună, în tăcere, ca vizitatorul lor să-și facă apariția. Pașii lui se auzeau pe poteca de pietriș; într-o clipă, a fost în vestibul, iar în clipa următoare se afla dinaintea lor.

Când a intrat în cameră, expresia lui nu părea prea fericită, nici măcar în ochii lui Elinor. Era palid și tulburat, și părea să se teamă de primirea de care urma să aibă parte, conștient că nu merita una mai calduroasă. Totuși, doamna Dashwood, conformându-se, așa cum a intuit, dorinței fiicei sale – de care dorea din adâncul inimii să fie călăuzită în orice privință –, i-a oferit mâna, urându-i binețe.

El s-a înroșit și a bâiguit un răspuns imposibil de

înțeles. Buzele lui Elinor se mișcaseră odată cu cele ale mamei sale, și, după ce și-au strâns mâinile, ea și-ar fi dorit să fi dat și ea mâna cu el. Însă era deja prea târziu, și, cu o expresie care se dorea senină, s-a așezat la loc și a vorbit despre vreme.

Marianne se retrăsese cât mai mult, pentru a-și ascunde tulburarea; iar Margaret, înțelegând oarecum despre ce e vorba, însă nu în totalitate, s-a gândit că este de datoria ei să adopte o atitudine demnă, și în consecință a luat loc cât mai departe de el și a păstrat o liniște absolută.

După ce Elinor a încetat să se mai arate încântată de faptul că anotimpul nu a fost unul ploios, s-a așternut o tăcere teribilă. Aceasta a fost întreruptă de doamna Dashwood, care s-a simțit obligată să-și exprime speranța că doamna Ferrars e bine. Grăbit, Edward a răspuns afirmativ.

A urmat altă pauză.

Reușind să se îmbărbăteze, deși temătoare de sunetul propriei voci, Elinor a spus:

— Doamna Ferrars se află la Longstaple?

— La Longstaple? a întrebat el cu un aer uimit. Nu, mama este la Londra.

— Mă refeream la doamna *Edward* Ferrars, a spus Elinor, ridicând de pe masă lucrul de mână.

Nu îndrăzneă să ridice privirea, însă mama ei și Marianne și-au îndreptat amândouă privirile către el. El a roșit, a părut încurcat, a privit cu îndoială și, după o ezitare, a spus:

— Cred că te referi la... fratele meu... adică la doamna *Robert* Ferrars.

— Doamna Robert Ferrars! au repetat Marianne și mama ei pe un ton ce sugera cea mai adâncă uimire; și, cu toate că Elinor nu putea vorbi, chiar și ochii *ei* erau țințiți asupra lui cu aceeași mirare nerăbdătoare.

El s-a ridicat de pe scaun și s-a îndreptat spre fereastră, parcă neștiind ce să facă; a ridicat o foarfecă de acolo și, în vreme ce strica atât foarfecă, cât și husa

acesteia, tăind-o în bucățele, în timp ce vorbea, a spus pe un ton grăbit:

— Poate nu știți... poate nu ați auzit că fratele meu s-a însurat de curând cu... cea mai mică dintre... cu domnișoara Lucy Steele.

Cuvintele lui au avut un efect de nespusă uimire asupra tuturor, în afară de Elinor, care stătea cu capul aplecat asupra lucrului de mână, într-o asemenea stare de agitație, că abia dacă mai știa unde se află.

— Da, a spus el, s-au căsătorit săptămâna trecută, iar acum se află la Dawlish.

Elinor nu mai avea stare. Aproape că a ieșit alergând din cameră, și, de îndată ce ușa a fost închisă în urma ei, a izbucnit în lacrimi de bucurie, din care se temea că nu avea să se mai poată opri vreodată. Edward, care până atunci se uitase oriunde, numai la Elinor nu, a văzut-o grăbindu-se să iasă, și poate că i-a văzut, sau poate doar i-a auzit, emoția; pentru că, imediat după aceea, a căzut într-o stare de reverie din care nicio remarcă, nicio întrebare, nicio încercare a doamnei Dashwood de a comunica, oricât de plină de afecțiune, nu l-a putut smulge. Într-un sfârșit, fără să spună vreun cuvânt, a ieșit din cameră și s-a îndreptat spre sat, lăsându-le pe celelalte într-o stare de uimire și nedumerire absolute în fața unei asemenea răsturnări de situație minunate și neașteptate, uimire căreia nu-i puteau pune capăt altfel decât prin propriile presupuneri.

Capitolul 49

Totuși, oricât de neînțelese păreau circumstanțele eliberării lui pentru întreaga familie, era limpede că Edward era liber; cum avea să se folosească de acea libertate era lesne de ghicit pentru toată lumea; pentru că, după ce avusese timp de patru ani parte de binecuvântările *unei* logodne nesăbuite, încheiate fără

consimțământul mamei sale, în lumina eșecului *logodnei respective*, nimic nu mai era așteptat de la el decât să contracteze imediat alta.

Misiunea lui la Barton era, de fapt, una simplă. Venise doar să-i ceară lui Elinor să se mărite cu el; și având în vedere că nu era cu totul lipsit de experiență în această chestiune, ar putea părea ciudat că s-a simțit atât de stânjenit în situația de față, în așa măsură încât a avut nevoie de îmbărbătare și de aer curat.

Nu merită povestit în mod deosebit cât a trebuit să se plimbe pentru a lua hotărârea, cât de repede s-a ivit prilejul de a-i da curs, în ce manieră s-a exprimat și cum a fost primită propunerea lui. Doar atât trebuie spus – că atunci când s-au așezat cu toții la masă, la ora patru, cam la trei ore după sosirea lui, deja își asigurase mâna domnișoarei, obținuse consimțământul mamei acesteia, și nu doar că își asumase încântătorul rol de îndrăgostit, însă era, în planul rațiunii și al adevărului, unul dintre cei mai fericiți oameni de pe pământ. Situația lui era, într-adevăr, mai mult decât fericită. Inima îi era plină de încântare și sufletul înălțat nu doar de triumful obișnuit al iubirii împărtășite. Fusesse eliberat, fără niciun fel de reproș la adresa lui, dintr-o situație încurcată, care de multă vreme reprezenta sursa nefericirii lui, de o femeie pe care încetase de multă vreme să o mai iubească, și fusesse înălțat sufletește de iubirea alteia, la care se gândise probabil aproape cu disperare, de îndată ce începuse să se gândească cu dorință. Ajunsese, nu de la îndoială sau nesiguranță, ci de la suferință la bucurie, iar schimbarea se manifesta printr-o bucurie și o recunoștință atât de sincere, cum nu le fusesse dat prietenelor sale să fi văzut vreodată.

Își deschisese inima în fața lui Elinor, toate slăbiciunile și toate greșelile erau mărturisite, iar atașamentul lui naiv față de Lucy era tratat cu toată demnitatea filosofică a unui om de douăzeci și patru de ani.

— A fost o înclinație prostească și indolentă din

partea mea, a spus el, consecința ignoranței mele față de lume și dorința de a avea o slujbă. Dacă fratele meu mi-ar fi oferit vreo profesie activă după ce am fost scos, la optsprezece ani, de sub tutela domnului Pratt, cred, ba nu, sunt sigur că nu s-ar fi întâmplat niciodată să mă logodesc; pentru că, deși am plecat de la Longstaple cu ce credeam că este, la vremea respectivă, o preferință dintre cele mai nestăvilite pentru nepoata lui, totuși dacă aș fi avut vreo îndeletnicire atunci, vreun obiect de activitate căruia să-mi dedic timpul și care să mă țină departe de ea pentru câteva luni, aș fi depășit curând acest atașament închipuit, în special dacă mă vânturam mai mult prin lume, așa cum, într-o astfel de situație, aș fi făcut-o. Însă, în loc să am ceva de făcut, în loc să mi se aleagă o profesie sau să-mi fie permis să-mi aleg singur una, m-am întors acasă unde am ținut-o într-o trândăveală; și în primele douăsprezece luni după aceea nu am obținut nici măcar o slujbă onorifică, pe care mi-ar fi oferit-o înscrierea la universitate; pentru că nu am fost admis la Oxford până la vârsta de nouăsprezece ani. Nu aveam așadar nimic de făcut pe acest pământ, doar să mă cred îndrăgostit; și, cum mama nu s-a îngrijit în niciun fel să-mi facă șederea acasă mai confortabilă, cum fratele meu nu îmi era nici prieten și nici tovarăș de conversație, și cum nu agream nici noile cunoștințe, era firesc să fiu mai tot timpul pe la Longstaple, unde m-am simțit dintotdeauna ca acasă și unde eram mereu sigur că sunt bine-venit; prin urmare, cea mai mare parte a răstimpului dintre optsprezece și nouăsprezece ani am petrecut-o acolo: Lucy îmi părea cea mai încântătoare și mai amabilă fată. Era și drăguță – cel puțin așa credeam *atunci*; și văzusem atât de puține alte femei, încât nu puteam face o comparație și nu puteam vedea niciun defect. Așadar, luând toate astea în calcul, pe cât de prostească a fost logodna noastră, pe cât de prostească s-a dovedit în fiecare aspect al ei, la vremea respectivă nu a fost decât o prostie nefirească sau de neiertat.

Schimbarea produsă în decurs de câteva ore în inimile și mințile celor din familia Dashwood a fost atât de

însemnată, încât le promitea fiecareia satisfacția unei nopți albe. Doamna Dashwood, prea fericită ca să aibă stare, nu știa cum să îl iubească pe Edward, cum să o mai complimenteze pe Elinor îndeajuns, cum să-i fie suficient de recunoscătoare pentru vestea pe care Le-o adusese el fără să-i rănească sensibilitatea, nici cum să le ofere răgaz pentru conversații libere împreună, dar să se bucure în același timp de vederea și prezența amândurora.

Marianne își putea exprima fericirea doar prin lacrimi. Făcea comparații fără să vrea, regretele ieșeau la suprafață, iar bucuria ei, deși sinceră asemenea iubirii pe care i-o purta surorii ei, era de așa natură încât nu o făcea să fie nici entuziasmată, nici vorbăreață.

Însă Elinor? Cum e cu putință a descrie sentimentele ei? Din momentul în care a aflat că Lucy e căsătorită cu altul, că Edward era liber, a fost, pe rând, oricum, numai liniștită nu. Însă după ce a trecut momentul cel dificil, când a descoperit că fiecare bănuială și fiecare grijă s-au evaporat, comparându-și situația cu cea în care a fost până atunci – l-a văzut eliberat în mod onorabil de fosta logodnă, l-a văzut cum a profitat imediat de această ocazie adresându-i-se ei și declarându-i o asemenea delicată afecțiune, cu o constanță pe care ea a intuit-o dintotdeauna –, a fost doborâtă, copleșită de propria-i fericire și a decis cu bucurie, așa cum este firea minții omului, să se familiarizeze cu ușurință cu orice schimbare în bine, luându-i câteva ore ca starea ei de spirit să capete un caracter temperat sau ca inima să-i fie cât de cât liniștită.

Edward era stabilit la vilă de cel puțin o săptămână, întrucât, indiferent ce alte treburi avea, îi era imposibil să acorde mai puțin de o săptămână bucuriei lui de a fi în compania lui Elinor, sau să mărturisească chiar și jumătate din ce se cădea să spună despre trecut, prezent și viitor; pentru că, deși foarte puține ore petrecute în cazna aprinsă a discuțiilor neîncetate pot epuiza mai multe subiecte decât ar putea împărtăși oricare două ființe raționale, cu îndrăgostiții lucrurile sunt diferite. Între ei,

niciun subiect nu poate fi epuizat, nu se încheie nicio comunicare până nu a fost realizată de cel puțin douăzeci de ori înainte.

Căsătoria lui Lucy, cea mai inepuizabilă și convenabilă minune dintre toate, a făcut, desigur, subiectul uneia dintre cele mai timpurii discuții ale celor doi îndrăgostiți; iar faptul că Elinor cunoștea în detaliu ambele părți implicate a făcut ca totul să-i apară, din toate punctele de vedere, ca una dintre cele mai extraordinare și inexplicabile circumstanțe de care auzise vreodată. Cum a fost posibil să fie aduși împreună, și prin ce formă de atracție a fost Robert tentat să se căsătorească cu o fată despre a cărei frumusețe ea însăși îl auzise vorbind fără niciun fel de admirație, o fată care, în plus, era deja logodită cu fratele lui și din cauza căreia acel frate fusese renegat de familia lui; toate acestea erau peste puterea ei de înțelegere. Pentru inima ei, toată povestea aceasta era o încântare, pentru imaginația ei era chiar o poveste ridicolă, însă pentru rațiunea ei, pentru judecata ei, era o enigmă de nedezlegat.

Edward nu putea decât să încerce o explicație, presupunând că, probabil, întâlnindu-se la început accidental, vanitatea unuia a fost atât de aprinsă de măgulirea celuilalt, încât asta a dus, treptat, la deznodământul respectiv al evenimentelor. Elinor și-a amintit ce îi spusese Robert în Harley Street despre opinia lui cu privire la ce ar fi putut realiza intervenția lui în problemele fratelui său, dacă aceasta ar fi fost făcută la timp. I-a repetat lui Edward spusele fratelui său.

— Este întocmai *ceva* ce ar spune Robert, a replicat el imediat. Și *asta*, a adăugat el cu prezență de spirit, a fost probabil în mintea *lui* când a făcut cunoștință cu ea. Iar la început, Lucy probabil a încercat doar să-i intre în grații de dragul meu. De aici s-ar fi putut naște altfel de legături.

Totuși, la fel ca ea, nu avea nicio idee de câtă vreme se înfiripase ceva între ei; asta, pentru că la Oxford, unde alesese să rămână după ce părăsise Londra, nu avea niciun

alt mijloc de a primi vești despre ea decât de la ea însăși, iar scrisorile lui Lucy, până la ultima, nu au fost nici mai puțin frecvente, nici mai puțin pline de afecțiune decât de obicei. Așadar, nu a existat nicio urmă de suspiciune care să-l pregătească pentru ceea ce a urmat; iar când, în cele din urmă, a înțeles totul dintr-o scrisoare primită de la însăși Lucy, a fost, pentru o vreme, așa credea el, guvernat de un sentiment de stupefacție pendulând între uimire, groază și bucurie la gândul unei astfel de căi de ieșire. I-a înmânat scrisoarea lui Elinor.

Stimate domn,

Fiind convinsă că am pierdut de multă vreme sentimentele dumitale de afecțiune, m-am gândit că se cuvine să mă încredințez unui alt bărbat, și nu am nicio urmă de îndoială că voi fi la fel de fericită cu dânsul pe cât credeam odată că voi fi cu dumneata; însă nu mă împac cu ideea de a accepta mâna unui bărbat a cărui inimă aparține altei femei. Îți doresc sincer fericire în alegerea dumitale, și nu va fi vina mea dacă nu vom fi mereu buni prieteni, așa cum se cuvine potrivit cu noua legătură de rudenie dintre noi. Pot afirma cu certitudine că nu nutresc niciun resentiment la adresa dumitale, și sunt încredințată că, în generozitatea de care ai dat dovadă, nici dumneata nu ne vei purta pică. Fratele dumitale mi-a câștigat întru totul afecțiunea, și din moment ce nu putem trăi unul fără celălalt, tocmai ne-am întors de la altar, iar acum ne aflăm în drum spre Dawlish, unde vom rămâne câteva săptămâni, loc față de care iubitul dumitale frate manifestă o mare curiozitate, dar m-am gândit ca mai întâi să te deranjez cu aceste câteva rânduri, rămânând pentru totdeauna

Cu sincere urări de bine, a dumitale prietenă și cumnată,

Lucy Ferrars

Am ars toate scrisorile dumitale și îți voi înapoia poza cu prima ocazie. Te rog să distrugi toate mângălelile mele;

însă inelul cu șuvița mea de păr poți să îl păstrezi.

Elinor a citit și i-a înapoiat scrisoarea fără să spună nimic.

— Nu am să-ți cer părerea despre conținutul ei, a spus Edward. Înainte, pentru nimic în lume nu aș fi permis ca o scrisoare a ei să fie văzută de *tine*. Este destul de rău pentru o cumnată, darămite pentru o soție! Cum am mai roșit citind paginile scrise de ea! Și cred că pot spune că din prima jumătate de an a logodnei noastre - prostești -, aceasta este prima scrisoare pe care am primit-o de la ea al cărei conținut să nu-mi provoace obiecții cu privire la caracterul nepotrivit al stilului.

— Oricum s-ar fi întâmplat lucrurile, a spus Elinor, după o pauză, ei sunt cu siguranță căsătoriți. Iar mama ta și-a atras asupra ei o pedeapsă cât se poate de potrivită. Prin independența pe care i-a asigurat-o lui Robert, prin resentimentele pe care le nutrea față de *tine*, i-a oferit lui puterea să facă propriile alegeri; de fapt, n-a făcut altceva decât să îl mituiască pe unul din fii cu o mie de lire pe an ca să facă exact acel pas pentru care l-a dezmoștenit pe celălalt. Nu va fi mai puțin rănită, presupun, de faptul că Robert s-a căsătorit cu Lucy decât ar fi fost dacă tu te-ai fi căsătorit cu ea.

— Va fi rănită și mai rău, pentru că Robert a fost dintotdeauna favoritul ei. Va fi rănită și mai rău, și în temeiul aceluiași principiu îl va și ierta mult mai repede.

Edward nu știa cum se prezintă situația dintre ei în momentul de față, pentru că nu încercase în niciun fel să ia legătura cu familia sa. Părăsise Oxfordul în mai puțin de douăzeci și patru de ore de la primirea scrisorii lui Lucy, și cu un singur obiectiv în minte pe cel mai scurt drum către Barton, fără să aibă răgaz să se gândească ce conduită să adopte cu care acel drum să nu aibă nicio legătură cât de mică. Nu putea întreprinde nimic până nu era încredințat de ceea ce-i rezervă soarta în privința domnișoarei Dashwood; și, în toată graba lui de a da piept cu *acea* soartă, e de presupus că, în ciuda geloziei pe care o

simțise la un moment dat împotriva colonelului Brandon, în ciuda modestiei cu care își evalua propriile merite și a bunei-cuviințe cu care vorbea despre îndoielile lui, nu se aștepta, per ansamblu, la o primire foarte neplăcută. Era de datoria lui totuși să spună că *se aștepta* la o astfel de primire, și o spusese foarte frumos. Ce ar fi putut spune despre acest subiect peste douăsprezece luni, trebuie căutat în imaginația soților și a soțiilor.

Lui Elinor îi era limpede că Lucy intenționase să le inducă în eroare, într-un acces de răutate împotriva lui, prin mesajul pe care i-l dăduse lui Thomas; și nici măcar lui Edward, acum pe deplin edificat în privința caracterului ei, nu-i mai venea deloc greu să o creadă capabilă de cea mai mare malițiozitate născută din răutatea care îi stătea în fire. Deși, chiar dinainte să o cunoască pe Elinor, avea de mult ochii deschiși cu privire la ignoranța și lipsa ei de imparțialitate în unele opinii, le pusese pe seama lipsei sale de educație; și până să ajungă la el ultima scrisoare, o considerase întotdeauna o fată bine intenționată, cu un suflet bun, și profund atașată de el. Nimic în afară de o astfel de părere nu îl putea împiedica să pună capăt logodnei care, cu mult înainte să îl expună mâniei mamei sale, a fost pentru el o continuă sursă de neliniște și regret.

— Am crezut că este de datoria mea, a spus el, fără să țin cont de sentimentele mele, să-i ofer opțiunea de a continua sau nu logodna, când am fost renegat de mama, și am rămas în aceste condiții fără niciun prieten pe lume care să-mi fie alături. Într-o astfel de situație, care nu ar fi putut stârni avariția și vanitatea nici unei ființe, cum aș fi putut să cred, când ea a insistat cu atâta sinceritate, cu atâta căldură să-mi împărtășească soarta – oricare ar fi fost aceasta –, că era îndemnată de alte sentimente afară de cea mai dezinteresată afecțiune? Și nici acum nu pot pricepe pe baza cărui motiv a acționat, sau ce avantaj își închipuia că poate avea rămânând legată de un bărbat pentru care nu avea nici cel mai mic sentiment de considerațiune și care are doar două mii de lire pe lume.

Nu putea să prevadă că voi primi ajutor din partea colonelului Brandon.

— Nu, dar putea presupune că va apărea ceva și în viața ta; că familia ta avea să se înduplece cu timpul. Și oricum am privi situația, ea nu a pierdut nimic continuând logodna, pentru că a dovedit că nu i-a încătușat nici înclinațiile, nici acțiunile. Legătura era, fără îndoială, una respectabilă, și probabil că îi aducea apreciere în rândul prietenilor; și dacă nu apărea nicio oportunitate mai avantajoasă, pentru *ea* era mai bine să se căsătorească cu tine decât să fie singură.

Edward a fost, desigur, convins imediat că nimic nu putea fi mai firesc decât comportamentul lui Lucy, și nici mai evident motivul din spatele acestuia.

Elinor l-a dojenit cu asprime, așa cum dojenesc domnișoarele nechibzuința care le complimentează, pentru că petrecuse prea mult timp cu ele la Norland, când probabil trebuie să își fi dat seama de nestatornicia lui față de Lucy.

— Comportamentul tău a fost cu siguranță foarte greșit, i-a spus ea; pentru că, fără să țin socoteală de propria convingere, relația noastră a fost condusă de aceasta într-un punct în care ne închipuiam și ne așteptam la *ceva ce*, judecând după situația în care te aflai *atunci*, nu s-ar fi putut întâmpla niciodată.

El nu a putut invoca decât ignoranța propriei inimi și o încredere eronată în puterea logodnei lui.

— Eram suficient de credul încât să mi se pară că, deoarece *fidelitatea* mea era făgăduită alteia, nu exista niciun pericol să fiu în preajma ta; conștiința logodnei mele trebuia să-mi păstreze inima la fel de pură și de intactă pe cât îmi era onoarea. Am simțit că te admir, dar mi-am spus în sinea mea că este doar prietenie; și până să încep să fac comparații între tine și Lucy, nu-mi dădusem seama cât de departe mă lăsasem purtat. După aceea, presupun, a fost o greșală faptul că am rămas atât de mult la Sussex, iar motivele care m-au făcut să amân plecarea nu erau mai întemeiate decât acestea: am gândit că eu eram singurul în

pericol, că nu făceam rău nimănui în afară de mine.

Elinor a zâmbit și a clătinat din cap.

Edward a primit cu plăcere vestea sosirii așteptate a colonelului Brandon la vilă, întrucât nu doar că își dorea să îl cunoască mai bine, dar spera să aibă prilejul să-l convingă că nu mai era supărat că îi oferise parohia de la Delaford.

— Care, în prezent, a spus el, după ce i-am mulțumit cu atât de puțină politețe cu acea ocazie, trebuie să creadă că nu l-am iertat niciodată pentru propunerea pe care mi-a făcut-o.

Acum se minuna singur că nu ajunsese niciodată acolo. Atât de puțin se interesase de întreaga chestiune, încât îi datora tot ce știa – despre casă, grădină, pământ, mărimea parohiei, condiția în care se află pământul și rata zeciuielilor – lui Elinor, care auzise atât de multe de la colonelul Brandon și ascultase toate informațiile cu atâta atenție, încât stăpânea pe deplin subiectul.

După asta, o singură întrebare mai rămânea fără răspuns între ei, o singură problemă mai era de rezolvat. Fuseseră reuniți de afecțiunea lor reciprocă, cu cea mai caldă aprobare a prietenilor lor adevărați; cunoașterea intimă pe care o împărtășeau părea să le asigure fericirea; și nu mai doreau decât să aibă un venit de pe urma căruia să poată trăi. Edward avea două mii de lire, iar Elinor una, care, împreună cu locuința de la Delaford, forma tot avutul lor; și niciunul din ei nu era suficient de îndrăgostit, încât să-și imagineze că trei sute cincizeci de lire pe an le-ar putea asigura cele necesare traiului.

Edward nu era într-un totu lipsit de speranța unei schimbări în bine a atitudinii mamei lui față de el; și pe *asta* se baza pentru restul celor trebuincioase. Însă Elinor nu nutrea asemenea speranțe; întrucât, de vreme ce Edward tot nu avea să se însoare cu domnișoara Morton, iar doamna Ferrars descrisese o eventuală căsătorie cu ea drept răul cel mai mic decât o căsătorie cu Lucy Steele, cuvinte măgulitoare, se temea că jignirea adusă de Robert nu ar avea alt rezultat decât să o îmbogățească pe Fanny.

La patru zile de la sosirea lui Edward, și-a făcut apariția și colonelul Brandon, spre deplina satisfacție a doamnei Dashwood, care, pentru prima oară de când locuia la Barton, era onorată să aibă mai mulți oaspeți decât putea găzdui casa ei. Lui Edward i s-a permis să-și rețină privilegiul primului venit, și prin urmare, colonelul Brandon mergea pe jos în fiecare seară până la vechiul lui conac din Barton Park; de unde se întorcea de obicei dimineața, suficient de devreme cât să întrerupă prima discuție între patru ochi de după micul dejun a celor doi îndrăgostiți.

După o ședere de trei săptămâni la Delaford, unde, cel puțin pe înserat nu avea nimic altceva de făcut decât să calculeze diferența dintre vârstele de treizeci și șase de ani și șaptesprezece, la Barton era într-o stare de spirit care, pentru a se îmbunătăți, avea nevoie de înfățișarea înfloritoare a lui Marianne, de toată amabilitatea primirii ei și de toată încurajarea verbală a mamei sale. Totuși, printre asemenea prieteni și măguliri, chiar și-a revenit. La urechile lui încă nu ajunseseră zvonurile căsătoriei lui Lucy: nu știa nimic din cele petrecute; și, în consecință, primele ore ale vizitei lui au fost petrecute ascultând și minunându-se. Totul i-a fost explicat pe îndelete de doamna Dashwood, iar el a găsit un nou motiv să se bucure pentru ce făcuse pentru domnul Ferrars, de vreme ce, în cele din urmă, asta ajuta la promovarea intereselor lui Elinor.

Nu e cazul să mai spunem că cei doi domni au ajuns să-și formeze păreri foarte bune unul despre celălalt, pe măsură ce au continuat să se cunoască, pentru că nici nu se putea altfel. Asemănarea pe care o împărtășeau în planul bunelor principii și al bunului-simț, o dispoziție și un anumit mod de a gândi, probabil că ar fi fost suficiente pentru a înfripa o prietenie între ei, fără niciun alt fel de atracție; însă faptul că erau amândoi îndrăgostiți de două surori și că cele două surori îi plăceau pe fiecare din ei au făcut ca acel respect mutual, care altminteri ar fi așteptat efectul timpului și al judecății, să fie inevitabil și imediat.

Acele scrisori venite din oraș, care cu câteva zile înainte ar fi făcut-o pe Elinor să tremure din tot corpul de încordare, erau acum citite cu mai puțină emoție și veselie. Doamna Jennings le-a scris pentru a le anunța minunatele vești, pentru a-și mărturisi sincera indignare împotriva logodnicei necredincioase și pentru a-și exprima compasiunea pentru bietul domn Edward, care, era sigură, ținea cu toată inima la netrebnica obrăznicătură, și care era acum, după câte se părea, aproape cu inima frântă, la Oxford. „Nu cred”, a continuat ea, „că a mai fost întreprins vreodată ceva cu atâta viclenie; pentru că doar cu vreo două zile înainte, Lucy a venit în vizită și a stat vreo două ore în compania mea. Niciun suflet nu ar fi suspectat așa ceva, nici măcar Nancy, care, biata de ea, a venit plângând la mine a doua zi, stăpânită de o mare spaimă din cauza domnișoarei Ferrars și pentru că nu știa cum să ajungă la Plymouth; pentru că, se pare, Lucy împrumutase de la ea toți banii înainte să plece să se căsătorească, voind, presupunem noi, să se fălească cu ei, iar biata Nancy a rămas fără niciun ban; așa că am fost bucuroasă să-i dau cinci guinee cu care să meargă la Exeter, unde are de gând să stea trei sau patru săptămâni cu domnișoara Burgess, sperând, așa cum i-am spus, să refacă legăturile cu doctorul. Și trebuie să precizez că încapățânarea lui Lucy de a nu o lua eu ei în trăsură este cel mai rău lucru dintre toate. Bietul domn Edward! Nu-mi pot lua gândul de la el, însă trebuie să trimiteti după el să vină la Barton, iar doamna Marianne trebuie să încerce să îl consoleze”.

Tonul domnului Dashwood a fost mai rezervat. Doamna Ferrars era cea mai nefericită femeie din lume – biata Fanny trecuse prin emoții dureroase –, iar el s-a raportat la existența fiecăreia, sub o astfel de lovitură, cu o uimire recunoscătoare. Jignirea adusă de Robert era de neiertat, însă cea a lui Lucy era infinit mai rea. Numele nici unuia din ei nu mai trebuia rostit în prezența doamnei Ferrars; și chiar dacă va fi vreodată convinsă să-și ierte fiul, soția lui nu va fi niciodată acceptată drept noră a ei, nici nu-i va fi permis să apară în prezența ei. Considerau

că felul în care puseseră totul la cale, în cel mai mare secret, sporea enorm ticăloșia, întrucât, dacă ceilalți ar fi avut chiar și cea mai mică suspiciune, s-ar fi luat măsurile de rigoare pentru a împiedica uniunea; iar el a chemat-o pe Elinor să i se alăture regretului că logodna lui Lucy cu Edward nu fusese dusă până la capăt, decât ca ea să trebuiască să fie mijlocul prin care să răspândească suferința mai departe în familie. A continuat astfel:

Doamna Ferrars nu a menționat încă numele lui Edward; fapt care nu ne surprinde; însă, spre marea noastră stupefacție, nu am primit nici măcar un rând de la el cu această ocazie. Poate totuși păstrează tăcerea de teama de a nu jigni, însă eu, prin urmare, îi voi da un indiciu, prin câteva rânduri pe care i le voi trimite la Oxford, cum că eu și cu sora lui suntem de părere că o scrisoare în care să-și exprime căința, adresată poate lui Fanny, iar ea să i-o arate mamei sale, ar putea să nu fie trecută cu vederea; pentru că știu cu toții sensibilitatea inimii doamnei Ferrars și că nu își dorește nimic mai mult decât să fie în relații bune cu copiii ei.

Acest paragraf a avut o oarecare importanță pentru planurile și intențiile lui Edward. L-a convins să încerce o împăcare, deși nu exact în maniera propusă de fratele și sora lui.

— O scrisoare în care să-mi exprim căința! a repetat el. Ar vrea să implor iertarea mamei pentru nerecunoștința pe care Robert a arătat-o față de ea și pentru pata pe care a aruncat-o pe onoarea mea? Nu mă pot căi. Nu am ajuns nici umil, nici nu-mi pare rău pentru ce s-a întâmplat. Sunt chiar foarte fericit; dar asta nu interesează pe nimeni. Nu cunosc căință care să fie potrivită pentru mine.

— Ai putea să-i ceri iertare pentru că ai jignit-o, i-a spus Elinor, și cred că acum ai putea chiar să mergi până acolo încât să arăți oarecare îngrijorare pentru că ai încheiat o logodnă care a atras mânia mamei tale.

El a fost de acord cu asta.

— Iar după ce te-a iertat, poate că ar fi potrivită puțină umilință atunci când o înștiințezi de o a doua logodnă, la fel de nepotrivită în ochii *ei* ca și prima.

Edward nu avea nimic împotriva acestei propuneri, însă tot nu vedea cu ochi buni ideea de a trimite o scrisoare de căință; prin urmare, pentru a-i fi mai ușor, și de vreme ce el arăta o mai mare disponibilitate de a-și prezenta punctul de vedere mai degrabă prin viu grai decât prin scris, au convenit ca, în loc să-i scrie lui Fanny, să se ducă la Londra și să-i ceară în persoană să intervină pentru el. „Și dacă își *dau* realmente interesul”, a spus Marianne, cu noul ei aer de candoare, „pentru realizarea reconcilierii, voi fi de părere că până și John și Fanny sunt oameni cumsecade”.

După o vizită din partea colonelul Brandon de doar trei-patru zile, cei doi gentlemani au părăsit împreună Bartonul. Aveau să meargă de îndată la Delaford, pentru ca Edward să-și poată cerceta personal viitoarea locuință și pentru a-i ajuta pe protectorul său și pe prietenii acestuia să decidă asupra îmbunătățirilor ce urmau să fie făcute. Iar după ce va fi petrecut câteva nopți acolo, urma să își continue călătoria către Londra.

Capitolul 50

După o împotrivire corespunzătoare din partea doamnei Ferrars, suficient de violentă și de fermă cât să o ferească de acel reproș pe care se temuse dintotdeauna să-l atragă, acela de a fi prea amabilă, lui Edward i s-a permis din nou să apară în fața ei, și a fost acceptat din nou ca fiu al ei.

În ultima vreme, familia ei trecuse prin schimbări majore. Pentru mulți ani din viață, avusese doi fii; însă nelegiuirea și înlăturarea lui Edward din urmă cu câteva săptămâni o privase de unul; înlăturarea similară a lui Robert a lăsat-o, timp de două săptămâni, fără niciunul; iar

acum, că Edward reîntrase în grațiile ei, își redobânda unul din fii.

În ciuda faptului că i s-a îngăduit din nou să trăiască, el nu-și considera existența sigură până ce nu-și dezvăluia actuala logodnă; pentru că anunțarea acestei circumstanțe, se temea el, ar putea să se soldeze cu o răsturnare neașteptată de situație pentru el și să-l îndepărteze la fel de rapid ca înainte. Așadar, dezvăluirea a fost făcută cu prudență temătoare, și a fost ascultat cu un calm neașteptat. La început, doamna Ferrars s-a străduit, cu orice argument posibil, să-l convingă să nu se căsătorească cu domnișoara Dashwood; i-a spus că în domnișoara Morton va avea o femeie de un rang mai înalt și o avere mai însemnată și și-a întărit afirmația spunând că domnișoara Morton este fiica unui nobil cu treizeci de mii de lire, în vreme ce domnișoara Dashwood este doar fiica unui simplu gentleman și nu avea mai mult de *trei mii de lire* -, dar când și-a dat seama că el nu avea de gând să se lase călăuzit de adevărul vorbelor ei, a decis, cu cea mai mare înțelepciune, pe baza experienței din trecut, să cedeze; și prin urmare, după o întârziere atât de dizgrațioasă pe care o datora propriului orgoliu, și împlinită parcă pentru a preveni orice suspiciune de bunăvoință, și-a emis hotărârea de consimțământ pentru căsătoria lui Edward cu Elinor.

Ce urma să facă pentru a le suplini venitul urma să fie discutat; iar aici a fost limpede că, deși Edward era acum singurul ei fiu, sub nicio formă el nu era cel mai mare; pentru că, în vreme ce Robert era înzestrat cu o mie de lire pe an, nu a existat nici cea mai mică obiecție la faptul că Edward primește favoruri în valoare de cel mult două sute cincizeci de lire pe an; nici nu s-a făcut vreo promisiune cu privire la prezent sau viitor, în afară de cele zece mii de lire, care i-au fost încredințate lui Fanny.

Chiar și așa, era mai mult decât și-ar fi dorit Edward și Elinor, ba chiar mai mult decât se așteptau; iar doamna Ferrars, proferând scuze, părea singura persoană surprinsă că nu a oferit mai mult.

Asigurându-și astfel un venit destul de mulțumitor pentru nevoile lor, nu mai aveau ce aștepta după ce Edward a intrat în posesia mijloacelor de trai, în afară de disponibilitatea unei case, scop în care colonelul Brandon, cu o dorință arzătoare de a rezolva pentru Elinor problema locuinței, făcea reamenajări considerabile; și după ce a așteptat o perioadă pentru finalizarea acestora, după ce a îndurat, ca de obicei, nenumărate dezamăgiri și întârzieri din pricina delăsării nepedepsite a muncitorilor, Elinor, ca de obicei, a încălcat hotărârea categorică inițială de a nu se căsători până când totul va fi gata, iar ceremonia a avut loc în biserica din Barton, la începutul toamnei.

După căsătorie, prima lună și-au petrecut-o în compania prietenului lor, la conac, de unde puteau supraveghea progresul lucrărilor de la casa parohială și de unde puteau dirija, pe loc, toate lucrurile după bunul plac – puteau să aleagă tapetele, să proiecteze gardurile vii și să împrejmuiască terenul. Profețiile doamnei Jennings, deși cam diferite, s-au adeverit în mare parte; deoarece i-a putut vizita pe Edward și pe soția lui în casa lor parohială până de ziua Sfântului Arhanghel Mihail, și i-a găsit pe Elinor și pe soțul ei, după cum se aștepta, ca pe cel mai fericit cuplu din lume. De fapt, nu își puteau dori nimic mai mult, în afară de căsătoria colonelului Brandon cu Marianne, și poate niște pășuni mai bune pentru vacile lor.

Au fost vizitați la prima lor reședință de aproape toate rudele și prietenii. Doamna Ferrars a venit să vadă fericirea pe care îi era aproape rușine că o permisesse; și chiar și familia Dashwood a făcut efortul să vină de la Sussex pentru a-i vizita.

— Nu voi zice că sunt dezamăgit, draga mea soră, a spus John, în timp ce se plimbau împreună, într-o dimineață, în fața porților casei din Delaford, *asta* ar presupune că spun prea mult, pentru că și așa tu ai fost, cu siguranță, una dintre cele mai norocoase tinere din lume. Însă trebuie să mărturisesc că mi-ar plăcea foarte mult să-i spun cumnat colonelului Brandon. Proprietatea lui de aici, locul lui, casa lui, totul este într-o condiție atât de

respectabilă și excelentă! Și pădurile lui! Nu am văzut asemenea bușteni în tot ținutul Dorsetshire, precum cei care se înalță acum în Delaford Hanger! Și chiar dacă e posibil, Marianne nu pare exact genul de persoană care să îl atragă, cred cu toate astea că ar fi potrivit să îi aduci împreună ca să stea cu tine, pentru că, de vreme ce colonelul Brandon pare să petreacă o groază de timp acasă, nimeni nu știe ce se poate întâmpla; pentru că, atunci când oamenii sunt ținuți laolaltă mai mult timp, și se văd doar foarte puțin cu altcineva, iar ție îți va sta întotdeauna în putere să-i oferi avantajul acesta, și așa mai departe, pe scurt, ai putea foarte bine să-i oferi o șansă... Mă înțelegi...

Cu toate că doamna Ferrars venea? Într-adevăr în vizită la ei, tratându-i mereu cu fățarnicia unei afecțiuni decente, nu au fost niciodată insultați de favorurile și preferințele ei reale. *Asta* se datora prostiei lui Robert și sireteniei soției sale; nu au trecut multe luni până ce aceștia să-i câștige afecțiunea. Perspicacitatea egoistă a lui Lucy, care în primă fază l-a atras pe Robert în necaz, a fost principalul instrument care l-a eliberat de asta; pentru că smerenia ei respectuoasă, preocupările ei asidue și lingușelile nesfârșite, de îndată ce s-a ivit cea mai mică ocazie pentru exercitarea acestora, au împăcat sentimentele doamnei Ferrars în privința lui și l-a readus complet în grațiile ei.

Întreaga purtare a lui Lucy în toată această chestiune și toată prosperitatea care a încununat-o pot fi luate drept pildă de dovadă încurajatoare pentru ceea ce poate realiza atenția îndreptată neîncetat asupra propriului interes, indiferent cât de dificil ar putea părea acest proces, pentru obținerea oricărui avantaj material, fără niciun alt fel de sacrificiu în afară de timp și de conștiință. La început, când Robert căuta să o cunoască vizitând-o în privat în Bartlett's Buildings, era ghidat doar de impresia pe care i-o făcuse fratele său despre ea. Abia dacă dorea să o convingă să renunțe la logodnă; și cum nu putea fi nimic altceva de depășit în afară de afecțiunea amândurora, s-a așteptat în

mod firesc să fie suficiente una sau două întrevederi pentru a rezolva chestiunea. În acel punct totuși, și doar în acela, a greșit – pentru că, deși Lucy i-a dat în scurt timp speranța că elocința lui o va convinge *cu timpul*, întotdeauna erau dorite o altă vizită, o altă conversație, pentru a realiza această convingere. În mintea ei rămâneau mereu anumite îndoieli după ce se despărțeau, care puteau fi îndepărtate doar printr-o altă întrevedere de jumătate de oră cu el. Astfel, prezența lui era asigurată, iar toate celelalte au venit de la sine. În loc să vorbească despre Edward, au ajuns în scurt timp să vorbească doar despre Robert – un subiect despre care el avea întotdeauna mai multe de spus decât despre oricare altul, și în care ea a trădat curând un interes chiar egal cu al lui; și nu a durat mult până ce a devenit rapid evident pentru amândoi că el îl înlocuise cu totul pe fratele său. Era mândru de cucerirea lui, mândru de a-l fi păcălit pe Edward și foarte mândru de faptul că s-a căsătorit în secret, fără consimțământul mamei lui. Ce a urmat imediat după aceea este cunoscut. Au petrecut câteva luni într-o mare fericire la Dawlish; pentru că ea avea de rupt o mulțime de relații și legături cu vechi cunoștințe, iar el a desenat câteva planuri pentru niște vile magnifice; și, întorcându-se la oraș, au obținut iertarea doamnei Ferrars, prin simpla soluție practică de a o cere, care, la îndemnul lui Lucy, a fost adoptată. Desigur, la început, așa cum era rezonabil, iertarea îl viza doar pe Robert; iar Lucy, care nu îi datora mamei lui nicio obligație și prin urmare nu putea încălca vreuna, a rămas neiertată câteva săptămâni în plus. Însă perseverența în purtarea umilă și mesaje, în luarea vinei lui Robert asupra ei și recunoștința pentru nepolitețea cu care a fost tratată, i-au asigurat cu timpul un aviz de demnitate care a copleșit-o cu clemența lui și care a condus în scurt timp după aceea, în etape rapide, către cea mai înaltă treaptă a afecțiunii și influenței. Lucy a devenit la fel de necesară doamnei Ferrars pe cât îi erau Robert sau Fanny; asta, în vreme ce Edward nu a fost niciodată iertat din toată inima pentru că

intenționase la un moment să se căsătorească cu ea, iar despre Elinor, deși superioară din punct de vedere financiar și prin rangul dobândit prin naștere, se vorbea ca despre o intrusă, iar ea era în toate considerată, și întotdeauna recunoscută în mod deschis un copil favorit. S-au stabilit la Londra, au primit din partea doamnei Ferrars un sprijin foarte generos, se înțelegeau cât se poate de bine cu familia Dashwood;

și, dând la o parte neîncetata gelozie și rea-voință care se instalaseră între Lucy și Fanny, la care participau, desigur, și soții lor, și de asemenea frecvențele neînțelegeri domestice dintre Robert și Lucy, nimic nu putea depăși armonia conviețuirii lor.

S-ar putea ca multă lume să fie uimită de ceea ce a făcut Edward pentru a renunța la dreptul întâiului născut; iar ce a făcut Robert pentru a accede la el ar putea uimi chiar și mai mult. A fost totuși un aranjament justificat prin efectele, dacă nu prin cauzele lui. Pentru că nimic nu a apărut vreodată în stilul de viață al lui Robert sau în felul lui de a vorbi care să trădeze vreo suspiciune că ar regreta proporțiile venitului său, sau că i-ar lăsa prea puțin fratelui său, sau că și-ar însuși prea mult, iar dacă Edward ar putea fi judecat pentru renunțarea degajată la îndatoririle sale pe orice plan, pentru un atașament crescând față de soția și casa lui și pentru veselia obișnuită a sufletului său, se poate presupune că nici el nu era mai puțin mulțumit de partea care-i revenea, nici că era mai puțin eliberat de orice dorință de schimbare.

Pe Elinor, căsătoria a despărțit-o de familia ei tot atât de puțin pe cât era de conceput, fără să lipsească vila de la Barton de orice fel de întrebuințare, pentru că mama și sora ei își petreceau mai mult de jumătate din timp împreună cu ea. Doamna Dashwood își întemeia frecvența vizitelor la Delaford atât pe chestiuni de diplomatie, cât și pe plăcere; pentru că dorința ei ca Marianne să se întâlnească cu colonelul Brandon era la fel de arzătoare, deși întrucâtva mai liberală decât cea exprimată de John. Acum era preocuparea ei favorită. Oricât de scumpă i-ar fi

fost compania fiicei sale, nu dorea nimic mai mult decât să ofere desfătare continuă prețuitului său prieten, iar să o vadă pe Marianne stabilită în conac era în aceeași măsură dorința lui Edward și a lui Elinor. Cu toții îi simțeau amărăciunile, alături de propriile lor obligații, iar Marianne, printr-un consens general, avea să fie răsplata tuturor.

Cu o astfel de alianță în privința ei – cu o cunoaștere atât de intimă a bunătății lui –, încredințată fiind de atașamentul iubitor pe care îl are față de ea și care, în sfârșit, deși cu mult după ce a fost vizibil pentru toți ceilalți, i-a devenit dintr-odată limpede și ei – ce mai putea face Marianne?

Marianne Dashwood venise pe lume pentru a avea parte de o soartă extraordinară. Se născuse să-și vadă falsitatea propriilor opțiuni și să-și contracareze, prin comportament, cele mai dragi precepte. Venise pe lume pentru a depăși un atașament sentimental format atât de târziu în viață, la șaptesprezece ani, și pentru a-și oferi mâna unui alt bărbat, față de care nu avea niciun alt sentiment în afară de un puternic respect și o prietenie vie – *acel* alt bărbat era cineva care nu suferise mai puțin decât ea de pe urma acelui atașament sentimental din trecut și pe care, cu doi ani înainte, ea îl considerase prea în vârstă pentru a-l lua de soț; și care încă aspira la protecția unei veste de flanelă!

Însă așa s-a întâmplat. În loc să se lase sacrificată pe altarul unei pasiuni irezistibile, așa cum își închipuise cu satisfacție în trecut că avea să se întâmple, în loc chiar să rămână pentru totdeauna cu mama ei, găsindu-și bucuria doar în izolare și studiu, așa cum se decisese apoi, așa cum hotărâse când discernământul i-a fost mai calm și mai cumpătat, s-a pomenit, la nouăsprezece ani, supunându-se unor noi atașamente, angajându-se față de noi îndatoriri, instalată într-o nouă casă, soție, stăpâna unei familii și protectoarea unui sat întreg.

Acum, colonelul Brandon era fericit, așa cum toți cei care îl iubeau cel mai mult credeau că merită să fie –

alături de Marianne era consolată pentru toate relele din trecut; atenția și compania ei îi redau viața minții și bucuria sufletului; iar faptul că Marianne își găsea propria fericire redându-i-o pe a lui, făcea deopotrivă deliciul oricărui prieten care observa asta. Marianne nu ar fi putut niciodată iubi cu jumătăți de măsură; și întreaga ei inimă a devenit, cu timpul, atât de devotată soțului ei pe cât îi fusese odată lui Willoughby.

Willoughby nu a putut primi vestea căsătoriei ei fără ca inima să nu-i fie săgetată; iar pedeapsa lui a fost desăvârșită la scurt timp după aceea, când doamna Smith l-a iertat de bunăvoie, și, invocând ca sursă a clemenței căsătoria lui cu o femeie de caracter, i-a oferit motive să creadă că el s-a comportat cu onoare față de Marianne, având ocazia să fie fericit și bogat. Nu trebuie să existe îndoială că regretele sale față de greșelile comise au fost sincere, nici că s-a gândit, pentru o lungă perioadă, cu invidie la colonelul Brandon, iar la Marianne, cu regret. Însă nu trebuie contat nici pe faptul că a fost pentru totdeauna de neconsolat, că s-a retras din societate, că a dobândit un caracter morocănos sau că a murit de inimă rea. A trăit cu tragere de inimă și deseori bucurându-se de viață. Soția lui nu era întotdeauna lipsită de umor, și nici casa în care locuia nu era complet lipsită de confort; iar în pasiunea lui pentru creșterea cailor și a câinilor, și pentru tot soiul de sporturi pe care le practica, a găsit o doză deloc neînsemnată de fericire casnică.

Cu toate acestea, a păstrat întotdeauna pentru Marianne, în ciuda necuviinței de care a dat dovadă după ce a pierdut-o, atenție consecventă, interesându-se de orice aspect care o privea și făcând din ea standardul său secret pentru perfecțiunea feminină; și multe frumuseți care i-au ieșit în cale apoi au fost desconsiderate pe motiv că nu poartă nicio asemănare cu doamna Brandon.

Doamna Dashwood a fost suficient de chibzuită cât să rămână în vila ei, fără să încerce să se mute la Delaford; și, din fericire pentru Sir John și doamna Jennings, când Marianne a plecat de la ei, Margaret ajunsese la o vârstă

foarte potrivită pentru baluri, și nu era deloc nepotrivit să o suspectezi că are un admirator.

Între Barton și Delaford s-a creat acel tip de comunicare constantă, pe care îl dictează o puternică afecțiune familială, iar printre meritele și bucuriile împărtășite de Elinor și Marianne, nu trebuie să considerăm lipsit de importanță faptul că, deși surori și trăind atât de aproape una de cealaltă, au putut viețui fără neînțelegeri între ele sau fără să producă răceală între soții lor.

Sfârșit